

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Architektonické dílo Čeňka Mužíka
(1906–1988)

Bc. Marie Uhlířová

Diplomová práce
2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marie Uhlířová**
Osobní číslo: **H14492**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Péče o kulturní dědictví**
Název tématu: **Architektonické dílo Čeňka Mužíka (1906-1988)**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce, věnovaná kritickému utřídění a shrnutí architektonického díla českého projektanta Čeňka Mužíka (1906-1988), bude založena na rešerši plánových materiálů a písemností z fondů jednotlivých archivů městských stavebních úřadů, rešerši lokálního novinového tisku, regionální literatury a dobových architektonických časopisů, zvl. Architekta SIA, Stavitele a Architektury ČSR. Zpracovatelka zaměří svoji pozornost nejen na Mužíkovy realizované stavby, jejichž těžiště leží ve 30. letech v práci pro Choceň), ale zmapuje a zhodnotí také jeho pová-
lečné práce pro další východočeská města (Police nad Metují, Hrochův Týnec, Hradec Králové, Chotěboř, Vysoké Mýto) a urbanistické návrhy. Souhrnným cílem práce bude zařazení Mužíkova díla do kontextu vývoje české moderní stavební kultury v rozmezí třicátých až pozdních padesátých let 20. století.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Prameny: Osobní pozůstalost v Muzeu umění v Olomouci

Literatura: KOULA, Jan E., Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Praha, 1940. BENEŠOVÁ, Marie, Česká architektura v proměnách dvou století: 1780-1980. Praha, 1984. ŠVÁCHA, Rostislav, Od moderny k funkcionalismu. Praha, 1994. Kol. aut.: Dějiny českého výtvarného umění IV/1, 2. 1890/1938. Praha 1998. ŠLAPETA, Vladimír a kol., Jan Kotěra 1871-1923. Praha, 2001. FRIDRICH, J., O jubilentovi akad. arch. Čenku Mužíkovi, Architektura ČSR 45, 1986, s. 470. HUBKOVÁ, Helena, heslo Čeněk Mužík. In: Anděla Horová (red.), Nová Encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. Praha: Academia, 2006, s. 526-527. HILMERA, Jiří, Česká divadelní architektura, Praha, 1999. KAŇKA, Miroslav, libreto výstavy "Choceň a ak. arch. Čeněk Mužík", Orlické muzeum Choceň, 1996

Vedoucí diplomové práce:

doc. Mgr. Pavel Panoch, Ph.D.

Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2016**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mojí práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence k užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Chocni dne 23. 8. 2017

Bc. Marie Uhlířová

Poděkování

Poděkování náleží vedoucímu práce doc. Mgr. Pavlu Panochovi, Ph.D. Děkuji všem, kteří mi byli nápomocni při zpracování diplomové práce, jmenovitě Ing. Miroslavu Kaňkovi, Mgr. Kláře Jeništové, Ing. Jiřímu Hejzlarovi, Mgr., MgA. Martině Novozámské a Mgr. Janu Pokornému. Děkuji za vstřícnost majitelům domů a pracovníkům institucí, se kterými jsem spolupracovala. Největší poděkování patří mým blízkým za podporu při celém studiu.

Anotace

UHLÍŘOVÁ, Marie. Architektonické dílo Čeňka Mužíka (1906–1988). Pardubice: Filozofická fakulta Univerzity Pardubice, 2017. 163 s. Diplomová práce.

Práce představuje architektonické dílo Čeňka Mužíka (1906–1988), které čítá kolem 450 projektů. Je sledován vývoj Mužíkovy tvorby od individuálních projektů rodinných domů, zpočátku ovlivněných funkcionalismem, poté dobovými a ekonomickými požadavky objednavatelů, přes bytové a veřejné stavby, až k realizacím pod záštitou Stavoprojektu a k typizovaným projektům školských budov. Různorodost Mužíkova díla si vyžádala rozdělení práce nejen dle datace, ale také typologie budov a míst výstavby. I když je mapována celá Mužíkova architektonická tvorba nejen ve východních Čechách, největší pozornost je věnována výstavbě v Chocni, jejíž podobu významným způsobem ovlivnil.

Klíčová slova

Čeňek Mužík, Chocněň, funkcionalismus, Stavoprojekt, Studijní typizační úřad, školní budovy

Annotation

UHLÍŘOVÁ, Marie. Architectural work of Čeněk Mužík (1906–1988). Pardubice: the Faculty of ATS at the University of Pardubice, 2017. pp. 163 Diploma Thesis.

This work maps the architectural work of Čeněk Mužík (1906–1988), which comprises over 450 projects. The work pays attention to the development of Mužík's work from individual projects of family homes, initially influenced by functionalism and then by contemporary and economic demands of his clients, to residential and public buildings to projects under the auspices of Stavoprojekt and typified projects of educational buildings. The variety of Mužík's work called for dividing of the work not only based on datation but also typology of the buildings and location. Although the entirety of Mužík's architectural work not only in Eastern Bohemia is mapped, most attention is paid to his work in Choceň on whose makeup he had a great impact.

Keywords

Čeněk Mužík, Choceň, functionalism, Stavoprojekt, Studijní typizační úřad, educational buildings

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Čeněk Mužík	13
3. Funkcionalismus.....	19
4. Město Choceň.....	24
5. Mužíkovy realizace 1930–1935: Státní uměleckoprůmyslová škola v Praze	27
5.1. Choceň.....	27
5.1.1 Rodinné domy	27
5.1.2. Bytové domy Choceň	38
5.1.3. Veřejné budovy a stavby Choceň.....	40
5.2. Okolí Chocně.....	45
6. Mužíkovy realizace 1936–1948: Soukromý ateliér Choceň	47
6.1. Realizace mimo Choceň.....	47
6.1.1. Vysoké Mýto	47
6.1.2. Hrochův Týnec	50
6.1.3. Police nad Metují	51
6.1.4. Hradec Králové	54
6.1.5. Ústí nad Orlicí	57
6.1.6. Okolí Chocně.....	59
6.2. Choceň.....	61
6.2.1. Rodinné dvojdomy	61
6.2.2. Samostatně stojící rodinné domy	63
6.2.3. Bytové domy	67
6.2.4. Obchodní a bytové domy	69
6.2.5. Veřejné stavby.....	73
7. Mužíkovy realizace 1948–1969: Stavoprojekt.....	82
7.1. Stavoprojekt Choceň	82
7.2. Choceň.....	84
7.2.1. Veřejné zakázky	84
7.2.2. Přestavby	87
7.2.3. Novostavby.....	88
7.3. Realizace mimo Choceň.....	92

7.3.1. Pardubice	92
7.3.2. Nezařazené projekty	94
8. Mužikovy realizace 1970–1982: Starobní důchod	96
8.1. Pozice architekta	96
8.1.1. Přestavby v Chocni	96
8.1.2. Novostavby v Chocni	98
8.1.3. Veřejné stavby v Chocni	102
8.2. Realizace mimo Choceň	104
8.2.1. Přestavby	104
8.2.2. Nezařazené novostavby ve vesnickém prostředí	106
8.2.3. Zástavba	109
8.2.4. Veřejné zakázky	110
8.2.5. Rekreační objekty	111
9. Školy	113
9.1. Období 1931–1948	113
9.2. Období 1948–1954	117
9.3. Období 1955–1968	118
9.4. Období 1969–1975	120
10. Nerealizované projekty	122
10.1. Choceň	122
10.2. Mimo Choceň	124
11. Závěr	128
12. Resumé	131
13. Přílohy	133
13.1. Soupis díla	133
13.2. Životopis v bodech	154
13.3. Zastoupení Čeňka Mužíka a jeho realizací v publikacích	155
13.4. Účast na výstavách	156
13.5. Doplnující text	156
14. Použité zdroje a literatura	160

1. Úvod

„Po absolvování 3 tř. měšťanské školy vstoupil jsem do učení, po vyučení se zedníkem navštěvoval jsem nižší průmyslovou školu stavební v Jaroměři. Po tříleté praxi u stav. firem a arch. K. Řepy byl jsem od roku 1929 do roku 1935 žákem prof. arch. Ot. Novotného na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. V Praze jsem pracoval u arch. J. K. Řihy, Havlíčka a Honzika (penzijní ústav) a u arch. B. Feuersteina.

Od roku 1936 do roku 1948 byl jsem činný jako samostatný arch. projektant v Chocni.

Od ledna 1949 vstoupil jsem se svými spolupracovníky do soc. sektoru projekčního – Stavoprojektu Pardubice a vytvořil jsem v Chocni pracovní skupinu. Po reorganizaci projekčních složek vybudoval jsem odb. tech. i z okol. měst v Chocni komplex. ateliér, čítající 45 – 50 osob Státního projekt. ústavu pro výstavbu měst a vesnic, Pardubice.“¹

Takto stručně a skromně Čeněk Mužík popsal svůj profesní život. Sice obsáhl nejdůležitější body své architektonické kariéry, ale cílem diplomové práce je jeho tvorbu představit v plné šíři. Architektonické dílo Čenka Mužíka se řadí k málo probádaným oblastem české architektury 20. století. Zájem odborníků byl doposud soustředěn na Mužíkovu počáteční funkcionalistickou tvorbu, především se zaměřením na stavby v Chocni. Souborná monografie zahrnující život a dílo neexistuje. Životopisné údaje a výběr architektonických realizací Čenka Mužíka jsou heslovitě zařazeny v *Nové encyklopedii českého výtvarného umění*.² Shrnutí tvorby tehdy osmdesátiletého Čenka Mužíka bylo otištěno v článku *O jubilentovi akad. arch. Čenku Mužíkovi* v dobovém periodiku *Architektura*.³

Pozornost byla v nedávné době věnována čtyřem rodinným domům, které byly prezentovány v knize *Slavné vily Pardubického kraje*.⁴ Jednalo se o choceňské stavby pro Rudolfa Prchala, Bohumila Malého, Josefa Lásku a Jana Lásku. S domy pro Josefa Lásku a manžele Prchalovy se setkáváme i v knize *Kaleidoskop tvarů*,⁵ kde je navíc zastoupena

¹ Životopisné údaje sepsané Čenkem Mužíkem. Strojopis je součástí dochované pozůstalosti ve vlastnictví Miroslava Kaňky.

² HUBKOVÁ, Helena, heslo Čeněk Mužík. In: HOROVÁ, Anděla (ed.): *Nová Encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*. Academia, Praha, 2006. ISBN 80-200-1209-5

³ FRIDRICH, J., *O jubilentovi akad. arch. Čenku Mužíkovi*, *Architektura ČSR XLV*, 1986, č. 10., s. 470.

⁴ PANOCH, Pavel; KAŇKA, Miroslav; LUKEŠ, Zdeněk, POTŮČEK, Jakub: *Slavné vily Pardubického kraje*, FOIBOS a. s. Praha, 2009.

⁵ BARTOŠ, Štěpán; LUKEŠ, Zdeněk; PANOCH, Pavel: *Kaleidoskop tvarů. Století architektury v Pardubickém kraji*, Helios- Jirí Razskazov, Pardubice, 2006.

Obchodní akademie v Chocni. Divadelní budova v Polici nad Metují je zmíněna v knihách *Česká divadelní architektura*⁶ a *Divadla a divadelní sály v českých krajích*.⁷

Nejvíce odkazů na Mužikovu tvorbu nalezneme v dobových periodikách. S ohledem na množství kvalitních Mužikových staveb jich ovšem není mnoho a nikdy nejsou doplněny autorským komentářem. Do prestižních dobových časopisů o architektuře⁸ mimo výše zmiňované byl zařazen Obchodní a obytný dům Okresní záložny hospodářské v Chocni a choceňské Staňkovo sanatorium.

Širší veřejnost měla pouze jedinou možnost seznámit se s architektonickým dílem Čenka Mužíka, a to v roce 1996 díky výstavě „*Choceň a akademický architekt Čeněk Mužík. 1930–1948*“ v Orlickém muzeu v Chocni. Expozice, připravená Miroslavem Kaňkou, představila stavitelské návrhy a realizace z období 1930 až 1948 určené pro město Choceň. Mužikovo dílo ale nikdy nebylo souhrnně prezentováno.

Mužikova počáteční tvorba byla inspirována funkcionalismem. S tímto architektonickým směrem se seznámil v době studií, v letech 1930 až 1935, na Státní uměleckoprůmyslové škole v Praze. Vedoucím ateliéru architektury byl Otakar Novotný,⁹ jehož rané práce byly sice ovlivněny secesí, ale přes geometrické tvary kubismu dospěl k funkcionalismu. Další Mužikova produkce se vyznačuje obvyklou stavitelskou produkcí, ale ve svých jednotlivostech převyšuje nejen regionální úroveň.

Časové rozpětí jeho architektonické činnosti nám dává možnost nahlédnout do celorepublikového vývoje architektury 20. století. Čeněk Mužík prošel cestu od individuálních projektů rodinných domů, zpočátku ovlivněných funkcionalismem, poté dobovými a hlavně ekonomickými požadavky objednavatelů, přes bytové a veřejné stavby, až k realizacím pod záštitou Stavoprojektu a k typizovaným projektům školských budov.

S ohledem na dlouhé časové údobí stavitelské aktivity Čenka Mužíka je práce rozčleněna do šesti úseků. První část popisuje realizace z let 1930 až 1935 při studiu na Státní uměleckoprůmyslové škole v Praze. V další kapitole jsou představeny stavby z období fungování vlastního architektonického ateliéru v Chocni v rozmezí let 1936 až 1948. Třetí úsek je věnován Mužikovým projektům pod záštitou Stavoprojektu do roku 1969. Další část

⁶ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha, Divadelní ústav v Praze, 1999.

⁷ JAVORIN, Alfred: *Divadla a divadelní sály v českých krajích*, 1. díl: *Divadla*, nakladatelství Umění lidu, Praha 1949.

⁸ *Stavitel XV 1935/36- Obchodní akademie v Chocni*, s. 53. *Stavitel XVI 1937/38- vila Josefa Lásky*, s. 88, *vila Jana Lásky*, s. 89, *dům s ordinací Jaroslava Koláře*, s. 89. *Architektura V 1946- Obchodní a obytný dům okresní záložny hospodářské v Chocni*, s. 135. *Architektura V 1946- Divadlo v Polici nad Metují*, s. 135. *Architektura 1947- Staňkovo sanatorium v Chocni*. *Architekt SIA XXX, č. 2- soutěžní návrh školy, Police nad Metují*, s. 38.

⁹ (1880–1959). V letech 1935 až 1937 byl rektorem Státní uměleckoprůmyslové školy v Praze.

diplomové práce obsahuje realizované stavební plány datované léty 1970 až 1982, na kterých je Mužíkova signatura, ačkoliv již byl důchodového věku. Samostatný oddíl tvoří školské budovy navržené Čeněkem Mužíkem a ve stejném retrospektivním pojetí jsou prezentovány nerealizované návrhy. Hesla jednotlivých staveb zahrnují nejen lokaci, rok výstavby, objednavatele, stavitele, vzhled exteriéru a dispozice interiéru, ale i vztah k okolní zástavbě a současný stav. U vybraných staveb je zvolena podrobnější charakteristika. Jsou sledovány proměny původního projektu, zařízení interiéru, historie objektu a přístupy k opravám. Některé z domů jsou doplněné autorskými skicami, perspektivami zachycujícími variabilitu objemů a hmot Mužíkových staveb.

Pramenná základna k diplomové práci vychází z Mužíkovy pozůstalosti v uložení Muzea moderního umění v Olomouci v podobě stavebních plánů, projektových dokumentací a dobových fotografií. Pro nedostatek informací na architektonických návrzích, kdy mnohdy nejsou uváděna další specifika,¹⁰ byla nezbytná spolupráce se stavebními odbory ve městech s Mužíkovými realizacemi. Nejdůležitějším se stal terénní výzkum „in situ“ a hovory s majiteli nebo obyvateli objektů.¹¹ Dalším významným výchozím materiálem byla dobová periodika a zápisy ze zasedání městských zastupitelstev.

V České republice není mnoho měst, jejichž vzhled by tak výrazně ovlivnil jediný architekt. Srovnatelným městem ve východočeském regionu by mohla být Polička s architektem Bohuslavem Šmídem,¹² ale Choceň se stává ojedinělým příkladem. Pro Choceň Čeněk Mužík zpracoval přibližně dvě sta padesát návrhů. I počet projektů mimo Choceň je úctyhodný a čítá kolem dvou set projektů. Jeho tvorbu bychom mohli charakterizovat slovy houževnatost, originalita a píle. Nejen z těchto důvodů si opomenutá architektonická tvorba Čeněka Mužíka zaslouží být podrobněji představena.

¹⁰ Po roce 1948 na stavebních plánech chybí adresy navržených domů. Pouze někdy je uváděna stavební, nebo pozemková parcela.

¹¹ S ohledem na množství představených staveb, kdy bylo osloveno přes tři sta lidí, nejsou v textu uváděny podrobnosti a odkazy.

¹² Bohuslav Šmíd (1895–1982). Z jeho funkcionalisticky ovlivněné tvorby zmiňme Masarykovu školu na nábřeží Svobody z roku 1928, dvojici obchodních a obytných domů v Riegrově ulici z let 19259 - 1930 a vlastní vilu v ulici Eduarda Beneše z roku 1934. ŠVÁCHA, Rostislav; JUNEK, David: Polička. Moderní architektura 1900–1950. Městské muzeum a galerie Polička. 2007. ISBN 978-80-86533-04-9.

2. Čeněk Mužík

Čeněk Mužík se narodil 15. prosince roku 1906 v Morašicích u Litomyšle, ale od jeho dětství žila rodina Mužíkových¹³ v Chocni. Zde také v nelehkých dobách 1. světové války navštěvoval obecnou a od roku 1918 po následující tři roky měšťanskou chlapeckou školu. Po splnění povinné školní docházky pokračoval v učení na Všeobecné živnostenské škole pokračovací v Chocni. Součástí studia bylo zaučení se zednickému řemeslu, a tak byl od 1. července 1921 stavitelským praktikantem u Josefa Nováka.

Choceňský stavitel Josef Novák, pro mladého Čenka Mužíka vzor, na počátku své kariéry působil u stavitele Karla Havlíčka. Poté se dostal do architektonické kanceláře Osvalda Polívky (1859–1931), kde se podílel na realizaci řady významných budov v Praze, například Živnostenské banky Na Příkopě. V Chocni Josef Novák spolupracoval na stavbě barákové kolonie a od roku 1915 byl jmenován „úředníkem c. k. technické správy baráků v Chocni“. Posléze se stal společníkem ve firmě „Podnikatelství staveb bratří Josefa a Václava Nováka v Chocni“. Roku 1919, kdy vzniklo „Sdružení stavitelů v Chocni“, zde působil společně s Josefem Petříčkem, Františkem Žabou a Antonínem Vrátillem. Toto sdružení vystavělo nové čtvrti v Chocni, jako Na Herzánce nebo Na Lhotách. Z konkrétních staveb, na jejichž podobě se podíleli, jmenujme chudobinec nebo spořitelnu města Chocně. Po smrti Antonína Vrátila roku 1924, spolupracoval Josef Novák s Josefem Petříčkem na přestavbě hotelu Rozlílek (čp. 298) a obchodním domě pro Josefa Faltyse (čp. 294) na choceňském náměstí.¹⁴ Se všemi jmenovanými Čeněk Mužík spolupracoval při provedení svých staveb v Chocni zejména v letech 1930 až 1948.

Po vyučení se zedníkem a na doporučení Josefa Nováka navštěvoval Čeněk Mužík v letech 1924 až 1926 Státní průmyslovou školu stavební v Jaroměři, oddělení zednické. Při studiu získal cennou praxi nejprve u Františka Tošovského, mistra zedníka a podnikatele staveb v Ústí nad Orlicí, a v druhém roce u Josefa Bednáře, architekta a stavitele v Hlinsku. Důležitou zkušeností, již po škole, bylo jeho tříleté působení u architekta Karla Řepy (1895–1963) v Pardubicích a blízkém okolí.

¹³ Rodiče Čenka, Marie a Čeněk Mužíkovi, byli dělníci.

¹⁴ Josef Novák (1887–1954). Vývoj jeho stavební firmy: Podnikatelství staveb bratří J. a V. Nováka v Chocni do 25. 11. 1919, Sdružení stavitelů v Chocni 25. 11. 1919–31. 12. 1928, Firma ing. Petříček a Josef Novák 1. 1. 1929–31. 3. 1935, Firma Josef Novák (1. 5. 1935–31. 3. 1948- poté firma připadla pod Pozemní stavby Pardubice, závod Vysoké Mýto. Informace převzaté z výstavy Architektura v Chocni, konané od 6. února do 28. února 2016. Autorem koncepce výstavy a textů byl Michal Hoffman.

Na jeho reference byl přijat roku 1929 na Státní školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Ve školním roce 1931/1932 dokončil zkrácené studium Všeobecné školy na základní předvzdělání. Poté studoval po dobu dvou a půl let jako řádný žák Speciální školu v oddělení pro architekturu v ateliéru u Otakara Novotného. Profesor architektury Otakar Novotný na Státní škole uměleckoprůmyslové, jenž vedl architektonický ateliér v letech 1929–1941 a 1948–1953, vyškolil šestnáct architektů. Čeněk Mužík absolvoval Státní školu uměleckoprůmyslovou v Praze 31. ledna 1935. Z jeho spolužáků jmenujme alespoň Václava Hliského (1909–2001), jehož nejznámější realizací je Kolektivní dům v Litvínově,¹⁵ a Bohuslava Kuliče (1913–1988), který se prosadil jako filmový architekt v Barrandovských ateliérech.

Potřebnou praxi pro samostatnou činnost architekta získává Čeněk Mužík u Karla Honzika (1900–1966) a Josefa Havlíčka (1899–1961), se kterými se podílel na projektu Všeobecného penzijního ústavu na Žižkově. První varianta dvanáctipatrového paláce Všeobecného penzijního ústavu na náměstí Winstona Churchilla je z roku 1929. Plán autoři do roku 1931 ještě několikrát změnili. „*Po celé mnohaměsíční údobí své úporné projekční práce se Havlíček s Honzikiem drželi pouze základního křížového půdorysu a maximální dvanáctipatrové výšky.*“¹⁶ Stavba Všeobecného penzijního ústavu byla provedena v letech 1932 až 1934. V Praze, při studiu, Čeněk Mužík dále spolupracoval s architektky Josefem Karlem Říhou (1893–1970) a Bedřichem Feuersteinem (1892–1936).

Při vysokoškolském studiu byl aktivním architektem. Již v prvním ročníku, tedy v roce 1931, kdy podnikl svou zahraniční studijní cestu do Německa, získal prvotní velkou samostatnou zakázku. Vyhrává vypsanou architektonickou soutěž na budovu Veřejné obchodní školy v Chocni (1931). Tehdy jeho projekt zvítězil ve velmi silné konkurenci již osvědčených architektů Jiřího Krohy (1893–1974), Jana Gillara (1904–1967), Aloise Mikuškoviče (1897–1952) spolupracujícího s Josefem Kittrichem (1901–1968) a Josefem Hrubým (1906–1988).

Málokdy architekti získali příležitost k navržení celé zástavby. Čeněk Mužík tuto možnost využil roku 1935, v posledním ročníku svých studií, v nově vznikající městské části Pod Homolí v Chocni. Navrhl kompaktní čtvrť, inspirovanou ideou tzv. zahradního města, kam mělo být přeneseno administrativní centrum Chocně. Dominantou nově vznikající čtvrti se měla stát výšková budova na kruhovém náměstí. Celková koncepce tohoto projektu nebyla

¹⁵ Na tzv. Koldomu spolupracoval s Evženem Linhartem (1898–1949), stavba kolektivního domu byla provedena v letech 1948–1950.

¹⁶ ŠVÁCHA, Rostislav. Od moderny k funkcionalismu. Odeon, Praha, 1985. s. 307-308. ISBN 09/13 01-513-85.

realizována. Do dnešních dob je patrný pouze urbanismus této části města, která ústí do hlavní choceňské třídy Masarykovy ulice. Zde jsou aplikována oblá nároží domů. Ze všech návrhů a realizací domů zakomponovaných do nové čtvrti je výjimečný dům manželů Prechalových (čp. 988) na Jiráskově ulici, s téměř zachovalým interiérem.

Projekt ulice Bj. Krawce byl uskutečněn ve větší míře. Dílem Čenka Mužíka jsou čtyři bytové domy (čp. 1057, 1090, 1091, 1097) v levé frontě zástavby a pět samostatně stojících vil na straně druhé (čp. 998, 1003, 1014, 1023, 1064). U dalších budov sice není Mužíkovo autorství potvrzeno,¹⁷ ale domy korespondují s tvaroslovím jeho funkcionalistické tvorby, a tak celá ulice působí celistvě. První dvě vily v dolní levé části byly navrženy jako polyfunkční domy. V případě domu pro rodinu Jana Lásky (čp. 1003) byla soukromá obytná funkce kombinována s kanceláři. V další vile pro Josefa Lásku (čp. 998) šlo o propojení ordinace s bydlením. Funkčně stejný dům (čp. 151) byl postaven roku 1933 na Záměstí pro doktora Jaroslava Koláře.

Neuskutečněnou realizací, pocházející z dob studií na Státní uměleckoprůmyslové škole, jsou ideové náčrtky pro architektonickou soutěž vypsanou firmou Baťa.¹⁸ V roce 1935 byla vyhlášena mezinárodní soutěž na nejvhodnější typ bydlení pro zaměstnance firmy ve Zlíně. Na bytovou soutěž bylo přihlášeno 289 návrhů z devíti zemí. V porotě zasedali významní architekti té doby jako Pavel Janák (1882–1956), Bohuslav Fuchs (1895–1972) a Le Corbusier (1887–1965), již ocenili čtyři typy domů od architekta Erica Svedlunda, autorských dvojic Adolfa Benše (1894–1982) a Františka Jecha (1904–1973), Vladimíra Karfíka (1901–1996) a Antonína Vítka (1892–1979). Tyto vybrané domy byly postaveny ve vzorkové kolonii U lomu. Mužíkův projekt na dvojdomky nevyhrál.¹⁹

Mužíkovu tvorbu souběžnou se studiem prezentují převážně zakázky na rodinné domy od soukromé klientely. Jen na území Chocně bylo postaveno třicet osm rodinných domů, většinou pak dvojdomků, dle jeho návrhů. Výjimečné postavení nejen v kontextu choceňské tvorby, díky svému neobvyklému tvarosloví, zaujímá vila pro Bohumila Malého na Orlickém nábřeží (čp. 964). Ojedinělým architektonickým počinem je i koncepce urnového háje v Chocni.

Rokem 1936 Čeněk Mužík vstupuje do individuální stavitelské činnosti. Zakládá vlastní architektonický ateliér v Chocni. Zatímco při studiu na vysoké škole byly pouze dvě

¹⁷ Autorství Františka Jireše je potvrzeno u vily čp. 1023. Potřebné dokumenty k dalším „funkcionalistickým“ domům nejsou v archivu stavebního odboru Městského úřadu v Chocni k dispozici.

¹⁸ JEMELKA, Martin; ŠEVEČEK, Ondřej: Tovární města Baťova koncernu: Evropská kapitola globální expanze. Academia, Praha 2016.

¹⁹ Popis Mužíkova soutěžního návrhu je uveden v kapitole nerealizované projekty.

stavby postaveny mimo Choceň, a to rodinné domky v Borohrádku a na Dvořisku, v období fungování soukromého ateliéru se jeho architektonické působení rozšířilo po celých východních Čechách. Z destinací blízkých Chocni je to Vysoké Mýto a Ústí nad Orlicí. Ve vzdálenějších městech, jako je Hrochův Týnec, vyprojektoval radnici (čp. 25), obchodní dům s byty (čp. 16), v Polici nad Metují budovu divadla (čp. 151) a jeslí (čp. 191), v neposlední řadě v Hradci Králové továrnu Jitřenka (čp. 956/13). Stavební činnost neustávala ani v Chocni, jen rodinných domů bylo postaveno třicet osm. Mezi známé veřejné stavby patří Staňkovo sanatorium (čp. 1175), obytný dům s obchody Okresní hospodářské záložny (čp. 1180), obchodní a obytný dům se zaobleným nárožím na rohu ulice Kollárova a T. G. Masaryka (čp. 1105).

Po šesti letech opět podnikl studijní cestu do Německa a záhy následovalo Řecko, Francie a Itálie. V Itálii roku 1937 pravděpodobně navštívil výstavu v Neapoli, kde byla jeho tvorba prezentována.²⁰ Druhou příležitostí k představení své tvorby dostal na pražské výstavě „*Za novou architekturu*“ pořádanou v roce 1940.

Přípravy na tuto výstavu, určenou pro Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, pod záštitou *Klubu architektů*, započaly o dva roky dřív. Kurátorským záměrem bylo obsáhnout přehled a vývoj architektury v období první republiky. Z politických příčin se výstava neuskutečnila v plánovaném termínu. Původní koncepce přehlídky soudobé architektury byla rozšířena o kulturu bydlení, urbanismus a restaurování. *Klub architektů* spolupracoval s členy spolku *Sdružení architektů*. Změnil se také časový rozsah, a to do roku 1940, rozdělení do pěti bloků zůstalo. V prvním byla prezentována mj. díla Josefa Gočára a Jana Kotěry,²¹ od roku 1900 do vzniku republiky. Druhý oddíl představoval vybrané architektonické studie a realizace ze zbývajících let, tedy od roku 1918 do roku 1940. Takto dlouhé časové rozpětí si vyžadovalo dílčí roztřídění dle typologické funkce staveb. Třetí úsek se zaměřil na kritiku současného stavebnictví. V další části byla představena odborná literatura a soudobá periodika zabývající se moderní architekturou. Součástí byly doprovodné akce v podobě tematických přednášek a společenských večerů, probíhajících nejen v zahradě Uměleckoprůmyslového muzea.²²

²⁰ Bližší informace nebyly dohledány.

²¹ Josef Gočár (1880–1945). KOTALÍK, Jiří, T.; LUKEŠ, Zdeněk; PANOCH, Pavel; KARASOVÁ, Daniela: Josef Gočár. Grada, Praha, 2010. Jan Kotěra (1871–1923). ŠLAPETA, Vladimír. Jan Kotěra 1871–1923. KANT, Obecní dům, Praha, 2001.

²² Autorem koncepce zahrady muzea byl Ladislav Machoň (1888–1973), se kterým se Čeněk Mužík pracovně setkal při uskutečnění návrhů regulačních plánů pro Vysoké Mýto.

Kurátor výstavy Zdeněk Wirth měl k dispozici pracovní skupinu, která sestavila kartotéku projektů a provedených architektonických realizací z celého území Čech a Moravy. Poté byli osloveni autoři, o kterých se domnívali, „že přispěli k úrovni české architektonické tvorby, bez ohledu na jejich spolkovou příslušnost či případnou názorovou odlišnost.“²³ Ti měli obratem zaslat své stručné životopisy a dle osobního výběru zásadní stavby. Potěšitelné je, že z výběru tří tisíc fotografií, kreseb a půdorysů byla vybrána i tvorba Čenka Mužíka.²⁴

Výstava probíhající od 31. května do 29. září 1940 měla velmi vysokou návštěvnost. „Za čtyři měsíce ji navštívilo 12062 návštěvníků, přičemž návštěvnost ostatních výstav se pohybovala od několika stovek do osmi tisíc.“²⁵

Neměli bychom pominout fakt, že Čeněk Mužík byl i politicky aktivním. Jako člen národních socialistů po mnoho let zasedal v Místním národním výboru v Chocni a od roku 1945 v Okresním národním výboru v Ústí nad Orlicí, kde byl prvním náměstkem a členem komise výstavby. Činným byl i v Okresní mírové radě v Ústí nad Orlicí.

Vyhláškou z 10. května 1941, jež zakazovala realizaci jakýkoliv staveb, s výjimkou již rozestavěných, byla Mužíkova architektonická tvorba v období 2. světové války pozastavena. I tak produkce čítající přes sto architektonických zakázek pocházejících z jeho soukromého ateliéru vykazuje vysokou úroveň. Fungování vlastní projekční kanceláře bylo ukončeno rokem 1948.²⁶

Zřízení celostátní organizace Stavoprojekt²⁷ v prosinci roku 1948 znamenalo nastolení pevného řádu ve stavebnictví. Rozmanitá tvorba architektů i architektonická hodnota staveb ustoupila ekonomické úspornosti a kvantitě postavených budov. V nově vzniklé situaci bylo Čenku Mužíkovi nabídnuto založení pracovní skupiny Stavoprojektu v Chocni, podléhající Pardubickému podniku, k 1. lednu 1949.

V programu Československého rozhlasu Mužík uskutečnil dvě přednášky o architektuře, urbanismu i kultuře bydlení. Miniseriál z roku 1949 se nazýval „Abychom bydleli dobře“, ale v archivních a programových fondech Českého rozhlasu nebyla nalezena zmínka ve zvukové a ani v tištěné podobě.

²³ JOSEFOVIČOVÁ, Milena. Bilancování v těžkých časech: Pražská výstava „Za novou architekturu“ v roce 1940. Dějiny a současnost. 2007. č. 9., s. 21 – 24.

²⁴ Z Mužíkovy tvorby byly prezentovány vily Josefa Lásky a Jana Lásky v Krawcově ulici v Chocni a škola v Cerekvici na Loučnou.

²⁵ JOSEFOVIČOVÁ, Milena. Bilancování v těžkých časech: Pražská výstava „Za novou architekturu“ v roce 1940. Dějiny a současnost. 2007. č. 9., s. 21 – 24.

²⁶ Vyhláška ministra techniky ze dne 25. října 1948 o znárodnění stavebních podniků, dle zákona č. 121/1948 sb.

²⁷ Stavoprojekt byl k 1. lednu 1952 vydělen jako samostatný národní podnik a jeho krajské závody se do roku 1953 transformovaly ve Státní projektové ústavy. Od roku 1958 byly tyto krajské projektové ústavy podrobené regionálním Krajským národním výborům.

V souvislosti s usnesením Ústředního výboru Komunistické strany Československa o zprůmyslnění stavebnictví byl roku 1949 založen Studijní a typizační ústav. Čeněk Mužík, který měl zkušenosti se stavbami školních budov, mj. v Chocni a obcích Horní Jelení a Cerekvice na Loučnou, byl v roce 1955 vyzván ke spolupráci na přípravě typových projektů na stavbu základních škol v republice. Nabídku přijal a na podrobném zpracování programu a plánu se v Praze přímo podílel. Své působení pro Studijní a typizační úřad od školních budov rokem 1960 rozšířil o projekty staveb národních výborů a požárních stanic pod záštitou samostatného projektového střediska královéhradeckého Stavoprojektu.

Vedoucím architektem choceňského ateliéru Stavoprojektu zůstal až do roku 1969. Tehdy třiašedesátiletý Čeněk Mužík odešel do starobního důchodu, ale zůstal veřejně činným. Spolupracoval se Studijním a typizačním ústavem v Praze na úkolech využití stávajícího fondu školských budov, jejich rekonstrukcí a modernizaci. Zároveň projektoval nejen rodinné domy v Chocni a v nejbližším okolí.

Byl členem *Syndikátu výtvarných umělců československých* a *Ústředního výboru svazu československých architektů*. Čeněk Mužík zemřel 5. března roku 1988 v Chocni.

3. Funkcionalismus

Vznik a vývoj funkcionalismu souvisí s technickým pokrokem, řešením ekonomických, sociálních problémů bydlení a také s výstavbou měst. Architektura byla oprostěna od okázalosti a kultu strojené estetiky přetrvávající ještě v počátku dvacátého století. Směr meziválečné avantgardní architektury a urbanismu vrcholil zhruba v letech 1925 až 1935. Byl tak nadčasový, že některé jeho principy, postupy a vzory jsou uplatňovány dodnes.

První myšlenky směřující k novému zaměření architektury najdeme v eseji Adolfa Loose (1870–1933) z roku 1908 „*Ornament je zločin*“,²⁸ kde je razantně odmítnut dekor staveb a požadováno obnažení krásy čisté funkční konstrukce. Za pregnantní definici funkcionalismu je pokládáno heslo od chicagského architekta Louise Sullivana (1856–1924), které zaznělo již v roce 1896, „*Forma následuje funkci*.“²⁹ Pro moderní architekturu neexistovala žádná společná pravidla. Až první kongres CIAM,³⁰ pořádaný v roce 1928 pod vedením švýcarského architekta Le Corbusiera, dal základy pro vznik funkcionalismu.

Impulsem pro šíření funkcionalistických principů bylo také založení Uměleckoprůmyslové školy Bauhaus ve Výmaru v roce 1919. „*Walter Gropius dal výmarskému Bauhausu ideologický program, který možno vyjádřit heslem: nová jednota umění a průmyslu. Spojení všech výtvarných umění k nejvyššímu tvůrčímu úkolu: architektuře. Nový trojspolek výtvarných umění sub auspiciis architektury*.“³¹ Toto experimentálně pedagogické centrum se specializovalo na spojení řemesla s uměním a Gesamtkunstwerk. Nenavrhovaly se pouze exteriéry budov, ale předmětem zájmu byl i interiér a jeho stylově jednotné vybavení. K podpoře a rozšíření funkcionalismu došlo roku 1927, kdy v německém městě Weissenhof, na základě mezinárodní architektonické soutěže, byla vybudována dělnická kolonie. K této příležitosti se ve Stuttgartu konala doprovodná výstava stavebních plánů a modelů s názvem „*Die Wohnung*“, zaměřená na moderní trendy v architektuře. Výstava a její doprovodný program sklidil velký ohlas mezi laickou i odbornou veřejností.

V témže roce švýcarský architekt Le Corbusier zformuloval manifest pěti bodů moderní architektury. Těchto pět tezí shrnuje hlavní vymoženosti tehdejší techniky. Domy

²⁸ Esej je součástí sbírky: LOOS, Adolf: *Navzdory: Ornament je zločin 1900–1930*. Pragma, 2015.

²⁹ „Form follows function“ - Sullivan, Louis Henry: *The tall office building artistically considered*, Lippincott's magazine, s. 403–409. https://en.wikipedia.org/wiki/Form_follows_function

³⁰ *Congres internationaux d'Architecture moderne*.

³¹ TEIGE, Karel: *Bauhaus. Panorama*, kulturní zpravodaj. 1930/31. Zpravodaj Družstevní práce, roč. 8., č. 5/6, s. 96. Studenti, bez ohledu na svá zaměření, museli během studia projít školením ve všech ateliérech.

stavěné na pilotech uvolní přízemí pro zeleň a volný pohyb. Použití ploché střechy poskytne místo pro zahradu nebo odpočinkovou zónu a tím se nahradí zeleň, kterou dům místu odebral. Sloupy nesoucí síly všech podlaží umožní nezávislé členění prostoru nenosnými příčkami. Vznikne tak volný, funkčně uzpůsobitelný půdorys. Systém sloupů také změní zakomponování a podobu okenních otvorů. Konzolovitě vyvedené stěny uvolňují průčelí pro pásová okna. Posledním bodem bylo přísné urbanistické zónování měst. Ve stavebním materiálu bylo charakteristické použití nových, do té doby netradičních surovin, jako byl železobeton, šarlatové cihly a sklo.

Hlavními centry funkcionalismu byly Německo, Nizozemí a Československo. Čeští architekti se velmi brzy, jako jedni z prvních v Evropě, přihlásili k tomuto ve svých dobách avantgardnímu architektonickému směru. V Československu podporoval a rozšiřoval tento sloh *Klub architektů*³² svým časopisem *Stavba*. Periodikum vycházelo pod redakčním vedením Oldřicha Starého (1884–1971) od roku 1921. Ve třetím ročníku časopisu z přelomu let 1924–1925 byly ve článku „*Náš názor na novou architekturu*“ zveřejněny základní požadavky na funkcionalistickou architekturu. Jakékoliv estetické záměry architektury toto programové prohlášení odmítalo. Mezi zásady naopak patřil sociální zřetel, ekonomičnost a ohled na hygienu. Propagátoři funkcionalismu dbali na to, aby praktické využití a provozní upotřebení stavby bylo v souladu s účelem, pro který byla vytvořena. Architekti kladli důraz na sociální podstatu architektury. „*Kromě klubu architektů s jeho časopisem Stavba byl program vědeckého funkcionalismu – důsledně však zbavený levicového politického podtextu – zastáván ještě jinou význačnější organizací, Skupinou architektů SIA sdruženou kolem časopisu Architekt SIA.*“³³

K zásadám funkcionalistické architektury se také hlásili členové seskupení *Devětsilu* v čele s Karlem Teigem (1900–1951). Další organizací byla *Společnost architektů* založená 15. ledna 1914. Členové, kteří byli především absolventy Akademie výtvarných umění a Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, vydávali architektonický časopis *Styl*. Po tři roky vycházelo periodikum *Architektura*, které se vyvinulo v roce 1939 z dohody představitelů *Sdružení architektů*, *Klubu architektů* a *Společnosti architektů* jako obměna původních časopisů *Stavba*, *Stavitel* a *Styl*. Šéfredaktorem periodika byl tehdejší předseda *Klubu architektů* Oldřich Starý.

³² Klub architektů, založen 1913 a obnoven 1918, sdružoval především absolventy Vysokého učení technického v Praze.

³³ ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu*. Odeon, Praha, 1985. s. 393. ISBN 09/13 01-513-85.

Mezi nejznámější představitele českého funkcionalismu, kteří taktéž výrazně ovlivnili podobu evropské architektury, patřili Adolf Loos, Bohuslav Fuchs (1895–1972), Jaroslav Fragner (1898–1967) a Karel Honzík, který se zabýval otázkou teorie bydlení.

Hledala se nová řešení forem bydlení, větší část života rodin se přenesla do společných prostranství. Půdorysy, stejně tak jako rozmístění jednotlivých prostor a jejich vzájemné vazby, byly důmyslně promyšleny. *„Důraz funkcionalisté kladou na logické zřetězení jednotlivých místností – kuchyň sousedí se spíží a jídelnou, jídelna s obývacím pokojem, pokoj s pracovnou, ložnice s koupelnou a terasou a podobně.“*³⁴ Do této doby jsme se spíše setkávali s půdorysným řešením domu v dispozici přijímací haly obklopené pokoji. Nejrazantnější změnou ve vývoji prostoru samotného bytu prochází kuchyně. Nová podoba kuchyně i kuchyňského nábytku byla ovlivněna plynofikací, elektrifikací a rozvojem bytové techniky. Dřez se zavedeným vodovodem nahrazuje stůl se zabudovaným lavorem ukrytým v zásuvce. Začaly být užívány elektrické spotřebiče, jež zabraly místo objemných kredencových skříní.

Těžiště funkcionalismu nespočívalo pouze v solitérních vilách reprezentativního charakteru, důraz byl kladen na funkční rodinné domky a bydlení v nájemních domech. *„Bydlení všeho druhu, zejména však bydlení širokých vrstev a jeho formy, se stalo předmětem zvýšeného zájmu.“*³⁵ To vyžadovalo hromadnou produkci, typizaci a zprůmyslnění výstavby, které vyústily k projektování prvních sériových domků. Postupně se začaly používat panelové a skeletové montované stavby.

Funkcionalismus také podnítil vznik průmyslového výtvarnictví. *„... je třeba uvést zejména snahy L. Žáka o levný lidový byt, A. Heythuma, nejnověji také E. Kittrichové, o řešení nábytku lehacího (gaučů a uskladnění ložního prádla v nich), Jar. Maška o zvědečtění návrhů sedadel a lehátek, H. Kučerové-Záveské, a V. Krcha s B. Krchovou o organizaci kuchyně a řešení kuchyňského nábytku, P. Janáka o úpravu bytu ve starém domě pro nové životní způsoby a úsilí J. E. Kouly o proměněný byt a obydlí, které by nebylo bytem k stání jako průměrný byt dnešního člověka, ale vlídným místem koncentrace a psychickým zátiším rodiny.“*³⁶ Mezi známé designéry nábytku patřil Jindřich Halabala (1903–1978), který sehrál stěžejní úlohu při formování moderní bytové kultury. Byl hlavním návrhářem brněnských *Spojených UP závodů*. Další osobností, která ovlivnila na dlouhou dobu funkcionalisticky

³⁴ ŠVÁCHA, Rostislav. Od moderny k funkcionalismu, Odeon, Praha, 1985. s. 263. ISBN 09/13 01-513-85.

³⁵ BENEŠOVÁ, Marie. Česká architektura v proměnách dvou století: 1780-1980. SPN Praha, 1984. s. 335. ISBN 14-627-84.

³⁶ KOULA, Jan E. Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Česká grafická Unie a. s., Praha, 1940. s. 221.

zaměřenou tvorbu svítidel, skla a keramiky, byl Ladislav Sutnar (1897–1976). Ten společně s Josefem Gočárem, Pavlem Janákem a dalšími patřil ke členům *Svazu českého díla*.³⁷ K propagaci ideálů jejich organizace přispěla prodejna předmětů bytového zařízení s názvem *Krásná jizba*.³⁸ Sortiment prodejny byl nejen domácí, ale obsahoval i produkci ze zahraničí, zejména pak z Bauhausu. Cílem spolku bylo prosazovat kulturnost bydlení prostřednictvím kvalitních výrobků. Významnou činností sdružení byla i osvětová práce zejména v podobě pořádání výstav, vydávání katalogů a sborníků zaměřených nejvíce na bydlení.

Návrhy nábytku zpočátku vycházely z prověřených a tradičních forem, mnohé nesly znaky *biedermeieru* a *secese*. Brzy se usilovalo o zcela nové přístupy, nezávislé na minulosti. Při tvorbě sedacího nábytku a postelí se návrháři snažili nacházet optimální podobu. Zkoumala se biologická a psychická pohoda spánku či odpočinku, výška i situování ležací plochy a její složení z hlediska materiálu. Nábytek měl geometrické tvary a jako materiály se používaly zejména pochromované niklové nebo ocelové trubky,³⁹ umělé hmoty a zohýbané dřevěné laťovky. Moderním se také stal typový, sériově vyráběný nábytek. Bytové zařízení zcela nového charakteru od základů změnilo pojetí interiérového designu. Z bytů začaly mizet objemné skříně, které byly nahrazovány vestavěnými skříněmi nebo samostatnými šatnami. Do interiérů také pronikl nový typ sektorového nábytku, navrhovaný v otevřených sestavách, které bylo možné snadno doplňovat a obměňovat. V těchto letech se nové trendy v nábytkovém designu více než kdy jindy podílely na vytváření moderního stylu bydlení.

*„Snahy, aby nábytek přestal být architekturou v malém a stal se pouhým nábytkem co nejskladnějším, úměrným zmenšeným prostorám bytu, projeví se již dříve, např. v šatních skříních a kuchyňských kredencích Fr. Havlíka, sedacím nábytku Ant. Heythuma, typisovaném sektorovém nábytku J. Vaňka, který začaly vyrábět závody ÚP.“*⁴⁰

Funkcionalismus nebyl jen soubor funkčních, konstrukčních a estetických zásad architektury, ale i způsob myšlení. Hlavní úlohou architekta bylo tvořit a utvářet prostor nejen intimní, ale i veřejný. *„Architekti se cítí být inženýry ve smyslu organizátorů práce i života.“*⁴¹

³⁷ Založeno Janem Kotěrou 1914. Obnoveno v roce 1920 jako Svaz československého díla Josefem Gočárem.

³⁸ Založená roku 1927, od roku 1929 vedoucím Ladislav Sutnar.

³⁹ První využití ohýbaných ocelových trubek na nábytek provedl Marcel Breuer, tehdy působící jako pedagog na Bauhausu. U nás nábytek z ocelových trubek propagoval např. Ladislav Žák nebo firma Hynek Gottwald z Brandýsa nad Orlicí.

⁴⁰ KOULA, Jan E. Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Česká grafická Unie a. s., Praha, 1940. s. 89.

⁴¹ BENEŠOVÁ, Marie. Česká architektura v proměnách dvou století: 1780–1980. SPN Praha, 1984. s. 335. ISBN 14-627-84.

Funkcionalismus je považován za jeden z nejvýznamnějších a nejvíce produktivních stavebních slohů v naší zemi. Když během dvacátých let minulého století vznikal, mluvilo se o zániku architektury jako umělecké disciplíny a zrodu architektury jako vědy.

4. Město Choceň

Východočeské město Choceň⁴² je obklopeno břehy Tiché Orlice. Krajina Chocně se svým nejbližším okolím byla obydlena již v době bronzové, a tak se řadí mezi nejstarší osídlenou oblast v kraji. Původní osada vznikla na území ovládaném rodem Slavníkovců, později Vršovců, sídlících na nedaleké Vraclavi.

První písemná zmínka o městě je z roku 1227, kdy sídlo Hocen v dědictví dostávají bratři Sezim a Milota. Z tohoto zápisu se odvozuje pozdější pojmenování města. V roce 1292 patřila Choceň, jako trhové městečko, králi Václavu II. Z konce 13. a počátku 14. století pocházejí malé hrady Zítkov a Hlaváčov v bezprostřední blízkosti města. Další opevněná místa, vzájemně dosud nevyjasněných vztahů a funkcí, jsou dodnes znatelná v náznacích terénních vln svého někdejšího opevnění, která se linou se po celém odvodu města Choceň.

Ve 14. století byla Choceň rozdělena mezi dvě panství patřící k hradům Litice a Žampach. Do jednoho celku bylo město opět spojeno v roce 1548, kdy přešlo do majetku rodu Pernštejnů. Pernštejnové obdarovali Choceň právem odúmrtí a nožířskými výsadami, které zajišťovaly rozvoj brusíren v Pelinách. Vrchnost, se zubří hlavou v erbu, potvrdila dosavadní výsady a zajistila tak městečku rozvoj. Nový majitel Zikmund ze Šelmberka nechal v roce 1562 na levém břehu řeky stavět zámek s rozsáhlým dvorem a Chocni vymohl výsadu cechu řeznického, krejčovského a později ševcovského. V roce 1581 obec osvobodil od všech panských dávek a povolil právo várečné. Choceň tehdy měla podobu městečka s náměstím uzavřenými branami a domkářkou zástavbou kolem.

V roce 1709 převzal panství hrabě Norbert Oktavián Kinský, který poskytl Chocni dva nové trhy, a to výroční a týdenní. V letech 1729 až 1733, na místě původně gotického kostela, byl vystavěn jednolodní kostel sv. Františka Serafinského s příčnou lodí. Soubor barokních staveb dále doplňuje budova špitálu a samostatně stojící zvonice.⁴³ V bezprostřední blízkosti kostela sv. Františka Serafinského je socha sv. Jana Nepomuckého a nedaleká socha sv. Václava, která sem byla umístěna až roku 1929. Z období baroka pochází mariánský sloup⁴⁴ z roku 1760 uprostřed choceňského Tyršova náměstí se sochami sv. Ludmily, sv. Václava a sv. Floriána a Panny Marie.

⁴² DVOŘÁK, Radovan. Choceň (Patnáct kapitol z dějin města). Ofis, Ústí nad Orlicí, 2000.

⁴³ Postavena v letech 1702–1703.

⁴⁴ NEJEDLÝ, Vratislav; ZAHRADNÍK, Pavel. Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v Pardubickém kraji. ARGO, 2008.

Původně renesanční zámek v majetku rodu Kinských, postavený v 16. století, byl v polovině 19. století přestavěn v klasicistním stylu. V letech 1849–1850 zde byla přistavěna pseudogotická kaple Nanebevzetí Panny Marie za finanční podpory Vilemíny Kinské.

Během 18. století byly vybudovány silnice směřující k Vysokému Mýtu a Kostelci nad Orlicí, dále k Litomyšli a Brandýsu nad Orlicí. Mezníkem v rozvoji města však bylo zprovoznění státní železniční dráhy roku 1845 ve směru z Prahy do České Třebové inženýrem Janem Pernerem. Choceň se tak stala důležitým železničním uzlem i díky tratím vedoucím do Broumova a Litomyšle.⁴⁵ Nové železniční komunikace měly rozhodující význam i pro rozmach města. Nejenže v tomto období stoupl počet obyvatel,⁴⁶ ale spojení s okolními městy a včlenění do celostátního trhu znamenalo rozvoj průmyslové výroby. Podstatně se v průběhu 19. století změnila i sociální struktura obyvatelstva. Choceň se stala městem nejen železničářů a průmyslových dělníků, ale i bohatých továrníků, kteří si nechali postavit reprezentativní domy. Za všechny jmenujme alespoň Liechtenbergovu vilu a vilu postavenou v klasicistním stylu pro Františka Schejbala.⁴⁷ Stavební činnost neustávala ani za finanční podpory státu. Historizující budovy radnice a měšťanské školy⁴⁸ byly postaveny v tehdejší celorepublikově rozšířeném novorenesančním stylu.

Počátkem 20. století měla Choceň téměř 4500 obyvatel, 442 domů a řadu průmyslových podniků, například přádelnu, tkalcovnu, výrobu uzenářských nástrojů, umělých květin a továrnu na hasičské stříkačky. Za 1. světové války byla v Chocni vybudována díky snadné dopravní dostupnosti po železnici „baráková kolonie“ pro polské a rusínské utečence.⁴⁹ Město ve městě s označením „*Choceňské Polsko*“ mělo vlastní politickou samosprávu, nemocnici, školu, divadlo i kostel. Největšího zalidnění tato kolonie osmatřiceti přízemních dřevěných domků dosahovala na konci 1. světové války, kdy zde bylo ubytováno přes 22 000 uprchlíků.

Roku 1930 bylo v Chocni zaregistrováno 930 domů s celkovým počtem 6500 obyvatel. Upravovací plány města byly městskou radou zadávány Ivo Benešovi z Brna. Na nově vzniklých městských částí Na Herzance nebo Na Podhomolí se podíleli nejen zmiňovaní choceňští stavitelé, ale i mladý student Čeněk Mužík.

⁴⁵ Železniční trať Choceň – Broumov 1875, Choceň – Litomyšl 1882.

⁴⁶ V roce 1881 měla Choceň 3712 obyvatel.

⁴⁷ Realizace od Antonína Plíhala z let 1920–1922. Adaptaci vnitřní dispozice na mateřskou školkou navrhl Čeněk Mužík. Návrhy nejsou datovány, ale rozhodnutí o přípustnosti stavby, neboli stavební povolení, bylo vydáno roku 1960.

⁴⁸ Stavba radnice ukončena v roce 1880. Měšťanská škola Mistra Choceňského postavena v roce 1897.

⁴⁹ NEZBEDA, Vilém: Choceňské „Polsko“. Kronika barákové kolonie z 1. světové války. Městský národní výbor Choceň, 1990.

Prvorepublikový hospodářský rozvoj, týkající se především průmyslových odvětví,⁵⁰ zastavila 2. světová válka. Veškerá stavitelská činnost, oslabená celorepublikovou, respektive celosvětovou hospodářskou krizí, byla v Chocni přerušena roku 1941. Další ranou pro rozmach města bylo roku 1945 vyhlášení Benešových dekretů, kvůli kterým byl Kinským konfiskován majetek. Do té doby celé generace rodu Kinských dávaly pracovní příležitosti mnoha obyvatelům města. Po 2. světové válce nastal rozvoj textilního a strojírenského průmyslu, zejména pak výroba letadel a chladírenských vozů.

Po únoru roku 1948 nastává další epocha vývoje města. Prohlubuje se průmyslový charakter, mimo podniky Orličan, ČKD jsou to dodnes fungující továrny na textilní průmysl s tehdejšími názvy Hedva a Perla.⁵¹

V roce 1969, kdy Čeněk Mužík odešel do starobního důchodu, bylo v Chocni zaevidováno 1 218 domů a 7 829 obyvatel. V dobách jeho architektonického působení bylo tedy v Chocni postaveno 288 domů. Z toho bylo více než sto rodinných domů i veřejných staveb realizováno dle jeho návrhu.⁵²

Líbeznou charakteristiku města Chocně nalezneme na dobovém propagačním letáku určeném pro nově otevřené sanatorium Bohuše Staňka.⁵³ „*Letovisko Choceň na úpatí Orlických hor s časným jarem, příjemným létem a vlažným podzimem, obklopeno je množstvím lesů, které jsou v bezprostřední blízkosti města, parkovitě upraveny, takže skýtají unaveným klid a příjemné chvíle odpočinku. Široko daleko známý přírodní park Peliny, táhnoucí se pod vysokými pískovcovými stěnami od blízkého Brandýsu nad Orlicí přechází ve městě samém v rozsáhlé městské dřívě knížecí parky, dnes zcela přístupné veřejnosti. Pelinami i městem protéká Tichá Orlice skýtající mnoho příležitostí chtivým rybolovu se vkusně upraveným říčním koupalištěm v městě. Choceň je východiskem turistických cest do širokého okolí do Potštejna, Litic, Orlických hor, na starobylé Litomyšlsko a do romantické krajiny kolem Nových Hradů a Proseče.*“⁵⁴

⁵⁰ Mj. založení choceňské mlékárny roku 1928.

⁵¹ Původně Jehničkova továrna, dnes firma Filogroup a.s.

⁵² V dnešní době počet obyvatel, i se spádovými obcemi, dosahuje téměř deseti tisíc. Registrováno je 1 972 domů, z toho v samotné Chocni 1 732. K 1. lednu 2016 bylo ve městě evidováno 8 786 obyvatel. Čeněk Mužík svou architektonickou kariéru ukončil roku 1982. V období 1969 až 1982 byly jeho realizace v Chocni omezeny na přestavby rodinných domů. Novostaveb dle Mužíka bylo vystavěno deset.

⁵³ Staňkovo sanatorium v Chocni bylo otevřeno 1941, architektem byl Čeněk Mužík.

⁵⁴ Úvodní text v dobovém propagačním materiálu Staňkova sanatoria.

5. Mužikovy realizace 1930–1935: Státní uměleckoprůmyslová škola v Praze

5.1. Choceň

V první polovině 20. století, kdy Čeněk Mužík zahájil své architektonické působení, nebylo samozřejmostí žádat architekta o navrhnutí domu. „Doposud myslí se, že architektovi náleží nanejvýše navrhovati průčelí, a jestliže stavitel, stavebník neb podnikatel dožádá si spolupráce architekta, nejčastěji činí tak kvůli průčelí, nanejvýš ještě, že architekt práci svou končí v průjezdu.“⁵⁵ Ocitáme se v době, kdy městská zástavba nebyla ve větší míře odborně regulována. Střední a vyšší střední třída si zřizovala domy svépomocí. Stavěly se především dvojdomky bez předzahrádek, s pásem zeleně oddělující ulici a chodník.

5.1.1 Rodinné domy

V roce 1931, kdy Čeněk Mužík začal studovat Státní školu uměleckoprůmyslovou v Praze, projektoval svůj první rodinný dům v Choceň manželům Hornovým.⁵⁶ Spolupracoval při něm se staviteli Josefem Petříčkem a Josefem Novákem. Samostatně stojící přízemní dům na ulici Vostelčická, obdélného půdorysu se sedlovou střechou a trojúhelníkovými štíty, svou hmotou odpovídal tehdejší konzervativnosti novostaveb rodinných domů. Standardním domem pro příslušníky střední třídy je například patrový dvojdům na Erbenově ulici projektovaný v roce 1931 pro manžele Koukolovy a Matouškovy.⁵⁷ Pravá část dvojdому pro Matouškovy byla dostavěna v roce 1932 a v průběhu času přední strana domu doznala změny v podobě prolomení horního okna na balkónové dveře. Dvojdům je na pozemku umístěn s předzahrádkou. Na uličním průčelí dvě okna posunutá k nároží mají červený nátěr, typický pro Mužíkovu tvorbu.

V tomto období byly stavěny především dvojdomky. Rozhodujícími parametry bylo ekonomické hledisko a úspora zastavěné plochy pozemku. Za příklad bychom mohli mít ulici Jana Žižky, kde bylo vystavěno osm dvojdůmků dle Mužíkových návrhů. Prvním provedením byla pravá část patrového dvojdому pro manžele Jasanské.⁵⁸ Na sousedním pozemku se

⁵⁵ FANTA, Josef: Stavby pražské a snahy umělecké. Volné směry III., 1899 s. 239- citace in ŠVÁCHA, Rostislav: Od moderny k funkcionalismu, s. 35.

⁵⁶ Vostelčická 235, Choceň.

⁵⁷ Erbenova 954, 935, Choceň.

⁵⁸ Kolaudace v roce 1931. Jana Žižky 944, Choceň.

nachází dům, který Čeněk Mužík vyprojektoval pro svou rodinu.⁵⁹ Nejedná se o progresivní stavbu, jakou bychom v případě návrhu mladého architekta očekávali, naopak dům svým vzhledem zapadne do okolní zástavby. Sedlová střecha patrového dvojdomku pod mírným sklonem není středově řešena. Okno v přízemí je na ose s horním, na který navazují balkónové dveře. Dvě diagonálně umístěná velká okna se šesti tabulkami na podélné vstupní straně jsou doplněna o reliéfní ostění kruhového okenního otvoru.

Spolupráce se stavitelem Františkem Žabou započala roku 1932 dvojdomkem na Jiráskově ulici. Pravá polovina dvojdomu byla objednána Marií a Janem Krejčovými, investorem druhé části byl Jan Barnet.⁶⁰ Na podélném uličním průčelí je pravidelná okenní sestava komponována ze dvou nad sebou umístěných trojdílných oken, vyvážených vertikálním pásem deseti skleněných tabulek, respektujících rozhraní oken.⁶¹

Dům je bezprostředně u chodníku, jenž je pásem zeleně oddělen od komunikace. Z uličního pohledu z hmoty stavby vystupuje v prvním patře subtilní zábradlí balkónku z ohýbavých trubek. Na středové ose vstupní strany domu jsou vchodové dveře římsou opticky propojeny s malým okem do prostoru WC. Úhlopříčně je okénko osvětlující schodiště do sklepa. Totožné seskupení otvorů se objevuje v prvním patře, s proměnou vchodových dveří za balkónové a absencí schodišťového okénka. V trojúhelníkovém štítu je proraženo okno do půdního prostoru.

Ve vsazeném vstupu mají hlavní vchodové dveře kruhové okénko. Na vstupní předsíň, ze které je možno vejít do prádelny a na WC, navazuje drobná hala. Tímto ústředním komunikačním prostorem lze vstoupit do kuchyně i velkoryse řešeného obývacího pokoje a zalomeným schodištěm do prvního patra. V kuchyni, která je od obývacího pokoje oddělena stěnou, je praktická nika sloužící jako spíž. Z obývacího pokoje vedou směrem do zahrady rozměrné dveře umožňující vstup na terasu. V patře se dispozice místností neliší, pozměnila se pouze jejich funkce. Prádelnu nahradila lázeň a kuchyň s obývacím pokojem dvě samostatné ložnice.

Totožný dvojdom, paralelně na druhé straně ulice, byl dostavěn roku 1934 pro Marii Matouškovou a v roce 1935 pro Josefa Mikuleckého.⁶² Oba dvojdomy doznaly určitých úprav, přízemí domu čp. 966 bylo okolo roku 1995 přestavěno na obchodní prostory.

⁵⁹ Jana Žižky 972, Choceň. Pozdější přístavba verandy, projektovaná Čeněkem Mužíkem, není datována.

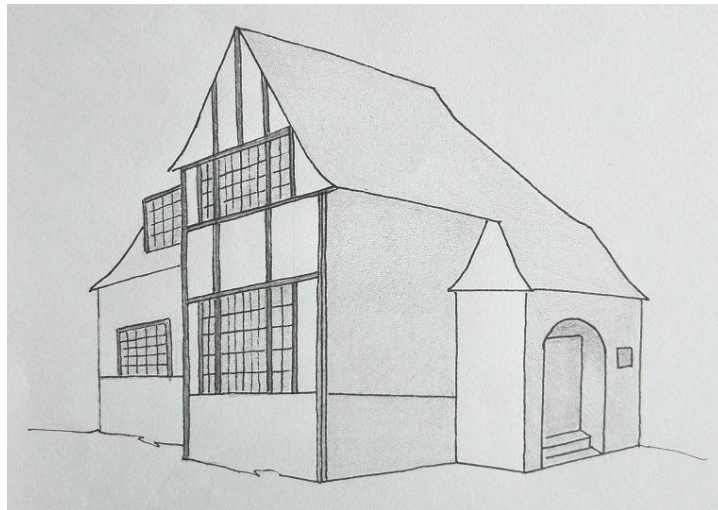
⁶⁰ Jiráskova 966, 967, Choceň.

⁶¹ Stejný dům, i s dispozicí interiéru, byl postaven roku 1937 na Náměstí Svobody čp. 1098, Choceň.

⁶² Jiráskova 977, 978, Choceň. V ulici Jiráskova byl vystavěn dle Mužíkova návrhu i dvoj domek čp. 1024 a čp. 1036, v letech 1934 a 1935.

V případě tzv. Anglického domu, jak je tomuto domu místně přezdíváno, šlo o konkrétní požadavek, přičemž vznikla stavba pro Mužíkovu ranou tvorbu neobvyklá. Dům⁶³ na Orlickém nábřeží si nechal vyprojektovat tehdejší vládní rada Zemského úřadu Bohumil Malý. Dům byl koncipován jako letní sídlo rodiny Malých, která v té době žila v Praze a do Chocně si přála odjíždět na „anglický venkov“ a posléze se sem odstěhovat. Role objednavatele zde sehrála převažující pozici, danou inspirací reprodukcemi venkovských vilek v anglickém periodiku. V projektu, datovaném rokem 1931, je patrný podnět konzervativním stylem anglosaské architektury i v pojetí interiéru. Trámový strop, otevřený krb a řezbářské práce⁶⁴ na nábytku, zábradlí a dřevěné obložení stěn této nostalgické atmosféře napomáhají.

Popis i okolnosti výstavby domu jsou k dispozici v knize *Slavné vily Pardubického kraje*.⁶⁵ Připomeňme, že vysoký krov strmé sedlové střechy jemně dosedá na hmotu domu díky požití námětků. Vertikální trámy hrázděného zdiva umocňují hrotitý štít. Členění oken na malé tabulky a dřevěný střešní arkýř je ponechán v přirozené barvě dřeva. Tradici uchovává i režné zdivo, kterým bylo vyvedeno boční kryté zádveří hlavního vstupu s valeným obloukem.

Orlické nábřeží 964. Choceň.

⁶³ Orlické nábřeží 964, Choceň. Povolení ke stavbě 8. 7. 1931.

⁶⁴ Josefa Malá byla sestrou Františka Schejbala, majitele pily a továrny na zpracování dřeva. Řezbářské práce byly provedeny podnikem Balada, spolupracujícím se Schejbalovou továrnou.

⁶⁵ PANOCH, Pavel; KAŇKA, Miroslav; LUKES, Zdeněk, POTŮČEK, Jakub: *Slavné vily Pardubického kraje*, FOIBOS a. s. Praha 2009, s. 131–133.

Stavitelem byl František Žaba,⁶⁶ který spolupracoval i při stavbě nedalekého domu pro manžele Jaškovy.⁶⁷ Nedaleko, přes Jiráskovu ulici, na druhé stavební parcele při břehu Tiché Orlice, byl realizován rodinný dům⁶⁸ stejné hmoty. Stylizací a vynecháním dekorativních prvků je jen stěží zřejmé, že se jedná o dům shodného tvaru.

Urbanisticko-architektonickou studii pro nově vznikající čtvrť u břehu Tiché Orlice vytvořil Čeněk Mužík v roce 1932. Centrem této čtvrti se stalo kruhové náměstí, dnes s označením Náměstí svobody,⁶⁹ kterému měla dominovat výšková administrativní budova, nejspíše nová radnice. Tato idea zůstala ve fázi papírového návrhu pravděpodobně proto, že tehdejší vedení města nestálo o paralelní druhé centrum města. To se zachovalo na náměstí, v historickém jádru, jak tomu tradičně je ve většině českých měst. Ulice paprskovitě vycházející z kruhového náměstí byly lemované chodníky s pásem zeleně, z tohoto hlediska můžeme mluvit o urbanistické koncepci tzv. anglického zahradního města. Čtvrť byla původně koncipována pro pravidelné samostatně stojící reprezentativní vilky. Nakonec zde, až na určité výjimky, byly realizovány dvojdomky se sedlovými střechami, z nichž největší počet je na ulici Jiráskova. Jednou ze zmiňovaných výjimek je dům manželů Prchalových, nacházející se také na Jiráskově ulici.

Marie a Rudolf Prchalovi zakoupili pozemek po předchozí domluvě s architektem. Čeněk Mužík patřil k jejich blízkým přátelům a předpokládáme, že při vytváření návrhu nebyl ničím limitován. Speciální požadavky na projekt domu nebyly dány, pouze si pan Prchal přál mít samostatnou pracovnu, kterou architekt umístil v prvním patře. Návrhy domu jsou datovány do července 1933. Stavitelem, který i v několika dalších projektech spolupracoval s Čeněkem Mužíkem, byl František Jireš.

Rudolf Prchal⁷⁰ vystudoval strojní průmyslovou školu a byl doktorem pedagogických věd. Před dokončením domu byl Prchal povolán jako učitel do Úpice a poté působil v Praze. Dům neobýval, ale nechtěl ho prodat, patrně v přesvědčení, že se do Chocně vrátí. V dalších letech tu žilo několik rodin v pronájmu a poté jej opět užívala rodina Prchalových. Původní majitel Rudolf Prchal byl strýcem dnešního majitele Václava Vojtíška. Tento dům⁷¹ odkoupil a bydlí v něm od roku 1955, jeho žena se přistěhovala o několik let později. Komfort, kterým byly dvě koupelny a WC, se stal v určité době nevýhodou. Dům byl brán jako dvě samostatné

⁶⁶ Na protokolu uveden i Josef Drahoš, stavitel z Vysokého Mýta.

⁶⁷ Emilie Jašková byla nevlastní setrou Josefy Malé, manželky Bohumila Malého.

⁶⁸ Orlické nábřeží 999, Choceň. Projekt datován rokem 1933.

⁶⁹ Křížení ulic Kollárova, Polská, Ruská.

⁷⁰ (1905–1971)

⁷¹ Jiráskova 988, Choceň.

bytové jednotky, z toho důvodu mohl být Místním národním výborem do spodního patra přidělen nájemník. Dokonce musel zasáhnout Čeněk Mužík, který na Národním výboru objasnil, že tento dům je koncipován pro jednu rodinu.

Dům manžele Vojtíškoví obývali společně s rodiči, kteří žili ve spodní části. V horním patře byla původní pracovna přestavěna na kuchyň, dispozičně stejnou jako v přízemí. Postupně, když se rodina rozrůstala, obývali horní patro, respektive tři místnosti se sociálním zařízením. Nevýhodou byla absence pokoje pro jejich dvě děti. V dnešní době využívají současní majitelé pouze horní patro. Dolní část příležitostně slouží jejich dětem jako letní byt.

Dispoziční řešení objektu se nezměnilo. Pouze paní Vojtíšková si v osmdesátých letech (po vzoru zahraničních časopisu, především německého časopisu o bydlení *Die schöne Wohnung*), přála spojit kuchyň s obývacím pokojem. K plánovanému záměru nedošlo. Také koupelny nevyhovovaly stále zvyšujícím se nárokům, a tak byla vyměněna karma a zabudována vana. Původní emailový nátěr v koupelnách byl nahrazen keramickými obklady. V přízemí někdejší prádelnu vystřídal hlavní vchod s předsíní. Od té doby hlavní vchod, umístěný po pravé straně domu, zůstal nevyužíván, je však zachován. Problémem i v dnešní době zůstává umístění nábytku. Tím, že jsou všechny místnosti průchozí, velkou část stěn zabírají dveře. Na zbývajících stěnách směrem ke komunikaci jsou pásová okna a pod nimi radiátory. Velmi zajímavě jsou v obou obývacích pokojích architektem navrženy výklenkové niky ve stěnách určené jako knihovny. Úložné prostory Mužík řešil v podobě vestavěných skříní. Jedinou možností tedy zůstává výroba nábytku na zakázku. I současní majitelé si nechali zhotovit kuchyň i obývací stěnu se zatahovacími dveřmi na míru v tehdejší Dřevotvaru Běstovice. Další nevýhodou domu, na které se shodli majitelé, je příliš prudké a zalomené schodiště.

Původní jsou litinové radiátory, plně jednoduché dřevěné dveře s klikami, trubkové zábradlí u schodiště, potrubí a částečně elektrické vedení. Na podlahách v obývacích pokojích a ložnicích jsou zachovalé dubové vlýsky. V ostatních prostorách, a to v kuchyni, šatně a pracovně, architekt Mužík jako podlahové krytiny zvolil linoleum, terrazzo bylo aplikováno na schodišti, chodbách a koupelnách. Tyto materiály byly v této době hojně používány. Není tomu tak v případě stropů, které jsou z tzv. neo-simplexu, jelikož se častěji setkáváme s trémovými stropy s omítaným podhledem na rákos. V době, kdy se dům stavěl, nebylo ústřední topení v domácnostech rozšířené. Zde bylo vytápění zvlášť pro spodní a vrchní patro. V koupelnách byla používána etážová kamna na tuhá paliva.

Exteriér domu prošel několika úpravami. Písková fasáda byla nahrazena čistě bílou a původní rámy oken červené barvy byly vyměněny za plastové v bílé barvě. Pásová okna jsou nadále výrazným architektonickým prvkem na průčelí objektu. Téměř rozměrově totožná okna navozují dojem, že se za nimi skrývá velký obytný prostor.

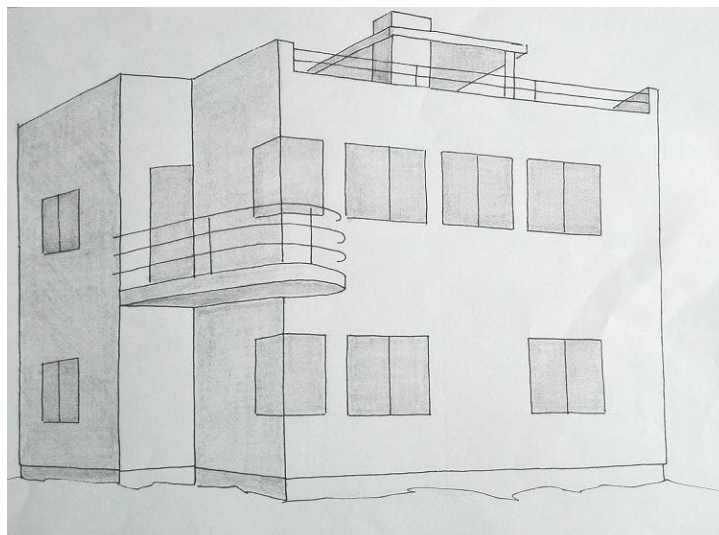
Půdorys domu vychází ze čtverce, kdy v dolní části směrem k zahradě tento tvar doplňuje obdélná terasa. Zaoblený balkón v patře je předsazen hmotě stavby směrem k ulici. Dům zaujme pozornost hlavně svými poutavými aerodynamickými elementy. Elipsoidně zalomená střecha, připomínající kapotu automobilu, odkazuje k nautické symbolice a utváří i celkový vzhled budovy.

K pravidlům funkcionalismu patřila rovněž obytná střecha, která je použita i zde. Dominantou je zaoblený zastřešený vstup. Střešní terasa není v současnosti využívána ke svému původnímu účelu. Svod dešťové vody je situován uprostřed rovné střechy, která se mírně svažuje ke svému středu, kde jsou umístěné komíny. Betonové dlaždice byly z praktických důvodů vyměněny za lepenku.

Vila má sklep, který dům ochránil od ničivých povodní v Chocni roku 1997. Podle návrhu přízemí obsahuje předsíň, sociální zázemí, prádelnu a samostatnou bytovou jednotku. Mohli bychom zde mluvit o tzv. minimálním bytu, přičemž na konci dvacátých let se minimální byt o velikosti 24 m² skládal z hlavní obytné velké místnosti, ke které náležel kout ke spaní, kuchyňka a sociální příslušenství. V případě choceňského domu samostatná bytová jednotka obsahuje kuchyň, obývací pokoj se spacím koutem, který je oddělen posuvnou stěnou, a koupelnu. Zalomeným příkrým schodištěm se dostaneme do prvního patra, kde se dispozice příliš neliší. Pouze místo dnešní kuchyně zde byla situována pracovna. Na prostor ložnice volně navazuje zaoblený balkónek vystupující na průčelní straně domu. Nad prádelnou je šatna, kterou bylo možné využít i jako samostatný pokoj. Je však třeba brát v potaz, že se touto místností dostaneme na střešní terasu.

Moderní architektuře byl vyčítán nedostatek intimity. *„Ale což útulnost, vlídné prostředí a to, co dává bytu osobitost, nemá dělat jen člověk, který jej obývá?“*⁷² Dům i po více než osmdesáti letech od svého vzniku splňuje parametry moderního bydlení. Mužikovo autorství není všeobecně známé, do širšího povědomí se dům dostal po zveřejnění v knize *Slavné vily Pardubického kraje*.

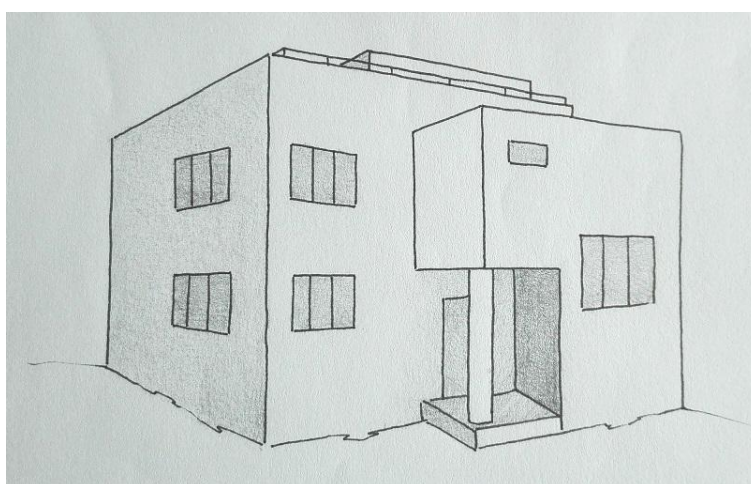
⁷² JOSEFOVIČOVÁ, Milena: Bilancování v těžkých časech: Pražská výstava „Za novou architekturu“ v roce 1940. Dějiny a současnost. Kulturně historická revue. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, č. 9., s. 21-24.

Jiráskova 988, Choceň.

Nedaleko, na křížení ulice Jiráskova a Dr. Beneše, vznikl stejného roku 1933 další rodinný dům.⁷³ Zde se setkáváme s odlišně koncipovanou budovou. Funkcionalistické prvky jsou patrné vertikálním oknem na schodišťové hale. Ta je propojena balkónem v prvním patře k samotné hmotě stavby. Příkrou sedlovou střechu protíná vikýř. Objednavatelkou stavby byla Marie Horáčková a stavitelem Josef Pytlík z Pardubic.

Pilíř, nesoucí patro domu čp. 987 v ulici Baarova, nám dává tušit Mužikovu vyzrálost v konstrukční a tektonické technologii architektury. Samostatně stojící dům prošel rekonstrukcí, při které barevnost fasády a výměna oken smyla autentičnost stavby. I tak je dům ukázkou jeho rané tvorby pod vlivem funkcionalismu.

Baarova 987, Choceň.

⁷³ Dr. Beneše 997, Choceň. Čeněk Mužík je sice uveden na protokolu, ale projektantem byl Josef Pytlík.

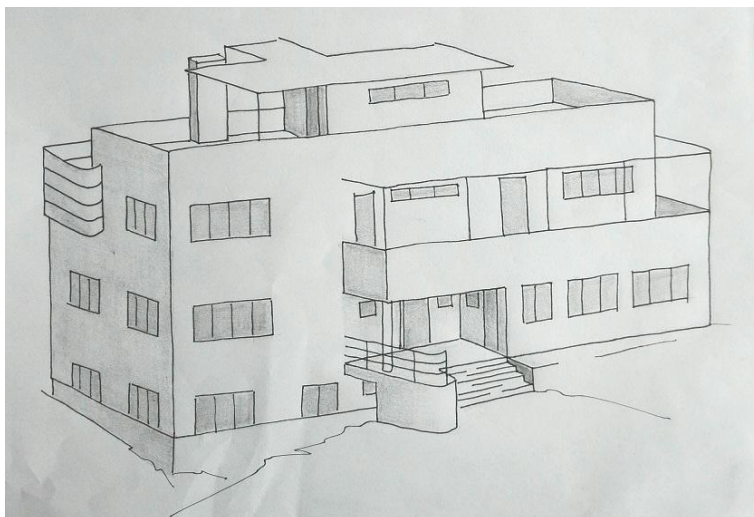
Již v roce 1931 Julius Tocháček, architekt a stavební rada u Zemského úřadu v Praze, žádal městské zastupitelstvo v Choceňi o schválení prolomení stavební uliční čáry od náměstí přes kopec. Návrhem na úpravu pozemků „Tocháčkova kopce“ byl pověřen Ivo Beneš z Brna, který vypracovával regulační plány pro Choceň po řadu let. Zamýšlený upravovací plán byl představen veřejnosti a zastupitelstvo se potýkalo s připomínkami od sedmi dotčených obyvatel. Následným kompromisem bylo posunutí komunikace o tři metry východně a zúžení ze dvaceti metrů na čtrnáct. V roce 1933 tak v Choceňi vznikla nová ulice Bj. Krawce a tím příležitost ke stavební aktivitě. Čeněk Mužík, ač student, využil situace a následně vyprojektoval celkem devět architektonických návrhů na vily i bytové domy.

První dvě vily situované po levé straně komunikace byly natolik výjimečné, že byly jejich návrhy a modely prezentovány na výstavě „*Za novou architekturu.*“⁷⁴ Mužík se v projektech na všechny domy v Krawcově ulici potýkal s komplikacemi svažitého terénu. Výstavba rodinných domů započala roku 1933 vilou pro lékaře Josefa Lásku.⁷⁵ Robustnost domu je potlačena díky členitosti a výškové proměnlivosti ploch. Odlehčení hmoty domu bylo docíleno také aplikací detailů v podobě subtilního kovového zábradlí a nepatrně předsazené zimní zahrady zaobleného půdorysu na průčelí domu.

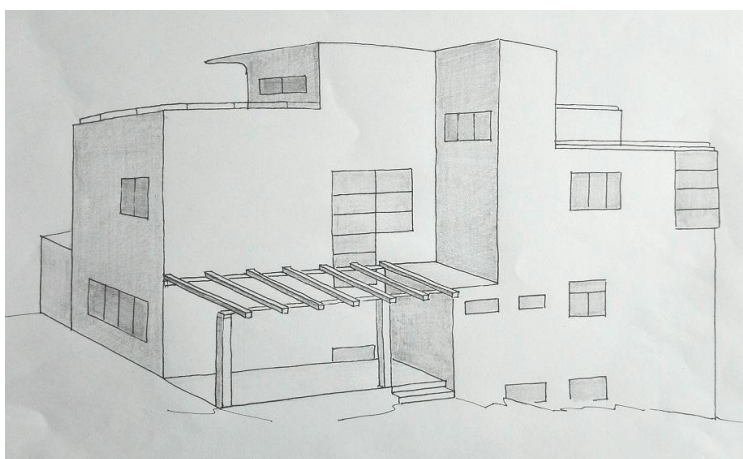
V suterénu bylo technické zázemí, skladové prostory a byt pro správce. Nechyběla garáž, jejíž střeška se stala podestou pro boční vchod do čekárny a následující ordinace. V zadním traktu přízemí, mimo ordinaci a WC pro pacienty, byla situována samostatná místnost pro první rentgenové zařízení v Choceňi. Chodba u schodišťové haly vedla na terasu zastíněnou dřevěnými trámy, ze které byl umožněn volný přechod na zahradu. Směrem k ulici, tedy k jižní straně, umístěný obývací pokoj byl propojen prosklenou posuvnou stěnou s jídelnou. Následovala kuchyň s vestavěnými nikami a již ve střední části domu spíž, pokoj služebné, koupelna a WC. První poschodí pojímalo dva pokoje, šatnu a koupelnu s WC. Přes druhou šatní místnost byl umožněn vstup do ložnice a pracovny, při které se nacházela zimní zahrada. Střešní terasa ve zbývajícím prostoru poschodí byla využita jako tzv. solárium.

⁷⁴ Oba domy byly zařazeny do knihy *Slavné vily Pardubického kraje*, s. 141 – 147.

⁷⁵ Krawcova 998, Choceň. Dům byl kolaudován 13. ledna 1934. Staviteli byli František Žaba a Josef Drahoš z Vysokého Mýta. V protokolu uvedeni Josef Petříček a Josef Novák.

Krawcova 998, Choceň.

Krawcova 998, Choceň.

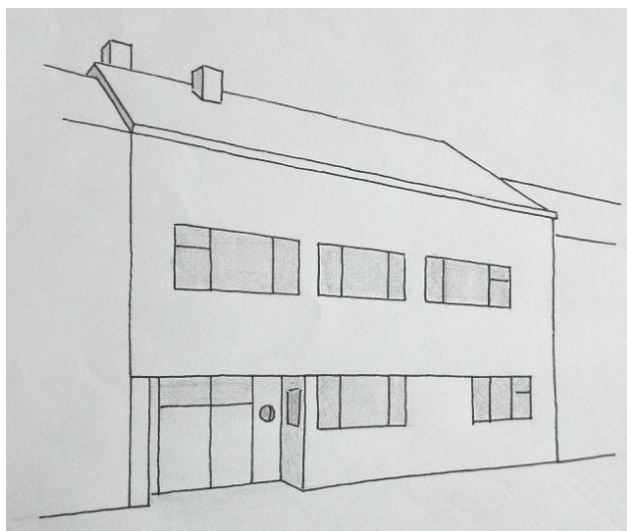
I druhá vila pro obchodníka se dřevem Jana Láska⁷⁶ byla citlivě zakomponována do svažitého pozemku, ale oproti vile Josefa Láska je lapidárnějšího vzhledu. Hmota domu je určena štíhlým hranolem gradující převyšujícím tvarem na střešní terase. Úsporná je i průčelní okenní sestava v podobě třech pásových oken nad sebou, kdy vrchní je ve dvojici. Čtyři pilíře ohraničující vsazený uliční vchod zároveň nesou terasu. V suterénu byla situována kancelář pana Láska, technické zázemí a na levé straně přisazená garáž. Střecha garáže byla využita pro terasu s plynulým přechodem do zahrady. U terasy v přední části přízemí se nacházel rozměrný obývací pokoj propojený s jídelnou. Následovala kuchyň a v posledním traktu spíž,

⁷⁶ Krawcova 1003, Choceň. Povolení ke stavbě bylo vydáno 16. října 1933 a kolaudace byla uskutečněna 31. srpna 1934. Stavitelem byl František Andrlé.

WC, pokoj pro služebnou a zadní vchod na zahradu. První poschodí pojímalo průchozí šatnu do dvou ložnic, pokoj pro hosty a koupelnu.

O rok později třetí samostatně stojící vilu⁷⁷ financovala paní Šmejkalová. Střešní terasa směrem k jižní straně, tedy uličnímu průčelí, byla v devadesátých letech nevhodným způsobem zakryta. Funkcionalistickému tvarosloví odpovídá i čtvrtý dům⁷⁸ v řadě pro rodinu Ročovských. Na stavebních plánech je jako projektant uveden František Jireš.

Ke kolaudaci rodinného domu⁷⁹ s ordinací v přízemí, situovaného nedaleko choceňského náměstí, došlo roku 1933. Čisté průčelí ke komunikaci na Záměstí je řešeno dvěma horizontálními okny. Pásové okno v prvním patře svým nesymetrickým umístěním je zdrojem mírného napětí. V dolní části jemné reliéfní římsový od vsazeného vstupu k oknům tvoří linii umocňující dojem vodorovného řešení fasády. Sedlová střecha zachovává výšku okolní zástavby. Na zadním průčelí domu subtilní litinové vřetenové schodiště vede na půdorysně zaoblený balkón. Součástí návrhu domu pro Jaroslava Koláře byl také projekt zahrady. Čeněk Mužík na přiléhající pozemek zakomponoval zahradní bazén a plochu pro stolní tenis. Zajímavostí je zařazení konstrukce protiletického železobetonového krytu. Nevšední stavba měla celkem racionální vysvětlení. Stavitelem byl Josef Petříček, jehož firma tehdy pracovala na pohraničním opevňovacím systému. Že se jednalo o neobvyklou budovu, potvrzuje i publikování snímku tohoto polyfunkčního domu v revue Stavitel.⁸⁰

Záměstí 151, Choceň.

⁷⁷ Krawcova 1014, Choceň. Stavba uskutečněna roku 1934 Josefem Petříčkem a Josefem Novákem.

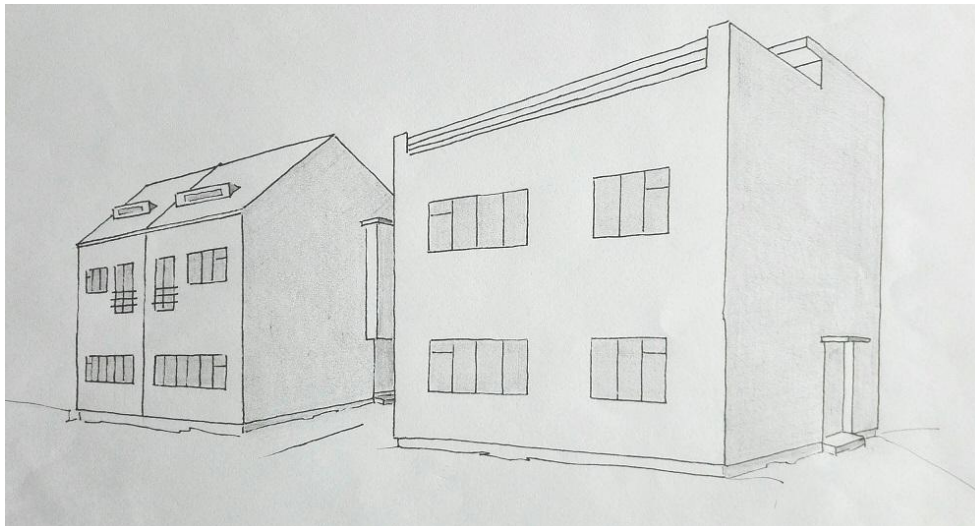
⁷⁸ Krawcova 1023, Choceň. Pátá vila pro Annu Strnadovou byla Mužíkem projektována roku 1936.

⁷⁹ Záměstí 151, Choceň.

⁸⁰ Stavitel XIX 1937/1938, s. 89.

Během následujících dvou let (1934, 1935) Mužikovy projekty rodinných domů⁸¹ nevykazovaly estetiku funkcionalismu. Na návrzích těchto domů se velkou měrou podíleli stavitelé. Neměli bychom pominout skutečnost, že v této době byl nejen studentem, ale již manželem⁸² a vydělané peníze za projekty byly především určeny pro rodinu a na další vzdělání. Za naší pozornost stojí samostatně stojící vily na ulici Dr. Beneše a Jiráskova.⁸³ Stavby spíše vykazují ráz prvorepublikových vil ve své rozměrnosti, použitím valbových střech, dekorativních okenních říms a pojetím interiérových dispozic.

Inspirace objemy funkcionalismu je patrná u samostatně stojícího rodinného domu čp. 1029 na Orlickém nábřeží. Jednoduchou krychlovou formu domu ozvláštňuje kvádrová nástavba sahající do půdorysné poloviny rovné střechy. Investorem této stavby byl podnikatel Jaroslav Mráz, zrovna tak jako u sousedícího dvojdomu.⁸⁴ Sestava okenních otvorů na průčelí dvojdomu v podobě pásového okna v přízemí, okna a balkonových dveří se zábranou z ohýbaných trubek je funkcionalistického vzezření. Oproti zásadám funkcionalismu má dvojdomek sedlovou střechu. Je to jediný příklad dochovaného dvojdomku v intaktním stavu i s cennými detaily, jako jsou původní okenní rámy červené barvy, písková fasáda, červené okapní svody.

Orlické nábřeží 1029, 1030, 1031, Choceň.

⁸¹Jana Honsy 1011 a 1012, Litomyšlská 1013, Revoluční 1025, Jana Žižky 1033, 1035, 1037 a 1041, Vysokomýtská 1038, Choceň.

⁸² Čeněk Mužik se 24. 12. 1932 oženil s Růženu Novákovou. Společně vychovávali čtyři děti - Evu, Čenka, Jana a Růženu.

⁸³ Jiráskova 1016, Dr. Beneše 1006, Choceň.

⁸⁴ Orlické nábřeží 1030, 1031, Choceň.

Strmou sedlovou střechou je kryt i dvojdům pro Václava Nováka na ulici Jiráskova.⁸⁵ Z uličního pohledu se stavba jeví jako dvoupatrová s rovnou střechou. Kruhové okénko spolu s vertikálním schodišťovým oknem na průčelí utváří symbol vykřičníku.

Obvodní lékař Alois Frischmann požádal městskou radu o povolení ke zbourání dřevěného patrového domu v Dolní ulici, aby zde mohl roku 1935 vystavět víceúčelový dům.⁸⁶ Nedaleko choceňského náměstí v zástavbě s domy s historizujícími průčelími navrhl Čeněk Mužík budovu oproštěnou od dekoru. V prvním patře nesymetricky umístěný arkýř s pásovým oknem je jediným estetizujícím prvkem uličního průčelí. Stavitelem domu s ordinací v přízemí a dvěma bytovými jednotkami v ostatních patrech byl František Andrlé.

5.1.2. Bytové domy Choceň

V zápisu obecního zastupitelstva z roku 1930 se dočítáme o panující bytové nouzi, i přes veškeré realizované veřejné i soukromé stavby. „*Šedesát žádostí obyvatel, v provizoriích žije 138 rodin. Životní otázka města nyní může být zmírněna nabídkou města úvěrem Ústřední sociální pojišťovny v Praze na stavbu dalšího obecního činžovního domu – 90 % z rozpočtu 1.300 tisíc na třípatrový dům Na Herzance o 28 bytech v dispozici 1 + 1 a čtyři byty 1 + 0, každý s příslušenstvím. Bude se žádat o státní příspěvek na úrok 2,5% (dle zákonu o stavebním ruchu ze dne 10. 4. 1930). Městská rada vypíše soutěž na ideový návrh a dle něj vypracovat definitivní stavební plány a rozpočet.*“⁸⁷

Na prováděcích plánech městského nájemního domu⁸⁸ pro nemajetné je signatura stavitele Františka Žaby, ale Čeněk Mužík na návrhu spolupracoval. Stavebním dozorem byl pověřen Josef Novák. Nájemné bylo určeno na splátky stavby, a tak městu nevznikla žádná finanční vydání na zápůjčku od Městské spořitelny v Chocni. Kolaudace domu se konala roku 1933.

Třípatrový dům se zaobleným nárožím z levé strany navazuje na frontu domů, ale svým až strohým vzhledem se stává v kontextu ulice jedinečným. Tři okenní pásy na nároží jsou korunovány malými horizontálními okny, umístěnými na vyvýšené římse. Atika zdůrazňuje oblost a symetričnost celé stavby. Zrcadlově řešené trakty budovy mají centrálně

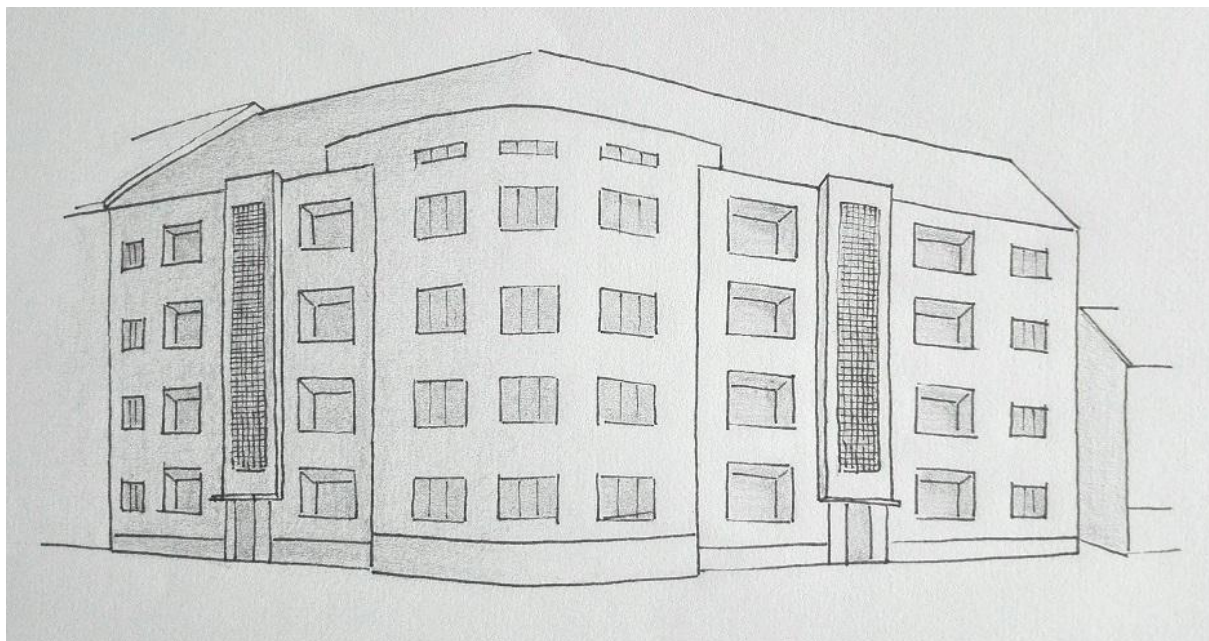
⁸⁵ Jiráskova 1039, Choceň.

⁸⁶ Dolní 226, Choceň.

⁸⁷ Zápis ze zasedání Obecního zastupitelstva 15. června 1930.

⁸⁸ Na Herzance 282, Choceň.

umístěná schodiště. Vertikální okna schodišťových hal lemují po obou stranách vpadlé, hluboké lodžie. Pravidelně členěnou fasádu uzavírá osa oken po stranách budovy.

Na Herzánce 282, Choceň.

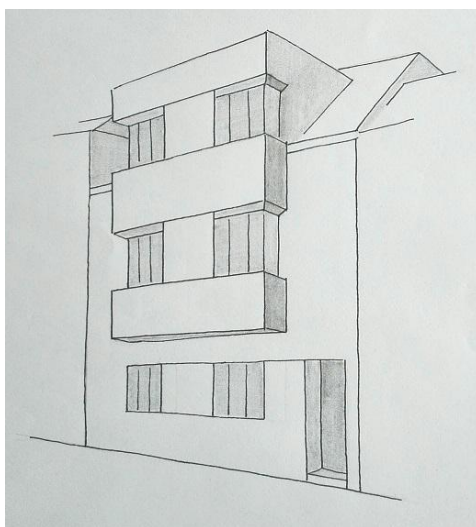
V roce 1930 se Čeněk Mužík podílel na adaptaci obchodního domu se dvěma byty pro soukromého investora Josefa Faltyse.⁸⁹ Dům situovaný v rohu choceňského náměstí byl postaven s podmínkou od obecního zastupitelstva, že „s ohledem na regulační účely může město dům vykoupit a zbourat za 90 000.“⁹⁰

Do dnešních dob tato stavba budí rozpaky a velmi odlišné reakce. Pohled z náměstí nám dává tušit kompaktní a mohutnou stavbu, avšak vysoký hranol na průčelí se stává jakousi kulisou. Navazující podélná hmota sahající do jeho dvou třetin vytváří neobvyklý tvar stavby. Dvě pásová okna na pohledové straně se v Mužíkově tvorbě objevují vůbec poprvé, i tentokrát mají dřevěné rámy červené barvy. Přísnou pravoúhlost stavby narušuje vpadlý diagonálně umístěný vstup v nároží budovy. Od něho se vinou přes zaoblené skleněné výplně výkladní skříně po celé délce přízemí. V zadním traktu, v ulici Prokopská, je vchod do soukromých obytných prostor. I v tomto případě Čeněk Mužík spolupracoval s Josefem Petříčkem, přístavba skladiště byla provedena Josefem Novákem.

⁸⁹ Prokopská 294, Choceň.

⁹⁰ Zápis ze zasedání Obecního zastupitelstva z roku 1930.

Objednávka na obytný dům⁹¹ od Marie Petříčkové znamenala pro Čeňka Mužíka první samostatnou projekční zkušenost tohoto typu. Kolaudace dvoupatrového domu na Záměstí se datuje do roku 1932. Dominantou stavby se stal mohutný středový arkýř, který protíná sedlovou střechu. Čtyři pravouhle zalomená nárožní okna na této od prvního patra předsazené části jsou nenápadným, ale poutavým detailem. Plastická průčelí nebývala v době výstavby Mužíkova domu používána pouze z estetických důvodů, nýbrž „byla dána požadavky zdravotnickými (lepším osvětlením a větráním bytu) a psychicky funkčními (výhledy z bytu apod.).“⁹²

Záměstí 158, Choceň.

5.1.3. Veřejné budovy a stavby Choceň

Největší zakázkou tohoto období se pro Čeňka Mužíka stala stavba Veřejné školy obchodní v Chocni.⁹³ Cesta k nové školní budově byla dlouhá a komplikovaná. Díky hospodářskému rozvoji Podorlicka byla již na konci devatenáctého století stálá poptávka po kvalifikovaných administrativních pracovnících. Snahy postavit ve městě novou budovu pro obchodní školu, jejíž provoz do té doby probíhal v šesti místnostech školy měšťanské, přerušila 1. světová válka. Až 16. února 1922 vedení města dalo, na podnět profesora

⁹¹ Záměstí 158, Choceň.

⁹² KOULA, Jan E., Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století., s. 229.

⁹³ T. G. Masaryka 1000, Choceň. Články s názvy „Stavba Obchodní akademie pokračuje hlemýždím krokem“ a „Obchodní akademie přesídlila do vlastní budovy“ byly uveřejněny v periodiku Náš Kraj č. 19 VI/1932 a č. 5 VII/1933. Dokumenty s okolnostmi zřízení nové školy jsou dostupné <http://old.oa-chocen.cz/prilohy6/historie.htm>.

Františka Škorpila, dobrozdání postavit vhodnou budovu pro dvouletou Veřejnou obchodní školu s příslibem Ministerstvu školství. Usnesení bylo umožněno díky finančnímu zabezpečení od státu a škola měla být postavena do pěti let. Politické a finanční poměry tomu nedovolily, až v roce 1930 městské zastupitelstvo uzavřelo u Městské spořitelny ve Vysokém Mýtě zápůjčku 700 000 Kč na novou budovu školy. Ve stejném roce odkoupilo pozemek od řídícího učitele ve výslužbě Jana Kopeckého z Vysokého Mýta. Parcela u nově zregulovaného břehu Tiché Orlice o celkové výměře 3 681 m² byla pořízena za 80 982 Kčs.

Na podzim téhož roku byla vypsaná veřejná architektonická soutěž. Návrhy školní budovy mimo Čenka Mužíka zaslali Jiří Kroha, Jan Gillar, Alois Mikuškovice spolupracující s Josefem Kittrichem a Josefem Hrubým. Během následujícího roku proběhla užší soutěž, která určila, že finální plány vypracuje Čeněk Mužík. Do jaké míry zvítězila kvalita architektonické studie nebo patriotství choceňské městské rady zůstává otázkou. Také bylo rozhodnuto o přidělení stavby rovným dílem Josefu Petříčkovi a Josefu Novákovi, kteří vypracovali podrobné plány.⁹⁴ Nabídka Čenka Mužíka a stavitelů byla přijata za 2% odměny. Celkový náklad na vybudování nové Veřejné školy obchodní v Chocni činil 906 274 Kčs. Po dvou letech stavitelské činnosti 7. února 1933 proběhlo slavnostní zahájení vyučování v nové budově, která svému účelu v Masarykově ulici slouží dodnes.

Do časopisu Stavitel⁹⁵ byla zařazena reprodukce Veřejné školy obchodní v Chocni s doplňujícím textem: „*Budova jest cihelná,⁹⁶ s průběžným betonovým rámem nad okny. Konstrukce stropů železobetonová Neo-simplex. Krytiny ploché střechy z materiálu „Trokal“, terasa nad bytem školníka je vydlážděna cementovými dlaždicemi. Podlahy v místnostech dubové vlýsky, v chodbách terrazzo. Budova vytápěna jest centrálně, parou o nízkém tlaku. Okna dřevěná. Omítka průčelí břízolitová. Stavba byla provedena r. 1931 - 32 nákladem 906.000 bez vnitřního zařízení. 1m² obestavěného prostoru stál 110 Kčs.“*

Jinak celistvou hmotu dvou nestejně vysokých, dlouhých a mírně předsazených hranolů pravoúhle protínají subtilní křídla budovy vstupu a schodiště. Na pohledové straně rizalit, vyrůstající z balkónové plochy nad vchodem, je zakončen střešní krytou terasou vystupující nad úroveň střechy. Tento odlehčující prvek zároveň vytváří dynamiku celé stavby.

Bezserifový nápis „Veřejná obchodní škola“ byl výzdobným prvkem na fasádě budovy směrem k ulici T. G. Masaryka spolu se třemi malými okny umýváren situovanými

⁹⁴ Za vypracování stavitelských plánů jim bylo zapláceno 8 000 Kčs.

⁹⁵ Stavitel XV, 1935/36, s. 53.

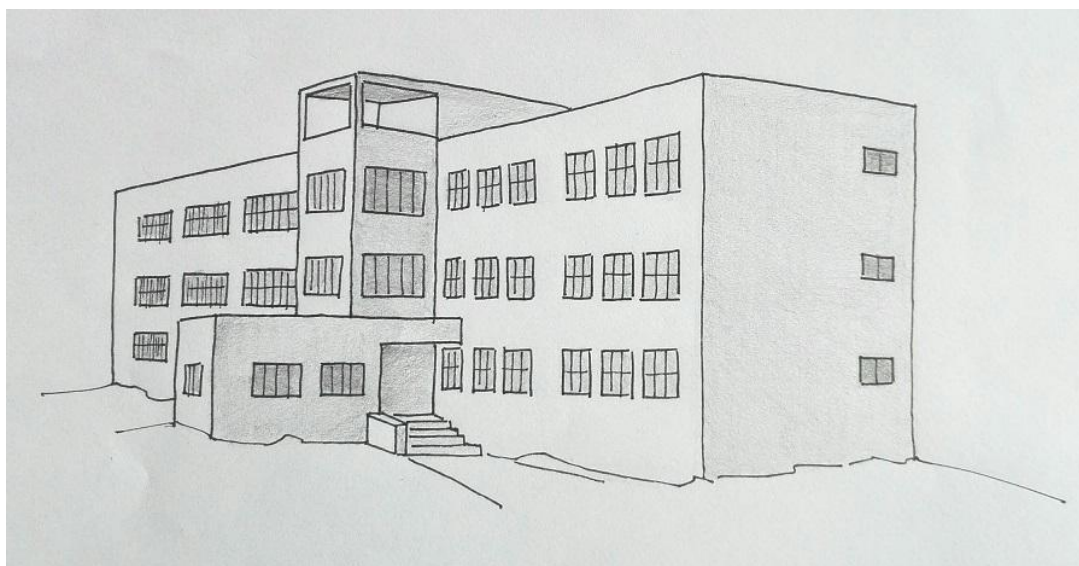
⁹⁶ Zakoupení 260 000 kusů cihel na školu od Antonína Suchánka- kniha zápisů městské rady v Chocni, 1932.

k pravému nároží. Interiéry učeben jsou dostatečně osvětleny okny na podélných stranách. Rytmicky členěné pásy oken ve třech řadách seskupené po třech navozují účelnost prostoru.

Dispoziční řešení interiéru dosud neprošlo podstatnými stavebními změnami. V suterénu je technické zázemí, šatny a kotelna. Byt školníka po levé straně vchodu byl v dnešní době přizpůsoben na provoz kanceláří administrativních pracovníků. Ve všech podlažích navazují na centrální haly dlouhé chodby přes celé trakty, pokaždé ukončené umývárny a WC. V přízemí byla vyprojektována knihovna s čítárnou, šatny, sborovna a místnost pro ředitele a pouze jedna posluchárna. V ostatních podlažích se setkáme se třemi velkými učebnami a dalšími menšími místnostmi, sloužícími jako třídy nebo kabinety.

Čeněk Mužík je autorem nového křídla budovy s tělocvičným sálem. Přístavba, respektující půdorysnou hranici stávající budovy byla realizována nákladem 300 000 Kčs v roce 1938.⁹⁷ Navazující krychlová formace nenarušila ráz celkového vzhledu stavby.

V polovině devadesátých let budova získala novou fasádu. Zároveň proběhla generální oprava střech a výměna oken, přičemž šestidílná sestava okenních tabulek zůstala zachována. V roce 1997 byla škola zasažena povodní Tiché Orlice v prostorách suterénu. Ničivá povodeň byla impulzem pro protipovodňová opatření Chocně a nejbližšího okolí. Návrh protipovodňové zábrany Tiché Orlice a rekonstrukce Masarykova mostu provedl syn Čenka Mužíka Jan Mužík, jenž dodnes působí na Katedře územního plánování a urbanismu Vysokého učení technického v Praze

T. G. Masaryka 1000, Chocně.

⁹⁷ Povolání ke zřízení Obchodní akademie od počátku školního roku 1937/38 dostupné na http://old.oa-chocen.cz/prilohy6/sl_1937.pdf.

Unikátní objednávkou byl pro Čeňka Mužika projekt urnového háje. Místo, určené k ukládání pohřebních urn, nemá klasickou podobu kolumbária.⁹⁸ Ještě na počátku 20. století platil absolutní zákaz pohřbívání žehem. Nejen pro odpor katolické církve, ale námitky měla i nově vznikající vědní disciplína kriminalistika, jejímž argumentem bylo, že zpopelnění mrtvol znemožňuje exhumaci zemřelého. Naproti tomu evangelická církev se s pohřbem žehem smířila snadno. Od dob reformace patřil pohřeb k méně důležitým evangelickým obřadům, zrušeny byly zádušní bohoslužby i modlitby za zemřelé.

Roku 1885 na území Rakousko-Uherska došlo k založení spolku „*Die Flamme*“ (Plamen), ten pak inspiroval vznik různých sdružení i na území Čech. V české historii byl výjimečnou postavou kremačního hnutí Vojtěch Náprstek. Poté, co se stal členem Městské rady pražské, kromě jiného prosazoval i uzákonění fakultativního pohřbu žehem. *Společnost pro spalování mrtvol*, která by se zabývala speciálně touto záležitostí, založil v roce 1899 tehdejší pražský městský hygienik Jindřich Záhoř. Osvětová a propagační činnost společnosti probíhala především formou přednášek a vydávání publikací. Žeh byl prezentován jako moderní trend, jenž vychází z racionální vědy. Pohřeb žehem u nás propagovalo například i sokolské hnutí. Kremace se měla svým způsobem stát symbolem kulturního boje proti tradici a katolicismu, jejím úkolem bylo symbolické vysvobození těla z věčné moci církve.

Vojtěch Náprstek stál i u zrodu myšlenky na vybudování krematoria v Praze. První architektonickou soutěž na projekt budovu krematoria u obecního hřbitova na Olšanech zorganizovala *Společnost pro spalování mrtvol* v roce 1902. Přihlášeno bylo pouze pět ideových náčrtků a uděleny dvě druhé ceny, a to Pavlu Janákovi a Janu Šachlovi. Návrhy nebyly později přijaty, a tím pádem ani realizovány. V roce 1902, kdy v Náprstkově muzeu byly vystaveny makety navrhovaných krematorií, *Společnost pro spalování mrtvol* oslovila 190 měst, aby se jejich zastupitelstva domáhala vydání vládního nařízení o fakultativním pohřbu žehem. Kladné stanovisko zaujala Praha, Hradec Králové, Jindřichův Hradec, Kolín, Náchod, Přerov, Semily a v neposlední řadě Choceň.

V Praze v roce 1909 byl ustanoven nový spolek pro spalování mrtvých, vycházející ze *Společnosti pro spalování mrtvol*, a to *Krematorium*. Tehdejší předseda spolku, básník a dramatik Jaroslav Kvapil, byl úzce spojen s anarchisticky orientovanou *Volnou myšlenkou*.

⁹⁸ Kolumbária můžeme nalézt již v antickém Římě. Jednalo se pohřební komory s výklenky ve stěnách, kam se ukládaly pohřební schránky s popelem zemřelých. V současnosti jsou kolumbária umístěna u krematorií nebo hřbitovů, převážně v podobě prosklených vitrín, v obvodovém zdivu nebo jako samostatně stojící objekty. SVOBODOVÁ, Markéta: Krematorium v procesu sekularizace českých zemí 20. století. Ideové, stavební a typologické proměny. Epigraphica & Sepulchralia Monographica 2, Artefaktum, Ústav dějin umění AV ČR, Praha, 2013.

Programem české sekce *Volné myšlenky* bylo oddělení státu od církve. Po ustanovení Československé republiky se Jaroslav Kvapil stal členem Ústavodárného shromáždění, kde prosazoval uzákonění pohřbu žehem. V roce 1919 tak byl vydán zákon o pohřbívání ohněm, nazvaný dle autora „Lex Kvapil“.

Požadavek k vybudování urnového háje v Chocni vznesl odbor spolku ekumenické společnosti *Krematorium*. Městské radě byl předložen plánek urnového háje s odhadním rozpočtem 70 tisíc Kčs. Jako pozemek byl vybrán svažité terén při silnici směrem na obec Hemže, v blízkosti katolického a evangelického hřbitova. Zastupitelstvo města Chocně 2. července 1934 schválilo zřízení urnového háje a potřebné prostranství získalo směnou obecního pozemku od Josefa Myšáka.

Stavebním dozorem byl pověřen Josef Matouš. Hlavní projektant Bohumil Ducháč-Vyskočil (1888 - 193?), „...zahradní architekt, ředitel technické kanceláře pro zakládání zahrad a kapitán československých legií,“⁹⁹ společně s Čeňkem Mužíkem toto pietní místo zakomponoval mezi vzrostlé stromy velmi citlivě. Půdorysně se jedná o tvar vějíře, který se rozvíjí od spodního půlkruhu. U vstupu je pískovcový bazének, do kterého chrlí vodu z nedalekého přírodního pramene reliéfní lví hlava. Terasy, kde jsou umístěna urnová místa, tvoří šest schodů respektujících terén a jsou doplněny labyrintem stezek.

Postupem času¹⁰⁰ se urnový háj rozrůstal v zadním traktu v koncepci anglického parku. Místo posledního odpočinku působí velmi harmonicky a klidně. Urnový háj je udržován Technickými službami Chocně i dnes ve stylu architektonického návrhu. Například v centrální části je určena výška tují i ostatních okrasných rostlin.

O velkolepě pořádaném slavnostním otevření urnového háje s titulem „*K otevření nového urnového háje v Chocni*“ se můžeme dočíst v dobovém periodiku:¹⁰¹ „*Město Chocně, společně s místním odborem spolku Krematorium, otevírá tuto neděli (14. června) nově vybudovaný urnový sad v místech zvaných Na skalách. Projektant architekt Ducháč-Vyskočil nemohl si zvoliti vhodnější místo, než zvlněný terén mezi hřbitovem katolickým a evangelickým se živým, stálým pramenem. Amfiteatrální řešení pak nejlépe odpovídá poloze tohoto místa. Že Chocně se řadí tak čestně k jiným městům pokrokovým, o to má zásluhu nejen město se starostou a senátorem panem Maxem Rohlenou v čele, ale i vedoucí činovníci*

⁹⁹ DOHNAL, František: Vojenské invalidovny v Čechách, in: Vojenské zdravotnické listy, ročník LXXII, 2003, č. 5, s. 247.

¹⁰⁰ Zápis ze zasedání MNV v Chocni konané dne 30. 6. 1960: „...na příští rok je v plánu zajistit rozprachovou loučku v okolí urnového háje a rozšíření urnového háje.“ Rozprachová loučka nebyla uskutečněna.

¹⁰¹ Stráž českého východu- nezávislý demokratický týdeník, 13. června 1936. Podrobný program slavnostního zahájení je v doplňkovém textu v přílohách.

našeho odboru pp. Bruchtil, Linhart, Matouš aj. Vybudováním moderního sadu dostane se tak Chocni místa k důstojnému uložení tělesných ostatků. “

V knize zápisu Městské rady v Chocni se dočítáme, že o tři měsíce později, přesně 19. září 1936, urnový háj navštívila delegace mezinárodního kremačního kongresu.

V roce 1935, kdy dokončil studium v Praze, se na Čeňka Mužíka obrátila Starší rada Československé církve husitské s žádostí o přestavbu bývalého hostince v Lázních.¹⁰² Budova Husova sboru byla jeho jedinou architektonickou příležitostí k řešení sakrálního prostoru. Dominantou nejen přístavby s plochou střechou se stal středově umísťený hranol, zvonem upozorňující na církevní účel stavby.

Slavnostnímu otevření Husova sboru 4. července 1935 byl přítomen i tehdejší patriarcha Církve československé Gustav Adolf Procházka. Pochvalnou zmínku o této stavbě najdeme v knize Emanuela Kosiny.¹⁰³ *„Postavením sboru roku 1935 jako by tato místa zvažněla, ba ztichla. Je to jedinečný koutek v Chocni, vrchol stavby se zvonící tulí se k mohutnému massivu skal. Před chrámem je vzorně upravené prostranství a vedle se vine tichounce tok Orlice. Protějšek, vstupní cesta do Pelin, je také klidným okolím a krása celého prostředí dodává stavbě kostela koloritu jemného sladění. “*

5.2. Okolí Chocně

Architektonickou tvorbu Čeňka Mužíka mimo Choceň z dob studií zastupují dva rodinné domy. Objekt, projektovaný v roce 1932 pro továrníka Jaroslava Mráze na Dvořisku u Chocně, byl reprezentativním domem,¹⁰⁴ vystavěným u zemědělské usedlosti rodiny Mrázových. Známa je nám pouze exteriérová podoba, přičemž jednoduché formy kompaktní hmoty na obdélníkovém půdorysu odkazují k funkcionalistickému tvarosloví. Dle fotografie ze schodišťové haly je znatelná vzdušnost, prosvětlenost prostoru a navazující kontakt se zahradou. Potomci Jaroslava Mráze žijí ve Spojených státech amerických a nebyla možnost vilu navštívit, dochovány nejsou ani stavební plány.

O rok později byl Čeňkem Mužíkem navržen rodinný dům¹⁰⁵ dřevěné konstrukce v Borohrádku u Chocně pro manžele Žofii a Jindřicha Richterovy. *„Přestože návrh dřevěné konstrukce není mezi avantgardními architekty příliš obvyklý, je tento domek v Borohrádku odpovědí na soudobé výzvy amerických zkušeností s tímto typem bydlení. Jako úspornou*

¹⁰² Hřbitovní 78, Choceň.

¹⁰³ KOSINA, Emanuel: Dějiny a místopis města Chocně a okolí, Choceň 1940.

¹⁰⁴ Jaroslav Mráz byl majitel letecké továrny v Chocni - pozn. č. ... Dvořisko u Chocně čp. 14.

¹⁰⁵ T. G. Masaryka 389, Borohrádek.

*a efektivní metodu výstavby ho propaguje v té době i Mužikovi blízký časopis Stavitel. Autor kalkuluje s místní dostupností stavebního materiálu (stavebníkem byl nadlesní Jindřich Richter) i s klidným prostředím lesa a blízkého potoka. Nadstandardní terasou přisazenou k druhému podlaží nechává prorůst strom, snad ve vzpomínce na efekt Le Corbusierova výstavního pavilonu L'Esprit Nouveau v Paříži 1925.*¹⁰⁶

¹⁰⁶ KAŇKA, Miroslav: Strojopis k výstavě: Choceň a akademický architekt Čeněk Mužík. 1930 – 1948. Cihlový dům nebyl vystavěn přesně podle Mužíkova návrhu.

6. Mužikovy realizace 1936–1948: Soukromý ateliér Choceň

6.1. Realizace mimo Choceň

Z Mužikovy architektonické tvorby se nenápadně, ale postupně vytrácela funkcionalistická podoba staveb. Příčinou byly finanční prostředky a zejména všeobecný vkus objednavatelů. Čeněk Mužík se ale nevzdal, a tak v detailech nově postavených budov je funkcionalistická inspirace stále znatelná. Kvalita sice ustoupila kvantitě budov, ale i přesto se objevují stavby výjimečné a převyšující ostatní. Za rodinné domy jmenujme zejména dům pro manžele Cihlářovy v Ústí nad Orlicí (1938), za obchodní a bytové stavby nárožní budovu na ulici T. G. Masaryka v Chocni (1938). Ojedinelou veřejnou realizací je divadlo v Polici nad Metují (1939). Z nerealizovaných projektů by to byla kolonie domů pro dělníky firmy Sodomka ve Vysokém Mýtě nebo dostavba sanatoria Bohuše Staňka v Chocni.

Od roku 1940 Čeněk Mužík architektonické projekty navrhoval ve svém ateliéru v nově postaveném rodinném domu na Fügnerově ulici v Chocni.¹⁰⁷

6.1.1. Vysoké Mýto

Spolupráce Čenka Mužíka s Josefem Sodomkou ml.¹⁰⁸ započala roku 1939 při návrhu nástavby dílen a skladiště¹⁰⁹ firmy Sodomka na ulici Choceňská. Ryze industriální stavba, tvarem určující svou funkčnost, byla pro Mužíka první zkušeností tohoto typu. V letech 1948, 1950 a 1969 se s průmyslovými budovami ještě setkal při návrzích továrních objektů filiálky Sodomka tzv. THZ¹¹⁰ v obci Slatiňany.

Zakázka z roku 1945 od Josefa Maříka, prokuristy firmy Sodomka, spočívala v úpravě interiéru secesní vily¹¹¹ se změnou dispozice obývacího pokoje a pracovny. Nejen do těchto místností byl dle Mužikových návrhů vyroben nábytek na míru, jehož tvarosloví naznačuje dvě odlišné inspirace. Subtilní, pravoúhlé a jednoduché tvary s kónicky se zužujícími nohami střídá historizující, až selský styl. Zvoleným materiálem byl mořený dub, mnohdy v kombinaci se skleněnou deskou z opaxitu. Navržena byla nově zasklená veranda a kované mříže do oken.

¹⁰⁷ Fügnerova 476, Choceň.

¹⁰⁸ Majitelem, respektive dědicem karosářské firmy Sodomka, byl od roku 1930.

¹⁰⁹ Choceňská, Vysoké Mýto.

¹¹⁰ THZ neboli Továrna hasicích zařízení. Tovární 123, Slatiňany.

¹¹¹ Roh ulic Hradecká a Husova 173, Vysoké Mýto.

Druhá světová válka utlumila stavební činnost, ale dva roky po jejím skončení Mužík řešil architektonický úkol opět za finanční podpory Josefa Sodomky ml. Pro kolonii domů určených pro zaměstnance jeho firmy byly navrženy tři typy bydlení. V prvním případě se jednalo o typizované řadové domky, v druhém o nájemní domy s byty dvou kategorií a třetí variantou byly menší bytové domy nabízející nejkomfortnější bydlení. Budovy určené pro úředníky a mistry výroby Sodomkovy firmy zaměřené na automobilovou výrobu ale nebyly realizovány v plném rozsahu. Z velkorysého a na regionální úrovni neobvyklého projektu¹¹² byly postaveny pouze řadové domy na Družstevní ulici,¹¹³ dvě identické podélné budovy se sedlovou střechou, přičemž každá z nich obsahuje šest samostatných patrových bytů. Exteriérovou podobu domu určuje stejně opakující se okenní sestava v patrech a přízemí s keramickým obložením v terakotové barvě. Do dispozice domu byla nadčasově zařazena garáž. Tenká markýza kryje nejen vjezd, ale i hlavní vchod. V prvním podlaží se mimo garáže nacházela prádelna, skladiště a u zádveří malá místnost určená původně pro kola. Kuchyň ve druhém podlaží, která je na stejné půdorysné pozici jako garáž, je směrem do ulice doplněna šatnou s odděleným WC. V zadním traktu se nachází obývací prostor s celkem velkorysími rozměry 6,60 a 3,25 metrů. Rozloha obývacího pokoje je v posledním podlaží rozdělena na ložnice rodičů a dětí. V předním dílu budovy je pracovna a lázeň s WC.

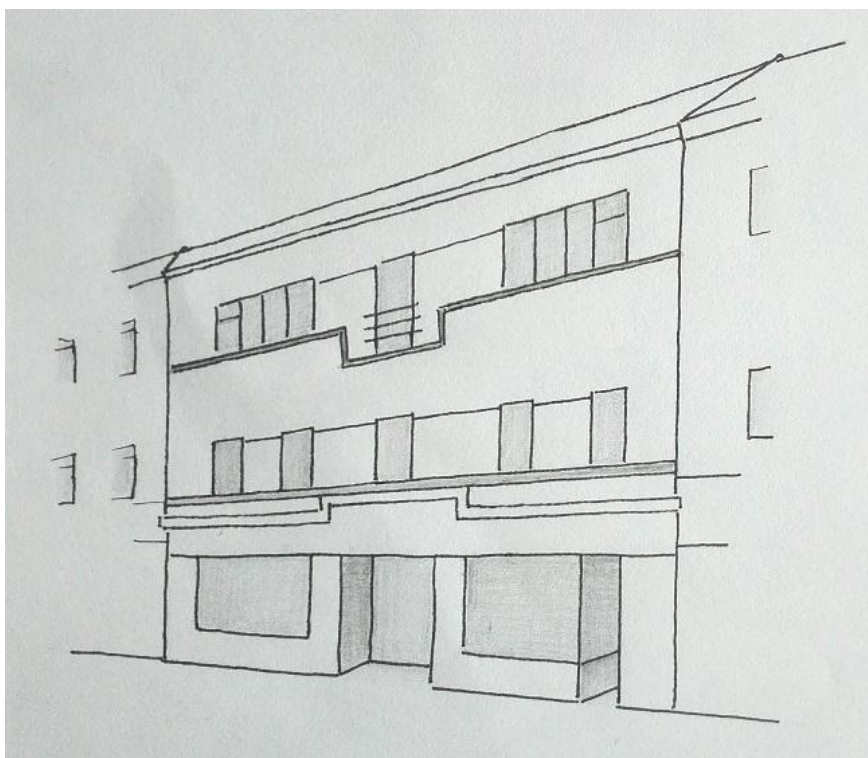
S odlišnou koncepcí dispozičního řešení bytu pro zaměstnance firmy Sodomka se setkáváme na dalším Mužíkově architektonickém náčrtku nájemního domu. Navržené čtyři domy se sedlovou střechou neměly symetrické průčelí z důvodu rozměrově odlišných bytů. Byty na bocích měly dispozici s hlavním vchodem situovaným z prostoru zahrady. Z předsíně, kde také byla spíž a záchod, se vstoupilo do kuchyně a následně do lázně, zrovna tak do obývacího pokoje, na který navazovala ložnice. Tyto byty „vyšší kategorie“ mezi sebou ukrývaly byt, který byl rozměrově sice menší, ale poskytoval stejný komfort. Kuchyně pouze nebyla oddělená stěnou s obývacím pokojem a menší lázeň byla dostupná z předsíně. Prostřední byty byly přístupné z ulice, a tak se do jednotlivých částí domu vcházelo nezávislými vstupy.

Čeněk Mužík nepatrně ovlivnil vzhled náměstí Přemysla Otakara II., druhého největšího čtvercového náměstí v České republice. Prvním počinem z roku 1939 byla úprava uličního průčelí domu čp. 22 od investora Rudolfa Ostádala, tehdejšího starosty města.

¹¹²Jednání Josefa Sodomky ml. připomíná v menší míře výstavbu dělnických kolonií rodinných domů pro zaměstnance firmy Tomáše Bati ve Zlíně.

¹¹³Družstevní 367–370, Vysoké Mýto. Původně mělo být vystavěno těchto řadových domů jedenáct s kapacitou šedesáti šesti bytových jednotek.

Racionální kompozice průčelí je umocněna keramickým obkladem. Fasádou se vinou dvě tenké černé linky. Dolní vodorovný proužek nad reliéfním římsovým přízemí podporuje dělení pater. Horní linie je ve svém středu odskočena díky ohraničení balkónových dveří. Symetrická hra okenních otvorů je netradiční. Rozměrově větší okna v horním patře sice uznávají rozhraní dvou dolních, ale působí těžkopádně.

Náměstí Přemysla Otakara II. 22, Vysoké Mýto.

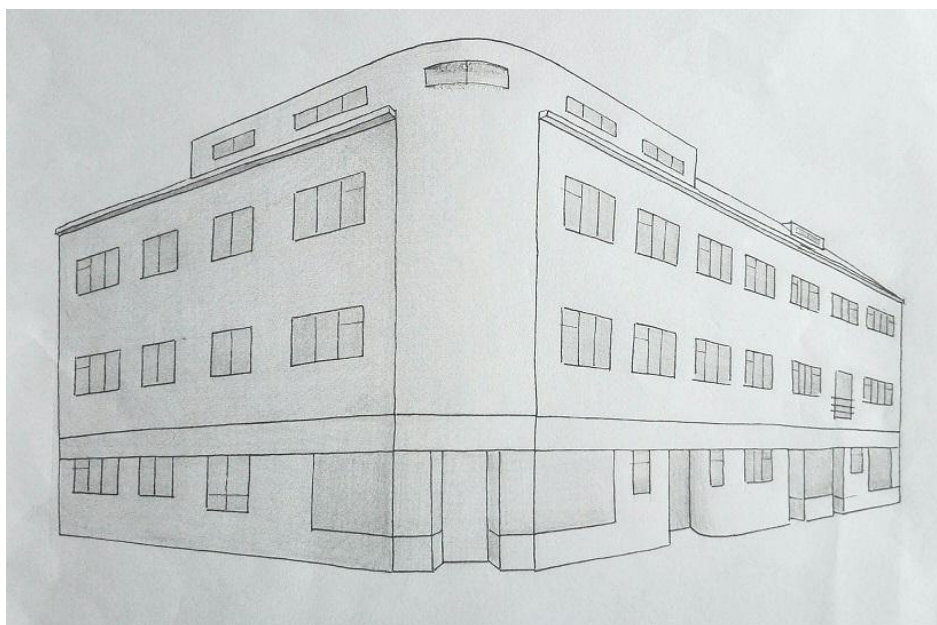
Do fronty historických budov, převážně s renesančními fasádami, zasadil Mužík roku 1946 funkcionalistické průčelí rodinného domu čp. 205. Objednavatelkou přestavby domu byla Marie Sodomková, manželka Josefa Sodomky ml.

Další rok měl být v Luži u Vysokého Mýta postaven nájemní dům pro zaměstnance obuvnické firmy Rudolfa Jůzy, korespondující s návrhem druhého typu bydlení určené pro pracovníky Sodomkovy firmy.

Rozsáhlý projekt nové tovární budovy na obuv nebyl z finančních důvodů realizován. Na průčelní budovu, kde mělo sídlit ředitelství firmy, navazovaly vějířovitým krčkem provozní prostory továrny. Poslední trakt byl zalomen, a tak základna celé stavby tvořila písmeno U.

6.1.2. Hrochův Týnec

První budovou projektovanou pro toto město byl roku 1939 obchodní a obytný dům¹¹⁴ pro Občanskou záložnu. Rohu Smetanovy a Nádražní ulice vévodí konvexní hmota nerušená okny. Vodorovně kladený keramický obklad béžové barvy umocňuje zaoblené nároží, které je gradováno atikou.¹¹⁵ V patrech je totožné uspořádání oken. Čtyři rytmicky opakující se trojdílná okna alternují dvou a třídílná okna na kratším křídle stavby. Úhlopříčně vsunutý vchod rozevívají výkladní skříně, kde bylo k vidění obuvnické zboží firmy Baťa. Keramické obložení přízemí uzavírá pás vývěsního štítu z opaxitového černého skla. Dobová fotografie dokládá reklamní upoutávku. Text čtený zleva byl pedikúra, obuv, punčochy, na nároží Baťa, poté správárna obuvi, následovaná upoutávkou na kadeřnictví a lékárnou.

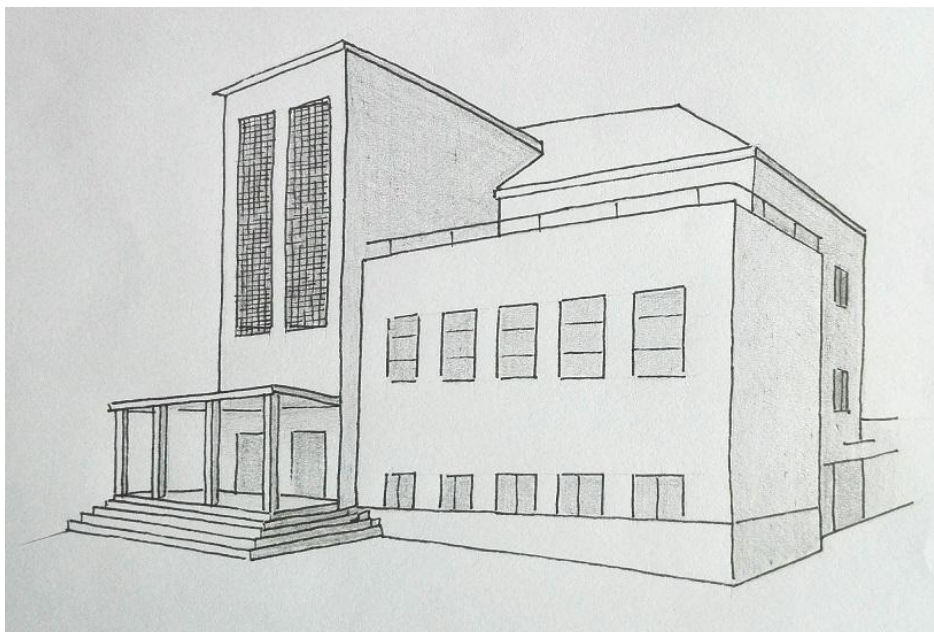
Nádražní 16, Hrochův Týnec

Budova Městského úřadu¹¹⁶ Hrochova Týnce byla postavena o rok později. Určujícím prvkem pohledové strany jsou dvě vertikální okna na mohutném rizalitu. Do poloviny jeho výšky je z pravé strany přisazena část stavby zakončená terasou ohraničenou plným zděným zábradlím. Na schodové podestě nesou čtyři pilíře rovnou markýzou zakrývající vstup. Valbová střecha snižuje jinak zajímavý tvar stavby.

¹¹⁴ Nádražní 16, Hrochův Týnec.

¹¹⁵ Obdobné zaoblené nároží je aplikováno na bytovém domu Na Herzánce 282, Choceň.

¹¹⁶ Smetanova 25, Hrochův Týnec. Budovy městského úřadu a bytového domu s obchody jsou úhlopříčně situované.

Smetanova 25, Hrochův Týnec.

6.1.3. Police nad Metují

Pro Mužíka byl unikátní architektonickou zakázkou projekt divadelní budovy.¹¹⁷ „*Za První republiky ... stavebně divadelní činnost byla ponechána iniciativě ochotnických spolků, svépomocným akcím a soukromým podnikatelům.*“¹¹⁸ Oním ochotnickým spolkem v Polici nad Metují byl „*divadelní spolek Kolár.*“¹¹⁹ Na valné hromadě v lednu 1939 členové spolku přijali Mužíkův definitivní architektonický návrh na stavbu divadla. Pro volně stojící budovu byl vybrán mírně svažité pozemek na Jiráskově ulici ve čtvrti Velká Ledhůje.

¹¹⁷ Jiráskova 151, Police nad Metují.

¹¹⁸ JAVORIN, Alfred: Divadla a divadelní sály v českých krajích, 1. díl: Divadla, s. 5.

¹¹⁹ „*Již koncem 18. století hrávalo v Polici nad Metují divadlo, ale přesnějších zpráv se nezachovalo. Na počátku minulého století hrálo se v soukromém divadle paní Vlachové, choti lékaře, v domě č. p. 3 proti klášteru. Roku 1820 se hrálo v hostinci „U Antošů“ (nynějším hotelu „Hvězda“ na náměstí) až do 19. dubna 1842, kdy dům vyhořel. Ochotníci pak hráli v hostinci „u zeleného stromu“ na náměstí č. p. 75. Od roku 1968 se hrálo „U Friewaldů“ čp. 22 (nyní hotel „Pejskar“ na horním náměstí) až do roku 1907. Toho roku se ochotníci přestěhovali do hostince „U Richtrů“, kde setrvali až do roku 1940, kdy bylo postaveno Kolárovo divadlo. V letech 1877 – 1888 se hrávalo též v „Aréně“ v panském pivovaře v přírodě (jeviště bylo v altánu), kam se vždy přestěhovalo v létě od Friewaldů. Ochotnický spolek „Kolár“ vznikl roku 1820. Roku 1919 založeno bylo družstvo pro postavení divadla v Polici na metují. Roku 1936 sloučeno družstvo a spolek divadelních ochotníků Kolár v „divadelní spolek Kolár“.*“ JAVORIN, Alfred: Divadla a divadelní sály v českých krajích, 1. díl: Divadla, s. 180/181.

Symbolické základní kameny¹²⁰ byly položeny 9. července 1939 sdruženými stavebními firmami Josef Šustr z Hronova a Štěpán Škop z Bezděkova nad Metují. Neobvyklým počinem byl tzv. „průvod cihel“, uspořádaný 23. dubna 1939 „...kdy nadšení poliční občané dopravili během nedělního dopoledne všemi možnými dopravními prostředky (včetně psích potahů) z místní cihelny 27 000 kusů cihel na budoucí staveniště. Byl to dar místního mecenáše továrníka Viléma Pellyho, který daroval na stavbu 100 000 cihel.“¹²¹ I přes tento velkolepý dar byl nedostatek stavebního materiálu znatelný, a tak musela být stavba několikrát přerušena. Zahajovací představení se konalo 25. srpna 1940. Vybudování polického divadla si vyžádalo 1,5 milionu korun.

V publikaci Jiřího Hilmery „Česká divadelní architektura“ je nelichotivá, avšak do určité míry pravdivá zmínka: „V Polici nad Metují zbudovali divadlo v letech 1939 – 40 podle plánů Čeňka Mužíka, v mírně zmenšeném měřítku takřka doslovně kopírujících Roškotovo divadlo v Ústí nad Orlicí.“¹²² Nejznámější, velmi ceněná a také jediná funkcionalistická stavba pražského architekta Kamila Roškota (1886 – 1945) je právě budova divadla v Ústí nad Orlicí. Samostatně stojící divadlo, vycházející především z lapidárních geometrických objemů, bylo vystavěno v letech 1935 až 1936. Stavbu provedla firma Františka Tošovského, jehož syn Stanislav se architektonické soutěže svým návrhem zúčastnil.

Že je ale polické divadlo stavbou mimořádnou, svědčí zařazení této budovy do dobového periodika *Architektura*, kde se dočítáme i „omluvné“ okolnosti realizace stavby. „V roce 1939, kdy byl městem při projektu škol uvolněn pozemek pro budovu divadla, přistoupil spolek ke stavbě, jejíž program byl dán především třemi okolnostmi: 1. malými finančními možnostmi spolku, 2. ohledem na budoucnost města, které má cca 4000 obyvatel a jen zcela nepatrný přírůstek, 3. požadavkem, aby divadlo zároveň bylo jako biograf.“¹²³ Pokračováním tohoto článku byl stručný popis. „Projekt využívá svahovitého pozemku: v nejnižší části jsou spolkové místnosti, šatny, sklad paliva s kotelnou, prostor pro orchestr a kabina pro nápoje, režiséra a osvětlovače; nad těmito prostorami je otáčivé jeviště po stránce technické dokonale vybavené, a to jak co se týče osvětlování, tak možnosti scénických; v nejvyšší části pozemku je vstup do divadla rozdělený vchodem do promítací kabiny. Hlediště, které má s galerií 400 míst k sedění, akusticky dobře vyhovuje. Hlediště i jeviště má

¹²⁰ Dovezené z hory Ostaš a vrchu Hvězda, kde je barokní poutní kaple Panny Marie Sněžné centrálního půdorysu od architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera.

¹²¹ Informace dostupné na <http://www.policko.cz/cs/pamatky-zajimavosti/policka-zastaveni/kolarovo-divadlo>.

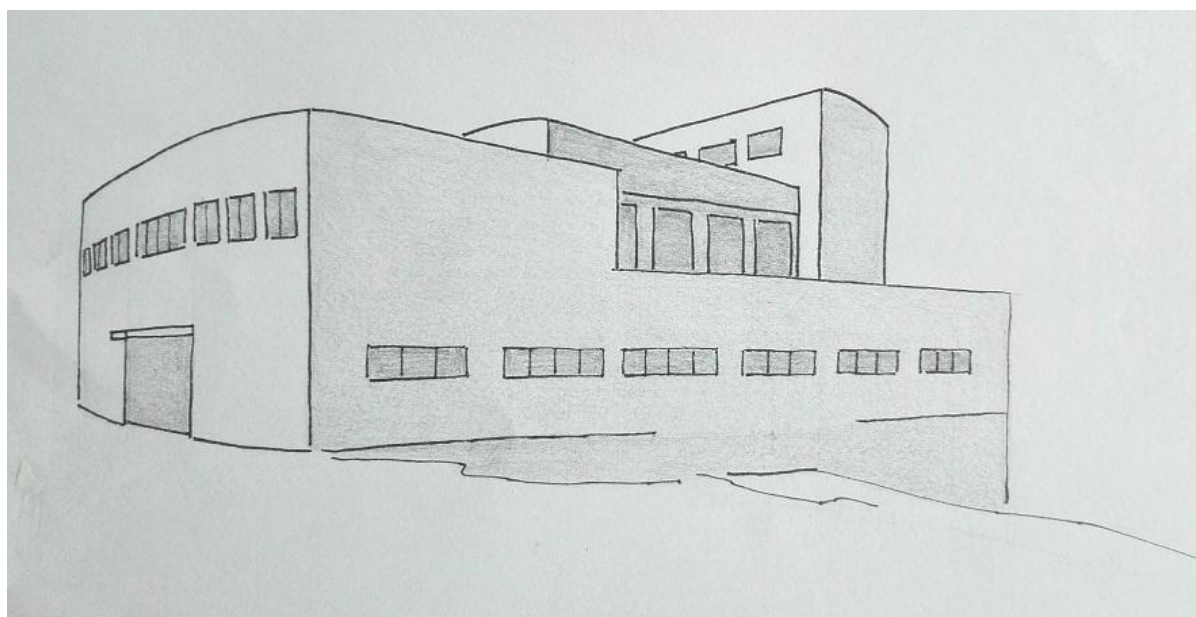
¹²² HILMERA, Jiří: Česká divadelní architektura, s. 135.

¹²³ Architektura V., 1946, s. 35.

železobetonovou rámovou konstrukcí s výplňovým zdívkem. Část podzemní a přízemní je cihelná. Vytápění budovy je teplovzdušné. Budova divadla byla postavena v roce 1940“.¹²⁴

Detailní charakteristika polického divadla je přístupná na internetovém serveru zabývající se divadelní architekturou.¹²⁵ Autorem hesla podrobně popisujícího stavební vývoj divadla v Polici nad Metují je Pavel Panoch.

Tehdejší technické zázemí a vybavení divadla je popsáno v publikaci věnované divadelní architektuře. „Hlediště je 11 metrů dlouhé, 9 metrů široké a 10 metrů vysoké. Má 322 sedadel v přízemí, 99 na balkóně a 100 míst k stání na balkóně. Místo pro orchestr je 11 metrů široké, 2 metry hluboké (oválného tvaru), s podlahou 2,5 metru pod podlahou jeviště, pod úroveň podlahy hlediště. Portál je 8 metrů široký a 4 metry vysoký. Vnitřní posuvné portály mají maximální šířku 7 metrů a výšku 3,8 metrů. Opona je jedna, plyšová. V budově, která je vytápěna teplým vzduchem, je kromě vestibulu, ochozů se šatnami pro obecenstvo a jeviště ještě: jedna herecká šatna, 1 spolková místnost, 1 kancelář, skladiště pod jevištěm, kotelna a koksovna a byt pro domovníka.“¹²⁶

Jiráskova 151, Police nad Metují.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Informace dostupné na <http://www.theatre-architecture.eu>.

¹²⁶ JAVORIN, Alfred: Divadla a divadelní sály v českých krajích, 1. díl: divadla, s. 180/181. Dále jsou uvedeny technické parametry: Jeviště je 9 metrů široké, 8 metrů hluboké a 11 metrů vysoké. V podlaze je točna o průměru 8 metrů a dvě propadla. Kruhové horizonty jsou dva, černý a bílý. Rozměr hrací plochy: 7 m šíře a 7 m hloubky. Tahů je šest. Osvětlení jeviště: napětí elektrického proudu 220/380 V (střídavý), 2 zrcadlové reflektory, 2 hledáčky, 3 vaničky, 2 reflektory jevištní, kruhové, 3 stabilní reflektory, 4 reflektory můstkové, 2 reflektory přenosné, 10 horizontálních světel, 1 horní světelná sufitu, 1 dolní rampa, mrakostroj, 27 reostatů (systém Vohralík). Rozhlasové zařízení.

Pro město Police nad Metují to nebyla Mužíkova jediná zakázka.¹²⁷ Dnešní náměstí získalo podobu již roku 1946. Úprava čtvercového náměstí byla dána obvodymi komunikacemi, avšak Mužík přidal další dvě uliční čáry, a tak zde ve středu mohl vzniknout trojúhelníkový klín odpočinkové zóny se zelení a kašnou.

Pozemek, nedaleko navrhovaného objektu obecní školy, byl od roku 1947 vyčleněn domu jeslí¹²⁸ pro organizaci „*Okresní péče o mládež v Polici nad Metují.*“ Exteriér budovy připomínal spíše rodinný domek, jakožto vřelé a důvěryhodné prostředí vyhrazené těm nejmenším. V suterénu bylo technické zázemí, tedy prádelna a kuchyně, a kotelná se skladištěm paliva. Přízemí, určené pro denní provoz, mělo celkem spleť uspořádání místností. Z prosklené terasy se vstoupilo do velké předsíně, kde se nacházel praktický prostor pro kočárky a sociální zařízení. Jedním přijímacím pokojem byl umožněn vstup do lázně s klozety a do herny, zároveň jídelny, kterým se vstoupilo do pokoje pro batolata a do místnosti, dle návrhu nazvané, přípravná. Druhým přijímacím pokojem se vcházelo do pokoje pro kojence. Po něm následovala lázeň, mléčná kuchyně, místnosti pro hrnečky a kojení. Dle hygienických předpisů zde byly dva pokoje „izolace“. Praktická, krytá terasa lemovala celou západní stranu domu. V podkroví se nacházel dvoupokojový byt správce.

Do roku 1945 je datován návrh sokolovny¹²⁹ v obci Bukovice u Police nad Metují. Lapidární forma dvou nestejně vysokých kvádrů poskytuje sál s jevištěm a nezbytné provozní prostory. V čase výstavby, v roce 1946, byla budova doplněna pěti kurty na tenis a odbíjenou.

Papírovou formu neopustil návrh obytných domů pro zaměstnance firmy A. Löwy a spol. v Polici nad Metují. Na nedatovaném, izonometrickém pohledu jsou rozeznatelné tři typy domů umístěné na pozemcích s předzahrádkami. Největším měl být patrový bytový dům se šesti byty v každém patře, pak dvojdům se čtyřmi byty a rozměrově nejmenší dům na čtvercovém půdorysu pojímal dvě bytové jednotky. Sjednocujícím prvkem všech typů domů byl hranolový tvar schodišťové haly na bocích budov.

6.1.4. Hradec Králové

Hradec Králové byl v první polovině 20. století dynamicky se vyvíjejícím městem. Zbourání pevnostních hradeb dalo městu možnost se rozvíjet architektonicky. Záslouhou

¹²⁷ Na nedatovaném architektonickém plánu Mužík navrhl rozdělení pozemků v polické čtvrti Velká Ledhůje.

¹²⁸ Na Babí 191, Police nad Metují.

¹²⁹ Bukovice čp. 94.

starosty Františka Ulricha¹³⁰ zde působily významné osobnosti moderní architektury jako Jan Kotěra nebo Josef Gočár. Město s nově navrženým, výjimečným urbanismem i jednotlivými stavbami získalo přezdívku „Salón republiky“.

Čeněk Mužík roku 1947 rýsoval plány na administrativní a provozní budovu potravinářské firmy Jitřenka. Rozsáhlý tovární objekt čokoládovny měl být vystavěn na ulici Průmyslová. *„Tři patra pásových oken měla být pokračováním a uzavřením uličního bloku vedle Novákových garáží od hradeckého architekta Josefa Fňouka. Došlo pouze k realizaci nárožní budovy, která je dnes již po úpravách.“*¹³¹

Podle navrženého perspektivního pohledu se jednalo o rozlehlou, kompaktní stavbu bez přebytečného dekoru. Do ulice Resslerova byl vyprojektován hlavní vstup, jenž měl nad sebou tři lodžie. Na této průčelní straně domu byla středově umístěna užší pásová okna. Následovala okna stejných rozměrů jako lodžie, která kopírovala jemně zaoblené nároží. Celé přízemí obou křídel mělo mít keramický obklad, který byl aplikován i na předsazeném útlém hranolu s luxfery, který osvětloval jedno ze schodišť. Schodišťový hranol převyšoval výšku domu, a tak se zároveň stal stavebním elementem konstrukce zděné pergoly střešní terasy. Delší křídlo budovy bylo vymezeno provozu, pro dostatečné denní osvětlení se změnila okna, která tvořila nepřerušované pruhy čtyřikrát nad sebou.

Realizována byla pouze nárožní administrativní budova,¹³² kde v suterénu byla skladiště. Přízemí bylo vchodem i pro řadové dělníky čokoládovny, a tak tu byly navrženy prostory pro vrátného, odkladiště pro kola, oddělené umývárny a šatny, ošetrovna a sociální zázemí. V zadním traktu nechyběl průjezd do dvora. V prvním patře byly projektovány kanceláře prokuristy, technického vedoucího, dále pak místnost účtárny, korespondence, pokladny, prodej a nákupu. V druhém patře sídlil ředitel, který zde měl svou kancelář a zasedací síň ředitelství. Vyskytovaly se zde i další kanceláře, archiv a chemická laboratoř. V třetím patře byla kancelář a zasedací síň závodní rady, přednášková síň, knihovna s čítárnou a sociální zázemí. Vstupní hala v tomto posledním patře zároveň sloužila jako výstavní prostor firmy. Ve všech poschodích byly umývárny a WC.

Dle navržené dispozice interiéru čokoládovny víme, že přízemní provozní prostory měly být přístupné přes administrativní budovu. Z oddělených šaten pro ženy a muže vedla chodba k místnostem určeným k drcení cukru, pražení a drcení bobů. Dál pokračoval vlastní

¹³⁰ Úřad starosty města Hradec Králové zastával v letech 1895 až 1929.

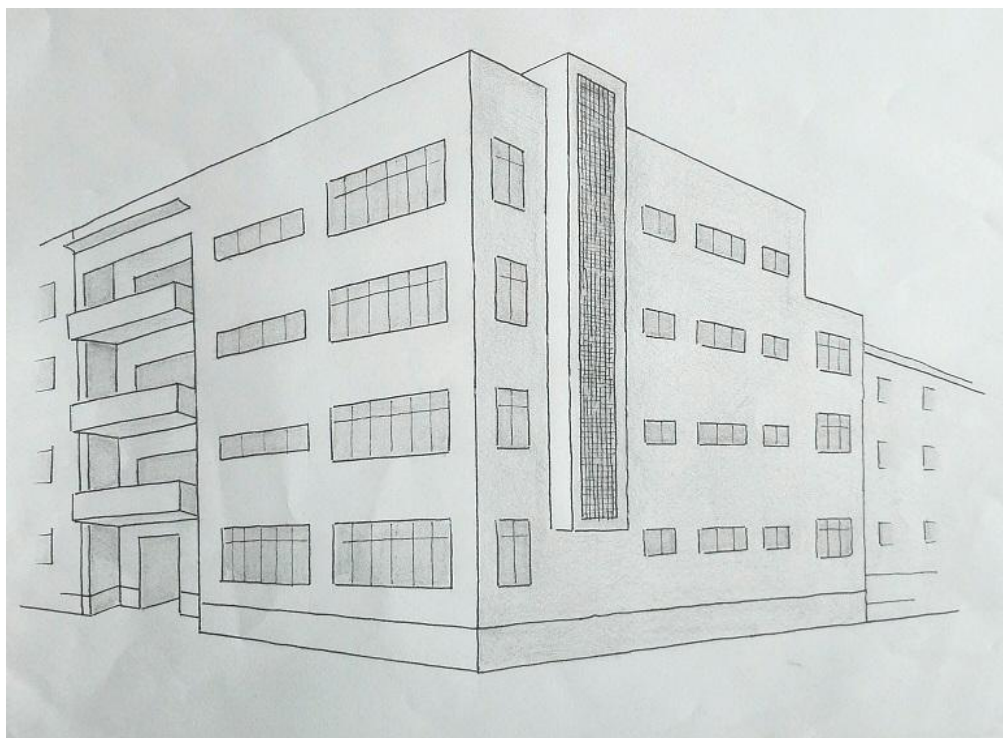
¹³¹ KAŇKA, Miroslav: Strojopis k výstavě: „*Choceň a akademický architekt Čeněk Mužík. 1930 – 1948.*“ Železobetonová budova v kombinaci s cihlami byla vystavěna roku 1932. Josef Fňouk spolupracoval s Oldřichem Liskou.

¹³² Resslerova 956/13, Hradec Králové.

prostor čokoládovny se strojní i ruční formovnou a balírnou. V dalším traktu bylo chlazené skladiště zboží a příruční skladiště beden a expedice situována u nájezdové rampy ve dvoře. V poslední části budovy se nacházely garáže, sklady, skladiště bobů a cukru a prostor pro praní ovoce.

Do prvního patra byly situované prostory na přebírání a směšování bobů, laboratoř, pudrovna, strojní a ruční máčírna, balírna dezertů a sezónního zboží, výroba polštářků, dva sklady pro krabice, lepenku a obaly, doplněné místnostmi pro kartonáž a skladiště blíže neurčené. V zadním traktu se měla nacházet kancelář a dvoupokojový byt skladníka. Ve druhém patře měla největší plochu zaujímat kantitárna a dražovna s balením dražé. Na výrobu a balení marcipánu navazovala sušárna ovoce. Třetí patro bylo především vyhrazeno závodní jídelně s výčepem a kuchyní. Dále pak kancelářským prostorám závodní rady a chodbou oddělené výroby a balení figurek. Ve všech podlažích se nacházely různorodé kancelářské prostory, sociální zařízení, šatny a pro provoz potřebné výtahy. Na dvoře byla navržena samostatně stojící kotelna s uhelnou, zámečnická a truhlářská dílna.

Uskutečněna byla pouze nárožní budova určená tehdejšímu managementu čokoládovny Jitřenka. Současný vzhled této administrativní budovy se ani v detailech nepodobá zamýšlenému návrhu. Ostře řezané rysy domu odstranily jeho poetičnost a eleganci.

Resslova 956/13, Hradec Králové.

6.1.5. Ústí nad Orlicí

Po několika letech se Čeněk Mužík vrátil do města, kde mu byla Františkem Tošovským¹³³ dána příležitost stavitelské praxe při studiu na střední škole v Jaroměři. I tentokrát se pracovně setkali, a to při stavbě domu pro Žofii a Adolfa Cihlářovy. Rodinný dům v ulici Vrbenského¹³⁴ byl vystavěn v letech 1938 až 1940. Stavebním materiálem byly duté cihly označované „ERO“. Dle patentového spisu víme, že tuto dutou tvárnici¹³⁵ František Tošovský 25. února 1930 přihlásil Patentnímu úřadu Československé republiky a od 15. dubna 1932 byla tvárnice Patentním úřadem chráněna.¹³⁶

Kooperací stavitele, architekta a investora Adolfa Cihláře, inspektora pojišťovny, máme dochován vynikající a „učebnicový“ příklad aplikace funkcionalismu s nautickými prvky na rodinném domu třicátých let. Úsporné řešení čela stavby dává vyniknout zredukované okenní sestavě. Dvě malá kruhová okénka řazená nad sebou doplňují na předsazeném kvádru budovy svislé, podlouhlé okno schodiště a hlavní vstup. Vchodové dveře spolu s útlým oknem schodišťové haly tvoří elegantní vertikální linii. Markýza vstupu je ve stejné výšce jako okno na mírně odskočeném kvádru.

Z uličního pohledu patrový dům uznává svažité terén. Ten umožnil do suterénu umístit nejen technické zázemí stavby. Na prádelnu s betonovou vanou navazovala sušárna, která byla využívána v zimních měsících. Od jara do podzimu byl pro sušení prádla vymezen prostor pod terasou. Ze suterénní haly vedly dveře na WC a do spíže. Směrem k zahradě byla místnost pro služebnou a pracovna majitele. V kanceláři byl podlahovou krytinou zvolen korek, ostatní plochy pokrývalo terrazzo nebo hlazený beton.

Ze suterénu vedlo terrazzové schodiště do prvního poschodí, které pokračovalo i do poschodí druhého. V prvním patře, respektive z uličního pohledu přízemí, se z haly vstupovalo přes rohový pokoj do kuchyně a oddělených ložnic rodičů a dětí. Mezi rohovým

¹³³ Jeho syn Stanislav Tošovský (1910 - 2004) se po studiích na Fakultě architektury a pozemního stavitelství Českého vysokého učení technického v Praze roku 1940 vrátil do rodného města. Nejprve nastoupil do firmy svého otce, *Podnikatelství staveb a strojní cihelna František Tošovský*, a posléze si založil svoji vlastní projekční kancelář. Mimo návrhů na kostel Československé církve husitské ve Vysokém Mýtě a soutěžního návrhu na orlickoústecké divadlo jeho tvorbu prezentuje městské koupaliště. Avšak nejcitovanějšími domy Stanislava Tošovského jsou dvě reprezentativní vily pro Antonína Mejdra a Antonína Brožka v Ústí nad Orlicí. Stanislav Tošovský byl blízkým spolupracovníkem Čenka Mužíka a mimo jiné roku 1949 byli zakládajícími členy Stavoprojektu v Chocni.

¹³⁴ Vrbenského 1075, Ústí nad Orlicí.

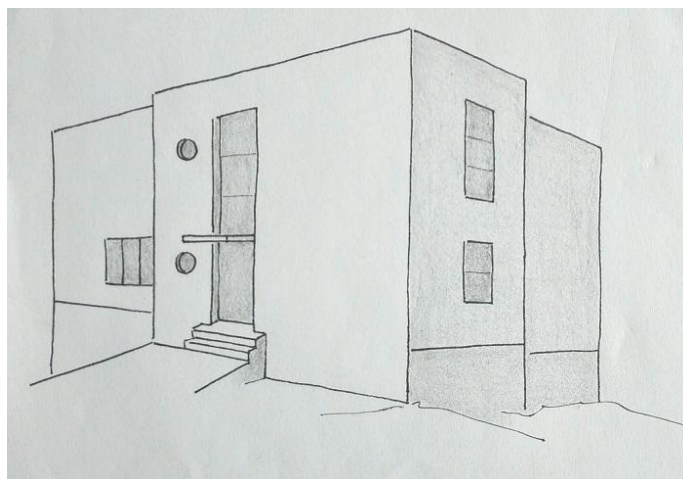
¹³⁵ Tvárnice zejména duté, o rozměrech větších než běžné cihly, umožňují podstatné snížení stavebních nákladů, neboť jak jejich výrobní cena, tak i vlastní stavební náklady jsou při jejich použití značně nižší než při použití běžných cihel. Výňatek z patentového spisu č. 40884, vydané 10. září 1932.

¹³⁶ Dostupné online: <http://spisy.upv.cz/Patents/FirstPages/FPPV0040/0040884.pdf>.

pokojem a kuchyní se nacházela samostatná jídelna, která byla v sedmdesátých letech s kuchyní propojena. Z rohového pokoje přes terasu bylo možné schodištěm pokračovat až na zahradu. Strop rohového pokoje tvořil terasu v druhém poschodí, a tak prostorná terasa nepřesahuje půdorys domu. V prvním poschodí nechybělo nezbytné sociální zařízení a spíž s kruhovým okénkem. Jako podlahové krytiny byly využity dubové vlýsky, terrazzo a v kuchyni beton s PVC. Dveře byly dřevěné s ocelovou zárubní.

První patro, respektive druhé, mohlo sloužit jako samostatná bytová jednotka, jelikož pojímá kuchyň, dva pokoje, spíž a lázeň s WC. Z terasy byl po žebříku umožněn vstup na rovnou střechu, tehdy pokrytou lepenkou.

Žofie Cihlářová, která přežila svého manžela o dvanáct let, obývala dům až do roku 1982. Po majetkovém vyrovnání mezi jejich dětmi byl dům odkoupen manželou Ráčkovými. První patro bylo později razantně stavebně upraveno na provoz ordinace zubního lékaře.

Vrbenského 1075, Ústí nad Orlicí.

Na pozemku vymezeném řekou Třebovkou a železničním koridorem¹³⁷ byl roku 1939 vystavěn městský nájemní dům, kde je využit zjednodušený a s drobnými dispozičními obměnami stejný návrh jako v případě nájemního domu na ulici Bj. Krawce v Chocni.¹³⁸ Samostatně stojící podsklepená budova s valbovou střechou má zrcadlově řešené průčelí. Dvě centrální schodiště na podélném uličním průčelí osvětlují vertikální okna na nepatrných rizalitech, od kterých je uspořádána třídílná okenní sestava. Neveliký byt „2 + KK“, s dispozicí předsíně, sociálního zázemí, obývacího pokoje s kuchyňským koutem a v zadním

¹³⁷ J. K. Tyla 1092, 1093

¹³⁸ Bj. Krawce 1090, 1091, Choceň.

traktu ložnice, se v nezměněné podobě objevuje ve všech patrech. Dům celkem pojímá 24 bytových jednotek.

6.1.6. Okolí Chocně

Mezi domy postavené podle Mužikových návrhů v nejbližším okolí Chocně, patří v roce 1940 projektovaný rodinný dům v Brandýse nad Orlicí.¹³⁹ Investorem stavby byl Jaroslav Vacek, akcionář a ředitel firmy Hynek Gottwald. Podnik Hynek Gottwald se zabýval výrobou tehdy moderního nábytku z kovových trubek, které byly ohýbané a bezešvé.

Valbová střecha a rozměrnost stavby napovídá inspiraci prvorepublikovými vilami. Na jižním průčelí jsou středově umísťené dva balkóny a nad nimi arkýřová nástavba stejná jako na protilehlé straně domu. Zde ale není střešní arkýř nad balkóny, ale kopíruje vsazený hlavní vchod a vstup pro domovníka. U podesty hlavního vstupu do domu bylo navrženo kruhové okénko.

Ve sklepních prostorách, využívajících celý půdorys domu, byl byt domovníka osvětlen denním světlem díky zakomponování stavby do svažitého terénu. Halový typ domu měl nadčasové uskupení místností. Především pak propojení dvou ložnic šatnou se samostatnou lázní a WC poskytovaly dostatek soukromí. Kuchyně se zděnou spíží sousedila s jídelnou, která byla posuvnými dveřmi spojená s obývacím pokojem se dvěma vstupy na balkón. V přízemí nechyběla pracovna pro Jaroslava Vacka. V patře mimo třech hostinských pokojů a samostatného bytu služebné byla půda.

Rodinný dům¹⁴⁰ ve Skořenicích u Chocně z roku 1944 naopak odpovídá tvarosloví běžných domů tehdejší produkce se sedlovou střechou. František Janoušek, objednavatel stavby, nechal do dispozice přízemí zakomponovat i přiléhající chlívek. V přízemí byl jinak kontinuální prostor kuchyně a obývacího pokoje, malé prostory spíže, prádelny a odděleného WC. V podkroví se nacházel pouze jeden obytný pokoj a dvě půdy.

S obdobným domem se setkáváme v obci Dvořisko.¹⁴¹ Rodinný dům pro rodinu Voženílkovu je z roku 1946. Domek situovaný při komunikaci z Chocně do Vysokého Mýta prošel v roce 2015 kompletní rekonstrukcí. Jen hmota domu nám dává tušit někdejší architektonický záměr. Uprostřed pozemku je stavba koncipována na půdorysu dvou navazujících nestejně velkých obdélníků, každý v optimálním poměru stran čtyři ku třem.

¹³⁹ Žerotínova 28, Brandýs nad Orlicí.

¹⁴⁰ Skořenice čp. 98.

¹⁴¹ Dvořisko čp. 24.

Rozměrově převládající část domu má na pohledové straně pouze jeden okenní otvor. Na jeho ose sedlovou střechou prostupuje rozměrný vikýř, odlehčený svou dřevěnou konstrukcí. Mírně odskočený a drobnější díl domu v zadní části v sobě ukrývá kuchyň.

Mužikovo architektonické působení se za hranice východních Čech rozšířilo pouze v jednom případě. V Uherském Brodě roku 1939 postavený nájemní dům¹⁴² financovalo město. Čeněk Mužík využil stejného návrhu jako v případě bytového domu v ulici Bj. Krawce v Chocni z roku 1937. O tři roky později byl s drobnými úpravami použit totožný návrh při stavbě městského nájemního domu¹⁴³ na ulici Jiráskova ve Vamberku.

Roku 1940 byl realizován malý rodinný domek halového typu v Desné v okrese Svitavy pro akademického malíře Františka Ropka,¹⁴⁴ a tak celé první patro bylo vyhrazeno ateliéru se sociálním zázemím.

František Schejbal, tehdejší starosta města Chocně, si u Čenka Mužíka roku 1943 objednal náskres víkendové chaty.¹⁴⁵ V klidném prostředí Hájku u Potštejna byl nenápadný domek bedněné konstrukce se sedlovou střechou vystavěn na opukové podezdívce a kachlová kamna netradičního tvaru.

Do května 1936 je datován návrh na bytový dům s obchodem pro Josefa Pecháčka. Nedaleko Starého náměstí na ulici Moravská¹⁴⁶ v České Třebové je na čele domu v přízemí vjezd, vchod do obchodu a výkladní skříň. V patře dvě okna byla propojena keramickým obkladem. Sedlová střecha s podélným arkýřem stupňovitě vyrovnává frontu domů.

Do roku 1946 jsou datovány Mužíkovy návrhy na přístavbu mechanické tkalcovny Josefa Stránského v Dolní Dobrouči.¹⁴⁷ Továrna na zpracování nejen hedvábí zde stávala dříve a prvotní vzhled již byl dán Františkem Tošovským.¹⁴⁸ V žádosti o povolení nástavby továrny, která byla schválena Místním národním výborem, se mj. píše: „*Žádost o povolení nástavby kanceláři a kreslírny, a to podle projektu akademického architekta Čenka Mužíka*

¹⁴² Větrná 1407, Uherský Brod.

¹⁴³ Jiráskova 833, 853, Vamberk.

¹⁴⁴ Narodil se v Hrušové 1901. V letech 1922 až 1925 studoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v malířském ateliéru Arnošta Hofbauera. Ve studiu pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru Vratislava Nechleby v letech 1925 až 1929. Zemřel 1952 v Desné.

¹⁴⁵ Starostou města Chocně byl v období 1941 – 1945. Švagr Bohumila Malého. Součástí projektu bylo navržení kovaných doplňků, jako např. klik a ozdobných mříží.

¹⁴⁶ Moravská 435, Česká Třebová.

¹⁴⁷ Dolní Dobrouč čp. 443.

¹⁴⁸ Přístavba továrny schválena podle stavebního protokolu dne 11. 8. 1936. Uložení ve stavebním odboru městského úřadu Dolní Dobrouč.

v Chocni, postupujeme dalšímu řízení se sdělením, že předběžné šetření ve smyslu 6 vládního nařízení čísla 102/1942 sb. bylo dnešního dne vykonáno. ¹⁴⁹

Předmětem dostavby byl také prostor jídelny a drobné změny interiérové dispozice. Navržené střešní stanové světlíky dostatečně osvětlovaly přízemní hranolovou budovu. Čeněk Mužík spolupracoval se stavitelem Bohumilem Vojtěchem z Kyšperku.¹⁵⁰ Zároveň byl upraven interiér samostatně stojícího domu Josefa Stránského v továrním areálu.

Nadčasově byl vyveden grafický návrh na firemní logo tkalcovny v podobě lineární siluety továrny s komínem. Stylizovaný kouř tvořil horní hranici a ve vzniklém prostoru špulku a tkalcovský člunek překrýval monogram majitele JS.

Stejného roku, kdy byla nástavba kolaudována, došlo k znárodnění podniku mechanické tkalcovny Josefa Stránského.¹⁵¹ Provoz převzal národní podnik Hedva a roku 1990 byl majetek navrácen potomkům původního majitele Josefa Stránského.

6.2. Chocně

6.2.1. Rodinné dvojdomy

Nejvíce architektonických realizací rodinných domů z dvanáctiletého působení soukromého ateliéru Čenka Mužíka, hlavně pak dvojdomků s předzahrádkami, je situováno na Kollárově ulici. Roku 1935 byl městskou radou schválen upravený zastavovací plán¹⁵² na obecní pozemky a stanoveny podmínky. Na stavebních parcelách o rozměrech 500 – 700 m², při ceně 12 Kčs/m², měly být vystavěny jen jednopatrové domy. Prvotní úvahy o obydlí domů chudými rodinami z blízké dřevěné barákové kolonie byly pro město finančně náročné. Došlo tedy k prodeji parcel individuálním zájemcům.

První Mužíkovou stavitelskou realizací je dvojdům z roku 1936 pro manžele Brinkovy a Synkovy. Běžná hmota domu a všední průčelí se čtyřmi dvoudílnými okny je shodná jako u dvojdomků čp. 1050, 1051 a čp. 1063 a 1069.¹⁵³ S obměněným průčelím v podobě zděného balkónu a trojdílného okna v patře se setkáme na domě čp. 1049 pro rodinu Rösslerovu. Sousední dům má díky nedávné rekonstrukci uspořádání okenních otvorů zcela nové.

¹⁴⁹ Projektová dokumentace ke stavbě datována 27. listopadem 1947.

¹⁵⁰ Tehdejší označení města Letohrad.

¹⁵¹ Vyhláška ministra průmyslu ze dne 30. srpna 1948 o znárodnění podniků podle zákona č. 114/1948 Sb.

¹⁵² Definitivní plány zástavby vypracoval Čeněk Mužík.

¹⁵³ Totožný dvojdům je čp. 1100, 1103. Autorství nemáme potvrzeno stavebními plány, ale předpokládáme, že Čeněk Mužík byl autorem projektu.

Nevíme, jestli bylo záměrem vytvořit ulici, respektive čtvrť „sériově vyráběných“ budov nebo šlo o respektování územního plánu výstavby. Předpokládaným důvodem se zdá, že opakované použití „typizovaného“ architektonického návrhu bylo především finanční úsporou pro objednavatele staveb.

Interiéry těchto domů s drobnými variantami měly shodnou formu jednoduché a účelné dispozice. Hlavním vchodem se zádveřím v zadním traktu domu se vstoupilo do malé haly. Z tohoto prostoru se vešlo do koupelny a směrem ke komunikaci do kuchyně, která byla oddělená stěnou s obývacím pokojem. Z této haly se zalomeným schodištěm vstupovalo do prvního patra. Pod schodištěm bylo umístěno WC a potravinová spíž. V prvním patře tři místnosti sloužily jako ložnice v kombinaci s dětskými pokoji. Příkré schodiště vedlo na půdu. Podlahovými krytinami, typickými pro toto období, bylo terrazzo, linoleum a v soukromých prostorách dubové vlýsky.

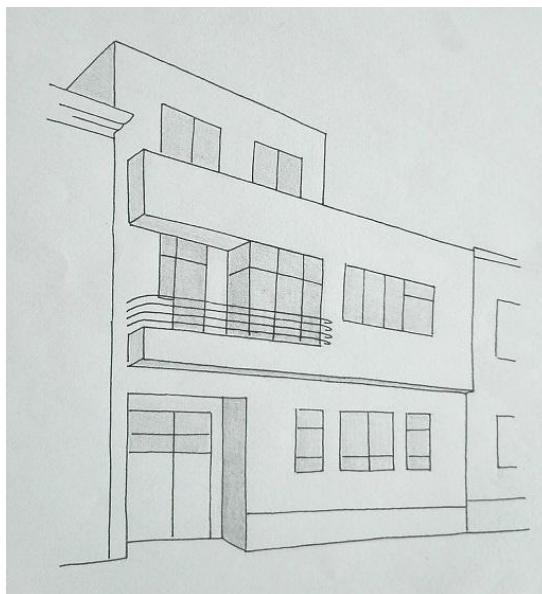
Zástavba dvojdomků byla provedena i na přilehlém kruhovém náměstí Svobody a také na ulici Sv. Čecha a Žižkova.¹⁵⁴ Rodina Lípova a Kučova se mohla do dvojdomu na Vysokomýtské ulici nastěhovat roku 1937. Rozsáhlou stavbu zrcadlově řešených domů provedl stavitel Josef Matouš. Okna s červenými rámy jsou v patrech propojena jemným vodorovným římsovým. Drobné arkýře v sedlové střeše jsou v pozici horních čtyřdílných oken. Vchody, kryté rohovými balkóny, byly situovány ze zahrady. Ve stejném roce bylo ve frontě domů na Pernerově ulici upraveno průčelí domu čp. 190.

Rozdílným projektem se stal nárožní dům se dvěma bytovými jednotkami na Újezdské ulici¹⁵⁵ a zrovna tak rodinný dům na Fügnerově ulici.¹⁵⁶ V projektu z roku 1940 jsou jako objednatelky uvedeny Marie Nováková a Růžena Mužíková, tedy tchýně a manželka Čenka Mužíka. Navržený prostor v patře se stal místem soukromého Mužíkova ateliéru a od roku 1949 sídlem architektonické kanceláře choceňského Stavoprojektu. Prostor pracovny dostatečně osvětlovalo nárožní okno, přičemž bezpečnostní zajištění tohoto velkého okna čtyřmi zohýbanými trubkami pokračovalo směrem k lodžii. Střešní hranolový arkýř uznával hranici lodžie a rohového okna. Naopak vpadlý hlavní vchod a zároveň vjezd v přízemí byl umístěn na pozici lodžie. Exteriér domu je do dnešních dnů dochován v intaktním stavu.

¹⁵⁴ Z roku 1937: Náměstí Svobody čp. 1078 a 1098. Investory dvojdomu na ulici Sv. Čecha 1015, 1086 byli bratři Ladislav a František Půlpánovi. Dům čp. 1183 na ulici Žižkova financovali manželé Kábrtovi a čp. 1184 manželé Jirečkovi.

¹⁵⁵ Újezdská 1135, Choceň.

¹⁵⁶ Fügnerova 476, Choceň.

Fügnerova 476, Choceň.

6.2.2. Samostatně stojící rodinné domy

Stavební činnost neustávala ani na ulici Bj. Krawce. Vila financovaná Annou Strnadovou je v pořadí pátým samostatně stojícím domem¹⁵⁷ po levé straně komunikace. Svažité terén podél nově prolomené uliční čáry dal prostor k navržení vícepatrového domu. V suterénu se chodbou vešlo do třech místností sklepa, dále pak do bližší neurčené místnosti a prádelny. Schodištěm se vstoupilo do haly, která půdorysně opisuje dolní chodbu. Šest dveří z haly za sebou ukrývalo dva pokoje, koupelnu, ložnici a kuchyň. Kuchyně se dvěma vestavěnými skříněmi, které sloužily jako spíž, sousedila s jídelním koutem. Následoval obývací pokoj, jenž byl útlou chodbičkou zpětně propojen s halou. V prvním patře se nacházel druhý obývací pokoj se vstupem do lázně. Lázeň byla taktéž přístupná z ložnice. Zbývající prostor byl využit jako kuchyně a sušárna prádla.

Všechna patra doplňují prostorné terasy, které se mohou stát i samostatnými vstupy do jednotlivých pater. Nejen tento prvek, ale i rozměrnost domu byly argumentem k pozdějším přeměnám, při kterých byla změněna interiérová dispozice vily.

Dům pro Annu Strnadovou byl navržen roku 1936 a stejného roku mohli manželé Horníkoví vidět Mužíkův projekt na svůj dům. Naproti vilám Josefa a Jana Láskových, po pravé straně Krawcovy ulice, byla do fronty domů navržena stavba svou velikostí

¹⁵⁷ Bj. Krawce 1064, Choceň. V pořadí čtvrtou vilu, tedy čp. 1023 projektoval František Jireš. U šesté vily, tedy u domu čp. 1123, potřebné dokumenty ve stavebním archivu nejsou. Nicméně tvarosloví domu odpovídá Mužíkově tvorbě. Nespíše se jednalo o respekt k celkové kompozici zástavby ulice.

připomínající bytový dům.¹⁵⁸ Tři dvojice stejných oken na čele stavby byly doplněny vodorovnými arkýři ve střeše. Stavitelem těchto obou domů v Krawcově ulici byl Josef Novák.

Výstavba rodinných domů pokračovala i na Jiráskově ulici domem postaveným roku 1936 pro rodinu Bezdíčkových.¹⁵⁹ Ústředním motivem budovy, na parcele sousedícím s dvojdomem čp. 966 a čp. 967, je rozměrné vertikální okno vyplněné luxfery. Dominující štíhlý a vysoký hranol schodišťové haly zachovává půdorys domu.

Dva rodinné domy z let 1937 resp. 1939 na ulici Dr. Beneše byly přestavěny. Z původního návrhu rodinného domu¹⁶⁰ Marie a Ladislava Pražákových je zachován detail na uličním průčelí v podobě kruhového okna, který se stává „apostrofem“ pro jediné okno. Nárožní okna se objevují i na druhém domě, jenž financoval August Hrstka.¹⁶¹

Obdobného vzhledu je rodinný dům, který měl být součástí nově plánované zástavby v ulici U hřiště,¹⁶² kde byly původně projektovány rozměrné patrové budovy. Dům na rohu ulic U hřiště a Dr. Fikejze postavený Václavem Drahokoupilem avšak zůstal osamocen.

V roce 1940 se přestavba domu pro Josefa Schejbala na ulici Nerudova¹⁶³ netýkala vzhledu budovy, pouze dostavby a nového uspořádání interiérové dispozice.

Podle Mužíkových návrhů realizoval František Andrlé čtyři rodinné domy v městské čtvrti zvané Stromovka.¹⁶⁴ Přízemní dvojdomek se sedlovou střechou sjednocuje krychlový střešní arkýř. Výšku této nástavby akceptuje patrový samostatně stojící dům na sousedním pozemku. Ob jednu stavební parcelu měl stavitel Andrlé realizovat roku 1942 dům pro Arnošta Pavlištu a manžele Provazníkovy. Z finančních důvodů zapříčiněných nejen politickými proměnami byla stavba velkého domu dokončena až v roce 1947. Zajímavě je koncipováno průčelí směrem k zahradě. Na zaoblený mohutný tubus schodiště navazuje balkón krytý markýzou. Vše je nesené pilíři.

Citlivý přístup a respekt k funkcionalistické stavbě je patrný u rekonstrukce domu čp. 1080 na Wolkerově ulici. Oprava proběhla roku 2014, přičemž volba bílošedé kombinace aplikované na exteriéru domu podporuje dřívější vzhled.

¹⁵⁸ Bj. Krawce 1057, Choceň.

¹⁵⁹ Jiráskova 1065, Choceň.

¹⁶⁰ Dr. Beneše 1077, Choceň.

¹⁶¹ Pplk. August Hrstka se do Chocně přistěhoval po propuštění z Československé armády. Dr. Beneše 1146, Choceň.

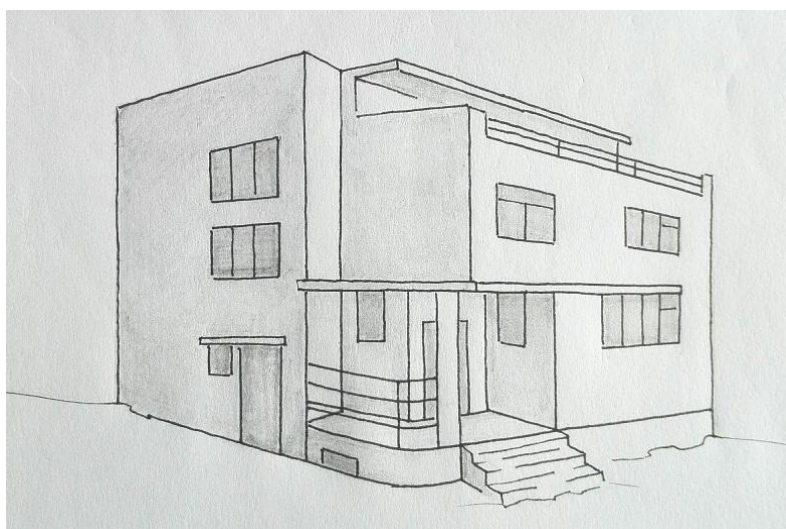
¹⁶² U hřiště 1075, Choceň.

¹⁶³ Nerudova 502, Choceň.

¹⁶⁴ Stromovka čp. 1071, 1072, 1073 a 383.

Původním objednavatelem tohoto domu byl roku 1937 František Jireš, stavitel často spolupracující s Čeňkem Mužíkem. Na první pohled pravidelná stavba na čtvercovém půdorysu v sobě nese mimořádně harmonickou souhru objemů krychlí, hranolů i zdánlivě nepoddajných okrouhlých tvarů.

Pilíř na zaoblené podestě u vstupu vynáší stříšku kryjící vchod. Ta přechází v římsu a stává se i vymezením hranice celého prvního patra. Směrem do ulice menší tvar budovy se střešní terasou přispívá rozměrnosti stavby. Po bocích plné, zděné zábradlí terasy je kombinováno na průčelní straně dvěma trubkami. Předsazená, užší část domu je propojena se zadním traktem díky zaoblené vstupní podestě. Za podestou, na podélné straně domu, je situován druhý vchod. Rovná stříška kryje nejen tento vstup, ale i kruhové okénko. Na rozmezí betonové markýzy jsou umístěná okna v patrech. Na čele domu je okenní sestava v uspořádání rozměrného okna v přízemí, které je reliéfním římsovým propojeno s markýzou vstupu. V prvním patře jsou dvě nestejná okna.

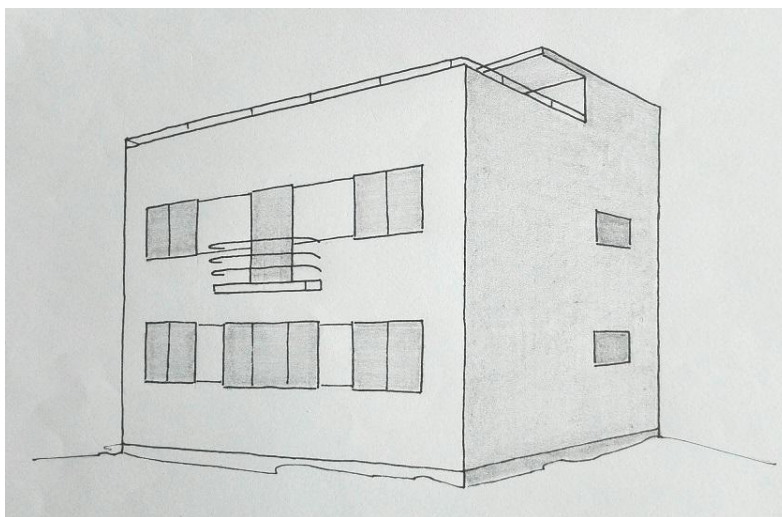
Wolkerova 1080, Choceň.

Téhož roku, kdy František Jireš stavěl svůj dům, zároveň pracoval na stavbě rodinného domu pro Antonína Karpíška.¹⁶⁵ Novostavba naproti základní škole Mistra Choceňského v sobě ukrývá dvě samostatné bytové jednotky. Okenní uspořádání na čele domu tvoří dvě diagonální linie, které se odvíjejí od velkých oken obývacích pokojů přes malá okna WC, a vše graduje dvěma obdélnými schodišťovými okny. U průčelních vstupních dveří je kruhové okénko a zaoblený roh.

¹⁶⁵ Mistra Choceňského 230, Choceň.

Dva byty obsahuje i rodinný dům na Záměstí¹⁶⁶ z následujícího roku financovaný manžely Čihákovými. Budovu ve vnitrobloku zástavby na svažitém pozemku vystavěl Josef Novák. Výška a štíhlost budovy je umocněna sedlovou střechou. Zděné balkóny jsou situovány na jih.

Na konci nové ulice Orlické nábřeží si nechal roku 1940 vystavět rodinný dům¹⁶⁷ pan Brychta. Zrcadlově řešená okenní sestava na čele krychlového domu se odvíjí od středově umístěného balkónku. Ohraničení balkónku z ohýbaných trubek je na stejné pozici jako třídílné okno v přízemí. Hlavním vchodem situovaným na levé straně domu se vstoupí do zádveří, ze kterého vejde do vlastního prostranství domu. Na konci haly kuchyně sousedila s jídelním koutem a následně s obývacím pokojem, situovaným k ulici. V přízemí byla navržena také pracovna tehdejšího ředitele měšťanské školy v Choceň. V patře byly navrženy soukromé prostory. Šatna byla průchozí do ložnice rodičů i pokoje dcery. Hala u schodiště umožňovala vstup do pokoje pro hosta a na protilehlé straně do koupelny s WC. Schodištěm v zadním traktu domu osvětleným sestavou luxfer bylo možno jít přes podstřešní pokoj, určený jako prádelna a sušárna, až na prostornou střešní terasu. Vzhledem neveliký, krychlový dům nabízel velmi komfortní bydlení. Součástí architektonického návrhu byl i chlév a garáž.

Orlické nábřeží 1191, Choceň.

¹⁶⁶ Záměstí 1101, Choceň.

¹⁶⁷ Orlické nábřeží 1191, Choceň.

6.2.3. Bytové domy

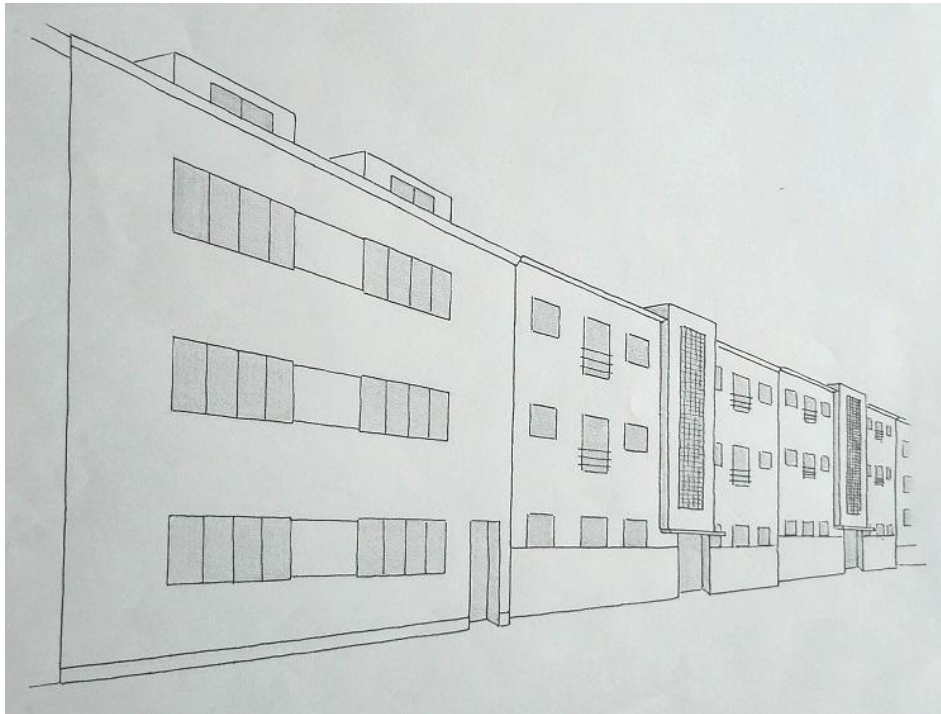
Nedostatek nájemních bytů v Chocni byl řešen již delší dobu, avšak záměry městského zastupitelstva byly uskutečňovány od roku 1937, kdy byla v plánovaném městském rozpočtu vyhrazena částka na stavby činžovních domů v celkové výši 500 000 Kčs. Toho roku byl městskou radou schválen návrh předložený Čeňkem Mužíkem na dvoupatrový nájemní dům na ulici Bj. Krawce.¹⁶⁸ Vypsanou soutěž na stavbu dvou činžovních domů s nízkými nájmy¹⁶⁹ vyhrál stavitel Josef Novák. Budovy si nakonec vyžádaly celkový náklad 610 000 Kčs, financovaný městem Choceň a zápůjčkou od spořitelny. Tento projekt, s drobnými úpravami, byl o dva roky později využit i na stavbu městských nájemních domů v Ústí nad Orlicí, Uherském Brodu a Vamberku. Odlišením projektů je, že od prvního patra jsou zde prostřední balkónové dveře se zábranou z ohýbaných trubek. A v případě těchto domů svažité terén dovolil i umístění jednoho bytu do suterénu směrem k zahradě. Každý ze dvou shodných dvoupatrových domů tak pojímal třináct bytových jednotek.

Josef Novák vystavěl i další činžovní dům¹⁷⁰ na této ulici. Soukromým investorem třípatrového domu byl Ferdinand Profeld z Prahy. Třípokojeová dispozice bytu je celkem velkorysá. Drobnou předsíní, kde je u vchodu situováno WC, se vstoupí do místnosti, která je průchozí zrovna tak jako další pokoj, kterým se dostaneme do koupelny v zadní části bytu. Koupelna, která svým podélným půdorysem do určité míry kopíruje předsíň, zároveň poskytuje vstup do obývacího pokoje. Tato místnost je směrem do zahrady doplněna útlým kuchyňským koutem. Balkón je orientován na jihozápad do klidného vnitrobloku zástavby.

¹⁶⁸ Bj. Krawce 1090, 1091, Choceň.

¹⁶⁹ Nájemné bylo stanoveno v rozmezí 750 až 790 Kčs.

¹⁷⁰ Bj. Krawce 1097, Choceň.

Krawcova 1090, 1091, 1097, Choceň.

S podporou ministerstva železnic měl být roku 1940 vystavěn činžovní dům o 52 bytech. Pro nedostatek materiálu a povolení menšího úvěru byl Čeněk Mužík vyzván, aby vypracoval nový projekt na dva menší domy, přičemž každý pojímal 22 bytů. Také původní místo na nábřeží Tiché Orlice, u náhonu za dolním mlýnem, bylo změněno. V srpnu téhož roku byla schválena stavba dvou činžovních domů pro železniční zaměstnance na Náměstí Svobody.¹⁷¹ Do konkurzu přišla jedna nabídka, a to od stavitele Radechovského z Ústí nad Orlicí.

Město Choceň financovalo i přilehlý nájemní dům.¹⁷² Na Mužíkových návrzích je datace 1941, ale stavět se začalo až po osvobození v roce 1945. Dům pojímající šestnáct bytů nabízí dva odlišné druhy bydlení. Z uličního pohledu pravá strana domu v sobě ukrývá větší byty. Delší chodbou se vstupuje do dvou pokojů, kumbálu, na záchod, do koupelny a proti hlavnímu vchodu přes obývací pokoj do kuchyně. Tento byt vyšší kategorie má na zadní straně budovy „koupelnový“ balkón. Druhý, menší typ bytu o výměře 68 m² má dispozici ložnici, kuchyň, obývací pokoj a u předsíně koupelnu se samostatným WC. Bytové jednotky měly totožný způsob vytápění, v každé místnosti byla kamna. Kouř byl sopouchy odváděn do komínových těles situovaných ve středové zdi bytu.

¹⁷¹ Náměstí Svobody čp. 1192, 1193, 1194 a 1195.

¹⁷² Náměstí Svobody čp. 1203, 1204.

6.2.4. Obchodní a bytové domy

Roku 1932 byly odeslány ředitelství pošt v Pardubicích projekty na novou budovu poštovního a telegrafního úřadu. Mimo návrhů Čeňka Mužíka byly zaslány studie od stavitelů Václava Drahekoupila, Františka Andrlého a Josefa Petříčka spolupracujícího s Josefem Novákem. Plánovaný dům s nákladem 460 000 Kčs, který v sobě kombinoval i služební byty, měl stát na rohu ulic T. G. Masaryka a Kollárovy. Ředitelství pošt a telegrafů oznámilo, že by nejlépe vyhovoval projekt Petříček a Novák.¹⁷³ Vzhledem k hospodářské situaci se roku 1933 od výstavby opustilo. O pozemek v majetku města Choceň projeví zájem manžele Vladimíra a Jindřich Leierovi se záměrem vystavět zde obchodní dům s byty.¹⁷⁴ Rok trvající stavba domu započala v únoru 1939.

Nárožní budova svým neobvyklým tvarem připomíná zaoceánský parník, kdy pomyslný komín v podobě štíhlého hranolu schodiště vyčnívajícího nad úroveň střech rozděljuje dům na dvě různorodé hmoty. Na Kollárově ulici nižší část budovy podporuje monumentálnost oblého nároží. Alkovny lichoběžníkových půdorysů přispívají kompaktnosti, jen zábradlí z ohýbaných trubek nepatrně přesahuje jako žebroví. Rozdílnost okenních sestav na obou křídlech domu sjednocují horizontální ladné pruhy keramického obkladu cihlové barvy.

Vstup k bytovým jednotkám je kryt předsazenou schodišťovou halou, kterou osvětlovaly luxfery. Reprezentativní byt s terasou je v podstřeší směrem k Masarykově třídě.

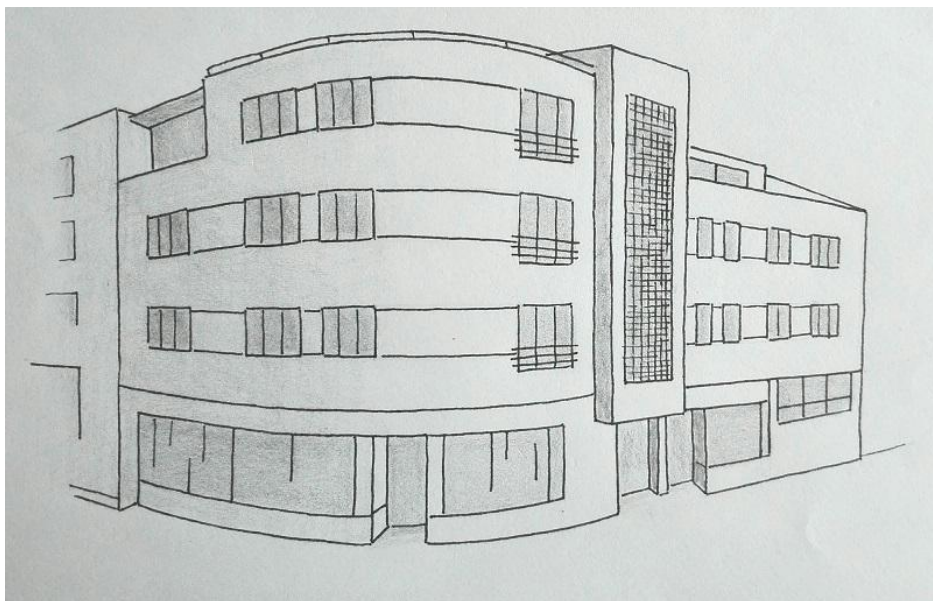
V celém přízemí byly obchodní prostory, respektive dvě oddělené provozovny. V prvním a druhém patře jsou vždy tři byty. V delším traktu budovy jsou dvě bytové jednotky odlišného půdorysného řešení. Směrem k ulici Kollárova je byt s dlouhou předsíní. Od hlavního vstupu v pravé orientaci byl navržen pokoj pro služebnou, lázeň, oddělené WC a kuchyň. Pokoj na konci předsíně byl přístupný jak z kuchyně, tak z předsíně a také byl průchozí do dalšího pokoje, situovaného do vnitrobloku. Druhý byt je pouze dvoupokojový a skládá se z průchozí kuchyně, pokoje a sociálního zázemí. Dispozice nárožního bytu je seřazena od předsíně, ze které se vstupuje do lázně s WC a spíže, dvou pokojů a kuchyně. Zasklená alkovna je přístupná z kuchyně. Uspořádání bytové jednotky v nároží je shodné i ve

¹⁷³ Písemný záznam ze zasedání městského zastupitelstva: *Bude-li se stavět – plány a rozpočet za 1%, nebude-li se stavět za 2500 Kčs, Petříček a Novák vyžadují 9000 Kč. – vyhovuje se.* Kniha zápisu městské rady v Chocni z 26. 5. 1933.

¹⁷⁴ Kollárova 1105, Choceň.

třetím patře. V tomto posledním patře se na druhé straně domu nachází pouze jeden byt situovaný do vnitrobloku. Prostor směrem k ulici je využíván jako půda.

Netradiční tvar budovy s měkkými obrysy a elegantními křivkami opakovaně přitahuje pozornost kolemjdoucích.¹⁷⁵ Celkový dojem však ruší nová plastová okna, která nahradila decentní a tenké okenní rámy červené barvy.

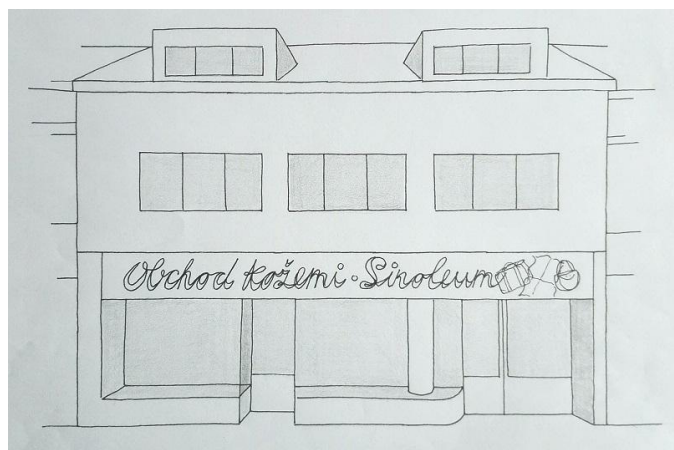

Kollárova 1105, Choceň.

Stejněho roku Karel Tauchmann investoval dům¹⁷⁶ se dvěma byty a obchodními místnostmi v přízemí na Jungmannově ulici. Novostavba na místě zbořeného domu byla zasazena do fronty domů, a tak výška průčelí byla dána. Stejně přirozeně působila i hladká fasáda se třemi trojdílnými okny. Navozující dojem pásového okna v patře byl podpořen keramickým obkladem, který není zachován. Černou keramikou bylo obložené i přízemí ukončené opaxitovým sklem. Výkladní skříň, kde je k vidění nosný pilíř parta, byla směrem k vjezdu ukončena zaobleným tabulovým sklem. Na vývěsním štítu byl Mužíkem navržen majuskulní nápis „Karel Tauchmann, výkroj koží, linoleum“. Na dobové fotografii je ale dochován kaligraficky vyvedený text „Obchod kožemi, Linoleum“ doplněný lineárním vyobrazením kufru, kabelky a vyčiněné kůže. V sedlové střeše jsou do dnešních dob znatelné podélné arkýře, typický prvek Mužíkovy tvorby.

¹⁷⁵ Pan Moláček na veřejném zasedání MNV v Chocni, konaného 27. dubna 1962, ve veřejné diskuzi zmínil „nesprávný postup při opravě fasády na domě čp. 1105.“

¹⁷⁶ Jungmannova 134, Choceň.

Jungmannova 134, Choceň.

Spolupráce se stavitelem Radechovským pokračovala bytovým domem s obchodními prostory Okresní záložny hospodářské.¹⁷⁷ Velkorysost architektonického projektu ale vyžadovala i součinnost dalšího stavitele, jímž byl František Jireš. Nárožní dům je situován nedaleko choceňského náměstí na rohu ulic Záměstí a Újezdská.

I tento Mužíkův dům byl prezentován na stránkách odborného periodika *Architektura*. V pátém čísle z roku 1946 jsou na straně 135 reprodukce doplněné textem: „*Okresní záložna hospodářská koupila rohový dům (bývalé hospodářské stavení), kde v roce 1936 upravila v přízemí obytné budovy úřadovny.*¹⁷⁸ *V roce 1940 rozhodla se část hospodářskou (chlévy) zbourati a postavit obytný dům s prodejními místnostmi v přízemí a provést na staré části obytného domu nástavbu druhého patra a úpravou průčelí spojití oba objekty. Požadavek bytů o dvou pokojích a kuchyni s příslušenstvím, malá hloubka parcely a hlavní průčelí obrácené k jihu určily situování obytných místností mimo kuchyně do ulice, tj. k jihu a situování schodiště, kuchyni s příslušenstvím do dvora na stranu severní. V přízemí nové budovy měla být umístěna mimo krámy a skladiště kancelář, archiv a umývárna s klosetem pro Okresní záložnu hospodářskou. Nad touto částí v patrech s přístupem po schodišti staré budovy byly vyřešeny dvě garsoniéry s příslušenstvím pro svobodné úředníky ústavu.*

*Dům je ústředně vytápěn teplou vodou, kuchyně a koupelny jsou zařízeny na vaření a ohřívání vody elektricky. Dlažby a obklady jsou šamotové, podlahy v kuchyni linoleum, v pokojích dubové vlýsky. Průčelí budovy tvrdá omítka se šamotovými obklady. Dům postaven roku 1941.*¹⁷⁹

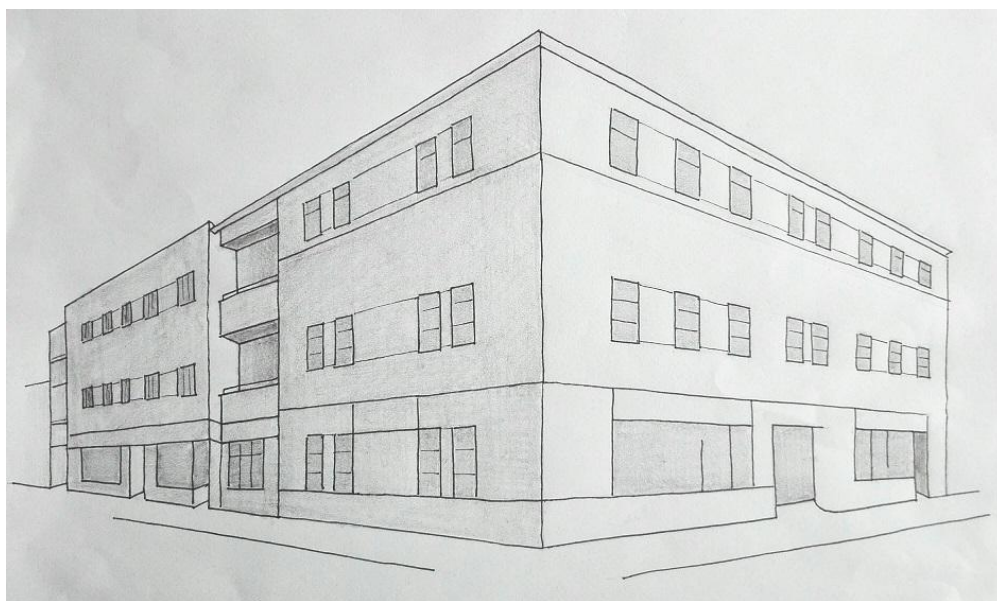
¹⁷⁷ Újezdská 1180 a Záměstí 195, Choceň.

¹⁷⁸ Úpravu interiéru provedl Čeněk Mužík. Že se jedná o budovu, resp. bývalé hospodářské stavení dokládá i původní kamenné, opukové, obvodové zdivo.

¹⁷⁹ *Architektura* V. 1946, s. 135.

Nová fasáda z let 2016/2017 nenávratně zakryla původní keramické obložení firmy RAKO v jemně olivové barvě. Drobné šamotové dílky byly aplikovány na přízemí domu, zrovna tak tvořily neodmyslitelné pásy spojující okna v patrech. Zvolená barevnost obkladu byla v příjemném kontrastu s okenními rámy původně červené barvy. Do ulice Záměstí u hlavního vchodu a zároveň vjezdu s kruhovým okénkem nechyběly zaoblené rohy. Zrcadlové uspořádání oken na průčelí pokračuje i na boku domu. Pomyslnou vertikální dělicí čarou jsou dvě lodžie, kdy se na nepatrně předsazeném zadním traktu promění okenní sestava. Pravidelnost se opět odvíjí od středového vstupu, a tak je fasáda budovy ukončena dvěma lodžiami. Přízemí bylo ohraničeno opaxitovým pásem skla, kde svého času byla cizojazyčná upoutávka na kadeřnictví provozované v přízemí budovy.

Interiéry byly rovněž razantně přeměněny a neslouží původnímu účelu. Přízemí je v dnešní době ordinací dětského lékaře. Díky dobové fotografii si ale můžeme představit původní dispozici a nábytek sídla choceňské filiálky Okresní hospodářské záložny ve Vysokém Mýtě. Ústřední místnost byla přepažena zděným pultem a tabulovým sklem s oble zbroušenými okraji. Čekající zákazníci měli možnost využít pohodlného a v té době moderního nábytku z ohýbaných chromovaných trubek firmy Hynek Gottwald. K tomuto účelu sloužily v brandýském podniku zakoupené židle typu Ez12 a stoly vzoru Fb2. Pro klienty byly připraveny i propagační materiály, které visely na háčcích bezešvého kovového věšáku typu 1170.¹⁸⁰

Újezdská 1180, Záměstí 195, Choceň.

¹⁸⁰ Dobový reklamní katalog nabízených produktů firmy Hynek Gottwald.

6.2.5. Veřejné stavby

Roku 1936 byla upravena Živnostensko-občanská záložna na Dolní ulici.¹⁸¹ V první etapě¹⁸² změněné rozdělení stávajících místností provedl stavitel František Žaba. V druhé fázi stavitelé Drahoukoupil a Matouš přetvořili exteriér průčelí, které Čeněk Mužík navrhl s bílým čtverečkovým obkladem v dolní části domu a vchodem s okrouhlými zdmi. Výkladní skříně doplnil plochami mléčného skla. Vnitřní zařízení bylo vybaveno nábytkem firmy Hynek Gottwald stejných typů jako v případě Okresní záložny hospodářské.

V devadesátých letech minulého století budova získala vzhled daný dobovým vkusem. Šest hrotitých střešních arkýřů narušilo ráz jinak úměrné stavby. Jediným přijatelným prvkem této rekonstrukce je mléčným sklem vyplněná kovová konstrukce nárožního hranolu, díky kterému se dostalo optického propojení s protilehlým domem.¹⁸³

Na choceňské radnici¹⁸⁴ bylo roku 1938 modifikováno první patro. Nejrazantnější proměna byla v úřadovně starosty¹⁸⁵ a obřadní síni s dřevěným obložením stěn.

Pro starobinec a dům sociální péče choceňští zastupitelé odkoupili pozemek v ulici Sv. Čecha¹⁸⁶ od firmy Robitschek již roku 1930. Dva roky poté byl městskou radou schválen Mužíkův ideový náčrt a záhy i projekt na tuto budovu, ovšem hospodářská situace nedovolila stavbu začít. Až 8. dubna 1938 Čeněk Mužík předložil městskému zastupitelstvu dva nové návrhy v nákladu 208 000 korun. Schválená varianta „A“ s kapacitou 33 osob však nepočítala s pavilonem pro opuštěné děti. Na podzim téhož roku se začalo stavět.

Půdorys vycházel z podlouhlého obdélníku, ke kterému byl na východní straně přisazen menší. Střešní rohová terasa na tomto přízemním hranolu přecházela v balkón nesený pilířem kruhového průřezu. Tímto prvkem se zastřešil zadní vchod do zahrady. Na první pohled pásová okna, ale přitom dvojice trojdílných oken osvětlovala dvanáct dvoulůžkových pokojů, tři třílůžkové pokoje a společenské místnosti.

V listopadu 1940 se sem mohlo nastěhovat prvních dvacet jedna obyvatel. Budova není v původní podobě do dnešních dob zachována. Nedostačující kapacita lůžek si nejprve

¹⁸¹ Dolní 275, Choceň.

¹⁸² Roku 1931.

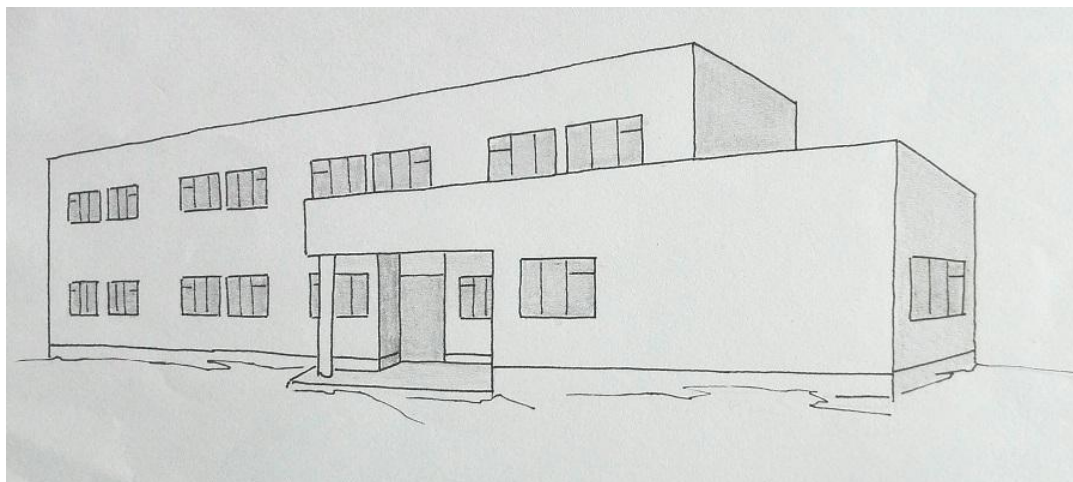
¹⁸³ Dům Josefa Faltýse z roku 1930.

¹⁸⁴ Jungmannova 301, Choceň.

¹⁸⁵ Starostou města Choceň byl Maxmilián Rohlena, který tento post zastával v období 1918 – 1941.

¹⁸⁶ Sv. Čecha 1115, Choceň.

vyžádala přistavění dalšího patra a posléze rozšíření celého půdorysu.¹⁸⁷ Pozdější přístavby tak nenávratně uschovaly původní, jednoduchý tvar domu starobince.

Sv. Čecha 1115, Choceň.

O plánované výstavbě Staňkova sanatoria¹⁸⁸ s titulem „*Moderní léčebný ústav v Chocni?*“ se dočítáme 21. listopadu 1936 v lokálním novinovém tisku „*Stráž českého východu – nezávislý demokratický týdeník.*“ „*Doktor B. Staněk zakoupil v těchto dnech nový kus stavebního pozemku vedle svého domu. Jak jsme informováni, hodlá tu vybudovati moderní léčebný ústav se zařízením pro speciální koupele, vodoléčbu, elektrizaci atd. Ústav má být vybaven nejmodernějšími přístroji toho druhu a vyplnit tak mezeru, jež je pro celé východní Čechy značně citelná. Pro naše město by to znamenalo další povznesení a zvýšení cizineckého ruchu, jak si jen můžeme přát.*“ Bohuš Staněk odkoupil zahradu u Smetanovy ulice od pana Syrového za 40 000 Kč s původním záměrem vytvořit v příjemném parkovém prostředí kvalitně vybavené rehabilitační a lázeňské centrum. Čěnkovi Mužíkovi tak byla zadána zakázka, se kterou se ještě nesetkal. Díky obsáhlosti plánovaného projektu a požadavkům doktora Staňka, které byly řádně a podrobně konzultovány, roku 1940 Mužík vypracoval definitivní projekt na rozsáhlý zdravotnický komplex budov atriového uspořádání.

¹⁸⁷ Zápis z veřejného zasedání konaného dne 29. 1. 1958: „*V domově důchodců je umístěno 25 osob. Po dokončení přístavby tohoto domova bude pak umístěno celkem 70 osob. Přístavba domova se však oproti plánu značně prodloužila a s jeho dokončením a dáním do provozu dalších 45 lůžek se dá počítati v měsíci dubnu t. r.*“ Pro srovnání, zápis z veřejného plenárního zasedání Měst. NV, konaného dne 20. 2. 1963: „*V domově důchodců žije 80 obyvatel, jejíž průměrný věk činí 78 let. Nevyřízených žádostí je 21 (k 1. 1.1963).*“

¹⁸⁸ Smetanova čp. 830 a 1175, Choceň.

Z uceleného architektonického areálu byla realizována jen část, respektive dvě budovy situované k ulici Smetanova. Stavitelem obou domů byl Josef Petříček.¹⁸⁹ Z uličního pohledu budova čp. 830 po levé straně měla být zároveň domovem rodiny Staňkových. Navržený dům vycházel z obdélného půdorysu s různorodými přesahy i odskočeními. Hlavní vchod situovaný na pravém boku čela domu kryl zděný balkón, který se opakoval i v druhém podlaží. Malé obdélné nárožní balkóny navazovaly na předsazený rizalit, přičemž následná mírně vsunutá část domu byla v horním patře ukončená podélnou terasou. Na boku domu se stal strop středového arkýře balkónem přístupným francouzskými dveřmi.

V přízemí se nacházely dvě čekárny, pracovna a ordinace majitele ústavu, v zadním traktu rentgen a laboratoř. První patro již bylo vyhrazeno soukromým místnostem. V nákrese obývacího pokoje se setkáváme i se zařazením klavíru. Pracovna Bohuše Staňka, přístupná prosklenými dveřmi pouze z obývacího pokoje, přiléhala stěnou k jídelně. Pokrmy byly podávány okénkem z přípravný, která navazovala na kuchyni. Další patro pojímalo ložnici rodičů, dva hostinské pokoje a místnost pro vychovatelku. Z chodby se dále mohlo vstoupit do šatny, která byla průchozí pro pokoje dcery a syna.

Další z realizovaných budov byla monumentálních rozměrů. V roce 2016 nevhodně zvolená nástavba¹⁹⁰ na střešní terase utvořila z dynamicky vyhlížející hmoty budovy nudný kvádr. Nynější dostavba ani nerespektuje původní okenní sestavu. Jediným živoucím elementem, který přestál pozdější úpravy, je předsazený, v půdorysné polovině celého domu výškově přesahující štíhlý hranol. Toto luxferami osvětlené schodiště na boku domu má exteriérové keramické obložení béžové barvy.

Hlavní vchod je podpořen betonovou markýzou sahající až k ulici, nesenou třemi pilíři čtvercového průřezu. Dva pásy okenních otvorů propojené šamotovým obkladem v cihlové barvě přispívají podélnému tvaru budovy. Ten je umocněn krychlovým tvarem u střešní terasy.

Hala se schodištěm byla koncipována i jako průchozí část do plánované úhlopříčně navazující budovy. Čtvercový půdorys haly nabízel umístění sociálního zařízení. Naproti vstupu, z centrálně umístěné šatny, byla přístupná lehárna propojená s vodoléčbou, zrovna tak lázeňské oddělení, které sousedilo s druhým schodištěm. V prvním patře se nacházely jedno- a dvoulůžkové pokoje i jednopokojový byt maséra. Odpočinková terasa s lehátko v posledním patře zapříčinila menší počet pokojů.

¹⁸⁹ Projektantem domu čp. 830 byl Josef Petříček.

¹⁹⁰ Návrh dostavby byl zpracován v projekční kanceláři Michala Kokuly z Ústí nad Orlicí.

Z dobového propagačního letáku se dočítáme o nabízených druzích léčby. Plné znění dobového prospektu¹⁹¹ nám zároveň dává možnost nahlédnout do zákulisí tehdejší úrovně lékařské péče a stylu ošetření a nabízených procedur. „*Sanatorium Dr. Bohuše Staňka v Chocni bylo otevřeno v roce 1941¹⁹² zprvu jako fyzikálně-léčebný ústav, v poslední době rozšířeno bylo o speciální oddělení interní, vedené odborníkem: vlastní vodoléčba, elektroléčba a oddělení lázeňské obohaceno oddělením pro lázeňskou gynekologii a orthopedii. Ústav po celou dobu války plnil své poslání široké veřejnosti. Je zařízen podle zásad moderní fyzikální terapie. Místnosti a zařízení sloužící k diagnostice jsou ve vedlejší budově odděleně od vlastního sanatoria. Jsou zde vedle pohodlné čekárny pro pacienty ordinace řídicího lékaře, místnost pro gynekologická vyšetření a menší gynekologické zákroky, zvláštní místnost pro rentgen, elektrokardiograf a basální metabolismus vedle klinické laboratoře, zařízení pro všechna chemicko-mikrobiologická vyšetřování. Laboratoř rentgenová i vyšetřovací klinická vedena je zkušenou sestrou. Speciální vyšetření bakteriologická a serologická, která není možno prováděti v ústavě, provádí bakteriologický ústav university v Hradci Králové aneb laboratoř docenta Dr. Beránka v Praze.*

Oddělení interní a fyzikální léčby, jakož i oddělení pro lázeňskou gynekologii umístěny jsou ve vlastní budově sanatoria. Interní oddělení vede jako primář pan MUDr. Josef Jansa, odborný lékař pro nemoci vnitřní. Fyzikální terapii a gynekologii lázeňskou, jakož i případy orthopedické ošetřuje vedoucí lékař ústavu primář Dr. Staněk.“¹⁹³

Roku 1943 byla projednávána dostavba areálu. Dochovaná je korespondence mezi *Hospodářskou skupinou lázní a sportovních míst ústředního svazu pro cizinecký ruch v Čechách a na Moravě* s doktorem Bohušem Staňkem. V písemné konverzaci byla popsána nejen dispozice interiéru. Na dopis s žádostí schválení přístavby léčebného ústavu 10. března 1943 ze sídla své instituce¹⁹⁴ odpověděli: „*Zaslali jste nám návrh přístavby Vašeho ústavu. Předložili jsme tyto plány našim odborníkům k posouzení a dovoluujeme si Vám v příloze zaslati opis jejich elaborátu. Aby se plány nepoškodily, ponecháme je zatím u sebe a můžete si je při event. Vaší návštěvě u nás vyzvednouti. Těšilo by nás, kdybychom Vám tímto posudkem posloužili. Pokud možno soudit z předložených náčrtů má býti jmenovaný ústav, umístěný dosud ve dvou objektech při jižní hranici pozemku rozšířen přístavbou nových křídel. Uprostřed komplexu vzniká polozavřený, zahradnický upravený dvůr, kdežto na straně*

¹⁹¹ Přepis dobového propagačního letáku Staňkova sanatoria je součástí příloh.

¹⁹² Slavnostní bylo otevření 1. května 1941.

¹⁹³ Dobový propagační leták Staňkova sanatoria.

¹⁹⁴ Tehdejším sídlem byla II. třída Viktoria 4 v Praze.

východní upravuje se menší dvůr hospodářský se samostatným vjezdem a přízemní bodovou garáží. V jihozápadním rohu komplexu stojí samostatný objekt vilového rázu, patrně s bytem majitele ústavu, přičemž přízemí je věnováno lékařskému provozu, s ordinací, roentgenem a laboratoří.

Přístavba ústavu navazuje přímo na stávající objekt v jihovýchodním rohu pozemku, se kterým tvoří jednotnou dispozici, s vnitřním spojením ve všech podlažích. Navrženým rozšířením má vzniknouti ústav se 108 lůžky, rozdělenými do pokojů převážně jednolůžkových. Léčebnému poslání ústavu určeny jsou dvě skupiny místností fyzikální léčby, umístěné jednak v přízemku stávajícího objektu, jednak v přiléhající části přízemku nového křídla.

Dle situačního plánu je dlouhá severní fronta hlavního křídla ústavu vzdálena od hranice pozemku necelých 5 m. Okolnost tato může být značnou závadou pro ústav, pokud by zastavění sousedního pozemku zúžilo prostor mezi objekty a znemožnilo řádné osvětlení a větrání místností ústavu, ležících na této straně.

Dispoziční řešení celého ústavu nepřevážně hotelového, s příslušenstvím hospodářského provozu, umístěným v suterénu a přízemí. Léčebným potřebám, jak již bylo řečeno, věnována jest část přízemku v staré i nové části objektu. Do této části budovy vede samostatný, přímý vstup z ulice. Část léčebná jest plně oddělena od sousedního traktu kuchyňského, který navazuje na místnosti společenské se vstupní halou a příslušenstvím. Hlavní vstup do komplexu ústavního se navrhuje mezi obytnou budovou majitele a společenským křídlem, ze strany západní a je kontrolován z bytu domovníka.

Celkové uspořádání odpovídá danému účelu i místním poměrům a navazuje v přízemku účelně na stávající objekt. V patrech se tímto navázáním bohužel zhoršuje osvětlení a větrání některých prostorů stávajícího objektu a to záchodových skupin a části pokojů pro pacienty, které jsou za nové dispozice osvětleny pouze z hlubokých balkónových zářezů mezi starou a novou částí objektu. Tímto způsobem znehodnocené pokoje pro pacienty bylo by záhodno věnovati jinému účelu, např. ubytování personálu.

V podrobnostech navrženého provedení přístavby dlužno vytknouti některé nedostatky, které bude možno odstraniti při vypracování podrobných plánů. V ohledu dispozičním jsou to tyto nedostatky: V obou skupinách místností pro fyzikální léčbu bude dlužno pamatovati na samostatnou místnost pro obsluhující personál, která byla by zároveň i skladem čistého prádla a léčebných pomůcek, jakož i prostor pro uložení prádla upotřebeného. V naznačené dispozici vodoléčby není patrné, kde mají býti prováděny masáže. Při šatnách ve středu

dispozice léčebných místností bude nutno věnovati náležitou pozornost řádnému odvětrávání těchto prostorů.

Dispozici kuchyně nutno doplniti umývárnu nádobí kuchyňského i příborů z jídelny, jakož i prostorem pro hrubé přípravné práce kuchyňské (škrábání brambor, zeleniny apod.). Přímé spojení jídelny personálu se skladem paliva při kotelně ve sklepech není vhodné a bude dlužnou průběžné spojení mezi jednotlivými křídly objektu v tomto podlaží vésti mimo vlastní prostor jídelny.

V ohledu konstruktivním činí se pro vypracování podrobných stavebních plánů tyto připomínky: Světla výška sklepních místností pro prádelnu a příslušenství a část prostoru jídelny personálu, měřící dle náčrtku pouze 230 cm byla by nedostatečná a proti ustanovení stavebního řádu. Bude nezbytno zvýšiti ji nejméně na 3 m. při tom dlužnou předpokládat, že bude řádně vyřešena celková dispozice prádelny, vyznačená v náčrtu pouze prostorově, dle potřeb racionelního provozu, a řádným oddělením místností pro manipulaci s prádlem nečistým, mokrým i suchým a pro uskladnění prádla čistého, s příruční správkárnou.

Ve skladu potravin naznačený výtah nemá v přízemku pokračování a jeho účel není tudíž jasný. Vhodně umístěného výtahu pro dopravu zboží mezi sklepy a kuchyňským traktem bude zapotřebí. Bude zde nezbytno pamatovati i na dopravu sudů do sklepa na pivo a víno. Značnou pozornost bude nutno věnovati otázce ochrany skladů potravin a nápojům proti nepříznivým účinkům tepla, jednak z kuchyně, ležící přímo nad těmito sklady, jednak z rozvodu ústředního topení a teplé vody z kotelny do severního křídla budovy.“

*Připomínkami k navrhované dostavbě choceňského léčebného ústavu se 19. dubna 1943 ve svém dopisu vyjádřil taktéž Michal Jedlička.¹⁹⁵ *Dodatkem k Vašemu dopisu ze dne 10. 3. t. r., který jsme zaslali posudek technického poradního sboru ohledně návrhu přístavby Vašeho léčebného ústavu, dovoluujeme si Vám sdělit, že jsme měli příležitost tento Váš projekt předložití předsedovi naší odborné skupiny léčebných ústavů dr. M. Jedličkovi, bývalému vrchnímu řediteli Pražského sanatoria, který Váš projekt podrobně prostudoval a sdělil nám ještě své připomínky, které Vám v příloze zasiláme. Myslíme, že jest tím Váš projekt již velmi dobře přezkoušen a projektant má dostatek materiálu, aby plány doplnil.**

Posudek Technické poradní služby vystihuje některé nedostatky v ohledu dispozičním a konstruktivním. Se všemi těmito body posudku plně souhlasím, zvláště však připomínám, že jest naprosto nemožno, aby v suterénu uhlí pro kuchyni bylo dováženo jídelnou personálu. Snad jest v úmyslu zařídit kuchyni elektrickou, pak by tato výtká odpadla, ačkoliv myslím, že

¹⁹⁵ Lékař Michal Jedlička (1879–1954) se mj. zasloužil o vybudování moderního sanatoria v Praze - Podolí.

léčebný ústav toho rozsahu nespokojí se pouze s provozem čistě elektrickým v kuchyni a že hlavní plotna bude přece jen vytápěna uhlím, jakožto palivem nejspolehlivějším. Jídlna personálu jest poněkud malá a bude nutno upravit podávání jídel tak, aby byla dostatečnou. V místnostech ordinačních bylo by třeba nezbytně šatny pro pacienty, poněvadž jest nevhodné, aby pacienti se svlékali v ordinační místnosti, což jest spojeno se značnou ztrátou času pro lékaře.

Nevím, jak jest myšlen provoz v oddělení vodoléčebném. Vyhraditi jednotlivé dny pro pány a dámy bylo by v tak velkém ústavu nemožné, ježto potom zařízení nepostačilo by pro 108 pacientů v domě umístěných a k tomu třeba ještě předpokládati, že celá řada pacientů bude bydleti mimo ústav. Z tohoto důvodu zdá se mi oddělení vodoléčebné poněkud malé a zůstane-li tato dispozice trvale, bude nutno úplně oddělit oddělení pro dámy a pro pány. V jednom oddělení jest pak nedostatek klosetů (pouze 1) pro pány, a u obou oddělení, jest málo šaten. Bude-li provoz současně pro dámy a pro pány, bude nutno elektroléčbu uprostřed rozdělit a ze strany východní opatřiti vchodem.

Snad by bylo vhodným postarati se o to, aby v případě potřeby pacienti z oddělení hotelového mohli býti vleže dopraveni do ordinace a hlavně do roentgenů. Budou to případy sice ojedinělé, ale určitě se vyskytnou a bylo by nevhodné dopravovati pacienty k roentgenů a do ordinace na nosítkách.

*Jinak jest projekt velmi krásný a pečlivě vypracován a ústav bude vzorem moderního ústavu fysiatrického, budou-li vzaty v úvahu v technické zprávě uvedené nedostatky.*¹⁹⁶

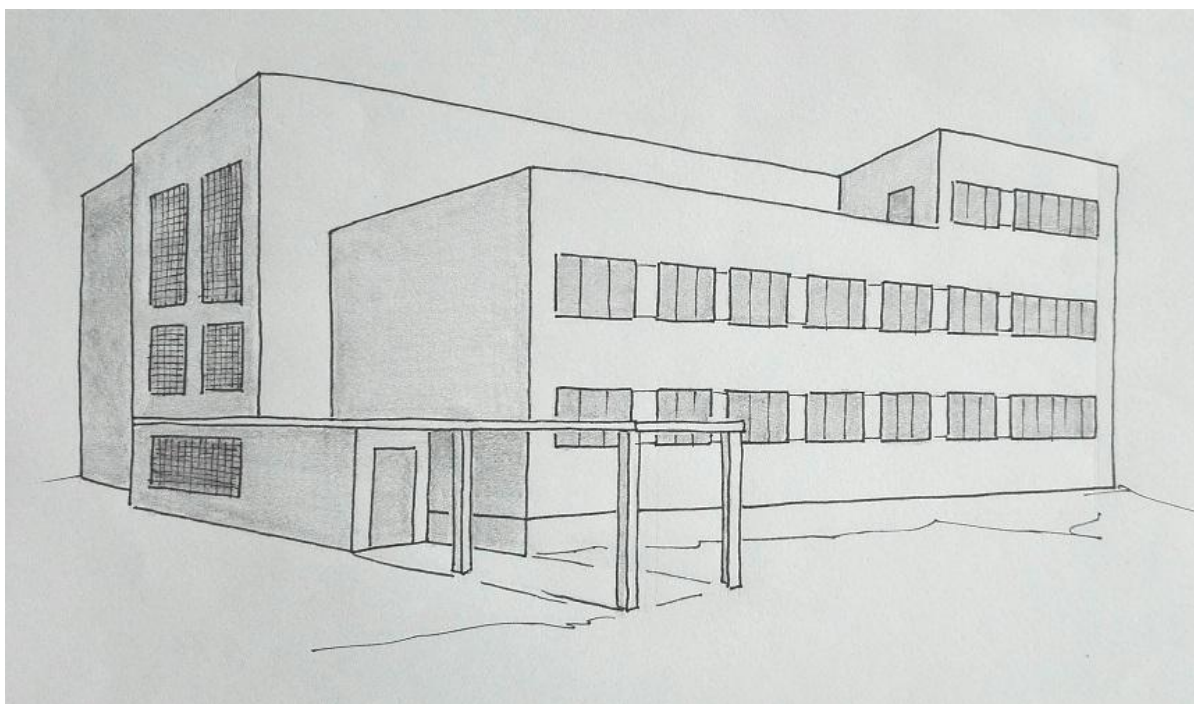
Tyto připomínky mohly být zapracovány, ale k realizaci dostavby nedošlo. Zabránila tomu 2. světová válka a poté proces znárodnování. I tak reprodukce stávajících dvou domů Staňkova sanatoria byly roku 1947 zařazeny do časopisu Architektura.

Historie využívání budov nebyla jednoduchá a odrážela proměny politických poměrů v naší zemi. V době fungování Československé socialistické republiky bylo sanatorium přeměněno na psychiatrickou léčebnu Ústavu národního zdraví.¹⁹⁷ Počátkem 90. let minulého století, po změně státní zdravotní politiky, byly objekty Staňkova ústavu restituovány původními vlastníky. Ti ale nenavázali na nedobrovolně ukončenou tradici sanatoria, a tak

¹⁹⁶ Korespondence je součástí pozůstalosti, uložené v Muzeu moderního umění v Olomouci.

¹⁹⁷ Z referátu starosty Prušky: „Psychologické oddělení v Chocni: jedním z hlavních úkolů našeho zdravotnictví je psychiatrie. V současné době je v tomto psychiatrickém oddělení 35 lůžek. Personálně i materiálně je dobře vybaveno. Protože v roce 1960 počítá se se zdvojnásobením kapacity tohoto střediska, dále pak ke zlepšení bezpečnostního opatření, je prováděna adaptace druhého objektu. K dokonalému rozšíření adaptované budovy bude nutno počítat s uvolněním bytové jednotky v druhé budově.“ Zápis ze zasedání MNV v Chocni konaného dne 3. 12. 1959.

objekty neutěšeně chátraly. Nová éra ústavu začala až po dlouhé odmlce v roce 1994. Manžele Alena Jendeková a Josef Šklíba předložili podnikatelský záměr ke znovuoživení léčebné tradice v objektech. Skupina zdravotníků a ostatních spolupracovníků založila společnost Dům zdraví Choceň s r. o. a byly odkoupeny obě budovy. Za účelem vybudovat nestátní zdravotnické zařízení byla provedena místními stavebními firmami rozsáhlá rekonstrukce, týkající se především přeměny dispozic interiérů. V roce 1996 se tak mohl zahájit provoz ambulantního zdravotnického zařízení s malým operačním sálkem a vlastní lékárnou. V tržním prostředí hrozil kolem roku 2005 zánik činnosti, a tím pádem i využití budov. O zachování provozu polikliniky se zasloužil Josef Šklíba, jehož kmotrem byl právě Bohuš Staněk, zakladatel původního sanatoria. Zdravotnické zařízení si obhájilo svoji existenci.

Smetanova 1175, Choceň.

Pro Bohuše Staňka Mužik navrhl dvě varianty pomníků rodinné hrobky. K latinskému kříži, který přesahuje čtvercovou náhrobní desku, se choulí plasticky ztvárněna ležící žena s měkkou modelací drapérie šatů. Ruce sepnuté v motlitbě spočívají na krychlové podestě. Vedle latinského kříže byl navržen kovaný svícen a nápis majuskulního typu římské kapitály. Již na skice nechává náhrobní desku porůst břečťanem. Náhrobek byl umístěn na hřbitově ve Vysokém Mýtě.

Roku 1946 Mužík navrhl dostavbu vstupní části mechanické tkalcovny Josefa Jehničky v Pelinách.¹⁹⁸ Přízemní hmotu stavby převyšují čtyři rovnoramenné trojúhelníkové nástavby na rovné střeše, poskytující dostatečné osvětlení provozních prostor.

Námětem dostavby bylo nejen rozšíření provozu, ale také vrátnice a samostatný byt vrátného. Hlavními dveřmi uprostřed předsazené části domu směrem k ulici se vstoupilo do chodby, kde byly WC, spíž a v zadní části lázeň. Směrem k ulici umístěné soukromé místnosti pro vrátného, obývací kuchyně a pokoj. Pracovna vrátného a čekárna byly orientovány k přádelně.

Josef Jehnička si rok předtím objednal návrhy dvojdomků pro zaměstnance své firmy. Na plánovaných parcelách v choceňské části Peliny vystavěné tři bytové domy neodpovídají Mužíkovým návrhům.

Shodného roku jako v Polici nad Metují, tedy v roce 1946, bylo dle Mužíkova návrhu upraveno čtvercové choceňské náměstí. Obdobně byl navržen i středový trojúhelníkový klín, který dal dostačující prostor pro parkovací místa. Mariánský sloup zůstal ústředním prvkem náměstí a od něho se také odvíjelo ornamentální pojetí dlažby.

Do září 1948 jsou datovány stavební plány na administrativní budovu choceňské mlékárny¹⁹⁹ od investora Mlékařské a hospodářské družstvo Choceň. Nově navržené sociální a kancelářské místnosti jsou situovány ke Kollárově ulici.²⁰⁰ Kompaktní podélné průčelí, rytmizované okny, je ve svém středu přerušeno vjezdem do samotného areálu a k výrobním objektům. Na levé straně, pohledově z Kollárovy ulice, byl tehdy vyprojektován vchod do podnikového obchodu, který zde byl ještě na sklonku devadesátých let.²⁰¹ Ač byla budova renovována, tak jemná šedobílá barevnost fasády a zachování členění skleněných tabulí je příkladem citlivého přístupu.

¹⁹⁸ Peliny 377, Choceň.

¹⁹⁹ Společnost založená 19. října 1928 vycházela z mlékárenského provozu velkostatku Kinských. Společný kapitál ve výši 186 000 Kčs tehdy vložilo 127 zakládajících členů. Původní budova choceňské mlékárny v Kollárově ulici byla vystavěna roku 1940.

²⁰⁰ Kollárova 482, Choceň.

²⁰¹ V roce 1992 byl privatizovaný podnik vydražen a byla založena společnost Zamilk s. r. o. Podniková prodejna byla přemístěna.

7. Mužikovy realizace 1948–1969: Stavoprojekt

7.1. Stavoprojekt Choceň

Působení projekčních kanceláří, stavebních firem²⁰² i soukromých architektonických ateliérů bylo nuceně ukončeno rokem 1948, bezprostředně po tzv. Vítězném únoru. Architekti byli vyzváni, aby vstoupili do architektonických ateliérů vytvořených Unií architektů Československé republiky.²⁰³ Znárodněné stavební podniky byly začleněny do nově vzniklého národního podniku s názvem Československé stavební závody se sídlem v Praze.

Univerzální projekční podnik Stavoprojekt, založený ke 2. září 1948 jako součást Československých stavebních závodů, byl celostátní organizací a umožňoval vlastní projektovou činnost. Od 1. ledna 1952 se vydělil jako samostatný národní podnik a jeho krajské závody se do roku 1953 transformovaly ve Státní projektové ústavy. Od roku 1958 byly tyto krajské projektové ústavy podrobené regionálním Krajským národním výborům. Fungování Stavoprojektu je v různých formách existence datováno až do raných devadesátých let.

Největší zakázky vypracované ve Stavoprojektech uskutečňovaly Pozemní stavby, nejdůležitější stavební podnik v Čechách a na Moravě, který byl územně rozdělen do krajů. Celostátní plánování výstavby například zapříčinilo, že v sedmdesátých letech, konkrétně v rozmezí let 1974 až 1976, bylo sídliště v Na Podhomolí v Chocni realizováno Pozemními stavbami Karlovy Vary. Realizaci menších zakázek zastávaly Okresní stavební podniky. Se Stavoprojektem Choceň spolupracovaly nejvíce OSP Ústí nad Orlicí a OSP Svitavy.²⁰⁴ V dobách plánovaného hospodářství byly rodinné domy stavěny převážně svépomocí. Nejen, že stavebních firem bylo málo, ale jejich služby byly drahé.

Ze Stavoprojektu se postupně, podle oborového zaměření, vyčleňovaly další ústavy. Na krajské úrovni, tedy pro východní Čechy, to byl v Pardubicích Průmstav se zaměřením na

²⁰² V Chocni se jednalo například o stavební firmu Josefa Matouše. Vyhláška č. j. 2549/1948 ministra techniky ze dne 25. října 1948 o znárodnění stavebních podniků podle zákona č. 121/1948 Sb. „...uvedené podniky byly znárodněny, poněvadž na podkladě oprávnění živnostenského nebo oprávnění uděleného podle předpisů o civilních technících (civilních inženýrech a civilních geometrech) provádějí stavební práce jakéhokoli druhu a počet v těchto podnicích zaměstnaných nebo činných dosáhl v době od 1. ledna 1946 padesáti osob.“

²⁰³ InSTITUTE *Unie architektů Československé republiky* byla vytvořena v březnu 1948 z *Bloku architektonického pokrokového spolku*.

²⁰⁴ OSP je zkratka pro Okresní stavební podnik.

průmyslové stavby, jakož i výstavbu různých výrobních hal a továren. Dle návrhů instituce Agroprojekt²⁰⁵ byla uskutečňována Agrostavem výstavba zemědělských staveb.

Činnost jednotlivých projekčních podniků byla původně rozdělena do nově vzniklých krajů. Ve východních Čechách byly „Projektové ústavy pro výstavbu měst a vesnic“ založeny v Pardubicích, Hradci Králové, Trutnově, Jičíně a Chocni.²⁰⁶ Na tyto podniky se napojovaly další, menší a specializované kanceláře, například ve Vysokém Mýtě. Stavoprojekt, jakožto součást Československých stavebních závodů, byl v Chocni založen k 1. lednu 1949. Mezi zakládající členy patřili Stanislav Tošovský, Ferdinand Trkal a zvláště Čeněk Mužík. Všichni projektanti z počátku pracovali ve svých domovech, ale už pod záštitou Stavoprojektu. Posléze přesídlili do Mužíkova ateliéru na Fügnerově ulici,²⁰⁷ kde architektonická kancelář choceňského Stavoprojektu po celou dobu sídlila.

Hlavní sídlo choceňského Stavoprojektu bylo v přízemí domu na Dolní ulici²⁰⁸ nedaleko Tyršova náměstí. Tento prostor záhy kapacitně nevyhovoval, jelikož choceňský projektový ústav ve svých dobách čítal kolem 35 členů. Dle návrhu Čenka Mužíka byla uskutečněna nástavba domu, která poskytla další tři kanceláře, umístěné v patrech nad sebou. Úzkému a čistému průčelí domu vévodila tři pásová okna. Součástí rozšíření kanceláří choceňského Stavoprojektu byla i novostavba v přiléhajícím vnitrobloku.

Struktura, a to nejen choceňského Stavoprojektu, byla rozčleněna na různá oddělení. Dle specializace vznikly skupiny tzv. „stavbařů“, „vodařů“, „dopraváků“ a dalších specialistů, kteří měli na starost technické zařízení budov, jakož i projektovou dokumentaci k elektroinstalaci, topení apod. O regulaci výstavby měst a vesnic se také staraly Městské stavební úřady. Jinou organizací byl Městský stavební podnik, zaměstnávající svého času v Chocni přibližně dvacet lidí, kteří se starali o údržbu města.

Kooperace všech vnitřních oddělení Stavoprojektu byla patrná i v obsáhlé projektové dokumentaci, jež doplňovala každý architektonický návrh. V přílohách zahrnuté položky se týkaly základního popisu stavby,²⁰⁹ výpisu spotřeby hlavního materiálu a urbanistického začlenění budovy. Nechybělo rozkreslení jednotlivých podlaží, dispozice a nástin vnitřního zařízení, zrovna tak řezy stavby a jednotlivá průčelí. Nedílnou součástí byl plánovaný

²⁰⁵ Pobočka Agroprojektu pro východní Čechy byla v Ústí nad Orlicí. Vyděleným specializovaným odvětvím Stavoprojektu byl i například Plynstav a Potravinoprojekt.

²⁰⁶ Zdeněk Beneš (1914–2007) založil Projektovou složku Československých stavebních závodů v Hradci Králové k 1. září 1948, ta se stala od 1. října součástí Stavoprojektu n. p. Architekt Karel Kalvoda (1903 – 1971) byl jedním ze zakládajících členů pardubického Stavoprojektu roku 1948.

²⁰⁷ Fügnerova 473, Choceň.

²⁰⁸ Dolní 223, Choceň.

²⁰⁹ Mj. byla součástí zastavěná plocha domu, obytných místností i celkový obestavěný prostor.

rozpočet na stavbu, rozdělený na položky, jako například náklady na materiál či za práci. Nechyběl rozkres rozvodu inženýrských sítí, elektroinstalace a kanalizace.

Stavoprojekt Choceň byl nejprve podřízen Krajskému projektovému ústavu v Pardubicích, sídlícím v Úzké ulici čp. 828. Poté Hradci Králové s označením pracoviště A12 Choceň. Na druhou stranu Chocni bylo podřízeno projektové středisko v Trutnově.

Čeněk Mužík byl vedoucím choceňského Stavoprojektu dvacet let, tedy do roku 1969, kdy odešel do starobního důchodu. Archiv stavebních plánů a dokumentů choceňského Stavoprojektu za celých čtyřiačtyřicet let fungování byl uložen v suterénu místní radnice, avšak povodeň v roce 1997 tento cenný soubor poničila. Poškozené dokumenty byly skartovány, a tím došlo ke ztrátě podrobných dokladů ke stavbám.

Nové postavení architektů znamenalo především nahrazení individuálních architektonických projektů kolektivními a celorepublikově plánovanou výstavbu. Důraz byl kladen na zprůmyslnění stavebnictví. Tento trend lze považovat za částečný ústup architektury na úkor stavitelského řemesla.

7.2. Choceň

Čeněk Mužík v roce 1949 vypracoval nový regulační plán výstavby Chocně. Územně se město nerozšiřovalo, pouze byly propojovány stávající komunikace a tím jednotlivé městské části. Výstavba byla uskutečňována pouze v rámci intravilánu města. Zvýšila se družstevní bytová výstavba pod patronací největších choceňských podniků Orličan, ČKD a ČSD, v menší míře pod záštitou Městského národního výboru. V letech 1953 až 1960 bylo vystavěno nejstarší choceňské sídliště s tehdejšími označením Mjr. Krilova.²¹⁰ Za nejdůležitější počiny v rámci města lze označit provedení plynofikace a plánované zavedení vodovodu.²¹¹

7.2.1. Veřejné zakázky

Objednavatelem první veřejné zakázky, návrhu na firemní znak, bylo město Choceň, konkrétně oddělení *Služby veřejnosti – Sdružený komunální podnik města Choceň*. V dopisu

²¹⁰ Tato sídlištní zástavba je v prostranství okolo ulic Ostrovní, Kaštanová, Revoluční a Jiráskova.

²¹¹ Z referátu předsedy MNV Choceň Jaroslava Prušky předneseného 27. 9. 1962: „V roce 1961 bylo vybudováno 3 145 běžných metrů plynovodní sítě, roku 1962 je naplánováno 2 925 běžných metrů a v roce 1963 je počítáno s 3 201 běžnými metry. V současné době využívá výhod plynových spotřebičů již cca 400 odběratelů, ale jistě málokdo si uvědomí, že pořízení této akce si prozatím vyžádalo náklad přes 4 000 000 Kčs.“ 20. 12. 1962 v diskuzi dává odpověď „s výstavbou vodovodu nelze počítat dříve než v roce 1970.“

datovaném 16. 8. 1951 se dočítáme: „*Hospodářská a finanční komise našeho podniku se rozhodla na své schůzi konané dne 14. t. m. pro vypsaní soutěže návrhů na firemní znak našeho podniku. Odměnou za nejlepší návrh, který bude nadále používán pro označování všech provozoven našeho komunálního podniku, je stanovena částka 1.000 Kč. Obracíme se proto na Vás s výzvou, abyste i Vy se této soutěže účastnil a nejpozději do 25. t. m. nám předložil Váš návrh znaku našeho podniku.*“

V další části výzvy k vytvoření podnikového loga byla uvedena kritéria: „*Zásadami, dle nichž se konstrukce znaku řídí, je: Znak má být charakteristickým označením místa provozovatele, v našem případě města Chocně. Ve znaku má být použit historický znak města. Znak sám má být velmi jednoduchý pro malbu na firemní štíty a nemá vyžadovat detailního zobrazování předmětů. Vzory jak má být tento znak řešen, jsou k nahlédnutí v ústřední kanceláři podniku na náměstí v době od 6 – 16 hod denně, v sobotu od 6 – 14 hod, mimo neděli. Na šťastném řešení tohoto znaku závisí budoucí vzhled provozoven našeho podniku a i úprava vnitřního města, takže je nutno, aby řešení tohoto znaku byla věnována co největší péče. Pětiletce zdar.*“

Mužik připravil tři variace loga. V jedné byl středově umístěn lineární obrys věže choceňské novorenesanční radnice pokračující na obou stranách v cimbuří. V druhé dvou návrzích propojil dominantu choceňské radnice se siluetou kostela sv. Františka Serafinského a zvonice, přičemž v jedné skice využil výrazových prostředků linií a v druhé ploch. Ve všech variantách bylo počítáno s ohraničením do zaobleného útvaru vycházejícího z deltoиду.

Ve stejném roce Čeněk Mužik navrhl úpravu pozemku před budovou Obchodní akademie v Chocni. Do zkulturnovaného prostranství mezi hlavním vstupem školy a ulice T. G. Masaryka byla umístěna figurální plastika. K zakoupenému památníku Rudoarmějce²¹² Mužik navrhl sokl, ve kterém je vytesán letopočet 1945.

Choceň má nejen přízvisko „Město v parku, park ve městě“, ale také i města s mnoha sportovišti a místy vhodnými k volnočasovým aktivitám. Zasluhu na tom má i Čeněk Mužik, který navrhl fotbalový stadion a doplňující sportoviště Na Parapleti, klubovnu tenisového oddílu v Dolní ulici²¹³ a veřejné koupaliště.

V historii Chocně ke koupání sloužila různá místa při Tiché Orlici, avšak nejvyužívanějším byl prostor Na Herzánce nedaleko centra. Oblíbenost tohoto místa vzrostla

²¹² Autorství pomníku je neznámé. Autorem byl pravděpodobně Josef Jiříkovský (1852 - 1950).

²¹³ Pro tenisový oddíl Spartaku Choceň Mužik roku 1972 navrhl účelnou přízemní klubovnu. Dolní 1524, Choceň.

poté, co brněnský architekt Adolf Liebscher²¹⁴ navrhl úpravu veřejného prostranství, kabiny, sprchy a dětské brouzdaliště. Do Tiché Orlice se vstupovalo betonovými schodišti, která jsou dochována dodnes. „Choceňské Ostende“, jak se plovárně přezdívalo, se uzavřelo po dokončení městské kanalizace roku 1942.

Projekt nynějšího choceňského koupaliště byl vypracován Mužíkem pod záštitou Státního projektového ústavu v Chocni roku 1958.²¹⁵ Již od počátku se počítalo s výstavbou označovanou „Akce Z“, neboli svépomocí choceňských občanů. Stavbě koupaliště započaté roku 1960 městské zastupitelstvo věnovalo velkou pozornost, a tak se v zápisech dočítáme o postupujících pracích.²¹⁶ Poslední zmínka je z 6. října 1971, kdy se jednalo o součást plnění volebního programu MNV za období 1964 až 1970. „...bylo odpracováno celkem 69 573 hodin, z toho zdarma brigádnicky 29 517 hodin. Hodnota díla činí 2 020 000 Kč.“²¹⁷

Veřejná plovárna byla otevřena roku 1967 a potěšitelné je, že s drobnými udržovacími úpravami slouží dodnes. V parkové úpravě vzrostlých stromů je hlavní plavecký bazén doplněn menším bazénem pro neplavce, nevystavěn zůstal skokanský bazén. Vstup do rozlehlého, ale přitom intimního a klidného areálu je umožněn přes podlouhlou přízemní stavbu, kde jsou oddělené šatny, sprchové kouty a sociální zařízení. Na pozemku je ještě vodárna a dětská hřiště s různými prolézačkami.

Svého času jediné ubytovací zařízení v Chocni, hotel Peliny, nemohlo dostačovat svou kapacitou. Původní vlastník, restauratér Jan Rozlílek, požádal Čeňka Mužíka již v roce 1932 o projekt nástavby svého hotelu.²¹⁸ Provedená adaptace interiéru a zvýšení o dvě podlaží byly pro tehdejšího studenta druhého ročníku na Uměleckoprůmyslové škole v Praze důležitým projektem. Průčelí směrem k náměstí bylo řešeno velkým, proskleným vstupem po pravé straně. Následující tři velká okna dostatečně osvětlovala jídelnu. Okenní sestava v prvním i druhém poschodí vytvářela dojem pásových oken, kterého se docílilo aplikací keramického obložení.

²¹⁴ (1887–1965)

²¹⁵ Adresa dnešní plovárny je U koupaliště 1436, Choceň. Za zmínku stojí, že jsou dochovány návrhy i od Jana Mužíka.

²¹⁶ V zápisu zasedání Městského národního výboru, konaného 18. června 1962, se dočítáme, že v prvním pololetí „...byla dokončena podkladní dlažba plaveckého bazénu, dobetonování stěn plaveckého bazénu. Provedena železobetonová střecha vodárny, vykopány základy na polovině stěn šaten, a byly z poloviny vyzděny.“ ... „Celkem bylo odpracováno 2 459 hodin na výstavbě koupaliště, z toho 1 039 proplacených a 1 420 hodin neproplacených, z těchto 1420 hodin bylo odpracováno 475 hodin mladistvými brigádníky.“ Nebo v zápisu ze zasedání MNV, konaného 3. června 1964: „Za čtyři roky bylo odpracováno 15 728 brigádnických hodin.“

²¹⁷ Zápis ze zasedání Městského národního výboru, 6. října 1971.

²¹⁸ Tyršovo náměstí 298, Choceň.

K identické budově se Mužík vrátil o dvaatřicet let později, v roce 1964, kdy navrhl nástavbu nad druhým podlažím. Veškeré stravovací provozovny tehdy spadaly pod národní podnik Restaurace a Jidelny, zkráceně RaJ. Choceňští zastupitelé několikrát žádali o povolení nástavby a z nejedné zmínky, týkající se této problematiky, je znatelná bezmoc „...nesvědomitost podnikového ředitelství RaJ, které se k tomuto podniku chová macešsky.“²¹⁹ Nakonec bylo schváleno, že z dosavadní půdy mohou být zřízeny další hostinské pokoje. „Dispozice podlaží je ovlivněna dispozicí spodních podlaží. Ve III. a IV. podlaží je dle požadavků investora vyřešena samostatná bytová jednotka pro vedoucího podniku, třináct hostinských pokojů dvoulůžkových a pět jednolůžkových s příslušným hygienickým zařízením.“²²⁰ Krov sedlové střechy Mužík neupravoval, protože výška budovy musela zůstat zachována. Nad druhým podlažím navržené terasy lemovaly plné čelo hotelu. „Architektura průčelí logicky vyplynula z dispozice a je upravena výtvarně tak, aby průčelí do náměstí vyjadřovalo charakter hotelového podniku.“²²¹ Nynější vzhled hotelu Peliny neodpovídá původnímu návrhu kvůli radikální přestavbě provedené v devadesátých letech.

Stejného roku, tedy v roce 1969, Krajské středisko Státní památkové péče a ochrany přírody východočeského kraje schválilo přístavbu zádveří k baroknímu kostelu sv. Františka Serafinského v Chocni, o čemž svědčí dopis se zněním: „KPS Pardubice souhlasí s alternativou, o které, jako nejvhodnější, jste se dohodl s děkanem Františkem Benešem. KPS Pardubice Vás žádá o zaslání jednoho paré dokumentace bočního vchodu.“²²² Předšň bočního vchodu byla navržena v podobě nenápadné přístavby s tympanonem s kruhovým okénkem uprostřed a reliéfně řešeným římsovým. Tři schodnice lemované plným zábradlím vedly ke dveřím, odpovídajícím baroknímu tvarosloví sakrální stavby.

7.2.2. Přestavby

V tomto období se na Čeňka Mužíka obraceli objednavatelé ze soukromé sféry především s požadavky různých přestaveb svých rodinných domů. Úpravy spočívaly v rozšíření obytných ploch, zakomponování další bytové jednotky²²³ nebo začleněním

²¹⁹ Zápis MNV Choceň z 9. prosince 1964.

²²⁰ Průvodní zpráva od Čeňka Mužíka k projektu.

²²¹ Tamtéž. Součástí je i finanční rozpočet, přičemž „...za 1m² obestavěného prostoru se počítá, dle zkušeností z podobných rekonstrukcí a nástaveb, 380 Kč.“

²²² Dopis určený Čeňku Mužíkovi, ze dne 22. 8. 1969, byl podepsán ředitelem Jiřím Řeřuchou. Na vědomí OŠK ONV Ústí nad Orlicí, MěNV – odbor výstavby Choceň a Děkaný úřad Choceň.

²²³ Nástavba druhého podlaží a garáže u rodinného domu pro manžele Faifrovy, rok 1956, Sv. Čecha 344. Stejného roku byla navržena krychlová přístavba v zadním traktu u domu Františka Peřiny, Svatopluka Čecha

sociálního zařízení do interiérové dispozice. Za všechny provedené si můžeme přiblížit dům v ulici B. Němcové,²²⁴ kdy přístavba rozšířila užívanou přízemní část o další bytovou jednotku. Ve stejné městské části zvané Lípy, v ulici Vysokomýtská, si nechali roku 1966 manžele Víchovi upravit stávající příslušenství u rodinného domu.²²⁵ Z kuchyně, orientované k zahradě, byl nově navržen vstup přes šatnu do nové koupelny s prádelnou. Další přestavba spočívala v tom, že stávající garáž u přízemního rodinného domu²²⁶ byla upravena na zahradní verandu. V ulici Fügnerova²²⁷ prodělaly dva domy úpravy vnitřní dispozice. V prvním případě se jednalo o změnu rozmístění místností v přízemí. Přeměnou funkčnosti jedné místnosti byla zřízena nová koupelna, WC a spíž. Sousední dům²²⁸ se rozšířil o dva pokoje v podkroví, přístavbu prádelny a kolny v přízemí směrem k zahradě.

Z přestaveb tohoto období bychom neměli přehlédnout rodinný dům²²⁹ na ulici Orlické nábřeží. Důvodem není neobvyklý tvar domu, ale to, že se jedná o jedinou doloženou realizaci, na které spolupracoval Čeněk Mužík se synem Janem. Na stylu zpracování architektonického návrhu je znatelný i odlišný rukopis. Dostavěné první patro zkrátilo sedlovou střechu, tím vytvořilo horizontální a souvislou linii průčelí domu. Na zadní straně sedlová střecha zůstala zachována ve středové části, aby byla využita pro schodiště. Přistavěné zádveří neslo terasu a rozdělilo nástavbu na dva hranolové tvary. Provedené nástavby daly vzniknout dvougeneračnímu domu.

7.2.3. Novostavby

Stavební činnost v tomto období byla velmi nízká nejen z důvodů finančních možností objednavatelů, ale i díky nedostatku stavebního materiálu. „*MNV ukládá městské radě: Při povolování nových staveb rodinných domků, nebo přístaveb požadovat od žadatelů potvrzení*

643, Choceň. Druhá část dvojdomku, čili Svatopluka Čecha 1093, byla postavena až v roce 1967 pro rodinu Zouharovu. Exteriérová podoba domu byla dána, ale jednoduché členění místností s velkou halou nebylo limitováno konstrukčními prvky. V roce 1968 přístavba rodinného domu pro rodinu Janebovu, Smetanova 728. Adaptace a úprava průčelí rodinného domu na Orlickém nábřeží 991, investorem byli manželé Pravcovi. V roce 1968 Rudolf Moravec financoval projekt nové bytové jednotky v podkroví domu čp. 779 v ulici Na Lhotách. O tři roky později byla dle Mužíkova návrhu u tohoto domu vystavěna garáž.

²²⁴ B. Němcové 767, Choceň. Zdeněk Marhold, rok 1954.

²²⁵ Vysokomýtská 717, Choceň.

²²⁶ Ulice Zd. Nejedlého 1324, dnes Dr. Beneše, objednavatelem byl Josef Jetmar, rok 1967.

²²⁷ Fügnerova 436, Choceň. Objednavatelem byl Miloslav Mihulka, rok 1968. Nezměněny zůstaly další místnosti. Hlavní vchod uprostřed domu pokračoval chodbou až do zadního traktu, kde bylo schodiště a vstup na zahradu. V levé části domu byl obývací pokoj s kuchyní a v pravé části ložnice a nově vytvořené sociální zázemí.

²²⁸ Fügnerova 437, Choceň. Objednavatelem byl Josef Kašpar, rok 1969.

²²⁹ Dům pro Ladislava Ročka, říjen 1969, Orlické nábřeží (tehdejší označení Nábřeží 9. května) 741, Choceň.

*o nákupu stavebního materiálu.*²³⁰ Další příčina byla přednesena 7. dubna 1965 na zasedání Městského národního výboru. V programovém plánu na rok 1965 se mj. hovořilo o potížích s výstavbou rodinných domů, které nastávají především v zajištění stavebních parcel, proto je „...výhledově nutno zajistit větší plochy k individuální výstavbě.“²³¹

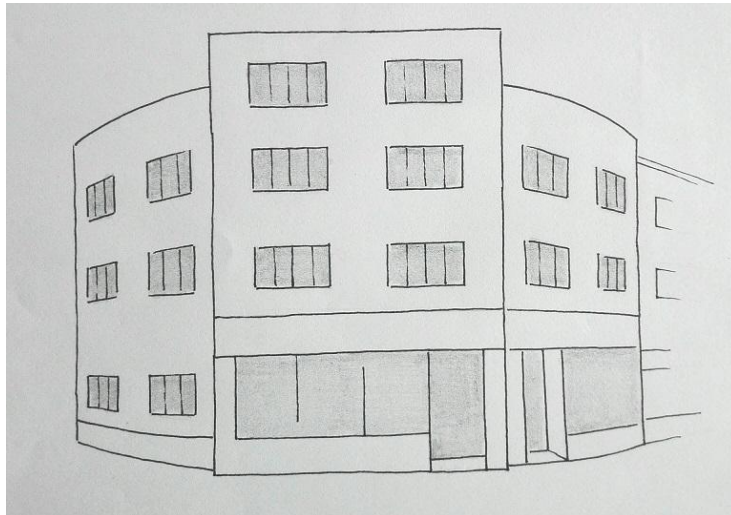
První novostavbou tohoto období byl obchodní dům s byty na ulici s tehdejšími označením Třída ČSA.²³² Dvacet devět let po stavbě diagonálně protilehlého domu financovaného manžely Leierovými Čeněk Mužík roku 1968 vyprojektoval dům Jana Pášmy. Oblé nároží na této budově, které by korespondovalo s protějším domem, je dodržováno pouze pocitově. Na rovné a úhlopříčné průčelí navazují zaoblená křídla domu. Vyvýšená středová část má v přízemí obchodní prostory s velkou prosklenou výkladní skříní. Další patra čela domu nesou vždy dvojici čtyřdílných oken. Na zaoblených částech domu jsou shodná třídílná okna.

V rozměrné centrální části přízemí je za prosklenou výlohou situován obchod, v zadním úseku po pravé straně malá kancelář. Naproti, ve shodné pozici, vstup do předsíně s trojúhelníkovým půdorysem vyrovnával pravoúhlost následujících místností, tedy dílny, kuchyně a sociálního zařízení. Přízemí bylo dostupné dalšími dvěma vchody. Z tehdejší Třidy ČSA, tedy po pravé straně od hlavního vchodu, vedly do menšího obchodu dveře jako součást výkladní skříně. Z Kollárovy ulice se dostalo chodbou na zaoblené schodiště do prvního patra. Totožné první a druhé patro pojímalo dvě bytové jednotky. Zrcadlově řešené byty měly hlavní vstup z pavlačí, které navazovaly v obou případech na schodišťovou halu. Bezprostředně za domovními dveřmi byly WC a spíž. Další variantou vstupu do bytu mohla být společná chodba naproti schodišti, která ústila do předsíně. Z vnitřního zádveří byl umožněn vstup do pokoje obdélného půdorysu s okny směřujícími na úhlopříčné hlavní průčelí, zrovna tak do trojúhelníkové chodbičky. Dalším pokojem, přístupným jak chodby, tak z kuchyně, se došlo nejen na lázeň, ale opětovně do hlavního pokoje.

²³⁰ Zápis ze zasedání MNV 28. 8. 1957 – usnesení č. 52.

²³¹ Programový plán na rok 1965, zápis ze zasedání MNV 7. dubna 1965.

²³² Kollárova 934, Choceň.

Kollárova 232, Choceň.

Naší pozornosti by neměla ujít nová výstavba rodinných domů v městské části zvané Na Parapleti. Prvotní návrhy od Čenka Mužika na zástavbu tohoto svahu nad nedalekým zámekem rodu Kinských pocházely z roku 1945. Stávající fotbalový stadion dal podnět k vytvoření prostranství k veřejnému užívání. V návrhu rekreačního a sportovního střediska Choceň měl být v parkové úpravě zeleně umístěn kruhový hudební pavilon, výletní restaurace s vyhlídkou a další menší městský stadion, nechybělo prostranství pro jízdní kola a automobily. Nově navržená ulice, směřující na obec Svatý Jiří, která prolamovala tuto odpočinkovou zónu, byla nakonec situována na úbočí svahu. V počátečním urbanistickém návrhu se pozemky v horní části rozčlenily na dvanáct stavebních parcel s uprostřed rozměrnou, samostatně stojící a individuálně navrženou vilku. Mužikem zamýšlený návrh nebyl realizován v plné šíři. Pouze fotbalový stadion TJ Spartaku Choceň byl později rekultivován a doplněn o tribunu a zázemí.²³³

V této městské části tedy zůstal třešňový sad až do roku 1964, kdy započaly nové zemní práce. O neutěšeném stavu třešňového sadu se dočítáme v zápisu ze zasedání MNV, přičemž JZD se nechtělo o tyto pozemky starat z důvodu malé výnosnosti. „*Sad není hlídán a jsou způsobovány škody ptactvem a mládeží.*“²³⁴

²³³ Zápis MNV ze 7. dubna 1965, z referátu předsedy: „*TJ Spartak musí zaměřit veškerou činnost na dokončení úprav stadionu Na Parapleti, jak přístupových cest, tak plochy hřiště a hygienického zařízení, aby bylo vše hotovo do okrskové spartakiády 23. května 1965.*“ Vše bylo dokončeno díky součinnosti místních podniků: „*Orličan n. p. vybudoval nové sociální zařízení v tribuně a zajišťuje výstavbu oplocení kolem stadionu. Perla n. p. svými dopravními prostředky zajišťovala dovoz škváry a zeminy na závodní dráhu a na ochozy. Strojírny potravinářského průmyslu zhotovily vržiště pro koule, disk a kladivo. ČZNM mají rozestavěnou vstupní bránu. Všechny závody jim určené úkoly splnily až na Východočeské mlékárny.*“ Zápis ze zasedání MNV 2. června 1965.

²³⁴ Zápis ze zasedání MNV konaného dne 12. 3. 1964.

Roku 1969 Mužík vypracoval novou studii pro územní rozhodnutí. V příkrém svahu u fotbalového hřiště a nad bývalým choceňským pivovarem navrhl novou výstavbu rodinných domů při dvou komunikacích, jež svými názvy odkazovaly na původní účel svahu, tedy Sadová a Třešňová. Ulici Sadovou do dnešních dob lemují samostatně stojící, převážně přízemní domy. Druhá strana této komunikace začíná pásem dvanácti půdorysně nakoso situovaných řadových, typizovaných domů,²³⁵ která na terénní hraně končí pěti variacemi na typ rodinného domu obecně nazývaného jako „Šumperák“.²³⁶ Druhá ulice, Třešňová, opakuje zástavbu řadovými domy pouze na jedné straně komunikace, aby horní parcely byly opět využity pro samostatně stojící rozměrné domy, a to po obou stranách ulice.²³⁷

Nová zástavba rodinnými domy dle Mužíkova návrhu započala hned v roce 1969 prvním dvoupodlažním domkem²³⁸ po pravé straně ulice Sadová. Z uličního pohledu je kompaktní hmotě přízemního domu na pravé straně předsazena garáž. Uprostřed jednoduchého čela domu jsou vchodové dveře součástí velkého otvoru, který je prosklený luxfery z lisovaného skla. Naproti tomu je na západním průčelí velkorysá okenní sestava, opakující se v prvním, tedy suterénním, a druhém podlaží. Pouze nad půdorysně lichoběžníkovou terasou je pravoúhlý balkón. Odlehčujícím detailem celistvého exteriéru budovy je celoprosklený arkýř, který na severním průčelí ukrývá jídelní kout.

Dispozice domu je určena centrální halou. V druhém podlaží je k ulici situována kuchyně, s jídelnou a obývacím pokojem se vstupem na terasu. Ta je přístupná i přes podlouhlou, středově umístěnou pracovnu. V levém traktu je mezi dvěma pokoji koupelna. První podlaží, díky svažitému terénu, poskytl využití jen ve směru do zahrady a obsahovalo tři místnosti, koupelnu a WC. Prostory skladů, situované k ulici, jsou osvětleny malými okny na úpatí domu.

Následující rok byly ve stejné ulici vystavěny tři totožné rodinné domy. Doložené autorství stavebními plány od Čenka Mužíka máme pouze u jednoho.²³⁹ Úsporné uliční průčelí kvádrové hmoty domu je pomyslně nevyvážené. Zatímco levá část fasády je nerušená,

²³⁵ Výstavba probíhala jako družstevní, pod záštitou národního podniku Orličan.

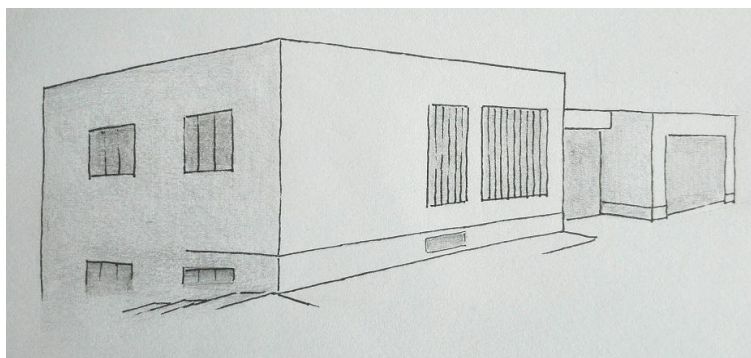
²³⁶ Autorem projektu domu, oficiálně označovaného jako „rodinný dům typu V“, byl Josef Vaněk (1932 – 1999). Tento vzorový dům byl oblíben od konce šedesátých let. Bylo vystavěno mnoho originálních, ale i napodobujících variant tohoto domu.

²³⁷ Posledním rodinným domem v ulici Třešňová je vila čp. 1577 navržená Bohuslavem Kociánem pro manžele Věru a Jiřího Janouškovy. O výjimečnosti architektury tohoto domu, realizovaného v letech 1973 – 1977, svědčí zařazení do knihy *Slavné vily Pardubického kraje*.

²³⁸ Sadová 1474, objednateli byli manželé Štěřbovi.

²³⁹ Investorem byl František Janecký. Sadová 1477, Choceň. U dalších dvou domů, a to čp. 1478 a čp. 1598, v doplňkové dokumentaci uložené v archivu stavebního odboru města Choceň je uveden Čeněk Mužík jako projektant.

pravé vévodí dvě velká okna s vertikálními luxfery. Horní rám oken je ve stejné výšce jako hrana střechy vpadlého vchodu a garáže. Interiér je dostatečně osvětlen pravidelnou sestavou oken na jižní a západní straně domu, přičemž na rohu těchto stěn je terasa a v prvním patře balkón. Interiérová dispozice domu počítá se dvěma bytovými jednotkami. Podlaží, přístupné z ulice přes kryté zádveří, obsahuje ložnici rodičů a pokoj dětí, v zadní části obývací pokoj, jídelní kout se stavebně oddělenou kuchyní. Schodištěm, které je osvětleno luxferovým oknem na průčelí, sestoupíme do dalšího podlaží, kde mimo sklep, skladiště a sušárnu je k jižní straně malý obývací prostor. Ten, na stejném půdorysu jako horní obývací pokoj a jídelna, se skládá z ložnice a obývacího pokoje s kuchyňskou nikou. Obě patra mají svá sociální zázemí.

Sadová 1477, Choceň.

7.3. Realizace mimo Choceň

7.3.1. Pardubice

První sídlištní zástavba v Pardubicích byla uskutečňována v městské části Dukla od roku 1947.²⁴⁰ Architektonické návrhy byly zpracovány v pardubickém Stavoprojektu, ale rozsáhlost daného úkolu si vyžádala kooperaci dalších architektů a odborníků. Hlavními architekty byli Karel Kalvoda a Jan Třeštík, který je považován za autora koncepce. Mezi další architekty, kteří se na výstavbě dukelského sídliště podíleli, patřili mj. Miloš Návesník,

²⁴⁰ Návrhy jsou datovány v rozmezí let 1947 až 1953. Při výstavbě bylo využito panelových domů typu T12, T13, T14, T15. Po dvanácti letech výstavby bylo umožněno obývat 2682 bytů. Čeněk Mužík se konkrétně podílel na projektech v roce 1952, čili 48 bytových jednotek panelového domu typu T12, kdy objednavatelem bylo PKV Pardubice. V totožném roce 36 bytových jednotek pro Výzkumný ústav průmyslové chemie. Také roku 1953 spolupracoval na projektu 160 bytových jednotek pro podnik Synthesia Semtín a 960 bytových jednotek pro Vojenskou správu Pardubice.

Jan Vaněk, Emil Vendl, Stanislav Tošovský a Čeněk Mužík.²⁴¹ Pro tuto městskou část určený kulturní dům s kinem na Gorkého ulici²⁴² navrhli kolegové z choceňského Stavoprojektu. Spolupráce Čenka Mužíka a Stanislava Tošovského pokračovala i následujícího roku 1954, kdy se zúčastnili soutěže na řešení prostranství před hlavním vlakovým nádražím v Pardubicích. V architektonické soutěži jejich návrh obsadil třetí místo.²⁴³

Že byl Čeněk Mužík známý nejen v okruhu blízkém Chocni, o tom svědčí korespondenční výzva z 24. června 1953 s žádostí o zpracování projektu dostavby budovy krajského sídla Stavoprojektu.²⁴⁴ „Vážený soudruhu, jistě znáš situaci s umístěním našeho střediska v budově v Tylově ulici čp. 828 v Pardubicích. Naší snahou je tyto poměry zlepšit a dát našim spolupracovníkům takové pracovní prostředí, jaké je nutné k dobré práci. Jedním z článků tohoto řetězu obtížných jednání a prosazování investice jsi i Ty se svým kolektivem. Byl jsi vybrán se svým kolektivem jako jeden z účastníků užší soutěže na provedení objemových náčrtů přístavby budovy čp. 828. Jsou vyzváni: kolektiv ing. Dědiče, ing. Pleskota a ing. Tošovského. Předávám Ti potřebné podklady a žádám Tě, abys pochopil důležitost této akce pro včasné zařazení do investičního plánu. Doufám proto, že tento úkol splníš v určitém termínu.“

Díky dochované průvodní zprávě máme doklad o Mužíkově zamýšleném projektu s podrobným popisem. „Přístavba je řešena na pozemku čísla parcely. 900/1 v katastrálním území Pardubice. Projektant vyhovuje podmínkám soutěže a řeší budovu jako přístavbu k stávající budově č. p. 828, a to ve dvou etapách. Hlavní vstup i vjezd do budovy je řešen z ulice U divadla. Celý náčrt je chápán jako programový k prokázání možností zastavění celé rohové proluky a zjištění co je možné v budově umístiti. Průčelí je výškově navázáno na budovu č. p. 828. Budova je řešena jako trojtraktová, aby bylo, pokud je to možné, parcely ve středu města maximálně stavebně využít. Řešení je takové, aby vyhovovalo každé kancelářské budově, a je počítáno s největší možnou variabilitou, poněvadž předpokládám, že je pro náš ústav nutné počítati se stálým vývojem.“

²⁴¹ Dalšími spolupracovníky byli např. F. Steiner, J. Pleskot, J. Volák a R. Šaman. Stanislav Tošovský navrhl budovu restaurace Letka na náměstí Dukelských hrdinů 2551. Mužíkův projekt základní školy, Staňkova 128, je datován rokem 1954.

²⁴² Gorkého 2573, Pardubice – Dukla. Architektonický návrh datován rokem 1953.

²⁴³ Nedohledanými Mužíkovými projekty z Pardubic a vzdálenějšího okolí jsou: Závodní klub pro chemický průmysl Synthesia, Pardubice Semtín, 1951, Východočeské chemické závody, Rybitví, 1949, závodní kuchyň a jídelna VCHZ, Rybitví, 1949, tovární objekt „NEVA“, Chotěboř, 1949, závodní kuchyně a jídelna pro MKZ, Chvaletice, 1951, čerpací stanice Havlíčkův Brod, 1952.

²⁴⁴ U divadla 828, Pardubice. Od roku 1990 zde sídlí úřad městského obvodu Pardubice I. Korespondenci vyřizoval ing. R. Fanta vedoucí T. O., podepsán byl A. Pavel, hlavní inženýr střediska.

V přízemí projektované nové budovy je počítáno s umístěním ředitelství ústavu, umístěním provozního odboru, odboru kádrového a odboru práce a mzdy. Při hlavním vstupu je řešena vrátnice a telefonní ústředna. Při výstavbě I. etapy byl by hlavní vstup průjezdem do obou budov – nově projektované a stávající. Ve stávající budově v přízemí počítá se s umístěním expedice, knihovny a celé plánografie pro ozalid.²⁴⁵ Část plánografie pro tisk bude nejlépe umístit v suterénu. Bude možné i vyřešit byt správce domu se zvláštním vchodem z ulice Tylovy (dnešní stávající) a uzavřítí jej od provozu budovy. Přístavba ve dvoře by se odbourala a tím vzniknou garáže, pro osobní vozy a jedna pro nákladní. Ve dvoře je přístavek pro kola a v přístavbě staré budovy i sklad pro kuchyň.

VI. patře je uvažováno s umístěním technického odboru, plánovacího odboru a odboru hospodářského. Vyrovnání podlahových výšek nově projektované budovy a budovy stávající je schodištěm na konci chodby. II. patro v nové budově uvažuje se umístění celého ateliéru. Ve stávající budově je možné upravití závodní jídelnu s kuchyní a veškeré příslušenství. III. patro, v nové budově umístěn ateliér č. 2. Ve stávající budově místnosti pro modelárnu, místnosti pro úseky kulturní, politické a odborářské. Architektura budovy navazuje na stávající budovu čp. 828 a je řešena v duchu socialistického realismu.²⁴⁶

7.3.2. Nezařazené projekty

Kromě architektonických provedení v Chocni, Pardubicích a jejich nejbližším okolí byly dle Mužíkových návrhů uskutečněny čtyři přestavby, z toho tři architektonické návrhy pocházejí z roku 1967.²⁴⁷ O dva roky později byla v Litomyšli v ulici T. G. Masaryka²⁴⁸ ke stávající kvádrové hmotě domu směrem do zahrady přistavěna část zachovávající šíři půdorysu i výšku domu. Nástavba v přízemí pojímala garáž, dílnu a průchod na zahradní terasu, v prvním poschodí ložnici, jídelnu s obývací pracovnou se vstupem na balkón. Nechyběla koupelna s WC a šatna.

²⁴⁵ Termín pro světlotiskovou rozmnožovací techniku tehdy využívanou nejen pro kopírování stavebních plánů. Sluneční svit na podloženém výkresu vytváří díky čpavkovým parám kopii na ozalidový papír.

²⁴⁶ Průvodní zpráva od Čenka Mužíka k projektu.

²⁴⁷ A to přístavba chaty dřevěné konstrukce pro Josefa Severýna v Plichůvkách u Chocně čp. 3, která umožnila rozšíření obytné plochy o kuchyň, spací kout a venkovní verandu. V Nasavrkách čp. 16 byla změněna dispozice přízemí podélné hospodářské budovy a bylo přistavěno patro domu pro rodinu Novákovu. Nová bytová jednotka v podkroví rodinného domu a o dva roky později zvětšení stávající kolny dřevěné konstrukce. Objednavatel Josef Beneš, Poříčnická 8, Ústí nad Orlicí–Hylváty.

²⁴⁸ Tehdejší označení Leninova, čp. 787, Litomyšl. Objednavatelem byl Jan Beneš.

Stejný je i počet novostaveb. Hospodářská část zemědělské usedlosti v Sebranicích u Litomyšle byla zbourána, aby byl na tomto místě vystavěn rodinný dům.²⁴⁹ Tím se nevhodným způsobem změnilo průčelí uzavřeného dvora vesnického stavení. Hmoty, tvar oken a velký střešní arkýř nového domu nerespektuje pojetí venkovských staveb.

Tento architektonický návrh²⁵⁰ byl s různými a drobnými obměnami aplikován u více než dvaceti rodinných domů, a to i v období, kdy již byl Čeněk Mužík ve starobním důchodu. Budova na jednoduchém, obdélném půdorysu má valbová ukončení štítů sedlové střechy. Jednoduchá souměrná okenní sestava je v některých případech doplněna o balkón. Podkrovní místnosti osvětloval i střešní arkýř. Interiérová dispozice byla v přízemí rozčleněna na kuchyň s jídelním koutem, obývací pokoj a sociální zařízení. Další přízemní místnost se dle požadavků objednavatelů variovala na pracovnu, ložnici, nebo pokoj dětí. V prvním patře byly dva pokoje doplněny šatnou.

O rok později vystavěný samostatně stojící rodinný domek ve Sloupnici²⁵¹ je totožného vzhledu. Díky svažitému terénu se odlišuje zařazením garáže do suterénu a rozmístěním místností u obou podlaží. Záznam v doplňkové projektové dokumentaci nám dokládá tehdejší financování stavby: *„Za 1 m³ obestavěného prostoru se všemi pracemi zednickými i řemeslnými, dle ukazatelů podobných staveb se počítá Kč 320.00. Aproximativní stavební náklad Kč 262.940.00. V této ceně jsou obsaženy náklady na veškerý materiál a výrobky. Ve stavebním nákladu není započten náklad na zřízení žumpy, oplocení a úpravu pozemku a případné jiné práce prováděné mimo dům. Provede-li stavebník některé práce svépomocí, sníží se stavební náklad o hodnotu vlastní práce.“*

Uprostřed pozemku na rohu Bezručovy a Sluneční ulice v Moravské Třebové je rozměrný dům,²⁵² jehož stavbu financoval Jaroslav Skácelík. Valbová střecha, obdélný půdorys i jednoduché řešení okenní sestavy je ohleduplné k okolní zástavbě. Dvě samostatné bytové jednotky, přístupné přes schodiště v levém traktu domu, jsou v dispozici 3 + 1 a mají shodné rozložení místností.

²⁴⁹ Sebranice čp. 5, objednavateli byli manželé Šlesingerovi, rok 1967.

²⁵⁰ Tento projekt byl využit také u rodinného domu Jamenská 446, pro Jaroslava Malého v Jablonném nad Orlicí v roce 1969. Stejněho vzhledu, pouze s drobnými úpravami, je projekt rodinného domu z roku 1972 pro Vlastislava Říhu v Bučině u Litomyšle čp. 86. Zrovna tak si tento projekt roku 1975 vybrali manželé Vávrovi, Dolní Čermná čp. 458. Dva rodinné domy a to v Nasavrkách čp. 27 a Dlouhé Třebové čp. 54., pocházejí z roku 1978. I roku 1979 byl tento projekt využit při stavbě domu v obci Svatý Jiří čp. 53, kdy si manželé Olivovi přibjednali přístavbu vstupního zádveří. Modifikaci tohoto architektonického návrhu vidíme na rodinném domku v Němčicích, v části Člupek čp. 28., přičemž manželé Štusákovi část obývacího pokoje uvolnili terase, která nepřesahovala půdorys domu.

²⁵¹ Místně označováno jako Horní Sloupnice čp. 359. Investorem novostavby byl Jiří Demele. V Dolní Sloupnici byla roku 1979 provedena nástavba rodinného domu u čp. 176.

²⁵² Bezručova 1097/3, Moravská Třebová. Návrh datován květnem 1968.

8. Mužikovy realizace 1970–1982: Starobní důchod

8.1. Pozice architekta

Roku 1969 Čeněk Mužík ukončil působení na vedoucí pozici choceňského Stavoprojektu a odešel do starobního důchodu. Přesto, že od Mužikova prvního uskutečněného projektu uplynulo čtyřicet let, byl i nadále činným architektem.

V dobách existence Stavoprojektu nebylo možné, aby projektanti pracovali samostatně. Objednavatelé svateb sice mohli oslovit architekty s individuálními požadavky, ti ale museli žádat o výjimky na Národních výborech a vše se realizovalo pod záštitou Stavoprojektu.²⁵³ Vyžadovaný architektonický projekt musela vypracovat autorizovaná instituce, tedy Stavoprojekt, jakožto krajská projektová organizace. Další možností, jak získat stavební podklady na dům, bylo vybrat a zaplatit si výkres na typový dům v katalogích.²⁵⁴ Mezi nejrozšířenější typizované projekty na rodinné domy patřil tzv. Šumperák.²⁵⁵ V neposlední řadě se jednalo o neautorizované projekty, a tak individuální přístup je obecně hodnotný.

8.1.1. Přestavby v Chocni

Se stoupající oblibou automobilové dopravy se ve značné míře objevily stavby garáží.²⁵⁶ Dále byly Mužikovy projekty omezeny na dostavby nebo změny interiérových dispozic rodinných domů.²⁵⁷

Z plánované přestavby osmi přízemních na sebe navazujících domů v ulici Pod Vinicí byl uskutečněn dle návrhu Čenka Mužíka v roce 1972 pouze dům čp. 850.²⁵⁸ Celistvost

²⁵³ V této době neexistoval soukromník. Postupně, od roku 1985, už možnost byla, a to přes Svaz architektů. Oficiálně jen Stavoprojekt, respektive Okresní stavební podnik.

²⁵⁴ Od roku 1968 byly celostátně využívány projekty od společnosti Rudné doly Jeseník, které se postupně zaměřily na stavby rodinných domů z lehkého prefabrikovaného dřeva.

²⁵⁵ Tzv. Šumperák, neboli „rodinný dům typu V“, byl jednopatrový rodinný dům. Přízemí je vyhrazeno technickému zázemí, garáži. V prvním patře jsou situovány obytné místnosti. Typické je umístění předsazeného balkónu na průčelní straně.

²⁵⁶ V roce 1971 přestavba rodinného domu Matyiových a stavba garáže, Revoluční 119. Projekt na garáž při rodinném domě na ulici Záměstí 1101 o rok později. Dlouholeté učitelce výtvarného oboru na Základní umělecké škole v Chocni Květě Rafailové Čeněk Mužík navrhl nejen garáž, ale i keramickou dílnu, Na Lhotách 935, rok 1974. Téhož roku garáž při domě čp. 875 na Ruské ulici. Stavbu dvou garáží při rodinném domu čp. 474 ve Fügnerově ulici objednal roku 1979 Miroslav Příhoda.

²⁵⁷ Nástavba rodinného domu, Jaroslav Vyskočil, Smetanova 836, rok 1970. Přestavba rodinného domu, František a Jaroslava Sisroví, Nádražní 829, rok 1971. Nástavba druhého podlaží na rodinném domu, Miloš Bartoš a Václav Šauer, Fügnerova 468, rok 1976. Nástavba druhého podlaží, přístavba prádelny a dílny, Bohuslav Šedo, Fügnerova 475, rok 1978. Úprava bytové jednotky ve druhém podlaží rodinného domu, Karel Homolka, Ostrovní 662. Úpravy v prvním podlaží domu, Miroslav Šimáček, Fügnerova 473, rok 1973.

řadové výstavby narušují neprovedené úpravy okolních domů. Úzká stavební parcela umožnila rozšíření dispozice pouze směrem do zahrady, kam zařadil lázeň a WC, půdorysně souběžnou s krytou terasou. Zvýšení domu o patro poskytlo ložnici, pokoj dětí a pracovnu.

Dalším příkladem mohou být úpravy interiéru domu v ulici K. H. Borovského.²⁵⁹ Bezprostředně u hlavního vchodu bylo nově navrženo schodiště. Jinak byla v přízemí zamýšlena centrálně umístěná kuchyně s jídelním koutem, obývací pokoj, ložnice, lázeň, šatna a prádelna. Druhé podlaží obsahovalo více místností, a to knihovnu, pracovnu, pokoj, obytnou kuchyni, obývací pokoj s přístupem na terasu a lázeň s WC.

Přestavbu rodinného domu v ulici Svatopluka Čecha²⁶⁰ máme v průvodní zprávě popsanou jako „*Hmota a celá forma objektu zůstává nezměněna, pouze výměna otvorů okenních a doplnění vstupních částí s provedením nové fasádní omítky zamýšlí stavebník zhodnotit celý objekt a to jak objekt sám, tak prostředí tj. roh ulice Svatopluka Čecha a Fügnerovy, ve kterém je dům postaven. Dispoziční řešení bytů je takové, jaké bylo možné ve stávajících prostorách vyřešit a také vyhovět požadavkům stavebníka. ... Vytápění budovy bude kamny, stávající elektroinstalace bude doplněna a právě tak budou doplněna zařízení zdravotně-technická, tj. vodovod a kanalizace.*“

Bývalé hospodářské stavení,²⁶¹ při silnici směrem na obec Svatý Jiří u mostu nad železničním koridorem, bylo upraveno roku 1973. V podélném přízemí, daném obvodovým zdívem, musel být zvolen systém průchozích částí, které se odvíjejí od středově umístěného vstupu. V centrální předsíni je situováno zalomené schodiště na půdu a vstupy vedoucí do obou traktů. V pravém úseku se přes lázeň a WC vstoupilo do ložnice. Levá část byla ukončena obývacím pokojem, před kterým byla příčkou oddělená kuchyně s jídelním koutem.

Výjimkou na adaptaci stávající interiérové dispozice byl požadavek městského zastupitelstva na přeměnu místností v prvním podlaží choceňského zámku²⁶² pro účely výstavní síně. „*Akademický architekt Čeněk Mužík vypracoval studii na využití prostor*

²⁵⁸ Pod Vinicí 850. Objednavatelé stavby byli manželé Mlejnkovi.

²⁵⁹ K. H. Borovského 672, Choceň. V roce 1976 úpravy prvního a druhého podlaží pro rodinu Vladimíra Mikeše.

²⁶⁰ Svatopluka Čecha 444, rok 1976, investory byli Josef a Božena Šedovi.

²⁶¹ Svatojiřská 378, Choceň.

²⁶² Po 2. světové válce, kdy byl konfiskován majetek rodině Kinských, se zámek dostal do správy MNV Choceň. Posléze byly prostory využity pro muzejní sbírky. Od roku 1963 instituce, vzniklá původně z iniciativy několika choceňských činitelů a nadšenců, nese název Orlické muzeum. Pardubická 1, Choceň.

*zámku, podle které budou úpravy postupně prováděny. Práce budou zahájeny v nejbližší době, aby zde byla uspořádána výstava k 50. výročí založení KSČ.*²⁶³

8.1.2. Novostavby v Chocni

Novostaveb rodinných domů dle návrhů Čenka Mužíka bylo v Chocni v předmětném období provedeno deset. Smysl pro detail, nejen praktický, ale i estetický, lze vypožorovat u nově postavených domů na Smetanově ulici pro manžele Bednářovy a na ulici Litomyšlské pro rodinu Starých. Tyto dva domy se zároveň stávají představiteli přeměny architektury druhé poloviny dvacátého století.²⁶⁴

Do roku 1970 je datován návrh na levou část dvojdomku v okrajové části města při silnici na Újezd u Chocně.²⁶⁵ Ke stávajícímu přízemnímu domu se sedlovou střechou byla nevhodně přisazena budova krychlového tvaru. Mužíkův návrh nebyl plně dodržen, zejména co se týká uličního průčelí. Souvislý okenní pás v prvním patře nahradila levnější varianta dvou oken a přízemní terasu balkón, totožný jako v prvním patře. Bok domu je již řešen dle návrhu a kompaktně, kdy ve střední části je hlavní vstup zastřešen lodžii. Rozložení místností je dáno vchodem se schodišťovou halou v prostřední části domu. Z haly se teprve vejde do předsíně a poté do samotného obývacího prostoru, tedy kuchyně, jídelního koutu s obývacím pokojem a pracovny. V prvním podlaží jsou v předním dílu domu ložnice dětí a rodičů. Zadní trakt, předělený schodištěm, dal možnost umístění garáže a kolny, respektive sušárny a půdy.

Finanční úspora stavebního materiálu i využití stavebních pozemků menších výměr byly ekonomickými důvody, kvůli kterým se v tomto období uplatňovala řadová zástavba rodinných domů. Mužík navrhl, v choceňské čtvrti Peliny, dvě totožné řady osmi dvoupodlažních domů. V dolní části svažitého terénu byly postaveny čtyři domy, nikoliv podle zamýšleného návrhu. Jiného vzhledu je i osm řadových domů na terénní hraně.

Novostavbou z roku 1974 byl dvoupodlažní dům²⁶⁶ pro čtyřčlennou rodinu Bednářových. Lapidárním tvaru kvádrů je předsazen v jedné třetině, pohledově na levé straně, krychlový útvar garáže. Balkón, využívající tento přečnívající prostor, pokračuje i nad hlavním vstupem, a tak sahá do poloviny domu. Zděné ohraničení terasy bylo přerušeno použitím kovových trubek. Uliční průčelí doplňuje okenní sestava čtyř třídílných oken.

²⁶³ Zápis ze zasedání MNV Choceň, 3. 12. 1970. V zápisu MNV, 8. 7. 1971: „*Adaptace místností v zámku, kde je nainstalována výstava 50 let KSČ, byla provedena.*“

²⁶⁴ Smetanova 1563, Litomyšlská 1221, Choceň.

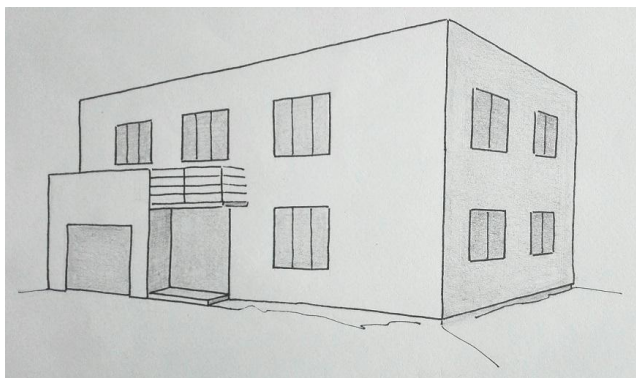
²⁶⁵ Újezdská 1085, Choceň. Objednavatelkou byla Jana Holásková.

²⁶⁶ Smetanova 1563, Choceň.

V prvním patře jsou tři okna umístěna středově. Horní hrana okna v přízemí je ve stejné výšce jako úpatí balkónu.

Za garáží se dílnou vstupovalo do zádveří a na WC. Následující ústřední prostorná hala byla přístupná i přes druhé zádveří hlavním vchodem. V přízemí dále byla pracovna a velký pokoj určený pro dvě děti. V prvním patře se k uličnímu průčelí nacházel jídelní kout s obývacím pokojem, ze kterého se vstoupilo do ložnice rodičů. Kuchyně byla přístupná jak z jídelního koutu, tak z haly. Na podestě schodiště byla situována koupelna s druhým WC.

Dům prošel značnými proměnami, které se jeví jako nevhodné. V devadesátých letech se garáž změnila na obytné místnosti, a tím se otvor pro vrata, který na uličním průčelí utvářel celistvou kompozici fasády domu, částečně zazdil pro druhotné umístění dveří a okna. Trubkové balkónové zábradlí nad hlavním vchodem nahradily dřevěné laťky. I přesto se tento dům stává reprezentativním vzorkem nejen proměny Mužikovy tvorby, ale i tvarosloví architektury rodinných domů během dvacátého století.

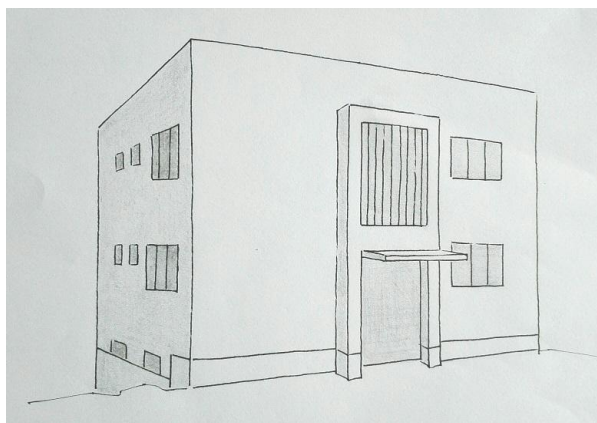
Smetanova 1563, Choceň.

O rok později Mužík vyprojektoval dvojdom v ulici Na Bílé. Uskutečněna byla, z uličního pohledu, pouze levá část,²⁶⁷ určená pro rodinu Doležalovu. Samostatně stojící dům nezanechává dojem, že původně měl být dvojdomkem. Na čele dvojdílné vchodové dveře, chráněné betonovou markýzou, vertikálně pokračují velkým oknem s podélnými skleněnými tvárnicemi. Tento středový prvek je podpořen nepatrným předsazením v hmotě domu. Vlevo nad sebou umístěná okna osvětlují dvě kuchyně. Pravá plocha domu zůstala prázdná, i když dle návrhu zde mělo být proškrabávané sgrafito s figurálním námětem. Protilehlá strana domu, situována na jih, je naopak velkoryse prosvětlená. Ve shodné pozici dvě rozměrné

²⁶⁷ Stavební parcely s čísly 2667/3 a 2667/4. Nakonec vystavěn dům Na Bílé 1613, Choceň. Druhý pozemek je do dnešních dob nevyužitý.

lodžie mají po celé délce podlouhlá okna ukončená prosklenými dveřmi. Pod nimi je v přízemí, respektive v suterénu, čtyřdílné okno s dveřmi na terasu, tedy i na zahradu. Garážová vrata, na tomto zadním průčelí domu, mají nad sebou okna osvětlující dvě ložnice.

Suterén je přístupný vchodem ze zahrady a obsahuje zmiňovanou garáž, dílnu se skladištěm, prádelnu, sušárnu a sklad potravin. Centrálně umístěná chodba a předsíň ústí ke schodišti vedoucímu do přízemní vchodové předsíně. Vestibul se zároveň stává schodišťovou halou, ze které dále vejde do předsíně. Z té je umožněn vstup do všech pokojů, ložnice, pokoje dětí, kuchyně a obývacího pokoje, který je zpětně přes jídelní kout propojen s kuchyní. Dispozice prvního a druhého podlaží je neměnná, a tudíž dům obsahuje dvě samostatné bytové jednotky.

Na Bílé 1613, Choceň.

I další návrh, který si roku 1975 objednali manželé Marie a Oldřich Bakešovi, je dvougeneračním domem. Levá část dvojdomku na ulici Mikoláše Alše²⁶⁸ v sobě ukrývá stejné rozložení místností v základní dispozici halového typu domu. Změněna byla funkčnost zapříčiněná nejen jiným situováním budovy k ulici, ale i ke světovým stranám. Výstavba na rovném terénu si vyžádala podsklepení, kde je sklad paliva a potravin, dále prádelna a sušárna. Ze zahrady se hlavním schodištěm vstoupí do chodby, která je zádveřím i schodišťovou halou. Teprve pak následuje ústředně umístěná předsíň, ze které jsou dosažitelné všechny místnosti, tedy pokoj dětí, ložnice rodičů, kuchyň a obývací pokoj s jídelním koutem. Uspořádání je totožné i ve druhém podlaží. Součástí projektu byla

²⁶⁸ Mikoláše Alše 1585, Choceň.

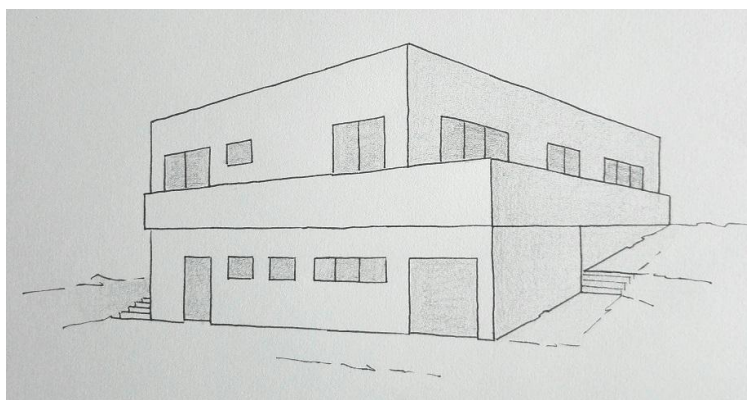
samostatně stojící garáž v zahradě. Zrcadlově řešenou pravou část dvojdomu si v témže roce objednali manželé Kopečtí, tehdy bydlící v Pardubicích.²⁶⁹

Manželé František a Blanka Staří si zjednali novostavbu svého domu roku 1979.²⁷⁰ Čeněk Mužík se v návrhu musel potýkat se svažitém a skalnatým terémem při Litomyšlské ulici. I přes tyto složité okolnosti navrhl reprezentativní příklad rodinného domu ze sklonku sedmdesátých let.

K odlehčení kvádrové hmoty budovy přispívá na pravé straně přisazená garáž. Střecha garáže dovolila nést rozměrnou terasu, která na čele domu přechází ve celozděný balkón. Tento prstenec obepínající nejen čelo domu utváří zajímavou dělicí linii.

Suterén je podsklepen pouze v předním traktu, kde je mimo garáže, dílny, skladů potravin a paliva, také druhá koupelna, respektive prádelna. Z podzemního podlaží vstoupíme schodištěm do přízemí. Nadstandardní dispozici „5+1“ poskytovalo pouze jedno podlaží. Obytnou plochu vymezuje středová chodba a kolem rozmístěné místnosti. K uličnímu průčelí je situován pokoj dětí, ve středu koupelna, poté ložnice rodičů se vstupem na terasu. Terasa, lemující dvě strany domu, je přístupná také z pracovny. V zadní části domu, tedy již na úrovni přirozeného terénu, je kontinuální prostor kuchyně a obývacího pokoje s jídelním koutem. Prostor mezi kuchyní a schodištěm byl využit pro zděnou niku v kuchyni a zároveň WC přístupné z chodby. Důmyslné rozvržení jednotlivých místností poskytovalo dostatek soukromí i prostoru k trávení společného času rodiny Starých.

Dostavba sedlové střechy, hnědo-okrová barevnost fasády, odrážející dobový vkus, znehodnotila ojedinělý tvar budovy a zařadila ji k obyčejným rodinným domům.

Litomyšlská 1221, Choceň.

²⁶⁹ Mikuláše Alše 1583, Choceň.

²⁷⁰ Tehdy bydleli v domě ve Vysokomýtské ulici čp. 714, Choceň. František Starý st. nechal, dle Mužíkova návrhu, upravit tento dům v roce 1966. Projekt na novostavbu v Litomyšlské ulici čp. 1221 je datován lednem 1979.

8.1.3. Veřejné stavby v Chocni

Od roku 1971 bylo v novém volebním programu počítáno s výstavbou, respektive se zajištěním vhodných místností pro sdružení *PO* a *SSM KSČ*,²⁷¹ které v této době dočasně sídlilo ve skromných prostorách místního internátu. V naplánované pětiletce se výstavba nové budovy nedala řešit především z finančních důvodů. Nedatovaná Mužíkova studie Domu pionýrů a mládeže Chocně²⁷² byla zpracována roku 1974. Výstavba v „Akci Z“ se opozdila o další čtyři roky, byla tedy zařazena do šesté pětiletky.²⁷³ Investorem stavby byl *Podnik služeb mládeže Hradec Králové* a dodavatelem *OSP Ústí nad Orlicí*.

Dochovaná průvodní zpráva je zároveň autorským komentářem: „V souladu s požadavky a připomínkami vedení Okresního výboru Socialistického svazu mládeže a pionýrů v Ústí nad Orlicí k předběžným náčrtům domu pionýrů a mládeže, je dispoziční řešení rozvrženo do jednotlivých pavilonů. Samostatný oddíl pro *SSM*, *PO* a střední pavilon, ve kterém jsou společenské prostory, které budou sloužit oběma složkám. Spojení pavilonu je navrženo vstupními koridory, ve kterých jsou umístěny šatny, umývárny, záchody pro dívky a chlapce a vstup do prostoru dvora, zahrady a hřišť.

V pavilonu pionýrů je vedle programu, který je požadován, v podlaží pod zemí navržena garáž, fotokomora, sklady a prostory pro vytápění a sklad paliva. Pavilon kluboven pro *SSM*, obsahuje veškeré místnosti, které požadoval program. Z chodby obou pavilonů je ve druhém podlaží přístup na terasy, které budou nad vstupními koridory. Střední pavilon, ve kterém jsou navrženy společenské místnosti pro *SSM*, estrádní sál pro *PO* s jevištěm mají vstupní halu (která bude sloužit i jako síň tradic *SSM* a *PO*). Hala je přístupna z obou vstupních koridorů a bude sloužit jako společné zařízení.

Takto diferencované pavilony nejlépe vyhoví provozním podmínkám a zároveň vytvoří i možnosti etapové výstavby. Architektonické řešení vyšlo logicky z dispozice a půdorysné formy navržených objektů. Navržené dělení vytváří již samo bez rozdílu ve hmotách a vyjadřuje obsah jednotlivých pavilonů.

²⁷¹ Pionýrský oddíl v Chocni měl dvě skupiny, Pochodeň a skupinu mjr. Charitonova. Organizace *Socialistický svaz mládeže* sdružovala mladé lidi ve věku 15 – 35 let. *SSM* existovala mezi lety 1970 až 1989 a byla řízena Komunistickou stranou Československa. Konkrétně v Chocni roku 1980 *SSM* čítal 1220 členů.

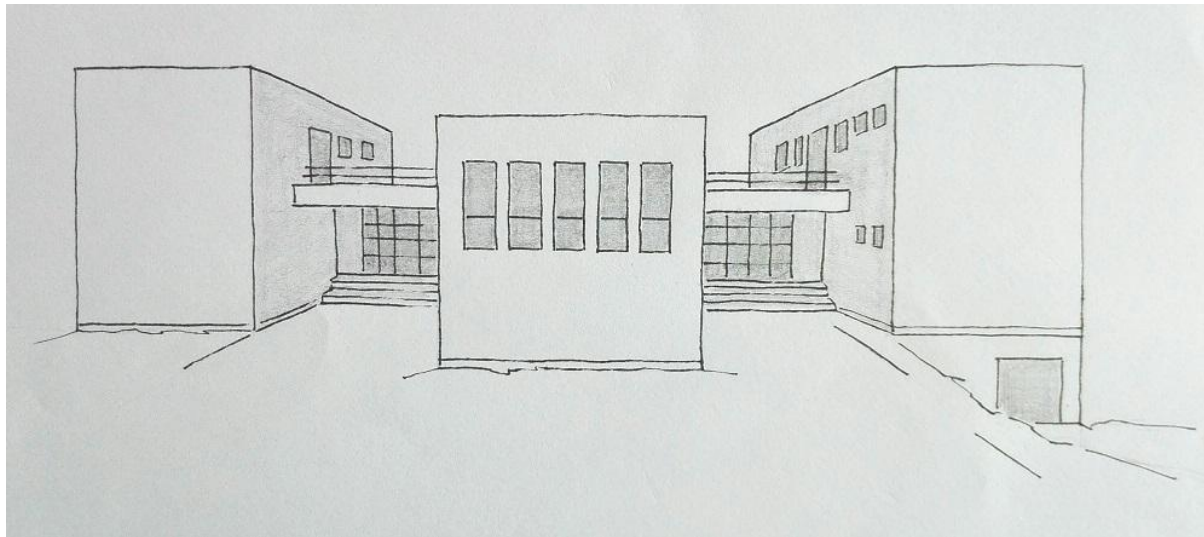
²⁷² Paraple 1964, Chocně.

²⁷³ V zápisu plenárního zasedání MNV ze dne 27. února 1978 „...zahájena má být výstavba klubu mládeže, kde počítáme s brigádnickou pomocí *SSM* a veškeré mládeže ve městě. Garantem v zajišťování brigád by se dle našeho názoru měl stát MNV a *SSM*. Hodnota díla 7 000 000 Kč.“ Dle průvodní zprávy byl náklad stavby naplánován na částku 2 314 935 Kčs.

Každý pavilon pro pionýry i svazáky má svou přístupovou cestu, vedoucí od vstupu z hlavní komunikace, parkovým prostorem, který bude upraven i v prostorách, tvořících dvůr, zahradu, hřiště, bazén, nebo rybníček, volně umístěné plastiky, vázy a podobně.²⁷⁴ Prostory vnitřní v každém pavilonu jsou řešeny na vytváření příjemných intimních prostorů.

Průčelí pavilonu budou jednoduchá, oživená výtvarným ztvárněním štítů (sgrafita – reliéf), tak aby celý objekt vytvářel prostředí, ve kterém bude umístěn, charakter architektury Domu socialistické mládeže. Dispozice jednotlivých pavilonů, jejich forma, konstrukce i technologie je navržena co nejjednodušší, taková, která by umožnila realizaci domu i po etapách v akci svépomocí za pomoci členů SSM, jako akce mládeže.“

Slavnostní otevření domu pro Pionýrské oddíly a Socialistický svaz mládeže se uskutečnilo 24. června 1981 a během následujících desetiletí zde bylo pořádáno nespočet zájmových kroužků, diskoték, tzv. odpoledních čajů, besed a divadelních představení. Od počátku zde také probíhala plenární zasedání Městského národního výboru. V dnešní době budova v podstatě slouží stejnému účelu. Prostory jsou využívány Domem dětí a mládeže k volnočasovým aktivitám, obměnou je pouze funkce středního pavilonu, kam byla umístěna choceňská městská knihovna.

Paraple 1964, Choceň.

Totožná budova měla být vystavěna i v okresním městě Ústí nad Orlicí v ulici V Lukách. Ze situační studie mj. vyplývá, že touto předměstskou čtvrtí měl vést, díky regulaci

²⁷⁴ Z plánované úpravy okolí bylo uskutečněno pouze škvárové hřiště. Dekorativní výzdoba byla úsporněji řešena, a to figurální skleněnou mozaikou na boku domu u levého vchodu.

meandrových břehů Tiché Orlice, říční průplav Labe a Odry, který nebyl realizován.²⁷⁵ Urbanismus této ústecké části je zachován, avšak zástavba se od návrhu odlišuje. Ani v současnosti ústecký Dům dětí a mládeže nemá vyhovující prostory a svou vlastní budovu. V letošním roce (2017) byla schválena výstavba nového objektu v areálu dnes již neexistujícího textilního podniku Perla.²⁷⁶

8.2. Realizace mimo Chocně

Čeněk Mužík zpracoval architektonické projekty nejen v nejbližším okolí Chocně, ale po celých východních Čechách. Jednalo se o zakázky přestaveb a staveb rodinných domů. Setkáváme se s opakovaným použitím architektonických plánů na rodinné domy. Nově se větší míře vyskytly návrhy na rekreační objekty soukromého nebo podnikového rázu. Čeněk Mužík také řešil velké objednávky od městských národních výborů. Objevily se veřejné budovy i urbanistická řešení zástavby.

8.2.1. Přestavby

Za všechny přestavby²⁷⁷ přibližme realizace provedené v obci Koldín, ležící nedaleko Chocně. Vypracovány byly návrhy na úpravy dvou vesnických stavení. V roce 1970 Čeněk Mužík rozšířil podkroví obytné části usedlosti čp. 36 o bytovou jednotku. O tři roky později upravená interiérová dispozice domu čp. 41 byla obohacena návrhem rozmístění nábytku.

Nástavbou a změnou funkčnosti půdního prostoru domu čp. 49 v obci Velká Skrovnice byl roku 1972 vytvořen nový byt. V průvodní zprávě se dočítáme, že investor Ladislav Hylák- „*využitím půlpatra získá jak ekonomicky tak i s malým množstvím stavebního materiálu bytovou jednotku, která obsahuje obývací pokoj, pokoj dětí, ložnici rodičů, kuchyň a potřebné příslušenství.*“

²⁷⁵ Je dochován i nedatovaný ideový náčrtek územního plánu Chocně ve třech fázích. Ve třetí etapě plánovaný průplav Labe – Odra prochází městskou částí Lípy nedaleko choceňského nádraží.

²⁷⁶ http://www.ustinadorlici.cz/files/perla/vize_perla_2020_plny_text.pdf. Zamýšlený architektonický návrh obsahuje i podrobný popis nových prostor ateliérů Střední školy uměleckoprůmyslové Ústí nad Orlicí.

²⁷⁷ Rodinný dům v ulici Písečník 991 v Ústí nad Orlicí byl v roce 1973 rozšířen o druhé podlaží a tím bytovou jednotku, která půdorysně kopírovala dispozici v přízemí. Plocha střechy nové garáže v zadním traktu byla využita pro terasu. Přistavěné zádveří uzavřené terasou, změna dispozice přízemí a dostavba druhého podlaží domu čp. 44 rozšířila užitnou plochu hospodářské budovy o novou bytovou jednotku roku 1972 v Dobříkově u Chocně. Další příklad adaptace rodinného domu v obci Retová čp. 100 je z roku 1975, kdy podélný půdorys přízemního domu, typický pro vesnickou zástavbu, byl zvýšen o patro a rozšířen o kryté zádveří hlavního vchodu. Jiné uspořádání místností a zařazení sociálního příslušenství do domu čp. 4 v Prochodech si roku 1973 objednal František Zeman.

V Dolní Dobrouči se Čeněk Mužík podílel na pěti budovách. Objednavateli stavby rodinného domu²⁷⁸ byli Zdeněk a Ludmila Kavkovi. Novostavbě z roku 1970, při které byl opakovaně použit Mužíkův projekt²⁷⁹ s úpravou podkroví na další bytovou jednotku, ustoupil domek dřevěné konstrukce. Rodinný dům²⁸⁰ krychlového tvaru pro manžele Markovy využívá svažitého terénu. K jižní straně otočené průčelí má na levé straně situováno verandové zádveří hlavního vstupu. V patře nejširší středové okno doplňují dvě okna, přičemž to na pravé straně je upraveno na balkónové dveře. Betonová podlaha balkónu zároveň kryje vjezd garáže. Dvě okna v přízemí jsou na hranici horních oken, ale prostřední je menší.

Projekt obsahoval nejen dispozici domu, ale i návrh rozmístění vnitřního zařízení. V prvním podlaží byla garáž, ložnice, obývací pokoj s jídelním koutem a drobnou kuchyňskou nikou. U haly koupelna, WC a prádelna. Druhé podlaží pojímalo kromě pokoje dětí, lázně a WC, ložnici, obývací pokoj, jídelní kout a samostatnou kuchyni. Jednalo se o dvougenerační dům.

Bytové družstvo Dolní Dobrouč v zastoupení Josefa Duška zažádalo roku 1971 o projekt bytových domů. U postupně vystavěných třech bytových domů²⁸¹ byl odpovědným projektantem Mužíkův spolupracovník ze Stavoprojektu Choceň Ferdinand Trkal a vše zašitoval Stavoprojekt Hradec Králové. Součástí návrhů byla i detailní projektová dokumentace, jako například časový plán výstavby, přehled potřeby pracovníků, rozpisů prací a orientační časové lhůty.

Nedaleko Chocně, při silnici na Ústí nad Orlicí, se nachází obec s tehdejšími označením Nový Jiří, dnes Svatý Jiří. Adaptace zadního traktu původně zemědělského stavení²⁸² na rodinný domek umožnila do suterénu umístit garáž. Vchod s přímým schodištěm pokračoval chodbou. Přízemí pojímalo kuchyň a jídelní kout propojený s obývacím pokojem, dále pak samostatně přístupný pokoj dětí, ložnice rodičů a lázeň s WC. Podkroví sedlové střechy poskytlo prostor pouze pro dvě malé šatny a příležitostný pokoj.

Manžele Dudkovi si roku 1976 vybrali již několikrát aplikovaný návrh rodinného domu.²⁸³ Na stavební parcele s číslem 29/5²⁸⁴ byl projekt přizpůsoben terénu. V dnešní době

²⁷⁸ Dolní Dobrouč čp. 175.

²⁷⁹ První návrh tohoto typu domu pochází z roku 1967.

²⁸⁰ Dolní Dobrouč čp. 504. Plány datovány do roku 1972.

²⁸¹ Dolní Dobrouč, čp. 456, 457, 458.

²⁸² Svatý Jiří čp. 30, Josef a Stanislava Plchovi. Projekt datován 1973.

²⁸³ Návrh si ve stejném roce vybrali manželé Liškovi pro svůj rodinný dům čp. 23 ve Vračovicích - Orlově. Rodinný dům pro Pavla Sklenáře je další variací na tento architektonický projekt. Verměřovice čp. 179, rok 1977.

²⁸⁴ Svatý Jiří čp. 52.

se zde ale nachází venkovský domek podélného půdorysu. Tento architektonický návrh využili o rok později manželé Kindlovi pro svůj rodinný dům.²⁸⁵

Ve Svatém Jiří byla k vesnickému jednopodlažnímu domu²⁸⁶ se sedlovou střechou v roce 1977 přistavěna rozměrná kvádrová hmota budovy s lodžií v prvním patře. Zadní trakt venkovské usedlosti byl v prvním podlaží adaptován tak, aby mohl nést nástavbu druhého podlaží.

8.2.2. Nezařazené novostavby ve vesnickém prostředí

Prvním návrhem z tohoto období, konkrétně z roku 1971, byl dům²⁸⁷ pro rodinu Jaroslava Vavrušky v obci Lhoty u Potštějna. Budova obdélného půdorysu s valbovou střechou je odlehčena vsazeným vchodem a navazující lodžií v nároží. Svažité terén dal možnost podsklepení stavby, kde je nezbytné zázemí pro sklady, topení a prádelnu. Terasa, přístupná z obývacího pokoje i ložnice, využívá jak střechy garáže, tak i přirozeného zasazení domu do krajiny. Rozmístění místností se jeví složitě, ale je praktické. Dvě totožná patra, každé obsahující plnohodnotnou bytovou jednotku, mají v dispozici například zařazenou samostatnou šatnu a pracovnu.

Rodinný domek²⁸⁸ v městyši Měřín si stejného roku nechal vypracovat Rudolf Fiala, tehdy žijící v Moravské Třebové. Rozložení místností v přízemí je opět tak rafinované, že by bez stavebních úprav vyhovoval i dnešním požadavkům na bydlení. Přehledná interiérová dispozice obsahuje detaily v podobě niky sloužící jako kuchyňská spíž nebo sjednocení kuchyně, jídelny a obývacího pokoje.

Necitlivě byl dvoupodlažní dům²⁸⁹ zařazen mezi vesnickou zástavbu Sřemošic. Přízemní domy podélného půdorysu se sedlovou střechou a štíty situovanými k návsi jsou příkladem historického vývoje vesnice. Novostavba z roku 1973 nekopíruje obvyklý půdorys a ani umístění mezi domkářskou zástavbu. Nepřirozenost a robustnost stavby je umocněná nejen umístěním na vyvýšeném pozemku u staršího domu, ale i rovnou velkoplošnou střechou gradující převyšujícím trojúhelníkovým krovem. V každém podlaží je samostatná bytová jednotka.

²⁸⁵ Svatý Jiří čp. 50. Projekt byl pozměněn o vstupní zádveří a terasu.

²⁸⁶ Svatý Jiří čp. 48. Objednateli byli Ivana a Josef Kindlovi.

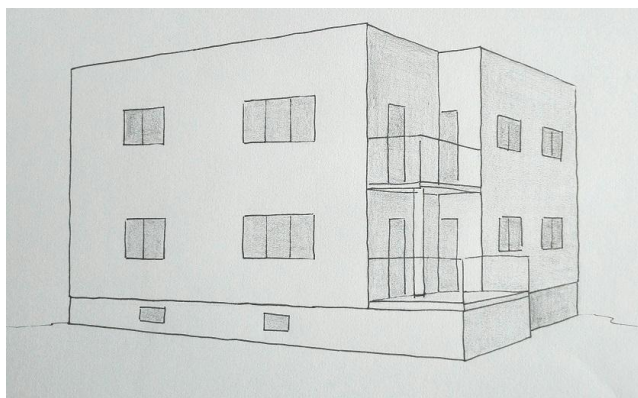
²⁸⁷ Lhoty u Potštějna, čp. 55.

²⁸⁸ U hřiště 440, Měřín, okr. Žďár nad Sázavou. Totožný návrh byl roku 1972 vybrán manželý Nejedlými pro stavbu domu v Běstovicích u Chocně čp. 114.

²⁸⁹ Sřemošice čp. 4. Václav a Jaroslava Nováčkovi.

Dvoupodlažní rodinný dům²⁹⁰ v obci Jehnědí taktéž pojímá dva shodné byty, tedy opakovaná okenní soustava je aplikována na exteriéru.

Vesnickému tvarosloví neodpovídá ani krychlový tvar novostavby²⁹¹ ve Verměřovicích. Čistou plochu fasády vstupního průčelí narušují dva obdélné okenní otvory umístěné nad sebou. Skleněná výplň lisovanými vertikálními tvárniciemi v této středové části osvětlovala schodiště. Na levé straně stojící garáž je s hmotou stavby opticky spojena díky betonové markýze nad hlavním vchodem. Samotný kompaktní kostkový tvar na diagonálním nároží domu narušuje terasa a balkón shodného půdorysu.

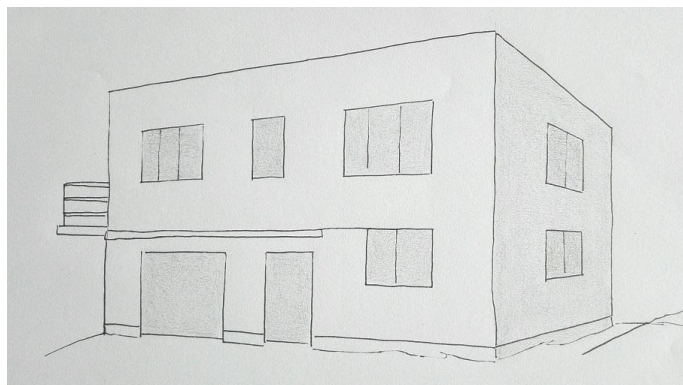
Verměřovice čp. 165.

Také rodinný dům²⁹² ve Skořenicích u Chocně by měl být spíše zařazen do městské zástavby. Opětovně se nám naskytuje pohled na kvádřovou přízemní hmotu domu s rovnou střechou, kdy betonová římsa nejen nad garáží utváří jednotící linii. Architektonický návrh se od realizace nepatrně odlišuje. Díky svažitému terénu bylo plánováno podsklepení domu, které mělo dát prostor pro garáž, dílnu, sklady a druhotný vstup do domu. Hlavní vstup měl být situován na levé boční straně domu. Nakonec byl dům, po nákladné úpravě pozemku, vystavěn na rovině. Suterén se stal přízemím a vchodové dveře na průčelní straně jsou hlavním přístupem. Obytné místnosti tedy mohly být rozmístěny do dvou podlaží.

²⁹⁰ Jehnědí čp. 66. Projekt domu pro Miloslavu a Josefa Doležalovy pochází z roku 1974.

²⁹¹ Verměřovice čp. 165, objednateli byli manželé Peškárovi. Mužikův projekt domu byl částečně upraven.

²⁹² Skořenice u Chocně čp. 116, objednateli byli Eva a Vladimír Láskovi. Projekt je nedatován, ale výstavba započala roku 1972.

Skořenice u Chocně čp. 116.

K rodinnému domu v Říčkách²⁹³ máme dochovanou dokumentaci jen částečně. Je nám známo půdorysné umístění domu na stavebním pozemku 82/3. Můžeme se domnívat, že vystavěný dům, který v dnešních dobách slouží jako pohostinství, byl původně zamýšlen jako rodinný dům.

Po dlouhé době, přesněji po jednatřiceti letech, Mužík působil ve Vysokém Mýtě.²⁹⁴ První stavba rodinného domu²⁹⁵ však nebyla uskutečněna. Přízemní dům s rovnou střechou by byl další modifikací rodinných domů na Sadové ulici v Chocni a ve Vinicích u Chocně. Můžeme sledovat další zajímavou variaci na jinak jednoduché průčelí. Střeška garáže by navazovala na horní atiku sousedícího hlavního vchodu. Tato linie ve formě reliéfní římsy pokračovala nad rozměrným oknem se skleněnými lisovanými tvárniciemi a balkónovými dveřmi. Samotná kvádrová hmota domu měla být ozvláštněna celoprosklenou zimní zahradou pokračující terasou.

Choceňské předměstí Vysokého Mýta se od konce šedesátých let rozšiřovalo zástavbou přízemních krychlových domů a zejména pak dvojdomků. V této čtvrti byla celá levá strana Máchovy ulice roku 1971 vyplněna čtyřmi shodnými dvojdomky²⁹⁶ dle architektonických návrhů Čenka Mužíka.

Betonová markýza chránila předsazené zádveří, jehož průčelí bylo zaskleno vertikálními tvárniciemi z lisovaného skla. Skleněný dekor pokračoval ve shodném rozhraní i nad touto betonovou stříškou. Na průčelní straně přízemního domu jediné okno osvětluje kuchyň, na kterou navazuje jídelna a obývací pokoj ukončený hlubokou lodžíí s výhledem na

²⁹³ Projekt domu pro rodinu Jebouskových v obci Orlické Podhůří - Říčky čp. 5., pochází z roku 1972.

²⁹⁴ Nedaleko Vysokého Mýta ve Slatině nebyl realizován rodinný dům z roku 1973, na stavební parcele 335/6, pro manžele Sedláčkovy.

²⁹⁵ Stavební parcela 2004/3 odpovídá adrese Sluneční 111, Vysoké Mýto. Architektonický návrh je datován rokem 1970.

²⁹⁶ Máchova čp. 392 – 399, Vysoké Mýto.

zahradu. V druhém traktu je sociální zázemí umístěné mezi ložnici rodičů a pokoj dětí. Celoplošně podsklepený dům nabízí nejen nezbytné skladové prostory a kotelnu, ale i garáž.

Máchova 392 - 399, Vysoké Mýto.

8.2.3. Zástavba

Vzdálenější Choceňské předměstí Vysokého Mýta, jež je spíše chatovou kolonií, je nazýváno Vinice. Území v okolí rybníka Chobot, tvořeného průtokem Betlémského potoka, je využíváno především jako rekreační oblast. V roce 1971 Čeněk Mužík zpracoval studii zastavění Vinic rodinnými domy, které by katastrálně spadaly pod Vysoké Mýto.

Plánovaný urbanismus nebyl dodržen, pouze jedna z navržených uličních čar dala příležitost využít nové stavební pozemky k výstavbě soliterních novostaveb. Tvarosloví čtyř²⁹⁷ sousedících domů odpovídá svým pojetím domům na Sadové ulici v Chocni. Obdobné je i zakomponování domů do svažitého terénu. Přízemní domy s jednoduchým průčelím mají obytný suterén. Architektonický plán rodinného domu²⁹⁸ z roku 1971 je shodný s návrhem domu čp. 1477 v choceňské ulici Sadová. Totožná je dokonce i interiérová dispozice. Z plánované zástavby byly realizovány jen čtyři domy, ostatní pozemky na nové ulici byly použity pro rekreační chaty.

²⁹⁷ Mužíkovo autorství máme potvrzeno pouze u domu čp. 167. Dalšími domy jsou čp. 103, čp. 113, čp. 116, Vinice - Vysoké Mýto, Choceňské předměstí.

²⁹⁸ Vinice čp. 167, objednavatelkou byla Ludmila Doubravová.

O dva roky později, opět nedaleko Vysokého Mýta, byla Mužikem vyprojektována urbanistická studie zástavby pozemku ve Džbánově.²⁹⁹ Přehledné, pravoúhle řešené a individuální uspořádání rodinných domů tvořících vnitrobloky nebylo uskutečněno. Džbánov u Vysokého Mýta se tak územně nerozšířil ani do dnešních dob.³⁰⁰

Další systematický přístup k zástavbě pochází z roku 1974. V obci Řetová a navazující části Řetůvce řešený územní plán stavby rodinných domů, školní jídelny a mateřské školky nebyl realizován. Pás dvoupodlažních řadových domů s garážemi měl být doplněn zástavbou samostatnými rodinnými domy. V rámci urbanistického zónování byla nově navržená čtvrť také vyhrazena školním budovám, mateřské školce a jídelně, která by sloužila i pro základní školu. Nakonec byly pro mateřskou školku i jídelnu nákladně a složitě adaptovány prostory stávající základní školy.³⁰¹

8.2.4. Veřejné zakázky

Zastupitelstvo Městského národního výboru v Letohradu se roku 1971 obrátilo na Čeňka Mužika s žádostí zpracovat plán úprav v domě na letohradském náměstí.³⁰² Rodný dům spisovatele, novináře a komunistického politika Petera Jilemnického měl být modifikován na expozici, připomínající jeho život a dílo. V návrhu bylo počítáno se zachováním volutového průčelí i klenuté brány po levé straně, tedy historické podoby budovy. Úpravy sestávaly z přístavby směrem do vnitrobloku a v adaptaci interiéru za účelem veřejně přístupné expozice jeho památníku.³⁰³

Na vstupní zádveří, oddělené skleněnou stěnou, navazovala prostorná výstavní síň. Za druhým vchodem, taktéž situovaným z náměstí, byla menší místnost vyhrazená pro instalaci unikátních tzv. Napoleonových saní. V zadním traktu budovy se nacházely místnosti deponitáře, správy budovy a jedna pro Městský národní výbor. Celé první patro již bylo rezervováno pro připomínku života, díla a osobnosti P. Jilemnického. Mužik navrhl celkovou koncepci interiérů i veškerý nábytek, například stoly, židle, prosklené vitríny a dřevěná obložení stěn. Jediná místnost, a sice pracovna, byla zařízena nábytkem z pozůstalosti

²⁹⁹ Objednavatelem byl stavební odbor Okresního Národního výboru v Ústí nad Orlicí.

³⁰⁰ Nakonec byl ve Džbánově dle návrhu Čeňka Mužika vystavěn jediný dům, a to čp. 5 pro rodinu Strapinových. Jednalo se o opakovaně použitý projekt pouze s obměnou balkónu na průčelí. Návrh datován rokem 1974.

³⁰¹ V provozu byly od roku 1978. Jediným realizovaným projektem od Čeňka Mužika jsou úpravy přízemí a nástavba druhého podlaží při domu čp. 100. Objednavatelem návrhu z roku 1972 byl Otakar Sotona.

³⁰² Václavské náměstí 77, Letohrad.

³⁰³ Od roku 1990 v nezměněném prostoru sídlí Městské muzeum.

Jilemnického rodiny. Ústředně vystavený objekt, busta Petera Jilemnického, spočívala na subtilním kónickém soklu. Čeněk Mužík zpracoval i vzhled exteriérového kovaného plotu, přičemž se jedná o identické pojetí jako u vnitřního schodišťového zábradlí.

Ve stejném roce byly městským zastupitelstvem u Čeňka Mužíka objednány renovace dvou letohradských kašen. Pískovcová kašna na Václavském náměstí má podobu vázy s girlandou. Z úst dvou maskaronů na podestě pramenně vytéká voda. Druhá kašna je situována v zámeckém parku a byla „...zhotovena z pískovce, uprostřed stojí socha nymfy. Autorem návrhu i samotné stavby byl místní stavitel Toman. Do zámeckého parku byla přemístěna roku 1837.“³⁰⁴ Okolo ženské postavy s elegantním esovitým prohnutím těla tryská do výšky osm pramének vody.

V zámeckém parku je původní stavba oranžerie, pro kterou se místně vžilo označení Kreml. Stalo se tak z důvodu, že zde svého času sídlila pionýrská organizace a socialistický svaz mládeže. Tyto instituce byly objednavateli úprav vnitřního prostoru v prvním podlaží a nástavby druhého patra. Mužíkův projekt přestavby z roku 1977 nebyl uskutečněn a do dnešních dob se nenašlo adekvátní využití této budovy.³⁰⁵

Pro město Králíky Čeněk Mužík navrhl roku 1973 dvě varianty kulturního domu. Dnes kulturní dům, zvaný Na střelnici,³⁰⁶ slouží nejen k pořádání společenských akcí, ale také jako kino.

8.2.5. Rekreační objekty

Mužíkův projekt na pojetí pozemků v části Pastvin, místně zvaných Nad Kapličkou, je datován rokem 1974. Koncepce celé zástavby u přehradní nádrže při řece Divoká Orlice byla složená nejen z rekreačních objektů. Společnými objednavateli byly podniky Kovohut' Čelákovice, Perla Ústí nad Orlicí, ČSA Ústí nad Orlicí a odborné učiliště ČSD v České Třebové.

Na návrhu jsou půdorysně rozeznatelné stavby pro společné ubytování a stravování. Kolektivně využívané budovy Mužík doplnil bazénem s přílehlými plochami pro slunění a samostatnými chatami. Uzavřený areál dále obsahoval různá sportoviště, hřiště a parkoviště aut. Podoba jednotlivých budov nám není známa, protože projekt nebyl uskutečněn.

³⁰⁴Informace dostupná na <http://www.info.letohrad.eu/pamatky-a-zajimavosti-ve-meste>.

³⁰⁵Přestože je tomu městským zastupitelstvem dlouhodobě věnována pozornost. V zápisu z porady vedoucích odborů Městského úřadu Letohrad konané 5. března 2001 se dočítáme, že 23. 3. 2001 se bude konat veřejná schůzka ohledně využití „Kremlu“.

³⁰⁶Karla Čapka 374, Králíky.

Z profilového pohledu na architektonickém plánu se domníváme, že na svahu u přehrady byly navrženy jednoduché krychlové hmoty domů. Mužik do architektonického náčrtku napsal poznámku: „*Plochy mimo komunikace, hlavní nástupní prostory a hřiště budou zatravněny a osázeny stromy jehličnatými, listnatými a okrasnými křovinami dle návrhu a doporučení odborného sadovníka.*“

Rekreační domek, s komfortem vyhovujícím celoročnímu bydlení, byl navržen roku 1977 na stavebním pozemku č. 2311 v obci Nekoř. Střecha garáže zapuštěná do terénu umožnila nést terasu, využívající celou plochu střechy i betonové markýzy, kryjící hlavní vchod. Dílna a sklepní sklady plně využívaly prostor suterénu. V celkově otevřené dispozici přízemí byla kuchyně, obývací místnost s jídelním koutem a oddělená koupelna a WC. V prvním patře ložnice dětí a rodičů doplňovaly šatny.

Při obnově vyhořelé chalupy ve Svídnicí³⁰⁷ šlo spíše o posouzení statického stavu domu než o změnu rozmístění a funkčností místností, která byla dána zachovalým obvodovým zdívem a nosnými příčkami.

Jaroslav Síč z Prahy objednal přístavbu a úpravy interiérové dispozice, díky níž se z venkovské chalupy v Dolních Libchavách³⁰⁸ stal dvougenerační rodinný dům.

Ojedinělou, ale nikoliv první zakázkou funebrálního zaměření byly dvě skici pomníku pro rodinu Novákovu. Propracovanější návrh, který obsahoval i rozměry a zvolený materiál,³⁰⁹ měl podobu jednoduchých tvarů. V jedné třetině umístěný reliéfní kříž převyšoval výšku obdélné náhrobní desky. Zvolený, v dnešní době neudržovaný a opuštěný pomník, se nachází na katolickém hřbitově v Chocni. Nepravidelné kamenné bloky imitující skalní blok se staly základnou pro latinský kříž. Opaxitovou desku osvětlovala zavěšená kovová lucerna.

³⁰⁷ Jaroslav Malátek, Svídnicie čp. 45 okres Rychnov nad Kněžnou.

³⁰⁸ Dolní Libchavy čp. 183. Projekt z roku 1981.

³⁰⁹ Rozměry desky: 70 × 102 cm, soklu 62 × 19 × 8 cm, deska krycí 30 × 84 × 4 cm. Materiálem měla být světlá broušená žula.

9. Školy

Projekty škol jsou samostatným oddílem Mužikovy tvorby. Dlouhé časové údobí jeho stavitelského působení nám opět dává možnost nahlédnout i do celorepublikového vývoje vzhledu a pojednání školních budov. Ještě na počátku 20. století přetrvával trend historizujících staveb a často se stávající budovy přestavovaly a adaptovaly. Začínáme v období, kdy se individuální projekty „*staly typickými projevy nové architektury.*“³¹⁰ I když výstavba nových škol celoplošně a rapidně rostla, nemnoho jich bylo individuálně navrženo ve stylu funkcionalismu. Nové přístupy jsou patrné především v pojetí interiéru, kdy se místo kmenových učeben³¹¹ zaváděly zvláštní pracovny pro jednotlivé předměty. Pomocné pracovny se zřizovaly přímo v učebně nebo v její nejbližší blízkosti. Projektovaly se nejen společné místnosti jako čítárna, klubovna, respirium, ale i prostory pro kola. Obvyklou součástí školních budov byl byt pro ředitele, školníka a u některých škol i bytové jednotky pro učitele. U některých škol jinak samostatné tělocvičny a jídelny byly komponovány do hlavní budovy.

Po 2. světové válce bychom vývoj školských budov mohli rozdělit, dle Karla Josefa Laboutky,³¹² do několika fází. V počátečním období, od roku 1945 až 1947, převažovala atypická výstavba. V následujících čtyřech letech individuální projekty postupně ustupovaly prvním typizovaným návrhům. Třetí období, v rozmezí let 1953 až 1959, bylo charakteristické celoplošným rozšířením typizace. Se Studijním a typizačním úřadem v Praze od roku 1955 úzce spolupracoval i Čeněk Mužík.

9.1. Období 1931–1948

Na samém počátku Mužikovy kariéry v tomto oboru byla již zmiňovaná Obchodní akademie v Chocni z roku 1931. Ve stejném roce navrhl Měšťanskou školu v Polici nad Metují.³¹³ Objektu, rozdělenému na dívčí a chlapeckou část, odpovídal zrcadlově řešený exteriér a na jednoduchém průčelí i oddělené vchody. Zadní stranu budovy převyšoval rizalit s úzkými vertikálními okny, která probíhala celou schodišťovou halou ve čtyřech řadách.

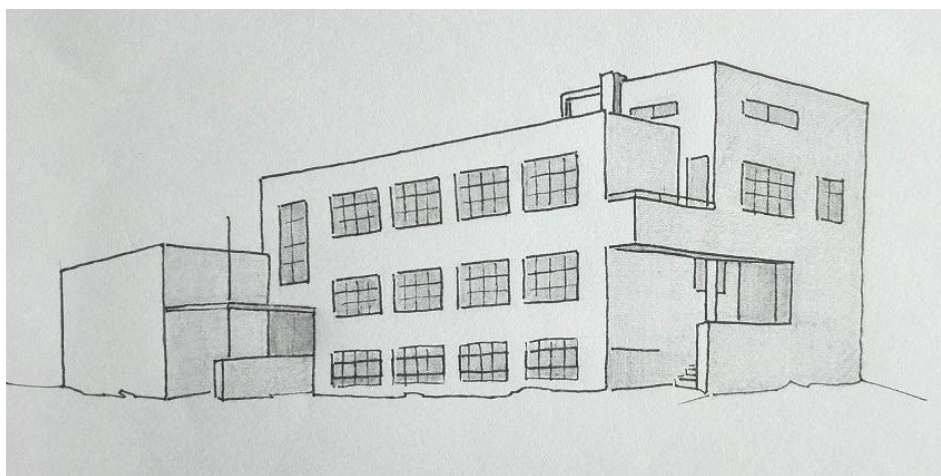
³¹⁰ KOULA, Jan E.: Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století., s. 160.

³¹¹ Počet žáků ve třídě byl stanoven na 40.

³¹² Informace dostupné na http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=5912&edmc=5912

³¹³ Na Babí 190, Police nad Metují. Soutěžní návrh byl prezentován v dobovém periodiku Architekt SIA XXX, č. 2, s. 38.

V období architektonické praxe v ateliéru Josefa Karla Říhy a Bedřicha Feuersteina, tedy roku 1935, pracoval Čeněk Mužík na návrhu Obecné školy s osvětovou síní v obci Veselá.³¹⁴ Funkcionalisticky vyhlížející stavba se skládá ze třech výškově rozdílných hranolových tvarů. Nalevo umístěný vsazený hlavní vchod je kryt celozděným balkónem, který je podpírán pilířem. Tento vstupní úsek převyšuje samotnou formaci stavby. Střecha nejrozměrnější části budovy, tehdy obsahující třídy, zároveň slouží jako terasa a je přístupná přes betonovou pergolu. Pravidelnou okenní sestavu na průčelí narušuje vertikální okno nad betonovou markýzou. Ta chrání vstup do přisazené tělocvičny, nejnižšího útvaru budovy.

Veselá čp. 56.

Stejného roku byla Mužíkem navržena další školní budova v Rovensku pod Troskami. Původní určení pro obecnou školu³¹⁵ se změnilo na provoz mateřské školky.

Zaslouženě byla prezentována Měšťanská škola v Cerekvici nad Loučnou³¹⁶ na výstavě *Za novou architekturu* i v publikaci věnované vývoji české architektury dvacátého století. „V Praze a v Čechách lze mezi četnými novostavbami škol jmenovat jen málo vzorných škol jako je mateřská škola V. Frýdy v Praze XIII–Vršovcích, Bradova mateřská škola v Praze XVI u Klamovky, nebo obecná a měšťanská škola v Březnici od J. Kittricha a J. Hrubého, anebo měšťanská škola v Cerekvici n. L. od Č. Mužíka.“³¹⁷

³¹⁴ Veselá čp. 56, okres Semily. Dnes v této budově sídlí obecní úřad.

³¹⁵ Revoluční 440, Rovensko pod Troskami. V roce 1936, kdy založil soukromý ateliér v Chocni, se účastnil soutěže na projekt školy v Semilech.

³¹⁶ Cerekvice nad Loučnou čp. 135, okres Svitavy. Návrh na školu nebyl jedinou zakázkou pro tuto obec. Mužík navrhl i tělovýchovné středisko, přičemž investorem byl Městský národní výbor. Podle nedatovaného náčrtu bylo vystavěno fotbalové hřiště s tribunou, dva tenisové kurty a prostranství využité pro dětské hřiště s prolézačkami.

³¹⁷ KOULA, Jan E.: *Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století.*, s. 166.

Návrh školní budovy je datován 25. červnem 1937. Hned nákres půdorysu napovídá, že se bude jednat o osobitě navrženou stavbu. Složitý půdorys budovy primárně vychází z formy latinského kříže, kterému chybí jedno rameno. K hlavnímu podlouhlému obdélníku jsou na jedné straně pravoúhlé přisazeny postupně zmenšující se čtverce a obdélníky.

Nesouměrnost půdorysu se odráží i na celkovém vzhledu budovy. Nesoulad mezi jednotlivými pohledy na tuto školu je fascinující. Z různých a izolovaných pohledů by pozorovatel jen stěží odhadl, že se jedná o tutéž stavbu. Tomu napomáhá výšková proměnlivost a diference členění ploch.

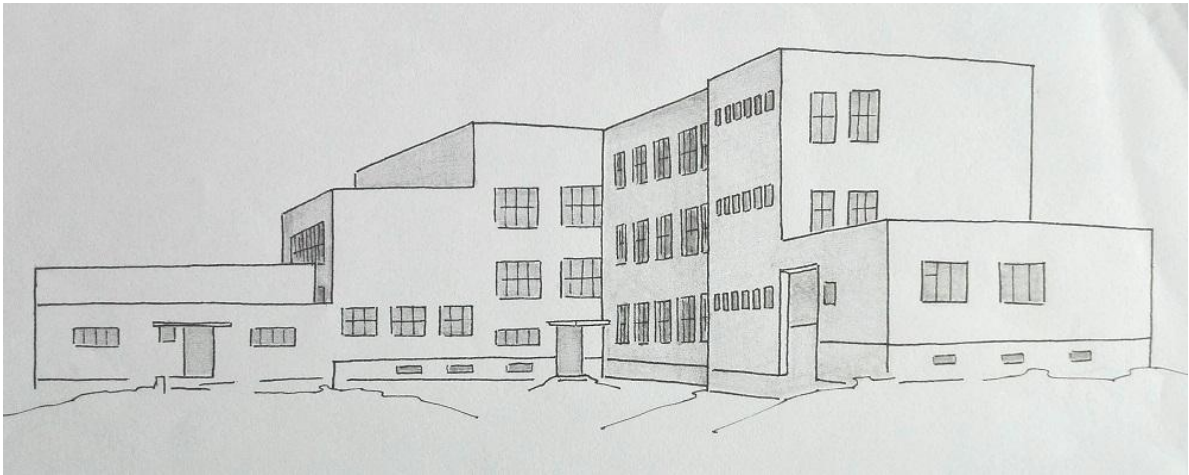
Jihovýchodní průčelí bylo pojednáno jako kompaktní plocha, přitom dynamicky vyhlížející díky odsazení vstupní krychlové části. Celistvost umocňují rytmicky se opakující skupiny třech oken. Lapidárnost čela budovy dává vyniknout zapuštěnému vchodu na východní straně. Tři pilíře ohraničující vstupní podestu, společně s celoproskleným vchodem a zaobleným rohem, jsou zesilujícím detailem.

Obě fasády směrem k ulici jsou čisté. Pouze malá okna umístěná k nároží vedou na WC a umývárny. Druhá vzdálenější plocha nesla minuskulní nápis měšťanská škola a stožár na vlajku.

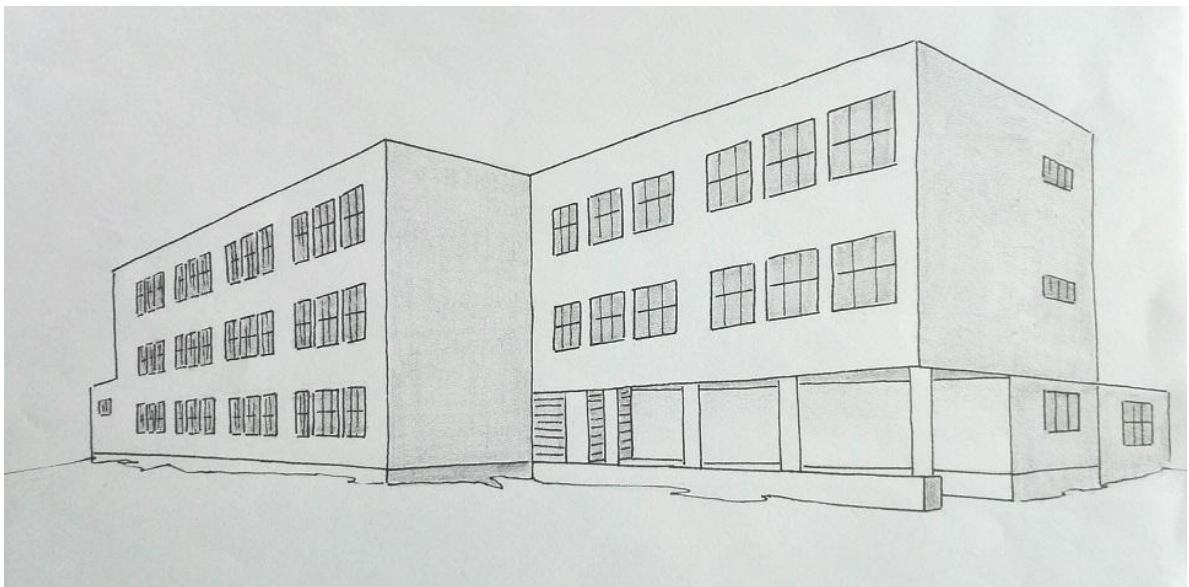
Pravoúhle situovaná přístavba má tři výškové stupně gradující k základnímu hranolu. Tvarová komplikovanost tohoto traktu je dána zařazením tělocvičny a jídelny přímo do budovy.

Nezbytné zázemí, jako byly sklady, kotelna a prádelna, se nacházelo v suterénu. V přízemí byla hned u vstupu menší bytová jednotka pro školníka a naopak v zadním traktu samostatně přístupný byt ředitele v dispozici 3+1. Další prostory v dvoutraktovém uspořádání již výhradně sloužily žákům a provozu školy. V přízemí kolárna, jídelna s kuchyní, pracovna pro ruční práce dívek a dílna pro chlapce. Prakticky byl navržen vstup do tělocvičny přes centrální šatnu. Dlouhé koridory chodeb ve všech patrech, končící WC a umývárnami, byly situovány k severozápadní straně, tak aby učebny byly dostatečně osvětleny denním sluncem.

V prvním patře, půdorysně nad vchodem, byly situovány dvě učebny a nad šatnami kreslárna, v největší části školy kabinet kreslárny, sborovna, hovorna, ředitelna a další dvě třídy. Druhé patro pojímalo dvě nespecifikované učebny, posluchárnu fyziky s fyzikálním kabinetem, dále žákovskou knihovnu, jednu rezervní učebnu, přírodovědný a gramaticko-historický kabinet. Rozměrná střešní terasa nad kreslárnou byla přístupná z chodby u schodišťové haly.

Cerekvice nad Loučnou čp. 135.

Cerekvice nad Loučnou čp. 135.

Progresivní přístup jako v případě Obchodní akademie v Chocni nebo Měšťanské školy v Cerekvici nad Loučnou není patrný u školy v Horním Jelení,³¹⁸ obci nedaleko Chocně. V návrhu z roku 1945 jsou na exteriérovém pojetí školy znatelné prvky historismu. Centrálně situovaný vchod na jednoduté hmotě obdélného půdorysu, byl umocněn klasicizujícím portikem. Stejného obdélného půdorysu pochází Národní škola v obci Sruby u Chocně³¹⁹ z roku 1947. Variován byl vstup do budovy, umístěný na boku stavby, přičemž krytá podesta hlavního vchodu je ohraničena dvěma pilíři.

³¹⁸ Kolářského 414, Horní Jelení.

³¹⁹ Sruby u Chocně čp. 80.

9.2. Období 1948–1954

„Vyhláška bývalého ministerstva techniky č. 614 z 14. 5. 1949 usměrnila stavby školních budov tak, že v soulase se zásadami socialistické pedagogiky nově vymezila stavební programy všeobecně vzdělávací školy. Byl opuštěn systém speciálních pracoven pro všechny učební předměty a byly opět zavedeny kmenové učebny.“³²⁰ Studijní a typizační ústav v Praze od roku 1950 zpracovával první typové podklady na školní budovy. V první fázi se jednalo o šestitřídní národní školy pro 240 žáků a čtyřtřídní střední školy pro 160 žáků, následovaly projekty devatenáctitřídních základních devítiletých škol. Hlavním rysem těchto škol se stalo rozložení na tři provozní bloky v uspořádání učební se správou školy, tělovýchovné a zařízení stravovací s prostory pro mimoškolní aktivity.

V tomto období Čeněk Mužík realizoval několik škol v Pardubicích. Návrh na Národní školu³²¹ v Ohrazenicích pochází z roku 1950. „Stavba byla rozdělena do několika etap. První byla ukončena a škola o devíti třídách slavnostně otevřena v roce 1953. „... V roce 1957 došlo k zahájení druhé etapy výstavby „nové“ školy, která byla dokončena v roce 1959 a zajistila žákům další učebny.“³²²

Mužíkův je i návrh na školu³²³ situovanou v Rybitví u Pardubic. „V roce 1951 Pozemní stavby založily tzv. Učňovskou stavební správu pro výchovu nových odborníků a zahájily stavbu areálu v Pardubicích – Rybitví. Nově vzniklé Střední odborné učiliště bylo zřízeno VHJ Pozemní stavby n. p.“³²⁴

Ve shodné době, kdy Čeněk Mužík spolupracoval při návrzích sídlištní výstavby na Dukle v Pardubicích, vyprojektoval roku 1954 pro tuto novou městskou část základní školu.³²⁵ Stavbu provedly Pozemní stavby Pardubice a vyučování bylo slavnostně zahájeno v roce 1962. Na Benešově náměstí v Pardubicích se od Čenka Mužíka nachází dvě školy. Základní školu³²⁶ od roku 1960 doplňuje mateřská škola.³²⁷ Jedna ze školských budov³²⁸ slouží v dnešních dobách potřebám sportovního gymnázia. Původně novorenesanční stavba

³²⁰ Informace dostupné na http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=5912&edmc=5912.

³²¹ Trnovská 159, Pardubice – Ohrazenice.

³²² <http://www.zsohrazenice.cz/o-skole/historie-skoly>

³²³ Sokolovská 150, Rybitví u Pardubic.

³²⁴ Informace dostupné na <http://www.spsstavebni.cz/historie-skoly>.

³²⁵ Staňkova 128, Pardubice – Dukla.

³²⁶ Benešovo náměstí 590, Pardubice. Architektonický návrh datovaný rokem 1954 realizoval od roku 1955 Průmstav.

³²⁷ Benešovo náměstí 2115, Pardubice.

³²⁸ Dašická 268, Pardubice. Místně nazýváno U kostelíčka.

z roku 1903, v níž sídlila Smíšená obecná a měšťanská škola, prošla v roce 1954 rozsáhlou přestavbou na střední všeobecně vzdělávací školu.

K projektu školy v Havlíčkově Brodě³²⁹ z roku 1953 je v průvodní zprávě mj. napsáno, že „...Pro vypracování byly předány projektantu podklady stávající školní budovy z roku 1931, situace a zápis sepsaný dne 6. září 1953. Projektant vypracoval několik skizz možností zastavění a napojení nově vyprojektované části školní budovy k stávající budově. Jako nejvýhodnější byla vybrána spolu se zástupcem investora, městským stavitelem alternativa, která řeší navázání na stávající školní budovu, tělocvičnu a na tuto kolmo situuje novou školskou část budovy. Tímto řešením je celá nová část školní budovy situována hlavním průčelím na stranu jižní. Tímto řešením vytvoří se v úhlu mezi stávající budovou a přístavbou prostor pro hřiště. Ostatní část pozemku okolo školní budovy bude upravena parkově.“³³⁰

9.3. Období 1955–1968

Na typové výstavbě školských budov, která u nás byla prováděna od roku 1950, se Čeněk Mužík o pět let později přímo podílel, jelikož se stal vedoucím samostatného projektového střediska královéhradeckého Stavoprojektu. Zakázky určené pro Studijní typizační úřad obsahovaly především projekty škol.³³¹ „Zákon č. 31/1953 o školské soustavě zavedl organizaci středních osmiletých a jedenáctiletých škol. Nové typy škol, navazující celkovým členěním na typy z roku 1951, byly vypracovány v roce 1956 a vyhlášeny v r. 1957. Vyznačují se novým řešením respirií v rozšířené chodbě, rozdělené včleněným příslušenstvím.“³³² Ve Studijním a typizačním ústavu byly vyprojektovány podklady osmileté dvanáctitřídní školy trojtraktovým konstrukčním systémem.³³³ Nedostatkem tohoto řešení školních budov byla úzká, nedostatečným způsobem osvětlená a větraná chodba. Tyto prototypy s označením 8/12 byly Mužíkem roku 1955 přizpůsobeny ke stavbě dvou základních škol, a to v Rybitví a Milíně.³³⁴ O rok později byla vystavěna škola typu 8/17 v Třinci³³⁵ a dvě jedenáctileté triadvacetitřídní školy v Hlinsku a Přelouči.³³⁶

³²⁹ Štáflova 2004, Havlíčkův Brod.

³³⁰ Průvodní zpráva pro přístavbu: dokončení druhé etapy jednotné školy v Havlíčkově Brodě.

³³¹ Čeněk Mužík spolupracoval i při návrzích městských, popřípadě krajských národních výborů a požárních zbrojnic. Například roku 1956 vyprojektoval prototyp požární zbrojnice pro pěti až desetitisícové město.

³³² http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=5912&edmc=5912

³³³ Učebny byly navrženy o rozměrech 9 m x 6,60 m, tedy téměř 1,5 m² podlahové plochy na žáka.

³³⁴ Základní škola, Školní 143, Rybitví. Základní škola, Školní 247, Milín, okr. Příbram. V roce 1956 typ 8/12 byl použit u školy v Krouně čp. 303, okr. Hlinsko a školy v ulici Smetanova 403, Hlinsko.

³³⁵ Osmiletá, sedmnáctitřídní škola, Jablunkovská 241, Třinec – Lyžbice.

³³⁶ Ležáků 1449, Hlinsko. Obránců míru 1025, Přelouč. Typy škol s označením 11/23.

Projekt na Odborné učiliště státních pracovních záloh ve Vysokém Mýtě³³⁷ je datován únorem 1956. V doplňkové dokumentaci je jako hlavní architekt uveden Čeněk Mužík, ale návrhy vypracoval Ferdinand Trkal. Nově vystavěný uzavřený areál, pod patronací národního podniku Karosa, v sobě kombinoval prostory pro teoretickou a praktickou výuku. Centrální budova svou velikostí umožnila zařazení ubytovacího a stravovacího zařízení.

Mužíkův návrh na novou školu³³⁸ v Řečanech nad Labem pochází z roku 1960. „20. února 1961 byl položen základní kámen nové školní budovy a nový školní rok, rok 1962/1963, byl už zahájen v novém. Dlouholeté úsilí řečanských občanů bylo korunováno úspěchem. Školu vystavěli pracovníci Pozemních staveb Chrudim. Nebyla by vybudována bez obětavé pomoci brigádníků z řad občanů. Jen na hlavní budově, pokud se to dalo vůbec podchytit, bylo odpracováno 7 067 brigádnických hodin, na kterých se podílely i jednotlivé přiškolené obce: Trnávka, Labětín, Zdechovice, Morašice, Spytovice a Kladruby.“ ... „Vyučování bylo zahájeno v pondělí 3. září 1962.“³³⁹

„V našem okrese byla stanovena čtyři města, která budou mít nové budovy škol: Choceň, Ústí nad Orlicí, Letohrad a Jablonné nad Orlicí.“³⁴⁰ Na výstavbě všech čtyřech škol se Čeněk Mužík podílel.³⁴¹ Novostavbou, navrženou roku 1968, je Základní škola v Jablonném nad Orlicí.³⁴² Na typovém podkladu ze Studijního a typizačního ústavu Čeněk Mužík zpracoval podrobné plány na stavbu Základní devítileté školy³⁴³ v Ústí nad Orlicí. V této době převládaly projekty na jedno a dvoupodlažní školní budovy a uplatňoval se trojtraktový systém, který je aplikován i v tomto případě. Zachován je typ školy o čtyřech pavilonech, tedy budova učební, stravovací a mimoškolní péče, tělovýchovná,³⁴⁴ odborné učebny a dílny. Soubor těchto objektů byl na rozměrném pozemku doplněn o samostatnou bytovou jednotku a drobnou provozní stavbu. Škola byla uvedena do provozu 1. září 1977.

³³⁷ Mládežnická 380, Vysoké Mýto - Pražské předměstí.

³³⁸ Školní 227, Řečany nad Labem.

³³⁹ <http://www.zsrecany.cz/index.php/zakladni-skola/historie-skoly>

³⁴⁰ Zápis ze zasedání MNV Choceň, 1. července 1964.

³⁴¹ Nerealizovanými projekty zůstala ZDŠ Choceň, kterou Mužík navrhl roku 1969. ZDŠ v Letohradu byla doplněna pouze o jídelnu.

³⁴² Jamenská 555, Jablonné nad Orlicí.

³⁴³ Původní název Základní škola Nejedlého. Bří Čapků 1332, Ústí nad Orlicí. Plány datovány 1969.

³⁴⁴ Dispozice školní jídelny byla Mužíkem upravena roku 1972. Mužík spolupracoval s projektovým podnikem Rudné Doly Jeseník. Do tělocvičného pavilonu byl zakomponován městský krytý plavecký bazén.

9.4. Období 1969–1975

Spíše než realizace novostaveb, byly v tomto období stávající školní budovy modernizovány a doplňovány o další pavilony. K budově Masarykovy základní školy v Poličce³⁴⁵ od stavitele a architekta Bohuslava Šmída byl roku 1969 přistavěn pavilon mimotřídní výchovy. Stejněho roku vznikl projekt školních budov, které v dnešní době využívá Střední odborná škola a Střední odborné učiliště.³⁴⁶ Projekt poličské základní devítileté školy³⁴⁷ Čeněk Mužík zpracoval roku 1971.

Architektonický návrh na modernizaci školy v Dolní Čermné³⁴⁸ pochází z roku 1970. Pravoúhle přisazené křídlo poskytlo ke stávající budově v půdorysné polovině směrem do zahrady nové třídy.

K původní školní budově v Červené Vodě,³⁴⁹ která se postupem času stala nevyhovující, byla roku 1971 Mužíkem vyprojektována dostavba čtyř pavilónů. Ty se dlouhými koridory připojily k budově, nově určené vedení školy a učebnám pro žáky šestých až devátých ročníků. Paralelně byly přisazeny dílny pro polytechnickou výuku. Další tři budovy sloužily pro umístění dvoutraktového řešení učeben žáků prvního stupně vzdělání, tělocvičny a jídelny.

Základní škola v Dolním Újezdu³⁵⁰ se rozšířila o objekt, který Mužík vyprojetoval roku 1973. „V roce 1977 začala výstavba nového školního pavilonu. V první etapě se vybuďoval mimoškolní pavilon, provoz v něm byl zahájen 1. 9. 1980. Zde byla umístěna moderně vybavená školní kuchyně s kapacitou 125 míst, třídy pro družinu, aula pro 150 žáků, čítárna, žákovská a učitelská knihovna a několik tříd.“³⁵¹

Základní škola³⁵² v Lanškrouně byla doplněna roku 1973 pavilonem stravování a mimotřídní výchovy. O dva roky později proběhla modernizace třináctitřídní Základní devítileté školy³⁵³ v Brandýse nad Orlicí. Stávající budova školy se využila pro žáky prvního stupně. Pro žáky vyšších ročníků byl navržen nový objekt, který pojímal i místnosti vedení školy, polytechnickou výuku a hlavní vstup. U nové budovy tělocvičny bylo počítáno

³⁴⁵ Nábřeží Svobody 447, Polička.

³⁴⁶ Čs. Armády 485, Polička.

³⁴⁷ Švermova 401, Polička.

³⁴⁸ Dolní Čermná čp. 4.

³⁴⁹ Červená Voda čp. 431. Původní budova pochází z roku 1875. Mužík vypracoval dvě varianty dostavby, nerealizován zůstal návrh na devatenácti třídní ZDŠ.

³⁵⁰ Dolní Újezd čp. 342, okres Svitavy.

³⁵¹ Informace dostupné na <http://www.zsdu.cz/24-historie-skoly/>.

³⁵² Dříve Gottwaldova, nyní Smetanova ulice čp. 460, Lanškroun.

³⁵³ Žerotínova 29, Brandýs nad Orlicí. První návrhy rekonstrukce ZDŠ pocházejí z roku 1957. Další etapa modernizace byla navržena roku 1971.

s víceúčelovým využitím. „Navržený systém pavilónů dovoluje postupnou etapovou výstavbu bez narušení provozu výuky a dle investičních možností.“³⁵⁴ Roku 1978 byl vyprojektován pavilon mimotřídní výchovy a stravování k základní devítileté škole³⁵⁵ v Letohradu. Ve stejném městě o dva roky později byla Mužíkem doplněna o samostatnou tělocvičnu a jídelnu i druhá základní škola.³⁵⁶

Mezi neuskutečněné projekty dostaveb a nových školních budov³⁵⁷ patří škola ve Skořenicích u Chocně.³⁵⁸ Obecná škola měla být rozšířena o tělocvičnu a fara při kostele sv. Marie Magdalény upravena na hospodářský objekt. Neuskutečněna také zůstala mateřská školka s jeslemi a bytové jednotky pro zaměstnance školy. Z celkového návrhu zůstalo realizováno pouze hřiště.

Stejného roku 1977 měl být bývalý obytný dům na Kollárově ulici v Chocni³⁵⁹ adaptován na hospodářské zázemí ke dvěma novým pavilónům jeslí, spojených chodbami a krytými terasami. První objekt určený patnácti menším batolatům doplňoval druhý s kapacitou pro dvacet větších dětí. Mužíkův architektonický záměr se uskutečnil jen částečně, ale i tak budovy v upravené podobě dodnes slouží vzdělávacímu účelu. Jsou zde umístěny třídy pro první stupeň Základní školy Mistra Choceňského.

³⁵⁴ Poznámka u legendy na architektonickém návrhu.

³⁵⁵ U dvora 745, Letohrad.

³⁵⁶ Komenského 269, Letohrad.

³⁵⁷ Nerealizovaným projektem z roku 1938 zůstává Měšťanská škola v Bakově, okr. Náchod. Nedatován je návrh pavilonu dílen při Základní škole v ulici Sv. Čecha, Choceň. V roce 1947 byla projektována Zemská rolnická a drůbežnická škola s internátem v Tyršově ulici v Polici nad Metují.

³⁵⁸ Skořenice čp. 2. Návrh datován 1977.

³⁵⁹ Kollárova 688, Choceň. Dům byl součástí zahradnictví pana Hromádky.

10. Nerealizované projekty

Mnohým neuskutečněným návrhům již byla věnována pozornost, ostatní jsou zmíněny v chronologickém soupisu Mužíkova díla. V tomto oddílu se zaměříme na projekty, které se zachovaly v papírové formě. K celé řadě nerealizovaných architektonických návrhů není možné dohledat bližší informace, tedy například dataci, místo či objednavatele. Povědomost o některých Mužíkových architektonických plánech máme pouze z druhotných zdrojů.

10.1. Choceň

Jako student Vysoké školy uměleckoprůmyslové, konkrétně roku 1935, vypracoval Mužík návrh nově vznikající čtvrti Na Podhomolí. Ústředním prvkem urbanismu byla výšková administrativní budova,³⁶⁰ která svým půdorysem kopírovala kruhové náměstí. Od něho se pravidelně odvíjely ulice s vilovou zástavou. Dle izometrického pohledu jsou znatelné tři varianty samostatně stojících domů a dva typy dvojdomků. Všechny řešené ve funkcionalistickém duchu ve smyslu jednoduché hmoty domu na obdélném nebo čtvercovém půdorysu s rovnými střechami s odpočinkovými terasami. Funkcionalistickému tvarosloví také odpovídala aplikace pásových oken. „*Je však otázka, zda sériově vyráběný dům, opakující se v neměnné podobě třeba dvacetkrát v jedné ulici, musel nutně být pro funkcionalistickou architekturu jedinou přijatelnou alternativou.*“³⁶¹ O plánovaném záměru se ale nedočítáme v zápisech ze zasedání choceňského zastupitelstva. Předpokládáme tedy, že tato nadčasová studie mohla být školním úkolem.

V prvním roce po dokončení vysoké školy navrhl Čeněk Mužík provozní dům pro místní sbor dobrovolných hasičů. Rovné střechy obdélné dvoupodlažní budovy byly výškově stupňovány. Navržené dvě podoby budovy i variace subtilní konstruktivistické věže jsou ukázkami zodpovědného přístupu k projektu.

V četných případech se od výstavby ustoupilo kvůli znárodnění menších podniků, které postupně probíhalo od roku 1948.³⁶² V Chocni patřila mezi postižené mj. továrna Josefa Koláře, které roku 1947 Mužík navrhl rozsáhlý výrobní areál. Dva administrativní domy situované k uličnímu průčelí propojovala vjezdová brána. Další budovy již byly vyhrazeny

³⁶⁰ Z roku 1941 pocházejí návrhy na Okresní nemocenskou pojišťovnu situovanou na tomto místě.

³⁶¹ ŠVÁCHA, Rostislav: *Od moderny k funkcionalismu*. Odeon, Praha, 1985. s. 353. ISBN 09/13 01-513-85.

³⁶² Podniky znárodněny vyhláškou ministra průmyslu ze dne 27. června 1948 podle zákona č. 114/1948 Sb. Informace dostupné na <http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/18448/1/2>.

provozu podniku se zaměřením na výrobu čerpadel a pump. Na návrhu jsou rozeznatelná dvě hřiště. Stejný osud potkal továrnu na nábytek Václava Rouhy. Poslední informací k tomuto projektu je zmínka o doprodeji obecní parcely na tzv. Zadních Lhotách, č. kat. 1318/1 o rozloze 2400 m².

Pozemek u vlakového nádraží podél hlavní trati zakoupil věhlasný choceňský podnikatel Jaroslav Mráz³⁶³ již v roce 1918. Svou podnikatelskou činnost započal opravami lokomotiv s úzkým rozchodem a posléze rozšířil o výrobu chladících zařízení. Záhy jeho prosperující podnik čítal kolem sedmdesáti zaměstnanců. Roku 1935, ve spolupráci s leteckým konstruktérem Pavlem Benešem, založil továrnu na letadla.³⁶⁴ Do této doby se také datuje první Mužíkův plán na administrativní budovu kanceláří a navazujících dílen. Druhý projekt na budovu se shodnou funkcí,³⁶⁵ pocházející z roku 1941, se půdorysně příliš nelišil. Na prostory jídelny a kuchyně byl podkovitě přisazen nižší trakt, který pojímal čtyři kanceláře, tři garáže a několik dílen. Do prvního poschodí Mužík situoval velkou kreslírnu, kancelář a v navazujícím zaobleném křídle budovy sedm místností určených administrativním pracovníkům. Svého času Mrázův podnik spolu s přidruženou výrobou zaměstnával přibližně 1 700 lidí. Na konci 2. světové války byla na leteckou továrnu uvalena národní správa a Jaroslav Mráz byl uvězněn. Definitivní konec velmi úspěšného podnikání nastal s rokem 1948.

Vedení textilního podniku Robitschek³⁶⁶ žádalo Mužíka o projekt jídelny s lázeňským oddělením na pozemku U Náhonu roku 1945. Projekt budovy v nautickém stylu s krytou střešní terasou a kulatými okny svou hmotou a aplikací předsazeného rizalitu připomíná školu Obchodní akademie. O dva roky později Mužík projektoval mateřskou školu pro děti zaměstnanců firmy Robitschek. Praktickému řešení přízemního domu, s mírně skosenou a nesouměrnou sedlovou střechou, odpovídala dřevěná konstrukce. Velká okna situovaná k jižní straně by osvětlovala hernu a dvě učebny, lemované po celém svém obvodu krytou terasou.

³⁶³ Jaroslav Mráz (1893 – 1953) objednal roku 1938 přestavbu domu na ulici Záměstí 190, Choceň.

³⁶⁴ Oficiální název byl ing. Pavel Beneš – ing. Jaroslav Mráz, Továrna na letadla, Choceň. Založení podniku je datováno 1. květnem 1935.

³⁶⁵ Dnes tyto pozemky odpovídají ulici Nádražní čp. 631 a 635. Oba architektonické návrhy (25. 2. 1934 a 10. 11. 1941) byly dvojjazyčné - němčina.

³⁶⁶ Roku 1903 Moritz Robitschek, s finanční podporou Theodora Kantora, založil podnik Moritz Robitschek & Co. Podnik se specializoval na zpracování bavlny. Od roku 1909 rozšířil působení prádelny i o tkalcovnu.

Velkým Mužikovým úkolem se měly stát roku 1948 úpravy zámečnických dílen a obytného domu pro kovodělný závod Josefa Urbana v okrajové části Chocně, v Lípách.³⁶⁷ Velkorysý architektonický plán nebyl realizován v plné šíři. Adaptován byl pouze dům při Vysokomýtské ulici a dostavěny nové dílny směrem k Francouzské ulici. Po roce 1948, kdy došlo ke znárodnění podniku, byly budovy přizpůsobeny výuce odborného učiliště při podniku ČKD. Nedatovaný Mužikův návrh byl opět splněn jen částečně. Nevystavěna zůstala přístavba u vstupní budovy, která měla být rozšířena o dvě učebny a kabinety v přízemí, v patře o kancelář zástupce ředitele, sborovnu a dvě učebny.

Neuskutečněným projektem, ke kterému nemáme obrazové podklady, zůstalo také kulturní středisko na Tocháčkově kopci. Roku 1958 se v zápisu z veřejného zasedání MNV v Chocni dočítáme, že bude „...počítáno s tím, že Krawcova ulice bude prodloužena až k výspě, kde by byla výstavba vilek, nebo činžovního domu.“³⁶⁸ Ale o rok později je zmínka „Oddíl rozpracované akce programového plánu: zahájení vybudování kulturního střediska na Tocháčkově kopci. Bylo započato s vypracováním návrhu soudruhem akad. arch. Čeňkem Mužíkem.“³⁶⁹

Nevyjasněné okolnosti provází vznik nedatového návrhu domu malíře a kreslíře Jana Honsy v Běstovicích u Chocně. Absolvent krajinářské školy Julia Mařáka se roku 1918 vrátil do rodných Běstovic, kde zakoupil dům čp. 23, který záhy vyhořel. Na místě zničeného domu si podle svých vlastních nákresů postavil nový dům ve stylu jihočeského baroka. To by odpovídalo i návrhu od Čeňka Mužíka, kterému ale v této době bylo pouze kolem třinácti let. Nákres tedy musí pocházet z pozdějšího období a je pravděpodobné, že se jednalo o změnu interiérové dispozice.

10.2. Mimo Choceň

Při studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové se roku 1935 Čeňk Mužík zúčastnil architektonické soutěže na rodinné domy zaměstnanců firmy Baťa ve Zlíně. V Mužikově návrhu bylo zamýšleno s šesti řadovými patrovými rodinnými domky, naplánovanými do dvanácti bloků.³⁷⁰

³⁶⁷ Vysokomýtská 1206, Choceň. Umělecké zámečnictví zaměřené na výrobu plotů, kování pro stavby, portály výkladních skříní, a kovový nábytek vzniklo v Chocni již před 1. světovou válkou. Podnik za 2. světové války vyráběl kovové díly pro Wehrmacht. Po roce 1945 podnik čítal přes padesát zaměstnanců.

³⁶⁸ Zápis z veřejného zasedání MNV v Chocni ze dne 2. července 1958.

³⁶⁹ Zpráva o plnění programového plánu MNV v Chocni na rok 1959, ke dni 1. července 1959.

³⁷⁰ Na jeden byt připadá 250 m³ plochy z celkové plochy bloku. Z toho: zastavěná plocha jednoho bytu 37,44 m³, plocha vnitřních ulic na jeden byt 33,33 m³, zelená plocha na jeden byt 179,20 m³.

Úsporné řešení čela domu mělo ve svém středu vchod krytý betonovou markýzou. Po stranách vstupu malé okno vedlo do lázně a větší okno do kuchyně. Na této průčelní straně domu jediné okno umístěné v patře, ve stejné pozici jako hlavní chod, osvětlovalo dětský pokoj. Fasádu obloženou vodorovně položeným dřevěným obkladem přerušila linie na rozhraní patra a pod římsou rovné střechy. Na zadním průčelí byla symetricky, po dvojicích, čtyři okna.

V podsklepeném domě se sušárnou a skladem paliva byly místnosti v přízemí vyhrazeny dennímu provozu. Ze středové chodby se mohlo vstoupit do lázně s WC, do suterénu, kuchyně a přímo proti hlavnímu vchodu do obývacího pokoje. V prvním patře, přístupným zalomeným schodištěm se dostalo do obývacího pokoje, ložnice rodičů a pokoj dětí.

Soutěžní návrhy od Mužíka obsahovaly i přesné rozmístění nábytku. Dle axonometrického pohledu do ložnice, kde je i vyhrazené místo pro kamna, jsou u čela manželské postele dva noční stolky a u paty dětská postýlka s židlí. Doplnujícím nábytkem je toaletka a dvě šatní skříně. Do obývacího pokoje byl mimo knihovnu, pohovku s jídelním stolem a třemi židlemi zařazen šicí stroj, bufet a koutek pro dětský kočárek.

Z roku 1942 pochází sice tužkový, ale podrobný náčrt na vodoléčebný ústav v Rožnově pod Radhoštěm.³⁷¹ Dvoupatrová budova na půdorysu dvou obdélníků byla sestavena z nestejně vysokých hranolů a na jejich průniku zaoblený prostor jídelny. Rovné střechy sloužily jako odpočinkové terasy. Ze stejného roku by měl pocházet blíže nespecifikovaný náčrt divadla v Nové Pace.

Návrhy domu pro zaměstnance Zemského úřadu v Košumberku Čeněk Mužík zpracoval roku 1947.³⁷² Neobjasněným projektem, datovaným rokem 1948, také zůstává návrh pavilonu pro léčení kosterní a kloubní tuberkulózy. Mužíkově architektonické tvorbě by mohla odpovídat nynější budova G Hamzovy odborné léčebny pro děti a dospělé.³⁷³

Naproti stávajícímu Finančního úřadu ve Vysokém Mýtě³⁷⁴ byla plánována stavba velké budovy Okresního národního výboru a Okresního soudu. V architektonické soutěži se Mužíkův návrh z roku 1947 stal vítězným. Ústřední dvoupatrovou stavbu na podkovovitém půdorysu zakončovaly pravoúhle přisazené trakty tak, že základna utvářela tvar vějíře.

³⁷¹ Budova tohoto tvaru nebyla vystavěna. Mužíkově tvorbě (připomínající choceňské sanatorium dr. Staňka) ale odpovídá Léčebný dům dr. Storchy v Čeladné čp. 587.

³⁷² Podrobnější informace se, i přes zkontaktování několika osob, nepodařilo dohledat. Fakty je nepodložen i regulační plán města Košumberk z roku 1949.

³⁷³ Pavilón Rehabilitace IV. Luže - Košumberk.

³⁷⁴ Umístění u ulic Žižkova a Jiráskova.

Rozměrná administrativní budova pojímala jednací a zasedací síně, několik kanceláří, služebních bytů, ale i novou obřadní síň. Patrně z tohoto období pochází skica památníku připomínající události z roku 1945. Konkrétní místo nám není známo, ale nejspíše byl pomník v podobě útlého kuželu na kruhovitě stupňovité podestě určen pro město Vysoké Mýto.

Další veřejnou zakázkou, datovanou do roku 1971, měl být památník osvobození Rudou armádou 1945 navržený pro obec Krasíkov v okrese Ústí nad Orlicí. Dochovaná korespondence dává možnost nahlédnout do tehdejší praxe architektonických objednávek. „*Vážený pane architektke, odbočka Svazu československého – sovětského přátelství spolu s Jednotným zemědělským družstvem v Krasíkově se rozhodla postavit památník svobody co dík Rudé armádě za naše osvobození. Byli jsme v této záležitosti na ONV v Ústí nad Orlicí, kde nám okresní inspektor soudruh Adolf poradil, abychom se v této záležitosti obrátili na Vás, pane architektke. Prosíme Vás o laskavé sdělení, pane akademický architektke, zdali byste nám v akci postavení památníku, byl ochoten poskytnout nám laskavě radu a sdělil nám též den, kdybychom Vás mohli v této záležitosti v Chocni navštívit.*“

Čeněk Mužík odepsal o šest dní později. „*Vážení soudruzí, odpovídám na Váš dopis ze dne 24. 6. 1971. Rád Vám poradím a po dohodě i navrhu, oč žádáte. Napište mi, kdy bych mohl Vás v Krasíkově navštívit, abych si mohl prohlédnout místo, nebo Vám pomoci s jeho výběrem. Prostředí podstatně ovlivní i formu zamýšleného památníku. Mohu přijet dopoledne, nebo odpoledne, jak se Vám hodí.*“

Posledním dochovaným v této záležitosti byl korespondenční lístek. „*Vážený pane architektke, děkujeme Vám za dopis a brzkou odpověď, což nás velice potěšilo, jakož za Vaši laskavou ochotu nám poradit a pomoci při budování památníku svobody. Vážený pane, my se podřídíme Vaší možnosti nás v Krasíkově navštívit – jen nám laskavě sdělte den, kdy byste přijel. Děkujeme, za Vaši laskavou ochotu, pane architektke, a těšíme se na setkání.*“ Podepsáni byli předseda *Jednotného zemědělského družstva* a jednatel *Svazu československého-sovětského přátelství*.

Čeněk Mužík navrhl dvě varianty. V prvním návrhu se jednalo o přízemní kvádr sestavený z opracovaných kamenů s do mírně předsazeného bloku na pozici zlatého řezu vytesanou datací 1945. Oproti tomu, ve druhé variantě, tento rok umístil na dominující štíhlý jehlan, který měl na svém vrcholu nést pěticípou hvězdu. V obou případech byl památník zakomponován do elipsovité zasázené zeleně s dlážděným přístupem. Ani jeden z těchto návrhů nebyl uskutečněn.

Jedinou realizací pietního druhu tak zůstal památník obětem 2. světové války v České Třebové.³⁷⁵ Investorem Pomníku národních mučedníků, jak jej Mužík nazval, byl Svaz protifašistických bojovníků. Náhrobek na třebovském hřbitově doznal změn, realizace byla oproti návrhu úspornější.³⁷⁶ Na desce hrobového místa je vytesán a pozlacen nápis „Zde je pohřbeno 8 vězňů z koncentračního tábora Osvětim, kteří zahynuli v transportu smrti v lednu 1945. Čest jejich památce.“

³⁷⁵ Pod Březinou, Česká Třebová, Na Parníku, hřbitov. Tento pomník není jedinou připomínkou na oběti světových válek v tomto městě. Pomník Obětem I. světové války v ulici Dr. E. Beneše z roku 1928. Na Tyršově náměstí umístěn Pomník Obětem I. a II. světové války.

³⁷⁶ Materiálem byla plánována broušená světlá žula, popř. pískovec a bronzové doplňky. Středovou desku doplňovaly dvě odskočené boční desky a dekorativní sloupky.

11. Závěr

Čeňka Mužíka lze považovat za jednoho z nejvýznamnějších architektů východočeského regionu 20. století. Presentovat jeho obsáhlé dílo není snadné. Za více než 52 let architektonické činnosti totiž vytvořil 450 projektů. Mužíkovu tvorbu lze chronologicky rozdělit do čtyř základních časových období.

Léta 1930–1935 jsou typická projekty, které vznikly při studiu architektury na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, především pak pro město Choceň. Řadíme sem urnový háj, obchodní školu nebo rodinné domy v Krawcově ulici. Po absolutoriu a založení soukromého ateliéru v Chocni se Mužík v letech 1936–1948 soustředil na veřejné i soukromé zakázky. Mezi nejvýznamnější choceňské stavby, které v té době realizoval, lze řadit Staňkovo sanatorium a obchodní dům pro manžele Leierovy. V dalších místech východočeského regionu jde o rodinný dům ve Vrbenského ulici v Ústí nad Orlicí, divadlo v Polici nad Metují a továrnu Jitřenka v Hradci Králové. Na Mužíkově tvorbě v tomto období je stále patrná inspirace objemy funkcionalismu.

Etapu let 1948–1969 charakterizuje především ukončení jeho „volné architektonické působnosti“. Vítězný únor roku 1948 předznamenal nejen největší reorganizaci v československém stavebnictví 20. století, ale také ukončil možnost svobodně a bezprostředně reagovat na světové trendy v architektuře. Ideologie té doby označovala funkcionalismus za přežitou cestu architektury. Funkce byla popřena, jedinec zatlačen do pozadí masou. Heslem se stala standardizace, typizace a industrializace. Kvalita byla vystřídána kvantitou. Po té, co byl Čeňk Mužík nucen ukončit působnost svého soukromého architektonického ateliéru, se stal ředitelem choceňského Stavoprojektu. V rozmezí následujících dvaceti let zpracoval se svými třiceti pěti spolupracovníky kolem sedmdesáti architektonických návrhů většinou veřejných budov.

V letech 1970–1982, po odchodu do starobního důchodu, nepřestal projektovat. Ani v tomto období se nejednalo pouze o rodinné domy pro soukromé klienty v Chocni a nejbližším okolí (Sadová, Choceň; Máchova, Vysoké Mýto), ale nově zpracoval veřejné zakázky v podobě urbanistických řešení. V jeho tehdejší tvorbě můžeme nalézt i projekty pomníkového charakteru.

Různorodost Mužíkova díla si vyžádala členění nejen dle datace vzniku projektu, ale také podle typologie budov a míst jejich výstavby. Retrospektivně jsou pojaty samostatné

oddíly věnující se školským budovám, na kterých Čeněk Mužík spolupracoval se Státním typizačním ústavem v Praze, a projektům, které nebyly realizovány.

Na dlouhém časovém údobí Mužíkovy tvorby bylo možné sledovat, jak klíčové události 20. století ovlivnily jeho život a dílo. Druhá světová válka, únor 1948 a komunistická nadvláda se v okolnostech realizací domů neodmyslitelně odrážela. Díky společensko-politickému kontextu je vlastně Mužíkovo dílo jakousi historicko-vývojovou studií ve stavitelské rovině, kdy byly individuální projekty přes plánované a centralizované stavebnictví vystřídány typizovanými stavbami.

Zpracování diplomové práce vycházelo z pramenné základny v podobě archivních materiálů, dobových periodik a ze zápisů městských zastupitelstev. Nejvýznamnějším podkladem byla Mužíkova pozůstalost uložená v Muzeu moderního umění v Olomouci. Stavební plány, korespondence, fotografie a projektová dokumentace nebyly předtím zpracovány. Velmi obtížně se dohledávaly informace ke stavbám z Mužíkova období působení ve Stavoprojektu a z doby, kdy byl ve starobním důchodu. Na architektonických plánech se od roku 1948 uváděla pouze stavební, eventuálně pozemková parcela nebo nespecifikovaná situace výstavby, mnohdy jen jména objednatelů. K organizační struktuře choceňského Stavoprojektu se staly cenným informačním zdrojem rozhovory s bývalými zaměstnanci, nynějším městským architektem Chocně Jiřím Hejzlarem a Josefem Veselým, tehdejším pracovníkem v oddělení „vodařů“. Významná byla ochota všech, kteří umožnili přístup do svých domovů. V dalších případech poskytli majitelé papírovou formu architektonického návrhu.

V práci je vůbec poprvé zveřejněn souhrnný soupis architektova díla se všemi podrobnostmi, tedy ulicemi, čísly popisnými, datacemi a jmény investorů. Mezi nejčastěji uváděné stavby v odborné i jiné literatuře, tedy funkcionalistické vily na Krawcově ulici, rodinné domy Prchalových, Malých, Obchodní akademie, Veřejné okresní záložny a Staňkova sanatoria, bude možné zahrnout i nově dohledané Mužíkovy stavby nejen z pozdějšího období, a to budovu Domova dětí a mládeže v Chocni, projekt choceňského koupaliště, rodinné domy v Sadové ulici a mnoho dalších staveb. V rozsahu východočeského kraje, mimo divadla v Polici nad Metují a radnice v Hrochově Týnci, je tak do Mužíkovy tvorby zahrnována továrna Jitřenka v Hradci Králové, vysokomýtské domy pro zaměstnance Sodomkovy firmy a dvojdomky v Máchově ulici, nespočet rodinných domů ve vesnickém prostředí i veřejné zakázky pomníkového charakteru a prvně zpracované Mužíkovy architektonické plány školských budov, které byly aplikovány nejen ve východních Čechách.

V obrazové příloze je zejména užít výběr z původních plánů, náčrtků a dobových fotografií. Proměny domů jsou zachyceny na fotografiích z devadesátých let a ze současnosti. Kresby vybraných domů doplňující text daly autorce možnost nahlédnout, jak Mužík koncipoval domy lapidárních tvarů s rafinovanými detaily a jak komplexní dílo vytvořil.

Naplněn byl záměr zachytit celou Mužíkovu tvorbu, která přes svou výjimečnost byla zapomenuta. Podobný úděl postihl i další architektury působící ve východních Čechách, kteří byli sice činorodí, ale příležitosti v podobě velkých zakázek nedostali. Za všechny nedocenené architektury jmenujme ústeckého Stanislava Tošovského a jeho otce, stavitele Františka Tošovského, Zdeňka Beneše z Kostelce nad Orlicí, Vojtěcha Vanického z České Třebové a v neposlední řadě poličského architekta Bohuslava Šmída.

K podpoření zájmu o architektonické dílo Čeňka Mužíka by jistě napomohlo případné knižní vydání upravené diplomové práce pod záštitou města Choceň a Střední školy uměleckoprůmyslové v Ústí nad Orlicí. Dalším záměrem je uspořádat ve spolupráci s Miroslavem Kaňkou, jenž se zabýval Mužíkovým dílem do roku 1948, retrospektivní výstavu v Orlickém muzeu v Chocni.

I když byla zmapována celá Mužíkova tvorba ve východních Čechách, největší pozornost byla věnována výstavbě v Chocni, jejíž podobu významným způsobem ovlivnil. Současný vzhled Chocně byl Mužíkem formován na soukromé, bytové, školské, sportovní i veřejné úrovni. Nemůžeme s určitostí tvrdit, zda architekt počítal s tím, že jeho budovy budou sloužit i několika dalším generacím, nebo to byla pro něj pouze utopická vize. Faktem nicméně zůstává, že jeho domy i v jednadvacátém století nadále plní svou funkci a vyhovují stále se zvyšujícím nárokům. Adolf Loos roku 1962 napsal větu: „*Každé město má své architektky, jaké si zaslouží.*“³⁷⁷ Autorka práce je přesvědčena, že pozitivní vnímání odkazu akademického architekta Čeňka Mužíka v Chocni nadále přetrvává.

³⁷⁷ Sämtliche Schriften I. Vídeň – Mnichov 1962, s. 154- citováno in ŠVÁCHA, Rostislav: Od moderny k funkcionalismu, Odeon, Praha, 1985. s. 486. ISBN 09/13 01-513-85.

12. Resumé

The work maps the architectural work of Čeněk Mužík. Čeněk Mužík was born on December 15 1906 in Morašice near Litomyšl, but the family moved to the Eastern Bohemian Choceň when he was a child. After the completion of compulsory education, Mužík attended Všeobecná živnostenská škola pokračovací in Choceň where he trained as a mason. Between 1924 and 1926 Mužík studied Státní průmyslová škola stavební in Jaroměř, specializing in masonry. In 1932 he completed a shortened course of study at Všeobecná škola na základní předvzdělání at Státní škola uměleckoprůmyslová [Academy of Arts, Architecture, and Design] in Prague. It is at this school where he subsequently trained in Speciální škola in the architectural department in Otakar Novotný's studio.

Mužík was active as an architect already as a student at the university where his initial work was inspired by functionalism with buildings mainly completed in Choceň. In 1936 Čeněk Mužík begins with an individual building activity, founding an architectural studio in Choceň. The activities of his individual activities were forcefully terminated in 1948. Mužík was then offered to organize a working group at the Stavoprojekt in Choceň, part of the Pardubický company, commencing on January 1, 1949.

Based on a decision of the Central Committee of the Czechoslovak Communist party on the industrialization of building, Studijní a typizační ústav was founded in 1949. Čeněk Mužík who had previous experience with educational buildings was asked to collaborate on the preparation of typified projects to build elementary schools in the country. He remained the leading architect of the Choceň studio of Stavoprojekt until 1969. The sixty-three year old Čeněk Mužík retired, but continued to be active in the public. He collaborated with Studijní a typizační ústav in Prague, focusing on the utilization of the existing educational buildings, their reconstruction, and modernization. He also designed family homes in Choceň and the nearby area. Čeněk Mužík died on March 5, 1988.

The work maps Mužík's work of fifty two years, including projects that were not implemented. This includes his frequently-mentioned works - the functionalist vila in Krawcova street, Prchal and Malý family homes, building of Obchodní akademie and Veřejná okresní záložna a Staňek's sanatorium – as well as newly discovered projects not only from his later period, such as the building of the Domov dětí and mládeže Choceň, project of the swimming pool in Choceň, family homes in Sadová street and many others. This work will also include other projects within Eastern Bohemia, including the theatre in Police nad Metují

and the townhall in Hrochův Týnec, and plant Jitřenka in Hradci Králové, residential houses for employees of Sodomka's company in Vysoké Mýto and double townhouses in Máchova ulice, as well as countless family homes in the countryside and public commissions of statutes and architectural designs of educational buildings first prepared by Mužík, implemented not only in Eastern Bohemia.

13. Přílohy

13.1. Soupis díla

1930

Realizováno, Choceň:

Městský bytový dům, město Choceň, Na Herzánce 282, stavitel: ing. František Žaba

Obchodní dům se dvěma byty, Josef Faltys, Prokopská 294, stavitel: ing. Josef Petříček,
přístavba skladiště: Josef Novák

1931

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Marie a Karel Hornovi, Vostelčická 235, stavitel: ing. Josef Petříček a Josef
Novák

Rodinný dům, Bohumil Malý, Orlické nábřeží 964

Rodinný dům, manželé Koukolovi, Erbenova 954

Rodinný dům, manželé Jasanští, Jana Žižky 944

Obchodní akademie, T. G. Masaryka 1000

Úpravy v Živnostensko-občanské záložně, Dolní 275, 1. etapa: František Žaba

Realizováno mimo Choceň:

Měšťanská škola chlapecká a dívčí, Na Babí 190, Police nad Metují

1932

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Marie a František Matouškovi, Erbenova 935

Rodinný dům, Čeněk Mužík, Jana Žižky 972

Rodinný dvojdoměk- polovina, Jan Barnet, Jiráskova 966, stavitel: ing. František Žaba

Rodinný dvojdoměk- polovina, Marie a Jan Krejčovi, Jiráskova 967, stavitel: ing. František
Žaba

Bytový dům, Marie Petříčková, Záměstí 158, stavitel: ing. Josef Petříček a Josef Novák,
autorem koncepce pravděpodobně byl ing. Josef Petříček.

Adaptace a nástavba hotelu, Jan Rozlílek, Tyršovo náměstí 298

Mimo Choceň:

Rodinný dům, ing. Jaroslav Mráz, Dvořisko čp. 14

Nerealizováno, Choceň:

Starobinec a dům sociální péče, město Choceň, Svatopluka Čecha

1933

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům s ordinací, Dr. Josef Lásko, Krawcova 998, stavitelé: ing. František Žaba, Josef Drahoš (Vysoké Mýto), v protokolu uvedeni ing. Josef Petříček a Josef Novák

Rodinný dům, Emílie a Josef Jaškovi, Orlické nábřeží 999, stavitel: ing. František Žaba, Josef Drahoš

Rodinný dům, Václav Karásek, Baarova 987, stavitelé: ing. Josef Petříček, Josef Novák, v roce 1937 přístavba půdního prostoru

Rodinný dům s ordinací, Dr. Jaroslav Kolář, Záměstí 151, stavitelé: Václav Drahokoupil, ing. Josef Petříček

Rodinný dům, Marie a Rudolf Prchalovi, Jiráskova 988, stavitelé: ing. Josef Petříček, Josef Novák

Rodinný dům, Anna a ing. Jan Láskovi, Krawcova 1003, stavitel: František Andrlé

Urnový háj, při silnici č. 312 na obec Hemže u Chocně

Mimo Choceň:

Rodinný dům, Jindřich Richter, T. G. Masaryka 389, Borohrádek

Nerealizováno:

Nárožní bytový dům s poštovním a telegrafním úřadem, ulice T. G. Masaryka a Kollárova-
později bytový dům s obchody, Vladimíra a Jindřich Leierovi

1934

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, manžele Vilímkovi, Dr. Beneše 1006, stavitelé: ing. Josef Petříček a Josef Novák

Rodinný dům (levá část dvojdomku), Marie a Josef Volfovi, J. Honsy 1011, stavitel: Josef Matouš, přístavba 1959 Luňáková

Rodinný dům, Antonie a Josef Držmíškovi, Litomyšlská 1013, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, Anna Šmekalová, Krawcova 1014, stavitelé: ing. Josef Petříček a Josef Novák

Rodinný dům, (pravá část dvojdomku), Marie a František Knířovi, J. Honsy 1012, stavitel: Josef Matouš

Rodinný dům, Jan Ladislav, Jiráskova 1016

Rodinný dům, Marie Matoušková, Jiráskova 1024, stavitel: František Jireš

Nerealizováno:

Administrativní budova a dílny, ing. Jaroslav Mráz, Choceň, další náčrtky datovány do roku 1941

1935

Realizováno, Choceň:

Úpravy domu Okresní záložny hospodářské, Záměstí 195

Husův sbor, Československá církev husitská, Hřbitovní 78, stavitel: ing. Josef Petříček

Rodinný dům s ordinací, Dr. Alois Frischmann, Dolní 226, stavitel: František Andrlé

Rodinný dům, ing. Jaroslav Mráz, Orlické nábřeží 1029, stavitel František Jireš

Rodinný dvojdom, ing. Jaroslav Mráz, Orlické nábřeží 1030, 1031, stavitel František Jireš

Rodinný dům, Josef Přívratský, Revoluční 1025, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, Josef Mikulecký, Jiráskova 1036, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, František Šeda, Jana Žižky 1033, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, Marta Kašparová, Jana Žižky 1035, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, František Jireš, Jana Žižky 1037, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, manžele Fuksovi, Vysokomýtská 1038, stavitel: Josef Matouš

Rodinný dům, Vladislav Novák, Jiráskova 1039, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, Jan Podávka, Jana Žižky 1041, stavitel: František Jireš

Úprava interiérů úředních místností na radnici, město Choceň, Jungmannova 301

Realizováno, mimo Choceň:

Obecná škola s osvětovou síní, Veselá čp. 56, okr. Semily

Obecná škola, Revoluční 440, Rovensko pod Troskami

Nerealizováno, Choceň:

Nový urbanismus městské části Na Podhomolí

Nerealizováno mimo Choceň:

Rodinné domky, architektonická soutěž, Tomáš Baťa, Zlín

1936

Realizováno, Choceň:

Adaptace interiéru, Živnostensko-občanská záložna, Dolní 275, stavitelé: Václav Drahokoupil, Josef Matouš

Rodinný dům, Jan Brink, Kollárova 1046, stavitel: František Andrlé, projekt: Marie Ferinová, Čeněk Mužík uveden jako stavební znalec

Rodinný dům, manžele Synkovi, Kollárova 1047, stavitel: Josef Novák (návrh původně zamýšlen pro Jaroslava Kutterwaschera)

Rodinný dům, E. Rösslerová, Kollárova 1049, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, Jindřich Hebký, Kollárova 1048, stavitel: ing. Josef Petříček

Rodinný dům, Marie a pplk. František Horníkovi, Krawcova 1057, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, Kollárova 1063, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, Anna Strnadová, Krawcova 1064, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, Jarmila Bezdíčková, Jiráskova 1065, stavitel: Václav Drahokoupil

Nepotvrzené autorství u domů na Kollárově ulici čp. 1100, 1103, 1050, 1051

Realizováno, mimo Choceň:

Bytový dům s obchodem, Josef Pecháček, Moravská 435, Česká Třebová

Nerealizováno:

Hasičský dům, Choceň

Nerealizováno, mimo Choceň:

Měšťanská škola Semily, architektonická soutěž

Úprava interiérů modlitebny sboru CČSH, Toulouvcovo náměstí 15, Litomyšl

1937

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Marie a Ladislav Pražákovi, Dr. Beneše 1077, stavitel: Václav Drahokoupil

Přístavba rodinného domu manželu Severových, Pernerova 190

Rodinný dům, Otakar Žaba, Náměstí Svobody 1098, stavitel: František Jireš

Rodinný dvojdomek, Anna a Ladislav Půlpánovi, druhá část František Půlpán, Sv. Čecha 1015, 1086, stavitel: Josef Novák

Rodinný dvojdomek, Jana Kučová, Jarmila Lípová, Vysokomýtská 1066, 1067, stavitel: Josef Matouš

Rodinný dům, Kollárova 1069, stavitel: Josef Novák

Polovina rodinného dvojdomku, Stromovka 1071, stavitel: František Andrlé

Polovina rodinného dvojdomku, Stromovka 1072 stavitel: František Andrlé

Rodinný dům, Stromovka 1073, stavitel: František Andrlé

Rodinný dům, M. Barvínková, Náměstí svobody 1078, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, U hřiště 1075, stavitel: Václav Drahokoupil

Rodinný dům, Antonín Prokop, Ruská 1074, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, František Jireš, Wolkerova 1080, stavitel: František Jireš

Činžovní dům, městský úřad Choceň, Krawcova 1090 + 1091, stavitel: Josef Novák

Realizováno, mimo Choceň:

Měšťanská škola, Cerekvice nad Loučnou čp. 135

1938

Realizováno, Choceň:

Přístavba Obchodní akademie s tělocvičnou, T. G. Masaryka 1000

Adaptace prvního patra radnice, Jungmannova 301

Rodinný dům, Antonín Karpíšek, Mistra Choceňského 230, stavitel: František Jireš

Obchodní a bytový dům, Vladimíra a Jindřich Leierovi, Kollárova 1105

Domov důchodců, město Choceň, Sv. Čecha 1115

Činžovní dům, Ferdinand Profeld- Praha, Krawcova 1097, stavitel: Josef Novák

Rodinný dům, manžele Čihákovi, Záměstí 1101, stavitel: Josef Novák

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům, Žofie a Adolf Cihlářovi, Vrbenského 1075, Ústí nad Orlicí, stavitel: František Tošovský

Nerealizováno, Choceň:

Bytový dům, ing. Jaroslav Mráz, Záměstí 190

Nerealizováno, mimo Choceň:

Měšťanská škola, Bakov, okr. Náchod

1939

Realizováno, Choceň:

Obytný dům s obchodem, Emílie a Karel Tauchmannovi, Jugmannova 134, stavitel: ing. Josef Petříček

Rodinný dům, Újezdská 1135

Rodinný dům, pplk. August Hrstka, Dr. Beneše 1146

Přestavba rodinného domu, J. Faltys, Prokopská 294

Realizováno, mimo Choceň:

Bytový dům, město Ústí nad Orlicí, J. K. Tyla 1092, 1093, Ústí nad Orlicí

Bytový dům, město Uherský Brod, Větrná 1407, Uherský Brod

Divadlo, divadelní spolek "Kolár", Jiráskova 151, Police nad Metují, stavitelé: Josef Šustr z Hronova a Štěpán Škop z Bezděkova nad Metují

Nástavba dílen a skladiště, podnik Sodomka, Choceňská, Vysoké Mýto

Nástavba domu, Rudolf Ostádal, Náměstí Přemysla Otakara II, čp. 22, Vysoké Mýto

Obchodní a bytový dům, Občanská záložna, Nádražní 16, Hrochův Týnec

1940

Realizováno, Choceň:

Sanatorium, MUDr. Bohuš Staněk, Smetanova čp. 830 a 1175, stavitel: ing. Josef Petříček

Přestavba rodinného domu, Josef Schejbal, Nerudova 502

Obytný dům s obchody, Okresní záložna hospodářská, Újezdská 1180 + Záměstí 195, stavitel: František Jireš

Bytové domy, město Choceň, Náměstí Svobody 1192, 1193, 1194, 1195, stavitel:
Radechovský (Ústí nad Orlicí)

Jídelna, podnik Františka Schejbala, Pardubická 427

Rodinný dům, Marie Nováková a Růžena Mužiková, Fügnerova 476

Rodinný dům, manžele Jirečkovi, Žižkova 1184, stavitel: František Jireš

Rodinný dům, A. Brychta, Orlické nábřeží 1191

Rodinný dům, manžele Kábrtovi, Žižkova 1183, stavitel: Josef Novák

Realizováno, mimo Choceň:

Radnice, město Hrochův Týnec, Smetanova 25, Hrochův Týnec

Rodinný dům, Akad. mal. František Ropek, Desná, okres Svitavy

Rodinný dům, Jaroslav Vacek, Žerotínova 28, Brandýs nad Orlicí

Bytový dům, Město Vamberk, Jiráskova 833, 853, Vamberk.

Nerealizováno:

Chata, akad. mal. Stanislav Geisler, Pěkov u Police nad Metují

Činžovní dům, město Choceň

1941

Realizováno, Choceň:

Bytový dům, město Choceň, Náměstí Svobody 1203,1204

Nástavba obytného domu s obchody, Okresní hospodářská záložna, Záměstí 195

Nerealizováno:

Administrativní budova a dílny, Jaroslav Mráz, (Nádražní 631, 635)

Nájemní městský dům, Police nad Metují

Okresní nemocenská pojišťovna, Náměstí Svobody, Choceň

1942

Realizováno, Choceň:

Bytový dům, Arnošt Pavlišta, Stromovka 383, stavitel: František Andrlé, stavba až v roce

1947

Nerealizováno:

Rodinný dům, Růžena Matoušková, Krawcova, Choceň

Rodinný dům, V. a M. Provazníkovi, Stromovka

Městské divadlo, Nová Paka

Vodoléčebný ústav, Rožnov pod Radhoštěm- pravděpodobnou realizací Čeňka Mužíka může být Léčebný dům dr. Storcha, Čeladná čp. 587

1943

Realizováno mimo Choceň:

Víkendová chata, František Schejbal, Hájek u Potštejna

Nerealizováno:

Úprava a nástavba domu pro nemocné, Na Skalách 409, Choceň

1944

Realizováno, Choceň:

Adaptace v zahradnictví, Nořinská 1005, Václav Novohradský, stavitel: Josef Novák

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům, František Janoušek, Skořenice čp. 98

1945

Realizováno, Choceň:

Návrh rekreačního a sportovního střediska Choceň, Na Parapleti- realizováno částečně

Realizováno, mimo Choceň:

Obecná škola, Kolářského 414, Horní Jelení

Zařízení bytu Josefa Maříka, Hradecká/Husova 173, Vysoké Mýto

(kovový držák H. Hepnar, Police nad Metují)

Nerealizováno:

Rodinné dvojdomky, textilní podnik Josefa Jehničky, Peliny, Choceň

Úprava pozemků městské části „Nad pivovarem“, Na Parapleti, Choceň

1946

Realizováno, Choceň:

Úprava vstupní části přádelny, textilní podnik Josefa Jehničky, Peliny 377

Úprava Tyršova náměstí, město Choceň, návrh dlažby

Realizováno, mimo Choceň:

Úprava a nástavba domu, Marie Sodomková, Náměstí Přemysla Otakara II. 205, Vysoké Mýto

Rodinný dům, Václav Vozenílek, Dvořisko u Chocně čp. 24

Sokolovna, Bukovice u Police nad Metují čp. 94

Administrativní a provizní budovy, tkalcovna Josef Stránský, Dolní Dobrouč čp. 443

Plán na úpravu náměstí, Police nad Metují

Nerealizováno:

Jídelna s lázeňským oddělením, textilní podnik Robitschek, U náhonu, Choceň

1947

Realizováno, mimo Choceň:

Řadové domy, podnik Sodomka, Družstevní 367 - 370, Vysoké Mýto

Jesle, Okresní péče o mládež, Na Babí 191, Police nad Metují

Administrativní a provozní budovy, Jitřenka, Resslova 956/13, Hradec Králové

Národní škola, Sruby u Chocně čp. 80

Nerealizováno, Choceň:

Mateřská školka, textilní podnik Robitschek, U náhonu, Choceň

Výrobní areál, ing. Josef Kolař a spol., Na Lhotách, Choceň

Nerealizováno, mimo Choceň:

Adaptace Hospodářské školy na Zemskou rolnickou a drůbežnickou školu s internátem, Tyršova 341, Police nad Metují

Okresní národní výbor a Okresní soud, architektonická soutěž- 1. místo, Vysoké Mýto

Dům pro zaměstnance Zemského ústavu, Košumberk
Pomník připomínající události roku 1945, Vysoké Mýto
Bytový dům, Rudolf Jůza, Luže u Vysokého Mýta

1948

Realizováno, Choceň:

Administrativní a provozní budovy, Mlékařské a hospodářské družstvo, Kollárova 482

Realizováno, mimo Choceň:

Úprava úřadoven, Okresní záložna, Náměstí Přemysla Otakara II. 190, Vysoké Mýto

Nerealizováno:

Tovární budova, Rudolf Jůza, Luže u Vysokého Mýta

Kovodělný závod, Josef Urban, Vysokomýtská 1206, Choceň

Bytový dům, podnik Sodomka Vysoké Mýto- realizováno pouze na ulici Družstevní

Pavilon pro léčení kosterní a kloubní tuberkulózy, Košumberk

1949

Realizováno, Choceň:

Regulační plán zástavby, město Choceň

Nerealizováno:

Přestavba domu, UTEX, Nerudova 488, Choceň

Regulační plán zástavby, Košumberk

1950

Realizováno, mimo Choceň:

Tovární objekty, „THZ“ (filiálka Sodomkovy továrny), Tovární 123, Slatiňany, Vysoké Mýto

Národní škola, Trnovská 159, Pardubice- Ohrazenice- dokončení 1953

1951

Realizováno, Choceň:

Firemní znak, Služba veřejnosti- Sdružený komunální podnik města Choceň

Úprava prostranství s památníkem Rudoarmějce před budovou Střední ekonomické školy v Chocni, při ulici T. G. Masaryka

Realizováno, mimo Choceň:

Škola, Sokolovská 150, Rybitví u Pardubic

1952

Realizováno, mimo Choceň:

48 bytových jednotek typu T12, PKV, Pardubice- Dukla

36 bytových jednotek, VUPCH, Pardubice- Dukla

1953

Realizováno mimo Choceň:

160 bytových jednotek, Synthesia Semtín, Pardubice- Dukla

960 bytových jednotek, Vojenská správa, Pardubice- Dukla

Základní škola, Štáflova 2004, Havlíčkův Brod

Budova Stavoprojektu, U Divadla 828, Pardubice

1954

Realizováno, Choceň:

Přístavba domu, ing. Zdeněk Marhold, B. Němcové 767

Realizováno, mimo Choceň:

Základní škola, Staňkova 128, Pardubice- Dukla

Škola, Dašická 268, Pardubice

Základní devítiletá škola, Benešovo náměstí 590, Pardubice

Řešení prostoru před budovou vlakového nádraží, architektonická soutěž- třetí místo, spolupráce s ing. Stanislavem Tošovským, Pardubice

Kino a kulturní dům, Gorkého 2573, Pardubice- Dukla

1955

Realizováno, mimo Choceň:

Základní škola typu 8/12, Školní 143, Rybitví

Základní škola typu 8/12, Školní 247, Milín, okr. Příbram

1956

Realizováno Choceň:

Přestavba domu, František Peřina, Svatopluka Čecha 643

Realizováno mimo Choceň:

Škola typu 8/12 Krouna čp. 303, okr. Hlinsko

Škola typu 8/12, Smetanova 403, Hlinsko

Škola typu 11/23, Ležáků 1449, Hlinsko

Škola typu 11/23, Obránců míru 1025, Přelouč

Škola typu 8/17, Jablunkovská 241, Třinec, Lyžbice

Odborné učiliště státních pracovních záloh, Mládežnická 380, Pražské předměstí, Vysoké Mýto

Prototyp požární zbrojnice pro města s 5. – 10. tisíci obyvateli

1957

Realizováno mimo Choceň:

Základní škola, první etapa modernizace, Žerotínova 29, Brandýs nad Orlicí

Základní škola, druhá etapa výstavby, Trnovská 159 Pardubice- Ohrazenice

1958

Realizováno, Choceň:

Koupaliště, U Koupaliště 1436- dokončeno 1967

1959

Nerealizováno:

Kulturní středisko na Tocháčkově kopci, Choceň

1960

Realizováno, Choceň:

Adaptace vily Františka Schejbala na provoz mateřské školky, Pardubická 644

Mimo Choceň:

Základní škola, Školní 227, Řečany nad Labem

Mateřská škola, Benešovo náměstí 2115, Pardubice

1964

Nerealizováno:

Rodinný dvojdoměk jednopodlažní s podkrovím s obytnou plochou 67,57 m³

1966

Realizováno, Choceň:

Úprava u rodinného domu, Josef a Marie Víchovi, Vysokomýtská 717

Úpravy na rodinném domu, František Starý, Vysokomýtská 714

1967

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Eva a Rostislav Zouharovi, Svatopluka Čecha 1093

Přístavba zahradní verandy ve stávající garáži, Josef Jetmar, Dr. Beneše 1324

Nástavba druhého podlaží a garáž, Věra a Rudolf Faifrovi, Sv. Čecha 344

Realizováno, mimo Choceň:

Úprava a přístavba chaty, Josef Severýn, Plchůvky čp. 3

Úpravy domu, Eduard a Emilie Novákovi, Nasavrky čp. 16

Bytová jednotka v podkroví, Josef Beneš, Poříční 8, Ústí nad Orlicí- Hylváty

Rodinný dům, Josef a Marie Šlesingerovi, Sebranice čp. 5

1968

Realizováno, Choceň:

Náčrt pozemku zástavbou rodinnými domy, Nad Pivovarem- Paraple

Bytový dům s obchodem, Jan Pášma, Choceň, Kollárova 934

Úpravy domu, Drahomíra a Miloslav Mihulkovi, Fügnerova 436

Přístavba a nástavba rodinného domu, Růžena a František Janebovi, Smetanova 728

Adaptace a úprava průčelí rodinného domu, Vladimír a Marie Pravcovi, Orlické nábřeží 991

Přístavba rodinného domu, Rudolf Jasanský, Jana Žižky 944

Bytová jednotka v podkroví domu, Rudolf Moravec, Na Lhotách 779

Realizováno, mimo Choceň:

Základní škola, Jamenská 555, Jablonné nad Orlicí

Rodinný dům, Jiří Demele, Horní Sloupnice čp. 359

Rodinný dům, Jaroslav Skácelík, Bezručova 1097/37, Moravská Třebová

1969

Realizováno, Choceň:

Přístavba zádveří ke kostelu sv. Františka Serafinského

Studie pro územní rozhodnutí Na Parapleti

Rodinný dům, Ladislav Roček, Orlické nábřeží 741, společně se synem Janem Mužíkem

Úprava podkroví, Josef Kašpar, Fügnerova 437 + postavení prádelny a kolny

Rodinný dům, Květa a ing. Jakub Štěrbovi, Sadová 1474

Studie nástavby a úpravy průčelí hotelu Peliny, Tyršovo náměstí 298

Realizováno, mimo Choceň:

Pavilon mimotřídní výchovy k základní škole, Nábřeží svobody 447, Polička

Škola, 18třídní, Čs. Armády 485, Polička

Základní devítiletá škola, Bří Čapků 1332, Ústí nad Orlicí

Přístavba Rodinný dům, Jan Beneš, T. G. Masaryka 787, Litomyšl

Rodinný dům, Jaroslav Malý, Jamenská 446, Jablonné nad Orlicí

Nerealizováno:

Studie k projektovému úkolu základní školy, Sv. Čecha, Choceň

Studie pavilonu dílen při základní škole Sv. Čecha, Choceň

Rodinné domy, Vondráček a Komárek, čísla stavebních parcel- 1240/5 a 1240/6 (V Zahrádkách 453, 454), Brandýs nad Orlicí. Vystavěn bytový dům.

1970

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, František Janecký, Sadová 1477, Na Parapleti

Rodinný dům, Sadová 1478, Na Parapleti

Rodinný dům Sadová 1598, Na Parapleti

Rodinný dům, Jana Holásková, Újezdská 1085

Přístavba a nástavba rodinného domu, Jaroslav Vyskočil, Smetanova 836

Adaptace místností choceňského zámku na výstavní síň, Pardubická 1

Nerealizováno:

Řadový rodinný dům dvoupodlažní, v Pelinách, Choceň

Realizováno mimo Choceň:

Rodinný dům, Ludmila a Zdeněk Kavkovi, Dolní Dobrouč čp. 175

Přístavba a modernizace ZDŠ Dolní Čermná čp. 4

Bytová jednotka v podkroví domu, Václava a Marie Zemanovi, Koldín čp. 36

Nerealizováno:

Rodinný dům, Hana a MUDr. Bohuslav Davidovi, Vysoké Mýto (parcela 2004/3)

1971

Realizováno, Choceň:

Přestavba rodinného domu, Jaroslava a František Sisrovi, Nádražní 829

Přestavba rodinného domu a garáž, Jana a Mikuláš Matyiovi, Revoluční 119

Garáž u rodinného domu, Rudolf Moravec, Na Lhotách 779

Realizováno, mimo Choceň:

Studie zastavění Vinic, Vysoké Mýto

Rodinný dům, Ludmila Doubravová, Vinice čp. 167, Vysoké Mýto

Bytové domy, Bytové družstvo v zastoupení Josefa Duška, Dolní Dobrouč, čp. 456, 457, 458

Rodinný dům, Jaroslav Vavruška, Lhoty u Potštejna, čp. 55.

Základní devítiletá škola, Švermova 401, Polička

Dostavba čtyř pavilónů k základní devítileté škole, Červená Voda čp. 431

Základní škola, druhá etapa rekonstrukce, Žerotínova 29, Brandýs nad Orlicí

Zvětšení stávající kolny, Josef Beneš, Poříční 8, Ústí nad Orlicí- Hylváty

Rodinný dvojdoměk, Filipi, Hudák, Máchova 392, 393 Vysoké Mýto

Rodinný dvojdoměk, Chalupník, Kurz, Máchova 394, 395 Vysoké Mýto

Rodinný dvojdomek, Kopecký, Máchova 396, 397 Vysoké Mýto
Rodinný dvojdomek, Máchova 398, 399 Vysoké Mýto
Rodinný dům, Hana a Jindřich Peškárovi, Verměřovice čp. 165
Rodinný dům, pplk. Rudolf Fiala, U hřiště 440, Měřín, okr. Žďár nad Sázavou
Studie památníku osvobození Rudou armádou 1945, Krasíkov, okr. Ústí nad Orlicí
(alternativa A, alternativa B)
Památník Petra Jilemnického, Václavské náměstí 77, Letohrad
Úprava dvou kašen na náměstí a v zámeckém parku, Letohrad

1972

Realizováno, Choceň:

Garáž při rodinném domu, Václav Čihák, Záměstí 1101
Rekonstrukce rodinného řadového domku, Marie a ing. Čestmír Mlejnkovi, Pod Vinicí 850
Klubovna, tenisový oddíl Spartak Choceň, Dolní 1524

Realizováno, mimo Choceň:

Pavilon stravování a mimoškolní výchovy u ZDŠ, Bří Čapků 1332, Ústí nad Orlicí
Rodinný dům, Vlastislav Říha, Bučina čp. 86
Nástavba II. podlaží pro bytovou jednotku při rodinném domu, Lubomír Hylák, Velká Skrovnice čp. 49
Rodinný dům, Anna a František Jebouskovi, Orlické Podhůří, Říčky čp. 5
Rodinný dům, Jaroslava a Miloslav Markovi, Dolní Dobrouč čp. 504
Nástavba nové bytové jednotky na rodinném domu, Vladislava a Jaroslav Březinovi, Dobříkov čp. 44
Rodinný dům, Věra a Oldřich Nejedlí, Běstovice čp. 114
Rodinný dům, Eva a Vladimír Láskovi, Skořenice čp. 116

1973

Realizováno, Choceň:

Úpravy v I. podlaží domu, MUDr. Miroslav Šimáček, Fügnerova 473
Rodinný dům, úpravy, Josef Faltys, Svatojiřská 378

Mateřská školka v Chocni- kryty na topná tělesa

Realizováno, mimo Choceň:

Základní devítiletá škola, Dolní Újezd čp. 342, okr. Svitavy

Úprava domu, Irena a ing. Karel Kameníkovi, Koldín čp. 41

Kulturní dům, Karla Čapka 374, Králíky

Pavilon stravování a mimotřídní výchovy k ZDŠ, Gottwaldova/Smetanova 460, Lanškroun

Územní studie pro individuální výstavbu rodinných domů, Džbánov u Vysokého Mýta

Rodinný dům, Jaroslava a Václav Nováčkovi, Střemošice čp. 4

Úpravy domu, František Zeman, Prochody čp. 4

Adaptace rodinného domu, Stanislava a Josef Plchovi, Svatý Jiří čp. 30

Přístavba a úpravy na rodinném domu, Písečník 991, Ústí nad Orlicí

Nerealizováno:

Rodinný dům, Alena a Zdeněk Sedláčkovi, Slatina u Vysokého Mýta, č. par. 355/6

1974

Realizováno, Choceň:

Úpravy na rodinném domku, stavba garáže, Ladislava a Jiří Slezákovi, Ruská 875

Rodinný dům, Alexandra a ing. Zdeněk Bednářovi, Smetanova 1563

Stavba keramické dílny a garáže, Květa Rafaileová, Na Lhotách 935

Dům pionýrů a mládeže Choceň, Okresní výbor Pionýrské organizace SSM, Paraple 1624, výstavba roku 1978

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům, Miloslava a Josef Doležalovi, Jehnědí čp. 66

Rodinný dům, Hana a František Strapinovi, Džbánov čp. 5

Nerealizováno:

Zastavení pozemku rekreačními objekty, Nad Kapličkou, Pastviny

Územní plán zástavby rodinných domů, školní jídelny a mateřské školky, Řetová

1975

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Helena a Jiří Doležalovi, Na Bílé 1613

Rodinný dům, Marie a Oldřich Bakešovi, Mikuláše Alše 1585

Rodinný dům, Jitka a Jaromír Kopečtí, Mikuláše Alše 1583

Nerealizováno:

Úprava dispozice obytného domu čp. 688 na hospodářskou budovu a nové dva pavilony jeslí, Kollárova, Choceň

Realizováno, mimo Choceň:

Úpravy a nástavba II. podlaží rodinného domu, Otakar Sotona, Řetová čp. 100

Rodinný dům, Anna a Jan Vávrovi, Dolní Čermná čp. 458

Doplnění objektů Základní devítileté školy, Žerotínova 29, Brandýs nad Orlicí

1976

Realizováno, Choceň:

Úpravy I. podlaží a nástavba II. podlaží, PhDr. Vladimír Mikeš, K. H. Borovského 672, Na Lhotách

Nástavba II. podlaží rodinného domu, Miloš Bartoš a Václav Šauer, Fügnerova 468

Úprava domu, Božena a Josef Šedovi, Svatopluka Čecha 444

Vestavěné skříně, Růžena a Petr Dyčkoví, Choceň

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům, Taťána a Bohumír Kindlovi, Svatý Jiří čp. 50

Rodinný dům, Božena a Luboš Liškovi, Vračovice- Orlov čp. 23

Nerealizováno:

Rodinný dům, Jitka a Zdeněk Dudkovi, Svatý Jiří čp. 52

1977

Realizováno, mimo Choceň:

Úpravy I. Podlaží, nástavba II. Podlaží, objekt „Kreml“, Okresní výbor Pionýrské organizace SSM, Vitanovského 189, Letohrad

Rekreační domek, Nekoř, parcela č. 2311

Adaptace I. podlaží a nástavba II. podlaží rodinného domu, Ivana a Josef Kindlovi, Svatý Jiří
čp. 48

Rodinný dům, Pavel Sklenář, Verměřovice čp. 179

Nerealizováno:

Studie Okresního klubu mládeže, Okresní výbor Pionýrské organizace SSM, Ústí nad Orlicí
Modernizace a doplnění 3. tříd ZDŠ, Skořenice čp. 2

1978

Realizováno, Choceň:

Nástavba II. podlaží, přístavba prádelny a dílny, Bohuslav Šedo, Fügnerova 475

Úprava bytové jednotky ve II. podlaží rodinného domu, Karel Homolka, Ostrovní 662

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům, Ludmila a František Motyčkovi, Dlouhá Třebová čp. 54

Rodinný dům, Blanka a ing. Vladislav Novákovi, Nasavrky čp. 27

Rodinný dům, Jaroslava a Antonín Štusákovi, Člupek čp. 28, Němčice

Pavilon mimotřídní výchovy a stravování k základní škole, Letohrad, U dvora 745

1979

Realizováno, Choceň:

Rodinný dům, Blanka a ing. František Staří, Litomyšlská 1221

Stavba dvou garáží při rodinném domu, Miroslav Příhoda, Fügnerova 474

Realizováno, mimo Choceň:

Rodinný dům a přístavba vstupního zádveří, Jana a Josef Olivovi, Svatý Jiří čp. 53

Nástavba rodinného domu, Miroslav Lench, Sloupnice čp. 176

1980

Úpravy chalupy, Jaroslav Malátek, Svídnice čp. 45

Adaptace stávající budovy a další dva pavilony ZDŠ, Komenského 269, Letohrad

1981

Realizováno, mimo Choceň:

Úprava rekreační chalupy, Jaroslav Síč, Libchavy čp. 183

1982

Realizováno, Choceň:

Druhé podlaží u rodinného domu, Květa Rafailová, Václav Tauchman, Na Lhotách 935

Nedatované a realizované projekty:

Choceň:

Pomník rodinné hrobky Novákových- dvě varianty, realizován jeden- katolický hřbitov Choceň.

Rozšíření domu, Čeněk Mužík, Jana Žižky 972

Modernizace a přístavba učeben Odborného učiliště ČKD, Vysokomýtská 1206

Mimo Choceň:

Pomník rodinné hrobky Staňkových- dvě varianty, realizován jeden- hřbitov Vysoké Mýto.

Památník národních mučedníků, hřbitov Pod březinou, Na Parníku, Česká Třebová- po roce 1945

Jídlna posádky, Karpatská 39, Kerhartice, Ústí nad Orlicí- nerealizováno zcela dle projektu

Tělovýchovné středisko, Cerekvice nad Loučnou

Nezařazené:

Malířský stojan

Septik monolitický

Nedatované a nerealizované projekty:

Choceň:

Památník Jana Pernera, dvě varianty, Choceň- pravděpodobně 1945 (sté výročí od data úmrtí)

Ideový náčrtek, územní plán Chocně, třetí etapa: průplav- Labe, Odra

Mimo Choceň:

Bytové domy, A. Löwy a spol., Police nad Metují

Rozdělení pozemků ve čtvrti Velká Ledhůje, Police nad Metují

Hasičská zbrojnice, Polom u Potštejna

Lesní úřad, Hájek u Potštejna

Vnitřní zařízení rodinného domu, Pleva, Praha

Rodinný dům, Jan Honsa, Běstovice čp. 5

Rodinný dům, ing. Josef Dostál, Mostek, č. par. 43/1

Nezařazené:

Krematorium

Nedohledané:

1949

Východočeské chemické závody, Rybitví

Tovární objekt „NEVA“, Chotěboř

1951

Závodní klub pro chemický průmysl Synthesia, Pardubice - Semtín

1952

Čerpací stanice, Havlíčkův Brod

Závodní kuchyň a jídelna VCHZ, Rybitví u Pardubic

Čerpací stanice Havlíčkův Brod

13.2. Životopis v bodech

15. 12. 1906 narozen v Morašicích u Litomyšle
1913–1918 Obecná škola v Chocni (16. 9. 1913–15. 9. 1918)
1918–1921 Měšťanská škola v Chocni (16. 9. 1918–28. 6. 1921)
1921–1924 Všeobecná živnostenská škola pokračovací v Chocni (2. 10. 1921–30. 4. 1924)
1. 7. 1921–1924 stavitelský praktikant u Josefa Nováka- živnost zednická
1924–1926 Státní průmyslová škola Jaroměř, Mistrovská škola stavební- oddělení zednické
26. 6. 1926 vydán výuční list
17. 192 –2. 9. 1925 stavitelský kreslič, František Tošovský, Ústí nad Orlicí
15. 10. 1926–30. 10. 1927 stavitelský kreslič, Josef Bednář, Hlinsko
1. 11. 1927–1928 stavitelský kreslič, Karel Řepa, Pardubice
1. 10. 1930–31. 1. 1935 Vysoká škola uměleckoprůmyslová Praha
1. 10. 1930–23. 6. 1932 zkrácené studium, Všeobecná škola na základní předvzdělání
23. 6. 1932 vydáno vysvědčení zralosti
1931 studijní cesta do Německa
1932/33 a 1933/34 specializace, Všeobecná škola v oddělení pro architekturu (prof. Otakar Novotný)
31. 1. 1935 vydáno vysvědčení na odchodnou
1935–1936 praxe v ateliérech Josefa Karla Říhy a Bedřicha Feuersteina, spolupráce s Karlem Honzíkem a Josefem Havlíčkem
1936–1948 soukromý architektonický ateliér v Chocni
1. 1. 1949 zakládá ateliér organizace Stavoprojektu v Chocni- vedoucí architekt
1955 spolupráce se Studijním typizačním úřadem
1969 odchod do starobního důchodu
5. 3. 1988 zemřel v Chocni

13.3. Zastoupení Čeňka Mužíka a jeho realizací v publikacích

Architekt SIA XXX- 1931, č. 2, s. 38- soutěžní návrh školy v Polici nad Metují.

Architektura ČSR V/1946, č. 5., s. 135- Obchodní a obytný dům okresní záložny hospodářské v Chocni, divadlo v Polici nad Metují.

Architektura ČSR II/1947, č. 2., s. 56- Staňkovo sanatorium v Chocni.

Stavitel XV 1935/36, Měsíčník pro architekturu, Sdružení architektů, Praha, 1936. s. 53- Obchodní akademie v Chocni.

Stavitel XVI 1937/38, Měsíčník pro architekturu, Sdružení architektů, Praha, 1938. s. 88- vila Josefa Lásky v Chocni, s. 89- vila Jana Lásky a rodinný dům s ordinací Dr. Jaroslava Koláře.

BARTOŠ, Štěpán; LUKEŠ, Zdeněk; PANOCH, Pavel: Kaleidoskop tvarů. Století architektury v Pardubickém kraji. Obchodní akademie v Chocni, s. 134/135. Vila Josefa Lásky, rodinný dům manželů Prchalových, s. 140 - 143.

PANOCH, Pavel; KAŇKA, Miroslav; LUKEŠ, Zdeněk, POTŮČEK, Jakub: Slavné vily Pardubického kraje. Rodinný dům manželů Prchalových, s. 131 - 133, vily Josefa Lásky a Jana Lásky, s. 141 - 147.

FRIDRICH, J., O jubilentovi akad. arch. Čeňku Mužíkovi, Architektura ČSR 45, 1986, č. 10., s. 470.

HILMERA, Jiří: Česká divadelní architektura, Praha, Divadelní ústav v Praze, 1999, ISBN 7008-087-6.

HUBKOVÁ, Helena, heslo Čeněk Mužík. In: Anděla Horová (ed.), Nová Encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. Praha: Academia, 2006, s. 526-527.

JAVORIN, Alfred: Divadla a divadelní sály v českých krajích, 1. díl: Divadla, nakladatelství Umění lidu, Praha 1949.

KAŇKA, Miroslav: Strojopis k výstavě Čeněk Mužíka, 1997, Orlické muzeum v Chocni.

KOULA, Jan E., Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Praha, Česká grafická Unie a. s., 1940.

ŠLAPETA, Vladimír; ZATLOUKAL, Pavel: Slavné vily Čech, Moravy a Slezska, FOIBOS BOOKS, s. r. o., Praha 2010, s. 269.

TOMAN, Prokop: Nový slovník československých výtvarných umělců, nakladatelství Rudolf Ryšavý, Praha 1947.

13.4. Účast na výstavách

Neapol 1937 (nejdou známé bližší informace)

„*Za novou architekturu*“ Uměleckoprůmyslové muzeum Praha, květen – září 1940, (prezentováno: Vily Jana Lásky a Josefa Lásky v Chocni, Měšťanská škola v Cerekvici na Loučnou.)

„*Choceň a akademický architekt Čeněk Mužík. 1930–1948*“ Orlické muzeum Choceň, 28. 11. – 15. 12. 1996, kurátor: Miroslav Kaňka.

13.5. Doplnující text

Staňkovo sanatorium

Stravování děje se z vlastní kuchyně, vedené odbornou kuchařkou vedle kuchařky dietářky. Strava podle lékařského předpisu, který musí pacient přísně dodržovati. Pacienti ležící jsou stravováni na sanatorním pokoji, ostatní docházení do ústavní jídelny. Strava se podává čtyřikrát denně. Ubytování děje se podle povahy onemocnění po vyšetření ústavním lékařem buď v sanatoriu samém, aneb ve vhodném pokoji soukromém. Pokoje ústavní jsou jedno a dvoulůžkové vedle dvou větších pokojů se čtyřmi lůžky pro pány. V ústavních pokojích je instalována teplá i studená voda, všude v celé budově zařízeno ústřední topení. Pokoje v soukromí jsou vybírány se zvláštní svědomitostí s ohledem na nemocné, vesměs v bezprostřední blízkosti ústavu. Indikace ústavní léčby: rheumatismus všeho druhu, srdeční vady, nemoci cév a krevního oběhu, choroby nervové a duševní, onemocnění výměny látek, cukrovka, dna, poruchy vnitřní sekrece, poruchy trávení, rekonvalescence a stavy po operaci. Onemocnění gynekologická, z nichž dlužno uvést neplodnost, klimakterium, vleklé záněty dělohy, vejcovodů, vaječnicků a okolí děložního a potíže menstruační. Z ústavního léčení vyloučena je tuberkulóza všeho druhu a onemocnění infekční.

Léčebná zařízení ústavu: Interní oddělení jest zařízeno moderně dle zásad lékařské vědy. Vybaveno všemi potřebnými aparáty a vším zařízením k odbornému léčení pacientů trpících vnitřním onemocněním. Oddělení fyzikální rozděleno je na část elektrotherapeutickou, inhalatorium, střevní výplach a gynekologii lázeňskou. Vodoléčba obsahuje úplné zařízení spadající do tohoto oboru, lázeňské oddělení zařízeno je pro lázně uhličitě, kyslíkové, pěnové, jehličnaté, solné, radiové, a aromatické a provzdušnění prosté i s přísadami, systému „Jera“ K lázeňskému oddělení náleží léčba pišťanským bahnem a rašelinou a aplikace parafinu. Oddělení elektroléčebné je zařízeno pro všechny elektroléčebné výkony jako galvanisaci,

faradisací, jontoforesu, tonisací, horské slunce, diathermii dlouho i krátkovlnnou, čtyřkomorovou lázeň a lázně horkovzdušné. Ústavní inhalatorium, střevní výplach a gynekologie lázeňská jsou rovněž v místnostech sloužících ke svému účelu. Z gynekologických zařízení dlužnou uvést permanentní subaquální vaginální výplach prostý s přísadami potřebných chemikálií. Mechanické masáže provádí odborně školený personál lázeňský. V lázeňském oddělení je zařízena též kosmetická masáž, ošetřování rukou a nohou. V prvním a druhém poschodí ústavní budovy umístěny jsou prostorné a moderně zařízené pokoje pro nemocné, v druhém poschodí též slunná terasa se sprchami.

Podmínky přijetí: Ústav přijímá jednak pacienty soukromé na doporučení ošetřujícím lékařem, jednak pacienty sociálních ústavů po předchozí prohlídce ústavním lékařem. Přijatému jest se řídit domácím řádem a plnit příkazy ošetřujícího lékaře. V ústavě je možno prodělati fyzikálně léčebné procedury též ambulantně. V případě předčasného odchodu z ústavního ošetření nutno podati správě ústavu výpověď nejméně třídenní.

Způsob placení: Osoba přijatá k léčení může složit buď předem měřenou zálohu, z níž správa ústavu uhrazuje jednou za týden předkládané účty, jinak nutno účty propláceti vždy koncem týdne v kanceláři správy ústavu. Úřední hodiny správy ústavu jsou denně od 8 do 13 hod. Správa ústavu podává veškeré informace týkající se provozu ústavu a obstarává nemocným veškeré jejich záležitosti související s pobytem. Bere v úschovu větší peněžité částky i cenné předměty. Léčebné podle rozhodnutí nejvyššího úřadu cenového činí při paušální sazbě pro nemocné soukromé ... denně Kč 150-. Paušální sazba pro nemocné pojišťovny a fondy činí Kč 125-. V paušální sazbě započítáno je ubytování, strava a veškeré fyzikálně-léčebné procedury, nejnnutnější léky mimo injekcí, zvláštních výkonů diagnostických a prvního vyšetření.

Lékařské ošetření: Nemocné vnitřními chorobami ošetřuje primář MUDr. Josef Jansa, bývalý první asistent kliniky pro nemoci vnitřní v Hradci králové a ordinuje pro pacienty ústavní i ambulantní od 8 do 12 hodin v ústavní ordinaci, pro pacienty soukromé odpoledne od 14 do 16 hodin. Správu ústavu po stránce lékařské jakož i případy gynekologické orthopedické a těžké kloubní deformace léčí řídící lékař MUDr. Bohuš Staněk. Ordinuje denně ve vlastní ordinaci od 8 do 13 hodin ve vyšetřovacím domě.

Urnový háj- program slavnostního zahájení

Slavnost otevření urnového háje koná se s tímto pořadem: 1. v 9 hodin sraz účastníků na Herzánce, převzetí urn, převezených z Pardubic, krematoria. Zvukobor: Smetanova

„modlitba“, dirigent V. Konárek. 2. průvod s hudbou na místo. 3. Lesní rohy. 4. Zvukobor: Foersterův „Oráč“. 5. Proslov starosty města, senátora N. S. Maxe Rohleny. Uvítání hostí a projev (zástupce místního odboru spolku Krematorium). 7. Zvukobor: Jos. Paurner „Bolivalo, přebolelo“ 8. Slavnostní řeč JUDra V. Svobody, jednatele spolku Krematorium. 9. Projevy hostí. 10. Lesní rohy. 11. Uložení uren a prohlídka háje- účinkuje městská hudba.

Divadlo v Polici nad Metují

Popis současného stavu: Budova polického divadla - ač ve skutečnosti nevelkých rozměrů - má monumentální vzhled. Podobně jako zmíněné Roškotovo dílo je Mužikova stavba sestavená z elementárních geometrických těles, kubus hlediště polického divadla má klínovitý tvar a zakončuje jej převýšená hmota provaziště na podkovovitém půdoryse. Celková kompozice je tu však o poznání méně rafinovaná: budova vyrůstá z obdélné půdorysné hmoty, oproti ústecké stavbě pak v nižší části provozního zázemí divadla nejsou proříznuty horizontální pásy lodžii, ale objevuje se tu jen řada trojdílných pásových oken. Architekt Mužik efektně využil pozvolného sklonu stavební parcely tak, že od nejvýše umístěného jednopatrového průčelí je korpus stavby směrem k jevišti zapuštěn do terénu. V souladu s modernistickým jazykem meziválečné funkcionalistické architektury má divadlo rovné, stupňovitě traktované střechy a bílý omítkový plášť. Silueta budovy je výškově několikrát gradována: nad plochu provozní části divadla vystupuje nejprve klínovitá hmota hlediště, zvnějšku rytmizovaná hranolovými pilíři, a poté hřmotný půlválec provaziště. Hlavní dvouosý vstup, umístěný v parteru lukovitě vypnutého průčelí budovy, obrácený do Jiráskovy ulice, je zvýrazněn před líc mírně předloženou portikovou schránou oplechovanou markýzovou stříškou. V ploše 1. patra je hladká fasáda rytmizována sedmi okny; střední z nich je čtyřdílné, zbylá jsou dvoukřídlá. Levé, k zatravněnému pozemku otočené průčelí má utilitárně řešený, v souladu s klesajícím terénem ubíhající parter. V úrovni 2. nadzemního podlaží komunikační koridory obíhající sál osvětlují horizontální pásová okna. Pravá strana budovy, obrácená do ulice Na Bělidle, má v parteru umístěn vstup do Divadelního klubu, zvýrazněný postranním obkladem kamenných desek. V úrovni 2. nadzemního podlaží je fasáda prořezána sledem pásových oken. Zadní fasáda jevištní části završená obloukovou hmotou provaziště je zcela hladká.

Interiér: Za proskleným zádveřím je situován napříč položený, půdorysně lehce obloukově koncipovaný vestibul. Jeho střední osou vede vstup do sálu, sevřený dvojicí symetricky umístěných šaten, podepřených dvěma zrcadlově rozmístěnými sloupy. Na pravé

straně vestibulu je zapuštěn kiosek pokladny. Vestibul i chodby, které se rozbíhají z jeho konců a lemují parter hledištní výseče, mají teracové podlahy a rovné stropy, na nichž jsou osazena novodobá svítidla. Stěny i plochý strop sálu, který se u jeviště segmentově zaobluje, jsou barevně pojednány v kombinaci bílé s kávovým tónem. Plasticky je modelují pouze mělce vpadlá pole ve středu obou podélných stěn. Jevištní portál je pravoúhle proříznut v přední stěně sálu, v ose nad jeho svrchní hranou jsou zavěšeny pozlacené reliéfy dvou divadelních masek. Hlediště má stupňovitě se zvedající podlahu. Po každé straně střední uličky je rozmístěno 16 řad sedadel. Osvětlení sálu zajišťují novodobá hranatá svítidla.

V závěru pravé části vstupního vestibulu je situován nástup na schodiště (s původními dřevěnými madly) přivádějící návštěvníky do chodbového koridoru před galerii (balkonem). Vstupy na balkon, vyplněné dvoukřídlými dveřmi, jsou umístěny symetricky po stranách. Balkon s mírně segmentově vyduťtým čelem s dřevěnou poprsní má stupňovitou podlahou se čtyřmi průběžnými řadami sedadel. Dřevěné obložení zadní stěny balkonu perforují ve střední části obdélné průzory z promítací kabiny, na pravé straně pak větší trojdílná prosklená přepážka.

14. Použité zdroje a literatura

Literatura:

BÁRTA, Karel: Válečná kronika města Choceň: Léta 1938–1940. Městský úřad Choceň, 1994.

BÁRTA, Karel: Válečná kronika města Choceň: Léta 1941–1945. Městský úřad Choceň, 1994.

BARTOŠ, Štěpán; LUKEŠ, Zdeněk; PANOCH, Pavel: Kaleidoskop tvarů. Století architektury v Pardubickém kraji, Helios- Jiří Razskazov, Pardubice, 2006. ISBN 80-85211-19-X.

BENEŠOVÁ, Marie: Česká architektura v proměnách dvou století: 1780–1980. SPN Praha, 1984. ISBN 14-627-84.

DVOŘÁK, Radovan: Choceň: Patnáct kapitol z dějin města. Oftis, Ústí nad Orlicí, 2000. ISBN 80-86042-22-7.

HILMERA, Jiří: Česká divadelní architektura, Divadelní ústav v Praze, Praha, 1999. ISBN 7008-087-6.

HUBKOVÁ, Helena, heslo Čeněk Mužík. In: HOROVÁ, Anděla (ed.): Nová Encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. Academia, Praha, 2006. ISBN 80-200-1209-5.

JAVORIN, Alfred: Divadla a divadelní sály v českých krajích, 1. díl: Divadla, nakladatelství Umění lidu, Praha, 1949.

JEMELKA, Martin; ŠEVEČEK, Ondřej: Tovární města Baťova koncernu: Evropská kapitola globální expanze. Academia, Praha 2016. ISBN: 978-80-200-2635-4.

KAŇKA, Miroslav: Strojopis k výstavě: „Choceň a akademický architekt Čeněk Mužík. 1930–1948.“ Orlické muzeum v Chocni, 1997.

KOULA, Jan E.: Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Česká grafická Unie a. s., Praha, 1940.

KOSINA, Emanuel: Dějiny a místopis města Chocně a okolí, Choceň 1940.

KOTALÍK, Jiří, T.; LUKEŠ, Zdeněk; PANOCH, Pavel; KARASOVÁ, Daniela: Josef Gočár. Grada, Praha, 2010. ISBN 978-80-86652-44-3.

LABOUTKA, Karel, Josef: Výstavba školských budov v ČSSR- zhodnocení dosavadní výstavby škol, Výzkumný ústav pedagogický, Praha, 1961.

LOOS, Adolf: Navzdory: Ornament je zločin 1900–1930. Pragma, 2015. ISBN 978-80-7349-442-1.

NEJEDLÝ, Vratislav; ZAHRADNÍK, Pavel: Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v Pardubickém kraji. ARGO, 2008. ISBN 978-80-257-0058-7.

NEZBEDA, Vilém: Choceňské „Polsko“. Kronika barákové kolonie z 1. světové války. Městský národní výbor Choceň, 1990.

ŠLAPETA, Vladimír: Jan Kotěra 1871–1923. KANT, Obecní dům, Praha, 2001. ISBN 80-86339-08-4.

ŠLAPETA, Vladimír; ZATLOUKAL, Pavel: Slavné vily Čech, Moravy a Slezska, FOIBOS BOOKS, s. r. o., Praha 2010, ISBN 978-80-870773-28-5.

ŠVÁCHA, Rostislav, Od moderny k funkcionalismu. Odeon, Praha, 1985. ISBN 09/13 01-513-85.

ŠVÁCHA, Rostislav; JUNEK, David: Polička. Moderní architektura 1900–1950. Městské muzeum a galerie Polička, Polička, 2007, ISBN 80-86533-04-2.

PANOCH, Pavel; KAŇKA, Miroslav; LUKEŠ, Zdeněk, POTŮČEK, Jakub: Slavné vily Pardubického kraje, FOIBOS a. s. Praha, 2009. ISBN 978-80-87073-12-4.

Periodika:

Architekt SIA XXX- 1931, časopis Československých architektů, č. 2/1931.

Architektura ČSR, Klub architektů, Sdružení architektů, Společnost architektů. Praha, ročník V/1946.

Architektura ČSR, Klub architektů, Sdružení architektů, Společnost architektů. Praha, ročník II/1947.

FRIDRICH, J.: O jubilantovi akad. arch. Čeňku Mužíkovi, Architektura ČSR XLV č. 10., Klub architektů, Praha, 1986.

CHOCHOL, Josef: K funkci architektonického článku, Styl V/1913.

Druhá výroční zpráva Obchodní akademie v Chocni, Obchodní akademie Choceň, 1938.

JENDEK, David: U Staňků, Choceňský zpravodaj, č. 3/2011.

JOSEFOVIČOVÁ, Milena: Bilancování v těžkých časech: Pražská výstava „Za novou architekturu“ v roce 1940, Dějiny a současnost. Kulturně historická revue. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, č. 9., ISBN 0418-2129.

Náš Kraj, č. 19 VI/1932.

Náš Kraj, č. 5 VII/1933.

První výroční zpráva Čsl. Obchodní akademie v Chocni, Obchodní akademie Choceň, 1937.

Stavba XVI- 1937/38, Klub architektů, Praha, 1938.

Stavitel XV- 1935/36, Měsíčník pro architekturu, Sdružení architektů, Praha, 1936.
Stavitel XVI- 1937/38, Měsíčník pro architekturu, Sdružení architektů, Praha, 1938.
Stráž českého východu- nezávislý demokratický týdeník: 13. června 1936.
Stráž českého východu- nezávislý demokratický týdeník: 21. listopadu 1936.
SVOBODOVÁ, Markéta: Krematorium v procesu sekularizace českých zemí 20. století. Ideové, stavební a typologické proměny. Epigraphica & Sepulcralia Monographica 2, Artefaktum, Ústav dějin umění Akademie věd ČR, Praha, 2013. ISBN 978-80-86890-51-7.
TEIGE, Karel: Bauhaus. Panorama, kulturní zpravodaj, příloha Zpravodaj Družstevní práce, roč. 8., č. 5/6 a č. 8. Vydavatelstvo Družstevní práce, Praha, 1930/31.
TEIGE, Karel: K teorii konstruktivismu, Moderní světová architektura v Československu. Odeon, Praha, 1930.
Výtvarná práce, časopis Ústředního svazu československých výtvarných umělců, č. 1 V/1957

Prameny:

Pozůstalost Čenka Mužíka v uložení Sbírký architektury Muzea moderního umění Olomouc- výkresy, fotografie, korespondence

Výkresy a fotografie z rodinných pozůstalostí

Státní okresní archiv v Ústí nad Orlicí:

Knihá zápisů Městské rady v Chocni od 27. února 1931 do 24. června 1938- výpisky Miroslava Kaňky

Zápisy Obecního zastupitelstva města Choceň od 16. září 1923 do 12. května 1950- výpisky Miroslava Kaňky

Knihy protokolů schůzí pléna MNV v Chocni od 23. června 1950 do 23. září 1953

Zápisy z veřejného zasedání MNV v Chocni od 3. ledna 1957 do 30. května 1968

Zápisy z plenárního zasedání MNV v Chocni od 29. ledna 1969 do 9. prosince 1982

Orlické muzeum Choceň

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě

Městské muzeum v Ústí nad Orlicí

Odbor výstavby městského úřadu Choceň

Odbor výstavby městského úřadu Vysoké Mýto

Odbor výstavby městského úřadu Ústí nad Orlicí

Stavební archiv Košumberk

Stavební archiv Dolní Dobrouč

Městský úřad Hrochův Týnec
Magistrát města Hradec Králové, odbor stavební
Magistrát města Pardubice, stavební úřad
Stavební úřad Police nad Metují

Internetové zdroje:

www.archiweb.cz

<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=19750&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

https://en.wikipedia.org/wiki/Form_follows_function

<http://www.info.letohrad.eu/pamatky-a-zajimavosti-ve-meste>

<http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/18448/1/2>

<http://old.oa-chocen.cz/prilohy6/historie.htm>

http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=5912&edmc=5912

<http://www.policko.cz/cs/pamatky-zajimavosti/policka-zastaveni/kolarovo-divadlo>

<http://www.spsstavebni.cz/historie-skoly>

<http://spisy.upv.cz/Patents/FirstPages/FPPV0040/0040884.pdf>

<http://www.theatre-architecture.eu>

<http://www.zsdu.cz/24-historie-skoly/>

http://www.ustinadorlici.cz/files/perla/vize_perla_2020_plny_text.pdf

<http://www.zsohrazenice.cz/o-skole/historie-skoly>

<http://www.zsrecany.cz/index.php/zakladni-skola/historie-skoly>